

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.

Zespół (fond) 4.

Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

1309. Giziel Innocenty, Prawdziwa wiara stara, czyli odpowiedź na pismo Pawła Boima... Stara wiara, tj. o władzy św. Piotra i Papieżów Rzymskich...

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська наукова
бібліотека
ім. В. Стефаника
АН УРСР

ВІДДІЛ РУКОПИСІВ

Зав. 1309

Зак. 3058-4000

VIII A. 96

Милостивий Господи Царь

и великий князь
и великий князь

Сергий великий Острожский Стефан
владетельный князь Киевский

ГЛАГОЛЮЩИИ ЧЛВКУ, СЛОЖДАЮЩИИ ОД БГД БСВ
ЖИТЕЛЮ, ВУПРОСИ СВОИ ЕДИНОМУ ПРЕТОН Д
МНН; МАТЕРИ, БЖИИ, КСВМЪ СЪМЪ ЖЕ СОТРИШ
ПРОШКО, ГД БГД МОГМЪ МПСАГО, МООВОГО ПОУЧИ
КОМЪ, НЕКОРАЮЩИ ГДА БГА МОЕГО, СЪВЕСТО, СРЦА М
СТО, СОВСЪА ДША, СОВСЪА СЛЪ, АРАКАНОГО, МО
ТАГО САДЪ СЪВЪ ЖЕМЪ СОТРИШИМЪ ПИХОГО, ЛАКОСКО
НИЧЕСТОГО, ГНЪ ВОМЪ ЗАРУСГО ШВАКРЕВО, ШН
ЕСКОМЪ, ПСАМЪ МПСАМЪ ПЛА МГО, ПОТОЖА
ГО, ПРОТУСА, НЕПОВДАГО ПОРИКРАГО, ЖАНКВН
КРОВЪ ДА НИЩЕГО КСА ДА, ПО ПРЕТОИ ДИИ КИ
КРОВЪ МЪ СЪМЪ, АБМЪ МЪ ГД, БГЪ, НЕХАРЕТ
ПОМОЖЕСТВЪ ГРЪОВЪ МОИХЪ, ПОПОНОГОМЪ,
МАДЪ, СКОМЪ,
ВЪТЪ ВЪДХИ

Всех прее спителю мой, который для м
инко истребене на Криве замордован и со
ако и выше створение и матебе тако сам
мако, все срдце мое, жече же БГА не
и мако моего шкрадилъ, Пенаишва, о

te karty wkleić 2

Prawdziwa Wiara

stara

cyfry

Od powiedz

na pismo Pawła Bojma Tarnoty wydane w Lipsku 1668

pod tytułem: Stara Wiara to jest o wtardy S. Piotra
y Papieżów Rzymskich i o pochodzeniu Łucha s. od Syna

przez

Innocentego Gizziela

N. 3739.

Wydrukowane przez Wiersniewski VIII pag: 402. N. 4.

PRZEDMOWA Do Czytelnika Prawosławnego

Zadłuzyl się koźdy taki z Prawosławnych, ktory mogge serlucio
Wschodnią Matkę swoją od zebrywosci y poturany ratowac
do tych nie ratowal; y Prawosławnych iey Synow Utra piętych
y zasmęconych, mogge od Uragania zartypowac y potieszyc, nie
za stapił y nie pociezył. Idź iuż temu miŃc czas niemały,
i alio w tych księch z łacińskiej Strony Kigdz Boym zawziowu
się zuchwale przeciw Matce naszej serlucie S. Wschodniej
Prawosławno katolickiej, w Prawdziwej Wiere Starej do
Wielu trwajacej, rozny m pzenagabaniem ony Ucinę y, y tra-
wowniknych Udręczył nową Awg nauką roższą w Kigze
do siebie napisanej, dość dotkliwie, pełney wżelalich fałszow
potwaray, przymowek, y pogrozek, narwaney z Uraganiem
STARA WIARA albo Pokazanie iż Prawosławni Starej
Wiary niemaig. O czym przychodziło rozny m
roznie myśleć y dziwować się, dla czego się zaden z Pra-
wosławnych, na to tak długo nie odrywał, y żadnego
Aduersarzow Dpору nie dał. Jedni z nas

wo nauce o prawosławnej Wiarze nie będąc dobre ugrun-
towani mogli tak rozumieć, iż w tej Księżce tak jest iasna
prawda, że nie jest rzecz można oney się oprec. Drużdy
zaś dobre będąc ugruntowani uwarzali to, iż tych nie spo-
koynych ora dow, gdy uwrz y tak chrestianstwie są na się wzajem
zaigtrone serca, nie jest rzecz bezpieczna y piorem prawdy
bronieć, aby się talu nie zdał nowy doświęcki ocean przeto
wzniecać; a zwłaszczora liedy karzą racyę palec na usta
kładac, a niżeli co nieprzyjemnego choc słusznego y prawdzi-
wego przeciw zacięnnikom odpowiadać. Trzeci ięszere
mogli tak rozumieć, iż albo dla prostoty, albo dla wężmōłgi
nie wazylisig z naszey strony odzywac y iasney prawdy swey
bronieć. Y tak wroznych Opiniach y wątpliwosciach
wszysty zostajęc teshnie y ięszere w takich zeliywościach
y pomowisłach dotąd musieć. A przeto ci ktorym
należało za to się wzige bywzry roznemi dotąd trud-
nosiami roztragnięni, a naybarciey wozieinnemi roz-
muckami zyige za wsze, inter auiēs et ignes. Uisnēni
idem nie co recollectis viribg, a barciey a dacti

plurimorum instantiis odwarzili się do Dania Replii przy-
stąpić; wziowrzy sobie pro cynosura, Kuchanie Na uli Same
S: Piotra, (Spondawar o posłuszeństwie ku temu Nay-
pierwsza iedt w tym Scripcie K: Boyma (Controuersia:)
a Ten pisze: Trachu się ich nie strachajcie, ani sobą twor-
cie, zawiody gotowi będąc ku doyc Verymieniu, naradz
domagajcie mu się od was odpowiedzi, ohoło waszey
Naduei, aby w tym wozym was pomawiaig, za wstydzi-
li się ci, którzy potwarzaj obcowanie wasze dobre w sri-
stanie.

1. Petr: 15.
v: 17.

A iż K: B: Naprzod w Prefatocy swoicy do czytelnika
tali precizno nam pisze: Archidurich wiele Ksiąg odwidu
powychodziło, które Czry P: Kirunitom, iż w Diruniey
Zbawienia mieć niemoga otwieraly, przecie iednak y
teraz potrzeba tego nyciągala, żeby się błędnyim Duszo
znouu ofiarowaly.

A a ten Punct iego Pierwszy, Odpowiada się: Przyzna-
wając iż wiele ich pialo, ale też wzystkim przy Kuznych
Dowodach tali się odpowiadzialo: Medici curate Vesipos-
lecharre Vleczac samych siebie. Bo ialso Ten more
Czry otwierac y Droge do Zbawienia pokazac, który sam

Luci 4
v: 20

nie dowiedzi; który się na swym rozumie sądzić, nierozum do Wiary
ale Wiary do rozumu swego stosuje; y tak wfaige w drożdżach
swey mądrości rozum swój błędną opinią zaciemnia. a takiego
kordemu prymawia Apł pisze do Rzymian: Nolite esse pru-
dentes apud vos met ipsos. Nie bądźcie mądrzymi sami siebie.
to jest nie na ludzkiej mądrości, ale na Bożej polegacie.

Ro. 12.
v. 17.

A ponieważ K: B: iestze nad innymi mądrzym się czy-
niąc, podjęł się tego doharować, iż Wiara tetrarckie, a
Rzymiska iest stara, a nasza Prawosławno-katolicka Indo-
niska Wschodnia iest nowa. To iest Parady-
y z Prawdą się nie zgodza, taki mu gadanie, iako gdyby chciał
lito doharować, iż kalendarz nowy iest starym, a stary iest nowym:
co iakonymby fałszem v wrzystliu być musiało. Ale
właśnie K: B: aby ten swy wymysł, tym pozorniey mógł wydać
za prawdę, zarył takiego fortelu przeciwko nam, iakiego
niegdy, a baconitowie zaryli przeciw Izowemu, Dy
Iraelitom: Oni bowiem będą obywatelami niedalekimi
y bardzo blizkimi, a chcąc się wydać Iraelitom za dalekich
bardzo odległych, zmyśliłi sobie taką starość: Wzięli
na się odzienie ^{swate} y boty bardzo wiotkie, nabrali żywoności
wyartę

Isaie 9.

wyschley w stare y wytarte Wory, iako by się to wszystko
postarzało przez dalekość drogi. y tak Izraelitow pod-
szedzy, polioy v nich sobie dritre ziednali. Tak właśnie
y K: Bogm chce nową swoją Wiary, y nie od dalekich
czasow zmyślony naukę wdać za starą; przymyślił oney
taką starą: Aplikował nie należ nie do nowéj swoé wy-
kładu, albo raczey wymyślu, świadectwa S: Oycow starą
y onemi polirywzy nową swoją wykład przed tym nie słychamy
za starą ich naukę wdać; a niektórych y nie fideliter cituige
nową swoą Immutatig za starą onych text wmawia:
y tak nowym swym sensem chitrze wykładaię świadectwa
stare na pozor tyłko podwierzchowny, starey zdać się do-
wodzić Wiary; a w rzeczy samey nową owszeli Wiary
nieostoinym wnosząc zgodę wniey nie drezere psuadide
Bo co się dotycze władzy najwyższey albo zwierzchności
jednowładney S: Piotra y Papięzow Rzymskich; Orzy
przedniejszą y obzryniejszą (iako by o to szło najbarney)
K: B: controuersią tractatę wdaige te swoą nową naukę
o cztowieku za Artikul Wiary, którą przelita da-
nad Artikul o Bogu, to jest o pochodzeniu Ducha S:

Pytalij

Pytałbym tu onego, iako ta Wiara albo racyj nauka zastarę
ma być porcytana? Ktora ani w Piśmie S. od Chrystusa
jest podana, ani od Apłow peregodiadana. Ani od bycow S.
na Soborach Generalnych utworzona: to jest: aby sam,
tylko Piotr S. consequenter Papier Prymski, Pastere
był jednowladnym wyrystawicim swiata. Owsze ta nauka
od Pana Chrystusa jest zabroniona; bo gdy w serodku między
Apłami spor, kto by z nich zdal się być większym? ^{in re ut:}
Wiedzie iż kręta narodow pa nuig nad nimi, a ktorzy
Więszsi są rozciągnę władzę nad nimi. Lecz wy nie ta,
ale ktorzy jest między wami Więszsi, niech będzie iako
mniejszy. Oto tu Panowanie, ktore toż jest, co y Zwierz-
chność najwyższa Jednowladna, iawnie się zakuwie.
Zakurana jest tak nauka y od samego Piotra S. pierzgetali.

Pascie stado Boze, ktore jest u was dogladajcie nieponiewolnie
ale dobrowolnie wedle Boga, ani iako Panujacy nad Nizsz.

Nawet samre E. B. wydaie się zty choi inu ity zewszeci
Apostolowie nieznali nad sobą Piotra S. być Jednowladny,
kiedy cituje słowa Apostola Płie Pawła S. w ktorych ten
Nizsz maigę wczesną Occasig y pilną potrzebę do

wiado-

Matt: 20
Marc: 10
Luc: 22.

Luc: 4.

Wiadomości nie wspomina na prozod y osobna Piotra S.
 iako najwyższe nad Apłami y Pastierami, ale wespół z in^{mi}
 Apłami, y Pastierami poliora iako rownego w Apostolstwie,
 y w Pasterskiej Władcy, gdy mowi o Panu św. Iustynie: że
 ten dał niektórym Apłami, Innych zaś Euangelistami
 a innych Doctórami y Pastierami ku budowaniu świątyni
 iako w Ephet: 4
 For się daie wiedzic y z Oycow ŚŚ: według których iako
 ta Wiara nie ma być nowa? która upośle dźwizy innych
 Apostolow. Samego tyllio Piotra S. Fundamentu być sekwu
 ul adrie! Wozym się przeciw S. Damarowi Staroda
 wnemu Papierowi, który do Episkopow Syryckich pisze tak:
 Credimus sanctam Fidem nostram in Eruditione Apłow
 fundatam, hanc vos tenere et hanc populi Universi
 exponere iustum est. to iest: Wierzmy świętą Wiare
 naszą na Nauce Apostolow, być Fundowaną tenam
 trzymać y tą Judziom wszystkim przekładać. Plusna iest.
 A coż wiele? że y o Papieru na Sborach Generalnych
 Carogrodzkim y Chalcedonskim utwierdzili Oycowie ŚŚ:
 iż onemu iest rowny władcy Patriarcha Konstantynopolski.
 Uteraz, Iako ta Wiara nie trza nowosig? która woz
 iż Papier iest starszym y nad Synodami, y że ma moc onych
 Kanonow

Historia Eccles.
 Tripartita libi 4
 c. 29. c. Niciph
 libi 11. c. 30.

Kanony gdy się jemu nie podobają, a swoje nowe stanowią,
przyjęliż samemu tyłko sobie, iż nie może w Wiereze poglądzić
tego nie mogąc cierpieć Walne Zachodne Concilia kon-
stantiense y Baziliense, za to Jana Dwudzieste Trzecie
y Eugeniusza świętego Papięz ową degra dowali. Iako
ta Wiara nie ma się przyjąć za nową? Która Verzy, iż
sam tyłko Papięz prawem Bożym, iest Biskupem Po-
wszechnym y Głową Powszeczną: nie pamięta iżc nato,
iż ten Tytuł Powszeczności Bonifaciusz trzeci, aż w sze-
set lat po narodzeniu Janslim v Tholasa one Ochruc-
ne Cesarza sobie y Kościołowi Rzymskiemu zjednał.
Iako y rzędo nie iest nowa ta Wiara? według Ludrey
Papięzowie serliw Powszeczną nieznają, za Matkę,
iako synowie, ale za Oblubienicę iako Oblubienicowie
całey serliw Powszeczhney? co tyłko samemu Panu Chrystu-
sowi należy według Pawła S. mówiącego: Respondi Vos
Unu Viro virginem castam exhibere Christo. Posłu-
biłem was iedynemu mejowi Pannę czystą stawie Chri-
stusowi. Iakoz y iest rzec, Wiara ta nie iest nowa?
Która tak trzyma, iż dla te się Papięz nazywa Sanctifying

Latina in Vita
eius.

Cor. II.

Najwyższy że tanguam Christi Vicarius, etiam omnig
 Sanctis censeat maior, ut notant Canonista. to jest: ile
 Namieśnikiem jest Chrystusowym, jest większym y od wszyst
 kich świętych iaku notuig Kanonistowie, według utaciej
 in Horto Pastorū; co iestli by taki było, to Papież byłby
 większym y od samego Piotra: który iuz teraz w Kie bie
 Gęge nie jest Chrystusowym Namieśnikiem. A tu zrazie
 y ci Kanonistowie nie są Wiary nowey. Ktozy tali nowe Kanony
 piszą. Ale naybawniej, iako ta Wiara nie jest nowa: która Uczy,
 iż wolno Papieżowi nad zaliar y Uymować y przydawac do Wiary.
 Oczym świadczy Baroniusz z Lacinli mowig: że Auctoritate
 Summi Pontificis ad Symbolum Fidei est przystę. y na inoy
 miysca: *Placuit* Benedicto Septimo huius nomini Romano
 Pontifici, Symbolum cum Additamento Romae in Ecclesia
 cana, id exposente Henrico Imperatore. Porlo talo do prawy
 Benedictowi siódmemu, tego Imienia Papieżowi Rzymli
 skład Wiary z przydatkiem, w Rzymie w kościele piawa c
 narządami Henrica Cesarza. Co się stało w dołu Tytyge czer
 nastym, a Baroniusz o tym wspomina, uenylis w tym Roku
 ale y ieszcze piawiej daleko przedym opisuigi Roku 447.
 (Oczy obszerniej opowiadają traktowało da Bog wsamey y spójnie?)

Korty Pastorū
 Tractat. Paeof
 cio Pastoralis.

Baro Latin
 A. 809 et 81

Anno 447. n. 23.
 e. A. 1014 n. 7.

Te taly

~~cccccc~~ Te tedy wszystkie dowody izali niedolarzig, że teraznięsza
Wiara Krymska iest nowa? A precie K. B. smie oney cxi
godną starowieczność przypisować. Nasza zaś Prawdziwa
Stara Prawosławna Katolicka Cerkwie? Wschodnię Wiara.
Pytałbym naedną polkarę: ludę? przez kogo? y iakim sposobem?
nowosci nabyła? pewna że to polkarac zgoła niez iest -
nie podobna. Aże precie y to nam zadacie, ia-
kobyśmy nie mieli iść za nauką y postępkami Starych
Oycow N. y Pasterow w dawaniu się na Papierza.
Dacie się y nato Replika. Iz zdawali się N. Oycowie
Patriarchowie nasi na Papierza iakho na Brata poradzić
starze, ale nie iakho na iedyńowładce? Zdawali się nie z powin-
ności, ale z miłofci. Zdawali się nie na samego iednego
ale wejpod z łoborem co stanowiące? Zdawali się polcetrwał
statecznie w Wierze, nic oney nie przydaigę nad zaliar,
ani wymuigę; polu z granic Biskupstwa postanowio-
nych od Oycow N. nie wstępowal; y polu prerogatywy od
Cerkwie w niektórych tyłko sprawach, łwie do czasu pozwolone
in a biału nie obracał. Ale gdy Papierzowie przez różne inno-
uacie im daley tym barney od Patriarchow siebie oddalili.
coż radziw? że po długiej uerpliwości, y częstym napomnieniu,

8

do takiego zalicz Boże rozróżnienia przysłać musiało Zaczę
od tego też odmiany powstała przychylna, przy tym musi zostawać
y wiada. A gdyby po wszystkich Exorbitanciach stało się
z strony Saperów nawrocenie, pewnieby y S. Oyców Patriarchów
skłonności y gotowości przystąpiła do zawarcia Jedności taluży
iaku przedtem była: która narzodzi w Wierze y na wzajemney
miłości, a nie na oddawaniu Saperom postuszeństwa za-
berała; iaku się y w tej Aduersarowi odpowiada igce, rozene
persuaduję księgi: którą pilno czytać, Beacie się miał
cieżyc^{tu} z czego Prawosławny był był, gdy na oho obaczył,
że nie zachodnia ceraz męzra, ale własnie Wschodnia nasza
Siostra WIARA, której my bez żadney innoatydy dostrzymy-
wamy iest prawdziwie stara; gdy obaczył iż przeciwnie
Zaruby, nie są to własne Dowody, ale rurey chitre siłka, na
Vioitlanie Prawo wierny; obaczył y to: że postradi
y grozby, któremi Aduersar tworzy, żadnego niebezpieczeństwa
nie mają: Zaczę prawdziwie pewnym być zbawienia swego
morete. trzymając się swej prawdziwey Wiary starey od potwarzy ocy-
szonney w tej księce do której zbawieńskiego czytania
pilno cię Zapraszam.

FUNDAMENT STAREY WIARY:

To ma być za Nayprzedniejszy Starey Wiary Fundament po-
czytano, na czym się y temi Stary Swięci Oycowie fundowac
powinni, a tym jest Pismo, w którym się Prorocy y Apostoło-
wie includują.

Za Mory Fundament maig się liczyć Synady Powred-
ne, na których za Natchnieniem Ducha S: w zrytlie do
Wierzenia Artikuly zgodliwie podawano, wztpliwosci
rozważywano, prywatne S: Oycow Pisma Wważano, a ca-
się z prawdy zgodzało Kanonami approbowano. Te Fun-
damenta X: B: ominowazy, Samych tylio Oycow S: Pisma
za Fundament. Uładzie, z ługd zaraz to się daie conie-
cturować, iż nic wyraznego, nic Truntownego, ani w Kłmies:
ani w Kanonach na swy Ustronę nie naleeł.

A iż nam eddacie, caliofymy S: Oycow nieprzymowali
y Nauki onych o Starey Wiere niestadowali; Preto
deklaruiemy się z tym, iż S: Oycow Naukę pro Sacrosancto
Oraculo przymuiemy, y oney się trzymamy talieelnali, ile
Pisma onych w calofy bez Narużenia zostawig ile też w Kaf-
nym Sensem z Kłmem się zgodnym, a nie de nouo wymyślonym
wylładane bywazig.

Co wszystko za pomocą Boga, w samey się rzeczy poluacie:
talie też yowd, iż WARRA STARRA, u nas się prawdiwie nay-
duie, ktorey się trzymaigc, Zbawienia wieczne pewni
iestedmy.

PIER:

PIERWSZA CZĘŚĆ OGODNOSCI Ś. PIOTRA Y PAPIEŻOW RZYMSKICH, ROZDZIAŁ I.

Sz Starzy Święci Oycowie nienauczali aby
Pan Kristus Ś. Piotrowi y Papiężom Rzymskim
miał polecieć najwyższą iednowładną Zwierz-
chność.

Zaczyna Naprod Kigdz Boym Zdanie swoje próbować
Leonem Ś. w ten sposob: Święty Leo Wielki Papięż Rzymski
Prawosławny Przewodny Nauczyciel y Ociec, był Święty Stary
Wiary do którego ni wieczerni Święta iego Stare Nabożeń-
stwo Ruskie, takich wazywa słow:
Czym cię nazowę od Boga Natchniony Leo Papi? Słowę Pra-
wosławney Przewodny Pristawowy, Ociem bystrym Prawosła-
wney Wiary.

R: Przez narwiślo Słow y oia, nieznaczy się aby
nad wyszłiemi władzę miał najwyższą, ale tylko się toznaczy

4 Febr. 18.

iz na onczas S: Leo wielu inzych S: Oycow przechodził pobożności,
mądrości, Poradę, y inzemi Duchownemi spotami: Co się wrycho
ściaga do tego Doby, a nie do Zwierzchności.

Boż S: Titusa Serliw 2. Aprilu na Wieczerni, także na-
zywa mówią: Czym cię nazowę od Boga natchniony? Słowę Prawo-
stawney Serliw Chrystusowey, słowem nabożenstwa Prawa iawnego
iako patrzącym.

Także y S: Atlanaz S: Barilimianie Epł 48 Caput Univer-
sitati. to jest Słowę Powszedney Serliw. A przecie ci Sługci
nie mieli Zwierzchności naywyższej Jednowładny, nad wryst-
lucim światem.

Także wstichu Drugim o S: Leonie ciuie X: Boym tak:
Czym cię nazowę Słowny Inepowiadacza Prawdy? Fundamentem
twoardym Przelozonym naywyższego Sobom.

Jeżoz wkanonie na Intrni w Pieśni 6. tak: Ktoż zlio-
trem cza godny spólny stolicę trzyma sz, y Jegoz Przelozenstwem
Ubogacony. Artąd wnosi, że jest Naywyższy
Zwierzchnością albo jest Monarchą.

R: Rownemi Titulami nazywa Serliw, S: Barilego
Wielkiego, S: Inegorza Nazianze na, y S: Jana Złotoustego.

Bo na Dzien S: Barilego 24. Ianuary, tak w Słymna
Spięwa: Biskupom ienies Sławu y Utwercdzenie.

Także na Dzien S: Inegorza Ianuar: 25. Hierarcho
O
Nay- 3

Naywyższe WIELKIEGO NAUCZYCIELA CERKWI CHRYSZTUSOWEY pochwała (my).
Tahre surszym Janie Złotoustym January 30. słowa:
Nieporużonym ciębie Fundamentem Chrysty umocnił swey
Cerkwi Oycze Angielskiy.

Tychże y Pasterow Principalami nazywa.
Toc według K. Boyma, y oni będą Naywyższemi Furier-
chwasia Cerkw Monarchami.

Do Taliowych z Hymnow Cerkwionych Probaciach,
Przystępuje zadawać do Koscielnych Legend, tak mowięc:
Ten Leo czytając czege naucza, Term: 3. De Assum: sua
ad Pontific: Ze wrystanie go. wiata ieden Pion obrany iest
ktory nad wrystaniem Narodami, nad wrystaniem Aptan,
y nad Oycami postanowiony iest; Acz wiele między Lude m Panskim
Kaplanow, wiele Pasterow, wralnie własnie, wrystanie wzdru
Pier: ktore iako Principal wzdru. Chmida.

Je świadectwo s. Leona (ciestli iest pewne) we-
dług Lidma s: tali się ma wyladac: Jest Pion s:
ze wrystanie wiata ieden obrany nad wrystaniem według
Excellentiey to iest według godności, albo raczności, a nie wed-
dług Jurisdictioniey, to iest Władcy. Intra cōurem wrecz iest by
postanowiony nad wrystaniem godności, a inra Władcy. Naprzykład
w Krolestwie Polskie na ste san Kralowstwie iest naywyższey nad wrystaniem
Sena torami,

względem godności porządku y miejsca, ale nie względem
 władzy: gdyż wrey onemu, y drudzy Senatorowie są równi.
 Toż się ma rozumieć o Dietrach: względem Drugich
 Apostłow y dla tego Piotrowi S: v od Drugich Apostołów
 należała tylko obserwantia, to jest wozciwość, a nie obe-
 dientia to jest Posłuszeństwo, które za Zwierzchno-
 ścią według Władzy chodzić zwykło.

Na ozymby zaś ta Excellentia, albo Godność S: Piona
 nad wszystkimi zależała, dać się to wiedzieć z roz-
 nych miejsc Pisma S: iż on Pierwszy obwoła nawroce-
 nią wszystkich Narodów do Wiary S: Największe Sta-
 ranie czynił. On był nad wszystkimi Apostłami: bo
 Pierwszy był nad onych Katami, wezwanię, wstrząsnię, gorli-
 wość y ku Panu Chrystusowi wznosię. Był Pierwszym
 y nad oycami, bo był Wszystkim przykładem pobożności
 swojej; y tak się iż czę słowa Leona S: że był obrany iede-
 nad wszystkimi według godności, y wszystkim wzgłędem,
 iako viderunt dirigunt onych swoich przykładem do do-
 dobnych (not). Bo inaczej byłby swemi słowy
 Przewidywany S: Leo naprzed Pismu S: v Ponieważ tam
 nigdzie się nie znajduje, aby Piotr si iako Pasterz
 Najwyższy miał Apostłami wzgłędzić, y aby iemu Pan Chrystus

Aptly

Apły iako Owieczli w pastwę miał poruczać.
 Byłby Preciwny y Powrzecnym Synodom, bo na rządym
 Synodzie tego kanonami nieogłodzono, zoby miał być Piotr:
 Pastierzem nad Apostolami albo Dapierz Jednowładcą
 nad Patriarchami.

Porz się dare wiedzieć y z tych Now samego S. Piotra
 a Epłā cap: 5. v: 2. Starzych ktory są między wami proszę
 ia talizē Starzy.

Z tąd to się znaczy iż był onym rowny władzą, bo nie-
 roshazwie ale prosi, y talizē Starzym, ani enayurisi-
 szym się mianuie. | Byłby iesze S. Leo Preciwny Oycem
 N: y Doctorom Przednieyszym od siebie. Z ktorych
 Dieruszy S. Basili Doctor Wichodni de vita Solitaria
 tali mowi: Tego się od samego Christusa wozymy ktory
 Piotra podobie cerkwi swojej Pastierzem postanowil;
 Diawre bowiem (mowi) miłujesz mię więcey niżli ci, pas-
 owce moie, a zaty m wzdrykam Pastierzom y Naucey-
 cielom też władzę podał, oze: znalizē jest iż wszyscy ra-
 rowno wiedz y rozwigrywaig iako y Piotr. Talizē
 y Zachodni Doctor S. Augustin lib: de Agone Christiano
 c: 30. mowi: Klucze Krolestwa Kiebieskie Cerkwi dane są
 gdy Piotrowi dane są y gdy się temu mowi, do wzdry-
 kich się mowi: Miłujesz mię pas owce moie.

6
 Anay-

5.
UP

A naywyrazniey ieszczé Skazyrzy Zachodni Doctor S. Gyprian
de simplicitate Praelatorum Tract: 3. Piize ozym tali: Hoc
utiq³ erant ceteri Apostoli, quod erat Petrus, pares con-
sorcio honoris et potestatis. Tymże, prawi, wlasnie byli y inisi
Aplowie ozym byl Piotr, rowni wczęsnictwem i za y wladzy.
Tazie lubo zaraz potym doklada Tenze swięty: Sed exordiu
ab unitate profici scitur, ut una Ecclesia monstreretur.
Ale Poczeteli od iednosci pochodzi, aby iedna byc Cerkwio
olara ta sie. Jednali niernaczy sa tu iednosć Zwierz-
chingsci w samym iednym Pietrze tym, nad in szych Aptow,
ale tyliu sa znaczy iednosć zгоды Cerkwioney w Nieme
y w Pastwie miedzy Apostolami, atorey to zгоды ieden
Piotr S. byl Poczetliem y Wizerunkiem; poniewaz
on ieden w Personie wrynklich wyznał Pana An-
stawa byc Synem Bozym: y wrynklich Apostolow
reprezentowal; iako o tym będzie niżej w Rozdz:
6, 8, 10, 13.

Z tych tedy swiadectw iawnie sa widzieć daie,
iz ci pomienieni swięci, daleko od Leona S. wielkie
starze, wedlug starey Wiary naucaali, rownych byc
wladza y in szych Apostolow, Piotrowi Swię-
temu.

Alc

7

Ale nawet y sam S. Leo Serm: x in natalit: Sanctoru
 Petri et Pauli, tak mowi: ktorych za Nra Boga natalig
 wy solosc' miedzy wszystkimy Cerkwiami i Koncliami wy
 niosta, ze ich wiece, ktoremu glowog jest Chrystus, iahlo
 Dwoikte swiatlo oczu postanowila. Jezeli z-
 tedy Koncliem tyllio jest Piotr, zarowno z Pawlem,
 to jest oliem w Cerkwie; iahoz jest widomg Glowa?
 iahoz jest obrany za Naywyszszego nad wszystkimy
 Apostolami, Tam ieden wedlug Wladzy.

Tak tedy iuz vlatowisz, ze S. Leona Swiadcstwo
 nawracajac sie do przeciwoey Strony mowiq: ze musi
 tu ze dwoch rzeczy iedng obrac; Albo pozwolic iuz
 w pomienionym Swiadcstwie Swoim S. Leo, Piotra-
 Swiętego nad wszystkimy Apostolami postanowio-
 nego byc rozumiat tyllio wedlug godnosc, a nie
 wedlug wladzy, y tak pogodzi Swiętego Leona,
 z onemi Swiętymi: Albo za musi ony Swiętym
 tak wielkim, y do Boga Natchnionym, poruczenie iq
 w Niecie przypisac, a Leona S. przeciwnym y onym, y
 sobie samemu, vorynic; Co by bylo wielq, nieprzy-
 stoynosc iq.

Daley postepujac Sitacie X. B. Jego z: S. Leona Sermonez:
 in Anniversario Assumptionis.

Swięty

7.
13
Święty Piotr na mocney trwałej, którą wziął Opocę, nie
Opuszcza Sprawować Kosciół, trwa Piotr y życie w Ka-
mieńskich swoich.

R: Mogł trwać y życie przez udzielanie Błogo-
ślawieństwa swego, polu w Granicach Biskupstwa
Rzymskiego od Ojców Ś: sobie opisanych Biskupowie
Rzymscy zastawali y polu Dogmata Prawosławne,
y Kanony Ojców Ś: w całości zachowali.

Jeżcie z Breviaria o Ś: Leonie te słowa X: B: przydaie:
Odprawie się dzisiajże Święto, aby w Wasobie podłasci moiey
ten był cezon, w którym y wszystkich Pastewo Staranie
z poleconych sobie owieć straż trwa.

R Było Staranie o wszystkich Pastewach y
Cerkwiach y w Ś: Pawle który 2. ad Kornt: c. 11. v: 28.
mowi: Naleganie moie codziennie y Staranie o wszyst-
kich Cerkwiach. Także y wszyscy Apostołowie
mieli Staranie o Cerkwiach po wszystkim świecie,
ponieważ wszystkim ogulem, y każdemu osobna rzeczou:
dozcie na wszystkich kariat etc.

A nietylko Apostołowie Ś: mieli Staranie o wszystkich
Cerkwiach po całym świecie, lecz y inni Ś: Doctorowie
Cerkiewni wielcy, z których y Athanazemu, y Gyprianowi,

Kazy

Nazianzen S: toż przypisuje. Do Oratione in Laudem
 S: Athanasij taki mowi: Creditur illi Populi Alexan-
 drini Præsentia, quod perinde est ac si dicam,
 toti orbis Præfectura, cur ita? quia scilicet præfuit
 Ecclesie Alexandrinæ ut uniuersali prodesset. Do-
 wiera się prawi Athanazemu kąd Alexandrij skie
 Zwierzchnosc, to toż jest iakbym relik, całego świata
 Prætorostwo, a to iako? do dla tego był Prætoronym
 nad Cesarstwem Alexandrij skim, aby powzrechny Cesarwie
 był Pomocnym. Y znou tenze Nazianzen S:
 Oratione in Laudem S: Cypriani pisze taki: Non enim

Carthagenensium Ecclesia solum præfuit, sed uniuerso
 Occidenti, imo et orienti fere ipsi meridiei et septen-
 trioni. to jest: Anibowiem nad Kartagen skim Cesarstwem
 tyllko był Prætoronym Cyprian S: lece nad całym Zachodem,
 Owszem y nad wschodem prawiemy nad Poludniem y
 nad Polnocą, szczegolnie rozumie według starawia du-
 chownego o wszystkich Cesarwiach.

Nakoniec cofnie mi tu zalane od X: B: Rozwarzania
 o pomienionych jego swiadectwach wozac y na one
 odpowiedzi. Ialoz na Pierwsze taki Odpowiada:

Juz

Juz się dowiodło, że taki wierzymy i alio S: Leo nauczał, iż
Diotr S: jest najwyższym według godności, swojej Osoby
Równy zaś jest Apostołom według władzy: y przeto onemu
ialio Najwyższemu godności czynimy reuerentię y litaniam się;
Czynimy y obediencję, i alio równemu władzą drugim Aposto-
łom.

Nyż zdamy obseruantię y Papięzom, tym samym gdy
wyznawamy być onych Pierwszej Stolicy Biskupow, i alio
Karta genski z. Tobor (none 26. naucza.

A iż Posłuszeństwo nasze nie do nich się diriguje,
Autorem nam sam jest do tego Jan Stritus, który przez
Katedra S: Apla naszych Przdłłow do Maryi S: nawrociwszy,
Stolicy Carogrodzkiej w posłuszeństwo poddał.

Nicoph: calli
lib: 8. c: 6.

Co też y Synowie B: na Toborach kanonami stwierdzili.

Conul: Chalced:
Canon: 28.

Na wtore Rozważanie odpowiadam wyznawając
iż Diotr S: trwa w Namieśnikach swoich, to jest, w Pa-
triarchach, którzy y Maryi y władzy y nauki Jego Igna-
stępcami y nastawcami. Tych my słuchamy, a tym samym
y samego Diotra S: słuchamy, Bo i alio Jan Chryzostom:
lito was słucha, mnie słucha; taki ponieważ Diotr S: mowi:
Dwoich y inszych Apostołów Namieśnikow kto was słucha
mnie słucha. Był takim Namieśnikiem, S: Leo, ale żeby
miał on sam jeden tyłko tym być tego ma Cewliew Sta

Luci

ialio

ialio X: B: w mawia nieprzyznawa, ani Sobory Papierom
to przypisuj.

R Na trzecie, iż nieśludzenie się nam herezja
radaie, i alio bymy niemieli oprocz Pana Chrystusa S: Apostow
y ich Successorow za Fundamenta y Słow wyznawac.

Wprawdzie iest ieden Pan Chrystus Fundamenté Naypred-
nieyszym, i ednali poceytaig się y Apostowie za Fundamenta
lubo⁺ poslednieysze wedlug Apoc: c: 21. Liczą się też
y Successorowie Apostolscy za głowy lecz za particularne
Wzdelne swoich Stolic, a nie za powszechnie, i alig Słow
Dowzrechng iest sam tylko Pan Chrystus.

R Na Czwarte Rozwaranie: Nie wstawala godnosc
S: Piotra, y w podleglych grechom Papierach, w Rzymie
Biskupstwie, poliga Symbolum, ktore bylo związczeniem
wiary y iednosti przez Prydateli ni enaruszono; y podlug
i ednosc serlciewng na Braterskiej milosci, w nie narozma-
ganitu Dosluszestwa od rownych Sobie Patriarchow
fundowano; Teraz zaś iesli tak godnosc w nich trwa,
o tym na ten czas nie decyduie to tylko do Uwagi podawa:
iesli się moze P: Bogu podobac wiara cu Excelsa, ze zbytkiem?
gdy się więcey Prydatie do wiary nad podanie S: Dycow;
Takiem Milosci cu defectu z bytkiem, gdy się od rownych we władzy
wymaga Dosluszestwo.

+
Secundaria

15
Do Leonie S: przywoleci X: B: text S: Pryzostoma
Lib: de sacerdotio wteslowa: Aristus swoig krew
rozlał ra owce swoje ktore staraniu S: Piotra poruczył.

R: Niemowita Jenšy aby Jan Spiritus i ednemu
Piotrowi S: owce swoje poruczył bo y wszyscy są Apo-
stolowie w Pietrze S: i ednym i alio i edno względem Pa-
steystwa ranyliain. Za czym w wobie i ednego wrystlic
Aptow wrystlicego swiata Pastierzami y swiętych
Ewangeliay Inepowiadaczami wozynił. Prepowiadac
zas, i est pasć owce, według tłumaczenia Oycow S:

R Z E C Z E S Z Samemu i ednemu osobno przy wryst-
lic Ach Apostolach Piotrowi rzeciono: pas owce moje.

Loc: 21.

R: Lubo samemu tylio wyraznie na on czas rzeciono,
ale skutek tych slow saggal się do wrystlic Ach Aptow
ktorych Piotr S: reprezentował; y dla te Augustin S:
soco citato de Agone pisze tali: cum Petro dicitur, ad
omnes dicitur, Idy się Piotrowi mowa, do wrystlic Ach
się mowi: Co się wrystlic potwierdza samego Zbawiciela
owemi slowy Matk. 28. v: 19. Dana mi i est wrystlic wladza
na niebie y na ziemi idze tedy nauuczycie wrystlic na-
rady, e t c:

Za czym gdy X: Boym tali wnosci: toć w staraniu
tylio swiętego Piotra wrystlicy Preficanie maig być,

toć

to Piotra S^o Zwierzchnosc Najprzerwa y Najwysza.

R: To niemoze sie verificiowac, poniewaz nie iednemu Samemu onemu, iacim dowiodl, wszyscy prze-
scianie w Opieku y Staranie podani byli, ale wystali
oraz y liardemu zosobna.

Jalio tedy Piotra S^o tali y wystlichi Apostolow,
y my owcami iestemy, galy ich Wiary y nauke nastadujemy.

Nawodzi ieszcze X: B: y to, ze sami tylko Lapietowie
sa nastepcami w Vniedzie y wladcy S^o Piotra.

R: Jalio wyzey rzekl, y inszych tez stolic Apstolskich
Biskupi, sa nastepcami tegoz Piotra S^o y inszych Apostolow,
do ktorych kto nalezy, tym samym do Piotra S^o nalezy. Bo
Piotr litony byl z Apstami iedno, iedne z nim Dasterawo
odprawowal za iednego tez Dastera z nimi sa liczył.
Talim byl nastepca S^o Piotra y S^o Kryzostom litoremu
X: B: tego vhmie, galy Lapietow Rzymskich samych tylko
za prawdziwych nastepcow w Vniedzie S^o Piotra klade.

Barrey ieszcze przugania nam tali inferuiac:
Arzig dwoie polecil Staraniu Namiesnilow Piotra S^o
to iest tylko Lapietow Rzymskich, Toi poruczył y Grehow,
y Rus, y mnie samego ktory teniego script o tym czyta.
Kato chce Odpowiedziec, pytam, iestli to taliest pnyczy.

inż Zostang Następcy inższych Apłtów na Swoych Stolicach
residujący? nawet y na Stolicach samegoż S: Piotra,
to jest Alexandrijsy Antiochensy Patriarchowie, kiedy użysz-
li: Owoe pod władzę samych tyllis Papięzów Koscioł zabiera?
izali rąden z Apostolow za dnych owiec niemiał; y swoim
Successorom onych niepolecał.

Wiem że tali Ładawacz rzekł by: iż Apłtowie mieli
y Patriarchowie maig swoje Owoe, lecz wżigęrzy na to
delegatam potestate to jest zleconę władzę od Piotra S:
y od Rzymśkich Papięzów.

A le ialso sam Piotr S: niedawał od siebie Apłtóm talicy
władzy bo ig mieli od samego Pana Pristusa immediate
nieprzez tego Szostującego; tali y Papięzowie nie-
maig mocy do Łodawania talicy władzy Patriarchom
ani też oni iey potrzebuig: bo maig, od Pana Pristusa same,
ieonał porwalającego aby była y Electia nato od Nłwi.

Na łoniec s: tade tu X: B: z Wignili Bractwa Łwoalsie
Łwiadectwo S: Taraziusza Patriarchi Łwogrodskiego
do Adriana Papięcia pięzycowego w re Łłowa: Ialso Piotr S:
Apłt na łtore Łłolicy Wiało wasze Łbratersko Łymona
Łaga Łarownia tali tych degn dowac łhciey etc:
Łbraterskie łowie wasze łiąg łobliwoscig łrdobione Arglu łł-
Łtwo, podług Łaconu y woli Łożey Łubierchnac łrięzge
wielmożnę ma Łławę.

R:

Lib: 5. Armenopol:

R: Dwa Listy napominalne w tej książce Lwowskiej przydrulowane znajdują się, większe zaś z Historyi Kławnego od Kościoła approbowanego Armenożoła, które nie gdyś pisane są różnemi czasami do Dwóch Papieżów, jeden do Leona, drugi do Adriana, od Pannadiusza y Tarariusza S: Patriarchow Surogrodskich, napominających o Simonia, która się na on czas w Rzymskim Kościele naybarzniej rozmnożyła. y dla tego tym listom dany jest od nichże taki napis: Ne ob pecunias fiat manuum impositio. To jest aby za pieniądze niebywało Dorożczenia Duchownych. Napominając tedy naprzód Pannadiusz Synodaliter Leona Papieża, do innych słów y te przydaie: Twoja starobliwość przyłóż starania z wszelką pilnością, aby te następowne postanowienia przez Exempla przepisane, obwieścić one były P: Biskupom, którzy tobie podlegają, żebyśmy iednomysłnie weszły złączeni Przejądnie, przeciw polne^v Nieprzyjacielowi, Doż pomoc mogli Złomstwa Korzen wyjąć. To Pannadiusz. Tarariusz zaś po nim Adriana Synodaliter także w ten sens napomina, aby przykladem Piotra S: iako ten Simona za Simonia potępił tak y Adrian w swojej Diecezji Rzymskiej chawych Zaccinilow, którzy za pieniądze z wyłali byli na

Duchow

Duchowny Stan Ordinować uwał y składał, iako o tym Jerey
 List ten świadczy. A X. B. wyszło to vsiebie catta iwszy
 wazy się tali władaw, iakoby Taraziusz miał ten list piąć
 Posłuszeństwo swoje Adrianowi oddaige Zwierzchnosc
 onemu Naywyższey przyznawaige; iestce onego y oto iakoby
 prozyc, aby Krnobrynych Drahow zrzucal: ozym żadney
 w kacie wzmianki niemasz. Co iż wyszło przeciwko
 iakoney prawdzie iest iakoz się kto niema gorzyc z tali nie-
 szczerego iego Postęplu, ktorym staro Władę swą doha-
 zował w kacie.

Ale iestce należymy y wniestone od Jegoż
 Instantie Uwazyć. **L**, Kto ry
 Pierwsza ta jest: Przyznawa Taraziusz Zwierzchnosc
 ni etali od siebie Papiecowi dang, iako po woli Borey, a Zaty
 to się od nie wnosz, iakobyśmy Dreciwng Naulig temu temu
 Oycu enymali.

R: Przyznawał Ten się Zwierzchnosc od Pana
 Boga Adrianowi dang, ale talie Dawanie Zwierzchnosci
 było popopolite y Taraziuszowi y wysztlim Patriardom:
 bo y oni powoli Borey, a nie inaczej⁺ Zwierzchnosc, otrzy-
 mywali; z Porwoleńiem iednali y Ceruwie ie. Świętey,
 ktora ich na talig Zwierzchnosc obierała.

Do tego, Przyznawał Zwierzchnosc ale ni nad sobą
 y ni nad Drahami, lecz tyllio nad Lacinnilami;

do go na Titule swego Listu mianował Papieżem tyllio
Starego Rzymu siebie za rownym czynił, gdy onego
Bratem swoim nazywał.

Druza Instantia ta jest: obaczcie ialso Dizunia,
nierozumie Kanonow, utoremi zra sem potragiyywa;
oto dalelio ponich Verony ten sty powiada, że Papież
miał moc Krnobrynych Drahow zrucać.

R: Sam raczey Ładawacz Kanonami tyllio potrag-
iyywa, a rządneho Kanonu niecituie mowi iż ten swięty
o tey mocy nad Drahami Swiadczy, atego samg reczey hyna-
= mney nieo okazuie, talig potwarz mowizcy na ste.

Otoż iawna ialso sam raczey z mniemang swoiq
Starq niarq w nieprystojności zabngł, y dalelio się od
Starey miary prawdziwey odstrelil.

ROZDZIAŁ 2.

Iż Starzy St: Oycowie reczey samg wła dzy się
Papierów Rymskich niepoddawali.

Przywodzi tu Kigle Boym Swiadectwo z Baronijska
mowigc: Masz v Baroniuszcu dd Roliu 404. Ialso
Biskupi przez More od Alexandrijskiego y Carogrodzkie^o
Patriar

Patriarcho do Rzymu sprawować się iachali. Doliąd y od
Synodow Gratia i Arystotom appellował

R: Treba było tu netelnie y po imionad citować tyd
Bisliupow, a luboby y citowani byli wiadomo to na iest per
Experientiam, iż ten Autor według wylicy swej niecheci
ku Prawosławney naszey Wiere, zwylił oręsto y przez gwałt
na swą stronę Sens naciągać, y prawdę zatłumiać, aby ty
porozorniey niec swą vdać y Dapiera zalecić mógł.

Jesli tedy Bisliupi do Rzymu ierdzili niewposob spr
wowania się, ia lio przed naywyższym Sędzią iure Divino
postanowionym, ale wposob szukania pomocy, ucisnieni będąc
vtrapieniu do Dapierd w się ktory mieli wceliż na on
czas v Cesarow powagę y przyarn vdawali.

Ale Dajmy yto że by y sprawować się ierdzili, czynic
to mogli, nie poddawając się pod Sąd same tyli Dapiera
ialio Naywyższe Sędzię, ale vdać się do Synodu
wrystlic z nim wespół Sąd y od prawuicę: bo to czafe
być musiało szukać pomocy od mnieprzych Synodow
do więkzych się w vtrapieniu vdawac.

Jesli tedy chiał X: B: naywyższą władę Dapierow
gruntownie dowodzie miał nam napred polczac, ktory
Generalny Synod, gdzie, y ialim kanonem Patriarchow
wschodnich Rzymliemu pod władę poddał.

Alc

Ale iako te niedowodzi, tali y owe dowiesc niemozna
 aby Patriarchowie Wschodni Papier^o naleznie podleglymi
 byli. My za te iz Papier^o niema sobie danej do Synodow
 wladzy Najwyzszej do czynienia szkodow, dostatecznie
 dowodzimy naprzod z Kanonu Apt^o wie 35. w ktory
 tali Apt^owre przykazuja: Biskupom Narodu zo-
 sobna kazde^o wiedziec nalezy, ktory by miedzy nimi
 Pierwszy byl, zeby go iako Glowe powazali y nie bez
 wiadomosci ie niesprawowali tyllio to samo co do
 ich Diecezey nalezy, lecz ani on bez wiadomosci
 wszystkich ma stanowic: tali bowiem i edno-
 myslnosc sie zachowa, y Bog wystawiony bedzie.

W tym Kanonie dwie rzeczy stanowia. Pierwsza:
 Iz zadney powszechney widomey Glowy nienazna-
 craja pod ktorey by wladza wszystkich narody byc mieli.
 Druga, iz stanowiac w kazdym Narodzie Pierwsze^o
 Biskupa, i aloby za Glowe rozkazuja, aby bez wia-
 domosci y pozwolenia wszystkich nie rozpoczynal
 to jest aby y w szkodach, z onemi sie z nosil.
 A poniewaz tali jest, i aloz Pierwszy Biskup
 Rzymski ma miec talig wladze, zeby sie wszyscy

Pod

Pod jego iedyny tytko Dyo Słaniałi?
 Z nowu Kanon 8, pierwszego powszechnego Soboru w
 Nicei przykazuje to, aby wszystkie Duchowne Dyo od-
 prawowane były na Soborach Prowiencialnych, a o Nay-
 wyższym Dyoziory o Appellacyey do Rzymńskiego Biskupa,
 gdzie temu miejsce, oraz, y okazya była, żadney wzmia-
 ki niemasz.

Jeszcze Karthagenski S: Oycow, gdzie był pierwszy
 S. Cyprian Kanon 31 wyrażnie Appellacyey do Rzymu,
 zabrania wte słowa: Preto iesli by się komu zdawało do-
 puszczać Appellacyey, niach nie appellacie do Dydow za morze, ale
 do przedkuiących Biskupow w swoide Prowiencyach, iakho też
 y o Biskupach postanowiono igt; ktorzy by zas do zamorskich
 Dydow appellowali, do żadnego w Afryce do społecznosci niemaj
 być przypuszczeni.

Co by się zas' znaoryło przez te słowa: do Dydow za morze, to-
 się daie wyrozumić z listu tychże S: Oycow Karthagenski
 do Papięza Celestina piątego, iż się znaory Dyo, które
 w Rzymie aby bywały, mieć chuiano, iakho orym niżej by-
 dzie. Zaorym iesť to tytko w mocy samych Synodow
 powszechnych w każdej sprawie ostatnią decysij ory-
 nieć.

Mat. 18.
V. 17

te bowiem same Cerkwie są reprezentacją, o której
Pan Jezus mówi. Jesli by ^{lito} ich nieusłuchał, opowiedz Cerkwij,
a jeśli Cerkwij nieusłuchał, niech będzie jako Łoganin.

Temu Sądowi y sam Biskup Krymski podlegać powinien,
czego doznali ci Papieżowie, przeciw którym Oycowie
śś. na Synodzie b. generalnym o Subotnim postcie Kanon
55. wydali: Ponieważśmy wyrozumieli że w Krymskim Mieście,
S. wielkie posty w Soboty poszora nad Cerkiewne podania: Świętomu-
są Synodowi podobalo, aby y w Krymskim Kościele nieporoznie
w swey zostawał mocy Kanon, który to opowiada: Jesli by iaku Kle-
nyk znalazł się w święty dzień niedzielny, albo w Sobote poszora-
cy, oprócz jednego wielkiej Soboty dnia, niech będzie ztorony,
a jeśli laik, niech będzie oddzielony.

Kanon Apo-
stołom
66.

Raczej tedy śś. Oycowie powszechnych Synodow, z pew-
nych słusznych przyczyn uchwalili prawo o Appellacy-
cy do Konstantynopolskiego Patriarchy: w Kanonie
bowiem, 9. Pwatego Chalcedon'skiego Synodu tak
mowią: Jesli by z Metropolity swej Prowincyey Biskup albo
Klenyk miał zawód, niech się uciekają do zwierzchniej rzędy Pa-
terza tej Diecezyey, albo też do Konstantynopolskiej Italicy,
aby się tam Per sprawa dołuczyla. Y zaś Kanon 17.
Chalcedon'ski: Jesli by kto mniemał więzionym być siebie od
Metropolity własnego, przed Pimatem swej Diecezyey, albo przed
Apostolom

20
Stolicę Sarragrodzkię niedługo sprawę
Te dwa Kanony Chalcedońskie, stwierdzone są potym
trzema następującemi Synodami generalnemi. Chalce-
doński zaś Synod z pierwszemi trzema Synodami za-
cztem Ewangelia, S: Wielki Grzegorz Papież porczyta.
A te wracając się do Karthagenńskiego Synodu, miano-
wicie o. iak się na nim sprawa o Appellacyę do
Rzymskiego Papieża toczyła, dla zupełniejszey wiadomości:
tak się rzecz wywodzi: Rzymski Papież Zosimus, iako
Acta świadczą, posłał był do synodu Karthagen'skiego
Posły swoje z Kanonami Synodu Sardycen'skiego Pomieś-
nego otytułowawszy Idę być Nicen'skimi o Appellacy-
ach, iakoby do niego należec' mieli, w tym czasie Zosim
Umarł, nastąpił po nim Bonifacius. Oycowie zaś
Soboru Karthagen'skiego Uwarzywszy te Kanony do-
nich przysłane, iż niebyli Soboru powszechnego Nicen'-
skiego, za iakich byli do niego dane, pisali wprzod do
Bonifaciusza o tym, iż nigdzie nieczytali w Nicen'-
skim Synodzie, w Księgach Rzymskich, w żadnym
Greckim tego naleśc' ni mogli. Dla czego z fortwicy

Aptelskie wscho dniach, w których mogą się same
authentyczne Kanony nadywać, potrzebną rzecz uwa-
żyli, aby donich przyniesione były. Oczym aby y Pa-
pież na wschod pisał, prosili. Tak się z listow Id po-
haruie. A gdy na drugi rok na prozbę Id od Cyri-
la Alexandrijskiego, y od Attyka Konstantynopolskiego
Patriarchow byli przyniesione prawdziwe Kanony Ni-
cenijskiego Synodu, w których onych mniemanych Niceni-
jskich Kanonow o Appellacyey od Łosima Papieża
przystanyd, ff: Oycowie nienalazszy, napisali list Sy-
nodalny do będącego na on czas Celestina Biskupa
Rzymskiego: bo uż się był y Bonifacius z swiätem
pożegnał, w tym liście między innymi punktami w ten
spůsob mowię: Żądamy potornie abyście na potem, tyd, kto-
rzy od nas przychodzą, do wszu waszyd nie dopuszczali, y odzro-
nych od nas do społeczności nie przyjmowali: Albowiem lubo
o mniejszych Kterybach albo Świątkach zdało się tam być wdwa-
lono, takého barzicy zachowano to być chcemy o Biskupad. y
oznowa niżej tak pierz ciz ff: Oycowie o Nicenijskich
ff: Oycach: Mądrze bowiem y sprawiedliwie w to weyrzeli,
aby wszystkie sprawy, które bytę wszeceli, na swyde własnyd
się yscad

x

N

Nieyca d' byli uszczonone, y rozumeli ze zadney Dieciecey nie miało
schodzić na łasie Ducha S: przez ktorą sprawiedliwość od Krynstu swyjd
Kapłanow, y mądrze bywa uparzona y statecznie trzymana, zwłaszcza
iż każdemu: iesli by kto przez delwet sędzięgo urazonym siebie być
rozumiał, pozwolono iest na Synody swoyey Epardioey y na powszed-
ny Synod Appellować: Atiba by kto taki był, coby wierzył, iżto by
P. Bóg iednego łoga, koby kolwiek ten był, sprawiedliwoscigrozęd-
lu nadchngę miał, a niezliczonym na Synod zebranyym Oycom tego
sprawiedliwego rozrydłu dawac niezerwałal eic: To wszystko
textem łacin'skim de verbo ad verbum w Synodzie tym o:
Karthagen'skim napisano, nayduie się libro Concilii Editionis
Coloniensis. Anno 1530 edito.

Da tedy tedy przyczyn od Oycow ss: Karthagen'skich
o niedopuszozaniu Appellacyey do Krymu, Kanony są Utwo-
zone, ktore od powszechny ch Synodow przyjęte y potwie r-
dzone są.

O się dotycze s: Kyrzostoma, onim toż powiadamy iż
w swoyey kirywdzie, ktorą oddiosł od Theofila Parwardi,
y od Inych, do Rzym'skiego Biskupa nie appellował, to iest
do sądu się tego nieodrywał, ale się odrywał do Synodu
Powszechnego. To iż tak iest, dostawierni Hystory-
howie cerkiewni wyraznemi słowy piszą: z ktorych pier-
wszy Doxomenc w księzke swoyey osmey polacinie wy-
daney

25

oaney Colonia Agrippina Roku 1612 w Rozd. 17 tak
mowi. Idy czterechroć pozywany był S. Atyzostom do-
Powszechnego Synodu prowolował: gdzie ^{Ten} wyraznie
odzywasię od Synodu sobie nie należnego, nie do R. Bishu-
pa: ktorego iesli by znał być Sędzią najwyższym, uczy-
nił by to był, ale do Synodu Powszechnego, na którym
takowe sprawy mieli się honoryć według uchwał Syno-
dalnych, odzywalsię. Cieży Solvates Hystoryk Cerkw-
ny w Księdze 6. w Rozd. 14. tamże w Kolonii tegoż
Roku wydrukowaney tak napisał: Idy zaś Jan S. tydz,
ktory go przyzywali, iako nieprzyjaciół do swej sprawy nielaż-
nych być opowiadali, do Powszechnego Synodu odzywalsię, oni
tym przodey czterechroć go przyzywali. Toż potwierdza y-
Nicephorus Callista libro 13. c. 18. Fol: 217. Do Powszed-
nego Atyzostom Synodu się odzywał.

A nie tylko pomienieni Hystorykowie o tej sprawie dają
wiedzić, iż była na Powszechny Synod odwołana, ale
Jan Innocentius Bishup Rzymski te sprawy S. Atyzo-
stoma, nie na swoy Synod, ale na Synod odwoładł: który
pisząc do Kleru Konstantynopolskiego w liście swym
iako tenże Sozomenes wywiadcza libro 8. c. 26. te-
mi słowy mowi: My bawim ile do zachowania Kanonow
należy

20
należy, do tydz się stosujemy, które w Nicei są postanowione. Jed-
to tamyda słuchac' y zniemi się zgodzac' zdaniem swoim Kościół
Katholicki powinien' etc. Ale i alimże sposobem wterazniejszym
czasie tema zabierzemy? Synod alney na to potrzeba deazyey, na-
ktora żeby zebranie vchwalone bylo, wielesmy iuz o tym przedy
mowile: Ja zaiste sama tyllko jest, ktora burzliwie nawalnosc' v-
sternic' moze. ktorey nim dostajemy, nalezy vtrze nie tego vtrasi-
nia spuscić na woly wzechnogiego Boga, y Ojczyzna Je Pana
naszego. Ona wzystko, co są teraz przez zarwosc' Diabelskaz
hu do wiadoczenia wiemyd zamierzalo. vspoloi. By najmniey
zas' wzpic' niemamy vfaize w Boga naszym Wiara, lubo to y my
w prawdzie wiele o tym stawania naszego, i aliby się Powszechny
Synod mogl' zebrac, przykladamy, przez ktory by za woly Boga bur-
liwe te niernasli vsmierzyc' się mogli. Nizey potym tenze
Sozomenes to cytuje: Innocentius tez Biskup Rzymski etc.
wyprawil' Rzymskiego Kościoła Biskupow 5. y Kapłanow 2. do Honorijaka
y A rladiusza Cesarzow, aby Synod, y czas mu naznaczony, y miety-
sie vprozilo. +

O warz tedy przytelniku Prawoslawnny z postęplu
Papięzskiego, iż wtey sprawie S. Otwzostoma, nie swoy
Tzo stanowi: nie mowi Ja Powszechny Pasterz y nadzwoy-
szy Jezozia, ale Synod: Który wzystkie te turbacye mo-
ze vspoloić, wystawia.

A iż trzeba ieszce wiedziec', i alim sposobem wiadomosc'
o tym wzystkim do Rzymu doszla, Tenze Nicephora
Callista

Callistę w Księdze 13. w Rozd: 31. tak mowi. Kiedy Ceruio
taki była trapióna, Biskupi niektorzy y Klericy według Boza gov-
liwoscię za Jana 8: y Ceruio, ktorzy taki zła postawa była, rozra-
żeni, zenschou do Rzymu starego poszli, y rogię te zamieszanie
Honoriusowi, Cesarzowi y Innocentemu Papięzowi, medozylc. niegłędycę
prawda co Baronię pize w dñu 404. aly (był) w dñu 404. do Papięcia apellował.

Aże Innocentius Papięz biorąc się za lrzyw-
dę 8: Anzostoma z gorliwosci swoiey y miłosci Bra-
terskiey toczynil, iż na Theophila y Anasjusza, na-
Arhadiusza y Eudoxig wydat llytrog, to mowię: iż wte
llytowie nie to tylko należy wwaric, że zalilal, ale
iż kim to on prawem y wiulu sposob wczynil. Zalkinal-
ci y odlaczal, nie mozy Zwierzchnosci Najwyzszej, ale
iako spol Biskup wiedząc wlrzywdzonego y osązone
Brata swego z gorliwosci swoiey iako Brat wziol się
o lrzywdę, iako się to daie znać z textu Nicephoreho
Callistem, tak opisanego lib: 13. c: 34. Ad Innocentig
pro Joanne pugnant scripti etc: Io Innocentius za Janasig za-
stanawiając pisal etc.

Z władzy zaś swoiey Biskupiey, Tenże Innocen-
tius Wpředzając Powzrechny Synod (co y Larry-
archowie w podobnych okazyach zwykli byli czynić)
trofuie zezlego wczynku, do Ceruio odgóra, y od-
spolecznosci zbawiennych Tajemnie oddala. so się
godziło

godziło uczynić nietylko Papielowi, aley każdemu Bi-
shupowi.

Mnieysze, scolicy w serliwney Hi-
erarchie Bishup Melitanski S. Ambrozij od Pa-
tryarchi Konstantinopolskiego, nieczekał na ulgowe
do niego, gdy widział grzech w Cesarzu, ale sam Theo-
dorowego niepuscił w serliw, aż by za przeslaną w So-
lunie krew, przez pokute dosyc uczynił. Władza
ta iest wszystkich Bishupow, ktorey gdy ieden
zażyć niemoże, napelnia drugi. Niemożł S. Pryzosto
tam wyklinać, bo był zewszęgo ucisniony. Drużdy
też Patryarchowie niemożli wyklinać obawiając się
nienawisci y opressiey, możł Innocentius, y to ucy-
nił nie iako naywyrzszey Teozia, ale iako Bishup.

Mieli też wexwyczaui Cesarze Konstantinopolscy,
ze nietylko Bishupieci albo Kapłan'shidi, ale y Lai-
cow, Mnichow ulgowsy się bali, lecce idę nieważyli, ale
prosił o rozgrzeszenie. Oczym Baron: Roku 425.
n. 4. pisze.

Czasu iednego Mnich iakuś smiały etc:
ulgowę na Cesarza włożył, y uciekł. Theodoruzoz
idę do stolu wspomniat na onę tego ulgowe, y ucieł,
niebęde iadł aż rozgrzeszony będe etc: iako o tym

szynce

Szerzej tenże Author pisze.

Łoż tedy radziw: że cesarz Artadiusz z tak ciężkiego grzechu od Papieża strofowany bywszy, grzech swój uznał, strofowanie wdziężnie przyjął, za dopuszczony grzech żałował, a w sobie go samym y w cesarstwie y w Inwryd karał. Poczył nie zbiorzni Najwyższego Tęztwa Papieżskiego, którego on w nim nieznał, ale zbiorzni Jadu y karanie Bożego, nielekce też sobie poważając y władzę na wigzanie y rozwigzanie Biskupia.

O Apostłach Słowiańskich, S. Methodiuszu y Cyrillu, X. Boym powiada, iż o tych mamy, że gdy mieli nawracać Rus, nie do Carogrodu, ale do Rzymu po Błogosławieństwo się Udali, y probuie, tē ciemnym iakimis y nie pewnym Sobornikiem na Dzien' Ich Febr: 14. w ten Sposob. Y przemierzkał Cyrillus przez trzy lata w przez Swoj Ziemi, y poszedł do Rzymu poswięcić na Kapłan'stwo Verzie Swoi etc.

R. Najduż się Soborniki w Cerlwi wsłodnie y dworiańskie, iedne doskonałe, litore są od Cerlwi przezyszone y approbowane, iakoweszy Swięto Dorstie, Synayskie, Jeruzalimskie etc. y indze, zwłhszora drukowane y Drugie -

Drugie zaś najdłuższe niedosłone, albo podzrutne albo omyłkami zagezzerzone, których w ferhuwie y czytac nie pozwalają. Josię y w Kosiele Rzymskim trafia; bo się y tam talowe najdłuż legendy, w których bywają różne błędy, y dlatego Kosciół Rzymski na przestrożę o takich Księgach napisac kazał, *Indicem librorum expurgatorium*. Na talowy podeyżany Sobornik y K. B. śnac trafił ięśli to pewna: Bosmy w Sobornikach porządnich wartując one textu taliego iaku on cituie niezna terli; Zaczyn y dowod z nię ięśli wzięty za nię pewny pozcytany być musi.

My tedy o tych S. Apostołach z Kronikarow Ruskich y Polskich prawdziwą rzecz wyrytawszy, talu poharujemy: Naprod Nestor S. Latopisiec Ruski: litorego prawde y pobornosc, sama mieszkaritelność ciada ięgo w Pieczarach Kijowskich od lilliu set lat, odpoorywającego wywiadera piże textem Nowienskim litory się po polsku wyklada talu: Kiedy Methodiusz y Cyrilł narosharame przysli do Cesarza Michala w Konstantinopol; mowil do nich Cesarz: Oto Nowianie przyskali do mnie prosić sobie nauczyć sów etc. Zaczyn proszę podać do nich y wciemności siedzących oświećcie swiętą nauką; ktony chęćnie słuchali się do woli Cesarzowej, a naybarziej Bożey y wriowry Porwócenie y Blagostawienstwo v Patriarchi Phouiusza, szli do ziemie Nowienskiej y pnelozyli na Nowienski Serżyli swięty Ewangelię, Apostol, Psalterz y inrze Księgi etc. A gdy się tey ich nauce, że postowienśku opowiadana

była niełtorny sprzeciwiłi, o tym dowiedziawszy się ganit
to onym przeciwiącym się Papier o czym tenże zatopił iec
tali daley niez prowadzi: Słyszac tedy Papier Rzymski zaha-
zał im, y od serlwie takich odgazyce przyharzał, poliszę Opamiętaj
mowiac: Jeżeli się nie godei każdemu swy ięzykiem wystawiac
Boga, iako się wypełni Nowo Proroctwie: Krolwie Pana wszytłnie
narody etc: Mimo też Nowiński pochwalit y błogosławit;
a Nowianow Epomniat y utwierdził, że wszytłum posłusi-
nem być nauczyćć łom swoim etc:

Też dostowierńie świadczy y stary Kronikarz Polski
Bilski; Ten opisuje Krolewstwo Polskie w Roku 902. Fol. 236.
tali mowi: Przychli za Arnolfa Cesarza do Nowińskich Niem dwa
Mężowie Chreścianscy, Jeden Cyrill a Drugi Methodiusz z Traciey,
ktorych był posłał Michal Paleolog Cesarz Konstantynopolski na
prozbę niektorych Panow Nowińskich, ktory najpierw przyšli
do Morawy tam założyli Kościół Chreścianski w Wielgradzie, y sukij
na Chreścianskiy Wiare wiele pokrzestali: werwani byli do Rzymu
a tam ich pytano czemu Nowińskim ięzykiem śrzg mie-
wali, a nie łacińskim? odpowiedzieli: napisal Dawid:
Wszelki Duch Nęch chwali Boga. etc: Potych rozmowal
dopusil Papier w Kościele Chreścianskim śrzg miec No-
wińskim ięzykiem. Też y Baroniusz
potwierdza tali mowiac w Roku 880:

Methodiusz Męz Święty Morawski Apostoł wierzany był od
 8 Jana Papięra (f. a ten był Jan 8;) do Rzymu aby o Więne
 ktorą w tamtey Krainie opowiadał, dał sprawę, o co go Papięz
 pochwalał.

Z tych Historykow to się polazuje iż N. Methodiusz
 y Grillus nie z Rzymu od Papięza ale z Jarogrodu od
 Patriarchi Poswięcenie y Błogosławienstwo na przepowia-
 danie Wiary Wschodnię y odprawowanie liturgii Stęy
 Nowieńskiem Izryliem wzięli: ktorey y nie do kladał się
 Papięza przez trzy lata (f. iako Janze X: B: z Sobornia
 cituie) w Ziemi Morawskiej mieszkał Wiary Prawo-
 sławny krewili, a potem iuz po trzech leciech do Rzymu
 wierzani byli aby dali sprawę o Więne tey ktorą przepo-
 wiadał. Z tego znac iż gdyby ich Papięz od siebie z
 Rzymu na przepowiadanie Wiary posyłał, nie trzebaly
 mu było o Więne ich pytać.

X iako X: B:
 imię Udawac

Dziwna tedy rzecz jest, iż X: B: bez Nuznego y pew-
 nego Fundamentu omyśne rzeczy Udając, pro tych Sudzi
 nie winne duszy tworzy ytażadaie Strad, gdzie żadne Stradu nie ma.

A co mowi, że go Poswięcenie Vornioiw swoich do
 Papięra się Udawali; a nie do Phociusza Patriarchi,
 nawodząc ty, iakoby Phociusz był Schizmatykiem.

R:

R: Niepoczytał Thociusza za Schizmatika ten Pa-
 pierz Jan 8. bo z nim w Jedności się znajdował, zwa-
 szera o Pochodzeniu Ducha S: od samego tyłko Oycy
 y Synod Thociuszow generalny przez posłow swoich
 y listem swoim approbował, co wszystko tenże Baron:
 w Roku 879. y 880. acz za wihłanie y wymawiając
 Papierza iakooby się oszułwał wyznawa: bo iur na on
 czas na Zachodzie znacznie się nowa o Pochodzeniu
 Ducha S: y od Syna Wiara herezic poczynała. Za czym
 nie dziw chochy y poświęcenie Uczniom swoim ci święci
 od tego Papierza iako od Prawiślawnego Arcybiskupa
 per Accidens otrzymali. Bo inaczej gdyby Papierz
 Thociusza za Schizmatika rozumiał ani by onych
 do Rzymu wrywał, ani by ich Wiarg pochwałił, ani by też
 oni do Papierza iść chcieli.

Naohariz gotowy

Niemogę ieszcze zamilować o Liturgiey Unickiey
 czytanej o ktorą nam K: B: tuż przymawia: O tey to
 mowię iż nas mnię dolega, oni sami wprz, jeśli to do-
 bre czynię; Ja tyłko to per transennā namieniam: Po-
 nieważ Unici Zachonnicy Bazylianami się nazywają,
 y S: Przyrostoma Nasładowcami się mianują, nie
 godziłoby się Im Liturgiey onych Saracac y per-
 functorie czytaniem onę odprawować: bo się to dzieie

z umniejszeniem chwalebny Bożey y z osłabieniem Zaliczoney de-
uotey dła samey tyłko cieleśney wygody, że by na nabórenstwo
nie wstał ię gowac.

Wszakże umniejsza to rzecz iak ię zyluem Słowiańskim, tak
miało spiewania czy tanie nabórenstwo de nouo od prawowac,
bo tyłko to do ceremonij sębiuwnych nalezy. Ale Nowa rzecz
do Wiary nalezyca, porwalac, iest to nadder rzecz wielka
y od wrystlich Synodow zaliczana; Tu zaś X: B: przy-
znawa Papierowi genericie w popolitości, iż ma moc wfer-
lowie nową rzecz porwalac, przez co z tym się wydać, że y do
Wiary nalezyca rzecz Nową, może Papier porwolic. Podryż stało
przez Prydateli do feta, a to iest wiaśnie, przeciwnym być
Starey Wiere, a nową Wiare wprowadzac.

Niedokazał tedy X: B: abp: ff: Methodiusz y Grillus
chęć nawracać Rus do Rzymu naprod po Błogosławien-
stwo Umysłnie Udać się mieć, ponieważ iak dawno
przed tym od Patriarchi Jarogrodzkie Phocyusza Błogo-
śławienstwo otrzymali. iak się dowiodło. Zaczę collokurem
na tak słaby y niepewnym dowadzie Ulec, wrystko to
w prozność się obraca, a nasza Stara Wiara Prawdziwa w sębiu zstawa.

ROZDZIAŁ 3

Że nie inaczej od Starych wiekow Prawosławni pognęią,
w Stanowieniu Rzeczy Cieleśney & ber Papierca.

Vilniže tu K: B: dołazarac te° iako by my Prawo Starom
i naczey teraz do starych Wielkow postępowali, Wnosi to, że
bez Papierza Krzyśkie nie morna co czynić w rzeczach cerkiewnych, y
nie może być żaden Synod bez nie°: ale te° ani Uchwałami So-
borowemi, ani zwozaiem cerkiewnym nie dołazaruie.

My zaś samym doświadczenie cerkiewnym dowodzimy: że na
Wtóry y na Piąty, Synodach Powstęchnych, ani sami Papierowie, ani
Posłowie onych nie byli.

Albowiem Historicy cerkiewni Theodoretz Soromeng Socrates,
Nicephorz Callistz: którzy opisowali na onczas wtory Synod
Generalny nie wmiianiaią o rządny Papierza Damaza Posłańca,
a jedynie by nie ra miechali, y de Nomine Ich wspomnieć, iako
alias czynić zwykłe. gdy by Posłowie ie° ta przestom nemi byli.

Na Piąty także Synodzie, Nie był Vigiliusz Papier, ani Posłowie
ie° iako Kanonistowie świadczą. Etgd dają to wiedzieć, że
taki bez Papierza same° iako y bez Posłow je, oraz te synody
Wselentkie y raczynali y konczyli, y bywali bozarne,
iako y Ten Wtory y Piąty Synod warzny ie°.

A iż K: B: cituie tu Słowa S: Stephana Młodzie Mecenika
za Obrazy, do Synodu Obrazoborców; iako by w Soborniku 28 Nowembra,
napisane byli te: Iako War Sobor Szym, iako powrechny narwany
być może: na który nie rozowilił Krzyśki Papier, bez którego
nie iest rzecz morna czynić w rzeczach cerkiewnych.

Słowiz na to: że w porządnych y od cerkwie approbo-
wanych

wanych Sobornikach nie tali się naydnie, ale owemi Nowy, natencz Dzień
Nowem br: 28. Dla czego ten Sobor Wselenkim nazwał się: na
ktory zaden z Patriarchow nie zezwolił pokazac zezwolenia ich
y pisma.

Y Baroniusz poswiadcza przeciwo te-
muż od Przeciwney Strony citowanemu textowi Roku 763. r. 4. tak:
Kreśli S: Stephan: Iako te Concilium powzrechnym nazowecie
na litore ani Rzymli Biskup, ani Alexandryjski, ani Antiocheyjski
nie przyzwolił, Wszak ich przyzwolenia y pisma.

Sluchajcież iersze, Świętego Jana Damascena:
ktory in opore suo wzywac Świętego Stephana,
tali mowi: Iako iuz Powzrechnym ten Synod nazwał się
może? Ktorego ani Rzymli Biskup, ani Alexandryjski nie
pochwalał, ani Antiochenli, ani też Jeruzalimli. Jdzie
ich są pisma?

Tu się daie widziec iż nie samego tylio Rzymlięgo
Biskupa, ale y Patriarchow Wschodnich ten Święty iako
rozni Autorowie swiadcza: wspomniat. Zaczem ta
citacia nie pewna z Sobornika nie jest dostateczna.

Na potwierdzenie tey omylney swocy: iako się
pokazalo: o Nowach Świętego Stephana Powieści,
Przywodzi K: B: na plac Synod za kopronyma Cesarza
od-

odprawowany y taki go wspomina: Proszę wważ fesarz
kopronym z Patriarchą sarogrodskim zwołał Synod,
na którym Eppow Wschodnich było 338. tam Kanony
Heretickie poczynili na obrazy, za Sobor Święty to
Vdaige, Temuż przeciwł Fen Święty Stephan y oto vmęzony.

R: Gdyby y tu K: B: szczerze z nami postępował, nie przymawiałby nam tym Synodem wiedząc
że też y my z Świętym Stephanem ten Synod ialso He-
reticki odrzucamy y preklinaamy; Ale to vmyslne na-
na okidę czyniąc omiingł prawdziwego Patriar-
chę Hermana: który na ten Synod nie zezwalał, y
zato złożony był, a fałszywego Pseudo Patriarchę
Heretika, który był Konstantin Mnich, mianuie
byc Patriarchę. Ale to siromnie na stronę pusańszę.
Biorę przed się dalsze iego te słowa: Tak wiełki
Synod Greckich Biskupow bez Papieża pabładził, nie mógł stać, że
nan nie zezwolił Papież choć Patriarcha sarogrodski o to wniłował.
I na te słowa tak plaig: Nie dla tego nie mógł
ten stać Synod, że nan nie zezwolił Papież. Ale dla
owey przyczyny, że był przeciwny piemu S: Synodom *Quorum*

y sumy

28
y samey prawdzie: a lubo by y Papięż na tym Synodzie przytom-
nym był, pewnie przywró by y onemu podobie, gdy by
Kopronym onego także, iako y onych wszystkich Bisku-
pow pogróżkami straszliwemi przymusił.

Nad to ierzere X. B. mowi: Kiedy by bez Papięża Sy-
nody ważne były, pro pluritate votorum, dla których przyzwalaigcych,
zaprawde musieli by Grey obrazoborskiego tego Synodu Kanony Grzygc,
ponieważ taka lupa Biskupow to wyznawała być Artykułów Wiary.

R. Synody ważne bywali y bez Papięża, nie tak dla
liczby przyzwalaigcych, iako raczey dla samey prawdy, któ-
ry za nadchnieniem Ducha S: iednomystnie chwaliłi.

A iż iednak pospolicie potrzebowano na Synodach,
choć przez Postow y Papięstwiey powagi, ztąd nie to się
ma wnosić, iż Papięż ma coś osobliwego od Ducha S:
że błędzić w Artykułach Wiary niemoże, ale tyłko ad-
summum^o wniesić się może, iż na Utwierdzenie Synodow
potrzebna bywała Papiężoro y Patriarchow approbacya,
aby tak za powodem onych, postanowienia Synodałne
wszystkiewy Cerkwi wiadome, y od wszystkich przyimowa-
ne byli.

A tu zadać X. B. taky gwałtig: Czy prawdę według Sta-
rey Wiary S. Stephan tomi słowy wyznał? że bez Papięża Rzymadiego

nie niemożna czynić w rzeczach Cerkiewnych. Jeśli prawdę wyznał, po-
chwie, który Papię Rzymski wasze rozłożenie podważał? pochwiecie czy pod-
ważał wasze przyznanie, iż się w Symbolum przyłącie: Filio?

R. Prawdę ten Świąty wyznał według Starej Wiary
zupełną, a nie nadszerzowaną, iako ciutę X. B. gdy same
Papię bez Patriarchow wzmiankuie. Ale choć by
y tak było, iako X. B. chce, iż by ten Świąty samego
tylko Papię wspomniał, iednak y to rzecz pewna, że
niezawsze pochwalenie Papię jest na to potrzebne,
aby rzecz Cerkiewna wagę swoją miała: Na przykład
na Synodzie Powszechnym Chalcedońskim. Kanon 28
Uchwalony jest o równej władzy Papię y Patriarchow
Cesarogrodzkich. Sarkneli na to Postowie Papięcy, y
sam Papię Leo Wielki tego nie pochwałił, a przecie Synod
Synodem jest, y ten kanon w mocy swojej zostaje. Takie
Zosim Papię, potrzebował od Synodu Kartagenńskiego,
aby appellacya zamtąd do niego bywała, Synod na to
niepozwolił, y zakazał aby niebywała, A przecie ten
Synod jest ważny, y od Powszechnych Synodow approbo-
wany. Subo tedy y naszego nieżyczenia się do Kościoła
Rzymskiego

+
Cerkwi przyjąć.

Rzymskiego, który się od nas naprzed odłączył, Papier -
 wie teraz męjszy nie podwalaia iedną iest warne;
 poniewaz od wszystkich Patriarchow, y od wszystkich
 Cerkwi Prawoslawnskich, na pochwalę. Papier zas
 iaku ma to chwalic, do czego Jan dal przyetyng, y zostal
 Adwersarem.

A iz teraz nasze Przeganianie o Prydatek in Symbolo
 do Syna, iest podwaly godne, ztady pschaznie, iz
 Pochwalit ie dazy znaczmie Papier Jan 8.
 wiec Synod od Thociusza Patriarchi zebrany,
 przez Poslow swoich wewierdzil, y na Prydaig-
 cych od Syna, klgwz strazna wlozyt.

Co y wlasnym swoim listem declarowal, Pisze
 do Thociusza (z tym tytułem: Thoci's catholico
 Fratri!) miedzy innymi slowy, tak :

Wie Twoje Braterstwo, iz gdy niedawno do nas
 przyezdral, Ten który od was Poslany byl, y swietym
 Symbolum od nas sie wywiadywal, iaku doz nal
 ze my one nie naruszony, iaku nam z pocztku
 podane iest radowujemy, a niemy co przydali,
 albo

albo więli, gdyż dobrze wiemy, iż Tych którzy to czy-
nić smierć, ciężkie potępienie czeka: Vorci wosci
tedy twoidey znnowe odnawiamy, aby my o tym Przy-
datku w symbolum (: to jest od Syna:) dasyć ci' wozynili,
zè nietylko tego nie mówimy, ale też tych którzy na-
przed to mówić swoim szalenstwem wazyli się, i jako
Przestępcow Borego Nowa potępiamy, i jako Theolo-
gicy Anistusa Pana Wywrocicieley, y świętych Bi-
kupow, y innych świętych Oycow, którzy Synodalnie
zebrawszy się święte Symbolum nam podali; y popołu
z Judaszem onych potępiamy, zè też samo co y on
popelnic niebałdziej, nie iż Panowie śalo na śmierć
wydali, ale zè Bóży y Wiernych, którzy są Jego człon-
kami, odzarcępienstwem rozłaczyle, y wradę roz-
dzielili: y tak na wieczny ogień ony y wtrocayc,
a daleko barzię siebie samych, i jako wozynił pome-
ni ony Judasz, niegodny Anistusow Foxen, z adlawili
Talsitwie Baroniusz Lausli Tomo 10, St. 87
n: 87. Lubo potwarzają Thociusza że ista zmysła
ale ta potwarz bez żadnego jest Dowodu z samej nię nawiści

Pochwalił też pewnie przyganie te nasze o Przy-
 datku in tym było, y napród Papier Leo 3. tym samym;
 gdy zakazał wyraźnie, aby nieprzydawano y od Syna,
 Karawrzy bez tego Przydatku Symbolum na Tablicach
 Srebrnych narysować, według Teodor. Baroniusza,
 jako o tym będzie w presei Wtorey.

Ale jeszcze y to doharac się może, iż co Papier
 postanowił y podwalał przeciw Kanonom, to Synod S.
 Bycow skasował: Naprzykład Innocentius 1.
 postanowił Subotni Post, Jako o tym Martinus Dlong
 Archi Epus Consentinus świadczy tak mowiąc: Ten
 postanowił postić w Soboty, bo w Sobotę Pan leżał w Grobie,
 y Oczniowie postali. Oczym szosty Synod wiadomośc
 wzięwszy, Kanonem swoim S. te postanowienie
 znosi.

Druga z atym Propozitią taką E. B. wnosi:
 Papier ile czlowiek jest, może psobla dzić, ale ile
 Duch S. który prawdy pilnował w Prorokach,
 Ewangelistach y Apostołach, pilnuie też tely, y
 wpa

w Papieru na rządzenie y na użycie całego Kościoła:
tedy Papierz w należytym rzeczach do Wiary poobgrodzić
niemożę. y Probuie to tym: iż obiecał Pan Chri-
stus na Świętym Piętrze, iako na nieporuszony,
Skale zbudować Kościół, iż wycięca tu piekielne nie-
miały go przemoc.

Matt. 16. **R.** Jesli Papierz niemożę dlatego poobgrodzić, że
obiecał Pan Chri-stus na Piętrze iako na nieporuszony,
Skale zbudować Kościół, to y inszych Apostołów Successo-
rowie Patriarchowie, nie będą w Więtrze obgrodzonemi;
bo y na inszych Apostołach iako na nieporu-
szonych Skalach, rawnos tak Kościół obiecał zbu-
dować temż Nowy: Ty jesteś Piętr y na tej
Spocie zbudujesz Kościół; Ponieważ iako w osobie Dru-
gich wszystkich Apostołów Piętr S. wyznał Pana
Chri-stusa być Synem Boga żywego, takież w osobie
wszystkich Apostołów y tę obietnicę otrzymał,
według zgodnego Sumarczenia Oyców
Świętych. A iesli na to nie pozwala
Kościół Bozym, aby inszych Apostołów następ-
nic

42
51
nicy mieli być w Wierze niebłądliwemi, przetoż z mo-
tychże pomienionych słow, nie może być y tego wnosić,
aby y Papięż miał być w Wierze błądom niepodległy.

Albo może być Papięż y błądom w Wierze podle-
gły, pojdzie to tylko za tym że y Kościół Rzymski po-
błądzić musi; lecz iż ten jest tylko częścią powszech-
ney Cerkwii, nie dla tego idź y całą Cerkwiew bramy pie-
kielne zwyciężyć mogą. Był tedy ten dar nie-

błądnosci, personalny, samym tylko osobom, to jest Pio-
trowi S: y inszym Apłom przy podawaniu Ducha S:
dany y należyty, a niemożł być od nich sukcesorom
wzrącony. Zeby zaś Duch S: miał niedopuszczac
samym tylko Papiężom w Wierze pobłądzić, ótym żad-
nego w piśmie Swiadectwa, y żadney rewelacyey nie-
mamy.

Przypomina za tym K: B: przykład o Balaamie,
y tak mowi: Słyszales ty o Balaamie, który wyszedł zlorze-
czyć ludowi Bożemu, achoc chciał, niemożł tego dokazać, y miasto tego
co miał zlorzezyć, musiał błogosławic.

R. Iż ten przykład niegadruie zlorzezy, bo
Balaamowi

44
Balaamowi, ~~siachosię kolicznie~~ Z ty dze słow) było libend
arbitrium impeditum, to jest była wolność woli, do Ducha
S: tym samym przeszkodzona, kiedy, albo y sam ^{zadawać} prawi,
choć chciał ^{Bitan} ztorzeczyć, nie mógł tego dokazać, ale musiał
Błogosławić. **Leż** Papiężowie w Wierzeniu y nau-
czaniu Wiary, nie tracą wolney woli: bo iesli nie błądzą,
z dobrej woli nie błądzą, y znają to sami do siebie, że
libere, wolnie, non coacte, nie sprzymusu wierzą. Bo gdy-
by ponie wolnie wierzyli, nie mogli by w wierzeniu mieć
żadney zasługi; gdyż tylko ten zasługuie, kto mogze
przeszyć, nie grzeszyć. **Zaczym** byli by Papiężowie
przez to podlejszemi od inoych Biskupow, ktorzy mo-
gze w Wierze pobłądzić, nie błądzą.

Leż prawdzie łączno by to Panu Bogu prawić, że Pa-
pięż, by zgoła chciał z tego co w Wierze Uczyć, przecie by
nie mógł; leż to nie sądzić być zarzec potrzebny,
Chy takim przywileciem Papięża obdarzać miał: gdyż
Jerukiew S: jest piśmem Bożym y dogmatami S: oycow
do zbawienia potrzebni tak dostatecznie opatrzeni, zemi
pryszczeregulney także Bożey słowiek prawdę miłujący do błędzi się w Wierze
ustrzec.

Atak

32

A tak iż oni dawni Ss. Papiężowie w wierze niepobłądzi-
li, niepochodziło to z żadnego niebłądnosci Przywileju,
ale z pomocy łaski Bożej hojney, a przytym z pobożną
onych samych ostrożności y starani.

Co wszystko iż tak jest, przyłata dem S. Leona Papie-
ża objaśniam: Ten lubo świętym był, iednak się w podawa-
niu Artykułow Wiary potłanoł, iako Martinus Tolonus
wyszmiadowany in Aronico Fol: 244. Świadczy: Ktorego
textu słowa takie są: Ten Leon: liedy przeciw Euthychesa list
do Chalcedon'skiego Synodu napisał, pierwsey niż ten list był posłał,
w Rzymie go na ołtarzu S. Apła Piotra położynoxy, przez 40 dni
w postacie y modlitwach trwając, prosił S. Piotra, żeby w tymże liście,
iżeli by cobyło potrzebnego ku naprawieniu do należania Wiary (cho-
czego był napisany) sam wozyl poprawić. Co się ystało, na koncu
bowiem 40. dnij znalazł ten list wewszystkim ku przedsięwzięciu
poprawiony, za objawieniem samego S. Piotra.

Z tąd iasnie wiedzieć się daie, iż Papięż y świętym by-
łyc, w podawaniu Artykułow do wierzenia potłanoł się
mógł: bo gdyby ten S. Leg nie modlił się do S. Piotra,
pewnie by w tego Wierze defekt, w liście napisany, na
Synodzie wewszystkim iawny był.

Dać się ztąd.

47

47
Dacie się zdać y to wiedzieć, iż nierawne Piotr S :
przez Papieża mowi, chyba postem y modłami ubłagany,
iako y temu S: Leonowi dał się ubłagać. Także y to
dacie się wiedzieć, że ten S. Papież nieznał sobie dany
być za Przywilej niebłędności w Wiere: ponieważ
taki goręcosię modlił o to, aby niepobłądził, że tedy
niepobłądził. Pobożność to Jego przyłascie Bożej spra-
wiła, a nie Przywilej.

Jeżeli tedy będzie swiętym przecie się potunoł, co
mamy rozumieć o innych, iako to o Papieżu Siberiuszu,
ktory iż się na wiarę Anian'ską podpisał, sam Belar-
minus lib: 4. de Rom: Pontifice. C. 9. przyznawa:
Subo wymawiając że tyłko zgrzeszył actu externo,
wyznaniem pozowierzchownym, a nie dumylnym, będzie
przymuszony trogiemi mękami. Także y Vigiliusza
Papieża, ktory nieprzyznawał swoob być natur wstry-
tusie, tymże sposobem wymawia. Lecz iesli Przytomność
Ducha S: aby niegrzeszył, w nich była, niemiał być
w nich y strach miejsca mieć, y boleść przemagać we-
dług onych słow: Miłość doskonala przez wyrzucenie boiazni.
Pz rzeczemy o Papieżu Honoriuszu, ktory iż
był

był Monotelitą, same acta Powzrzechnego Synodu podwład-
 czaig. O Marcellinie Papieżu Samtęz X.B. przyznawa,
 że zapostrachem, Balwanom ofiarował; y onego ekskuziżę
 mówi: iż lubo ofiarował, iednak, żęci godzi Balwanom
 ofiarowac', tego nienauczał.

R. W nienauczał słowem, ale nauczał samą re-
 czą, co także albo y barzięy zgorzenie przynosi. Dorego,
 chciał bym wiedziéc, na on czas jay Balwanom Mar-
 cellinus ofiarował, iesli przecie w nim trwała przytom-
 ność Ducha S: żeby za pomocą onego w wierze nie obdy-
 dzil? Niemożna mowić że trwała, bo gdzież te so-
 wa Piśma S: podziéc: Sap: 1. V. 4. Duch Kar-
 nosci wcięże przed obłudnoscią.

Jesliż ta przytomność Ducha S: ustąpiła, iakoz bez-
 niey niemożliżę w wierze y w myślem potłunge? A-
 zatym y słowa Pawła S: iakoz się niemają iscić? Kto-
 remi Thimotheusza napominając, tak píše: Rozkaz-
 nie powiezam tobie Synu Thimotheusze, abys' boiował dobry byy, ma-
 iże wiare y dobre sumnienie, które odrzuciwszy niektórzy, wiare
 stracili.

Thim: 1.
 v. 19.

Iakoz tedy y Marcellinus przy rzeczewistym zgor-
 ziałym

szajnym Balwochwałstwie, wydaige się z obłudnością,
a z tym y z Utratą dobrego sumnienia, nie miał w wierze
y naukę poglądzić? | Niemożę zamilczec y tego, co
Marcellinowi Biskupowie Jego, cięższe go, albo mu po-
chlebując tak rzekli, sam się sądzi, sam się łazi, Najwyższa
Stolica od niegoż sądzona być niemoże.

R. To z wymyśli swego rzekli, na swojej pry-
watney wstawie sądzić się, a nie na Sekretach albo
Kanonach Synodalnych: Bo żadnego z nich nie cytowali.
A że Piotr lubo upadł, iednak go żaden Apł: nie potępił;
stało się to dla tego, bo się Apł:li wprzedała Piotra S: Poluta,
która wszystkim wiadoma była. Lecz potym tenże S: Piotr
lubo daleko w mniejszy grzech był upadł, a przecie ie-
mu S: Paweł w twarz sprzeciwił się, iż był godzien naganie-
nia. Iednak Piotr S: nie karał mu zato na wstapal-
ca kłase, że się onego strofować wazył.

A koniec przywodzi X: B: list S: Theodora
Studity, iako by miał być w Soborniku 11. Nowemb:
do Leona Papieża w te słowa: Archipasterzu Cerkwie, ktora
pod niebem jest, pomóż nam, bo ginieemy, nastaduy (strystusa etc:
y znowu przypomina tegoż list drugi, ktory takżie
iako y-

Taf. 2.
S. 11.

ialio y Pierwszy tam się ^{nie} najdnie: Słuchaj Nowo Apostolska
 od Boga prełożony Pasternik Chrześcijańskich owieczęści: Tyś bawie m
 Piotrem, który Piotrową Stolicę sprawujesz, do ciebie niech San
 Chrysty Bog nasz, potwierdzą brać twoją ex: preto ićes nad
 wszystkie prełożony.

R: Lub się to władnym soborniku nie najdnie, iednak
 dajmy to żeby tak y pisał S: Studita; pisał by nie ialio do
 Jednowładcy do litorego by należała y Eparchia Carogrodzka
 to gdy by tak było, nie trzeba by onego oto y prosić, aby
 pomógł, z powinności by swojej y władzy miał to uczynić.

Alcy przed ialio do bney Eparchien Rzym skiej y Pierwszej
 Stolicy Biskupa, aby to crego Patriarchowie za wielkim pre-
 śladowaniem ne mogli dobiarać on swoią pomoc, ialio
 wolny od przesładowania, z władzy swojej Biskupiej
 napelnit y harezig poszkromit.

Dajmy ićscore y to, żeby Papieża Leona y Najwyższym
 Oycem Oycow nazywał, nie dla tego by y Jednowładnym
 być jedzie onego nad Eparchią Carogrodzką przyznawał:
 gdyż y Patriarzej Tytuł Oycem nacra lnicia, toż znaczy
 co y Ociec Oycow. Serwiew ten skizta z Niceghorem
 Cali

Nieph. 111. f. 1.
Lob. 14. C. 43.

Callistem Historikiem dostawiernym, wspomina List Cesarza
Theodorego do S. Chryzostoma w te słowa: Swiate Wzrostlu
Nauczycielowi y Duchownemu Oycu, Janowi S. Zlotobitemu
Patriarsze. A przez dlatego nie poczyta sie Chryzostom Swigty
za Monarche wzrostlu dy Cerkwi.

Nawet y olibedym Kaplaniu pize Swigty Chryzostom taki: (in Epist:
a. ad Timotee: cap: 1.) Quasi communis quidam totius Orbis Pater
sacerdos est, dignum igitur est, ut omnium curam gerat, omnibusq;
pvideat. Fortest: Jakioby prawezchnym nie iakim calego Swiate
Oycem, Kaplan iest, Sluzna tedy iest, aby o wzrostlu dy Starane
mial, y o wzrostlu dy premyslel.

Z atq tedy Starziq wie dniec to potrzeba, iz wzrostlu dy
Tytuly Wzrostlu dy y ordobne od ser lue wnych Nauczycielow,
ialko Krymskim Bishu pom, tak y drugim Patriarchom,
gdy bywaiq dawane, bridiene to wedlug nauki S. Pawla:
Atory radzi aby ieden drugiemu wzrostlu dy nad siebie orec
wyreg dral. Zachowuje sie tez y to v Lisarow ser lue wny dy,
ze gdy lio wychwala iq, oratorstwiey Amplifikatuey per Hy-
perbolem raziwaiq, o to ony v ludzi uwarzny dy uchodzie
zwylito.

Zaley idze za radq K. Boyma Uwarzam, iz ten
Swigty Studita zgadral tyz z Oycami Pierwszych wzrostlu dy
wzrostlu dy

Rom: 12.
U: 10.

wyrnawając Moc Papierom od Boga daną. Ale wyrnawiał takim sposobem daną, i takim dana była od Pana Boga y inszym Biskupom, według Słow w Dzieriach *apostolickich*: c: 20. wieczonych: Pilnuycie sami siebie y wrzysty *Apłom* Trody nad litorg was Duch: postanowił Biskupami.

Act: 20.
v: 28.

Ażebym ta moc bez dependentey od Serliwie być miała, od samego tytu Boga immediate Papierowi dana, to się żadnym piśmem dowiedzieć nie może, i alio się dowodzi o danie oney Piotrowi S: y drugim Apłom iawnemi S: Euangeliey Twiadectwy.

Uwaram y to że Tenże S: Studita także i alio y Piotra S: nazywał Nowy Leona Papierza. So nie to znaczy, aby nad inszych Władzę najwyższą sam tytu Leo Papier miał, ale owoż, że inszych Biskupow godności y prerogatywami Papierliemi, od Serliwie sobie poruczonemi, przechodził. Serliwie zaś był tytu Piotra S:, a le y inszych Apłow takowemiż tzi Tytulami. Tęż y S: Jedneca nazywa Apostolem Wierdownym, w Hymnach na Dnie S: Także y S: Jakuba Syna Zebedeurowego 30 Aprilis, nazywa Wierchem Apostolow, i oieść Głowy. A precie ci Apostolowie nie byli Jedno Władcami.

Act

A iż ieszore tenie S. Studita y Apostolika (prawi) nazwał Papięza Nowy w kłucie swoim.

R: Dajmy y to żeby y tak mowić, ale orationie per Exaggerationem: Bo rygore mowięc, nie mogłoby się to z prawdy zgadzać: ponieważ S. Aptłowie iuz teraz w niebie maig widomą swą głowę, same nad nimi kroluigę Pana Chrystusa; przeto y samego Piotra S. za głowę atoli choc by żyłc z temi na świecie y był, iuz mieć nie potrzebuie a daleko barzicy Papięzow na świecie żygęcych, i alio ludzi grechom podległych, od ktorych żadney directi ey nie maig, y oni im dawac jey nie mogą.

Na potwierdzenie tegoż o Papięzu wyznania przywodzi K. B. ieszore y Dennadiusza Patriarchę Carogrodzkiego za wielkiego świadka

R: Wszak ten Patriarcha i alio przed rzęcaim Carogrodu, zacinnikom ninaco nie porwał, i alio o tym Historiā Łeonicy Chalcocondila Lib. 6. de rebz Turciai temi świadczy Słowy: Marcus Ephesi Episcopus et Scholarius Graecorum doctrinę ne a binitio quidem Latinorum dogmati consensum potest stare voluerunt. Marcus Ephesius Bishop, y Scholarius to jest Dennadiusz z Grekow naywocześni, ani z porzgtluu na łacinnickie dogmat

36

dogmata zezwalać cheieli. Tak y powzięciu Sarogradu,
będąc Patriarchę, niemiał takim, iakim go X. B. wdaie
na stronę Łacinników być Iniadliem, ponieważ ich zgo-
ła odstąpił; iako Sam ze zachodni approbowany Historik
Iudovicus Aurelius ab excessu Baronij lib: 15. onim
tak poświadczą: Gennadius Scholani Patriarcha Con-
stantinopolitani eligitur, qui recedens à Latinis, Hie-
rarchiam sub tyrannide Turcarum primus Græcam
incepit. Gennadius Scholani za Patriarchę sar-
gradzkiego obrany, który odstąpiwszy od Łacinników, na
Hierarchiey Greckiey pierwszy pod okrucieństwem
Turechim ośiadł.

O toż widać Łacinnicy, że ten Gennadiusz, nierylko
wielkim, ale y żadnym Im. Iniadliem nie jest: ponie-
waż nie jest prawdziwym, ale podrzutny: bo ktoś inny
pod Imieniem ięgo broniąc Synodu Floren'skiego tę księzkę
napisał, a on y na podziętku podczas Floren'skiego So-
boru, y na końcu, gdy został Patriarchę, iedności z Ła-
cinnikami niemiał, iako świadczy pomieniemi Kościel-
ni Historikowie.

Uważam na koniec y owe słowa,
w Ewang:

Luc: 22.
V. 32.

Ednowlatna

w Ewangelięy nigdyś Pidrrowi rzeczono: Confirma fratres
tuos: Potwierdźay Bracię twę. Ktore do Papieża z pobożney swey
miłości S. Theodor Studita mógł stosowac, nie Żwiernchnosc onęgo
najwyższę opowiadając, ale powinności ięgo Biskupię,
że powinien Bracię słowami y przykładem utwierdzać,
ogłaszać ię. Przelóżęństwo na koniec, nad wszystkimi, mógł
Jemu przypisywac, nie względem Najwyższey władzy,
ale względem Najwyższey Godności, iakosię wyżęy rze-
hło. A tak wyznaniem Starey Wiary y Ten Święty
znami się zgadzza.

ROZDZIAŁ 4.

O Tymże

Co się dotycze przykłada o S. Minie Patriarsze saro-
godzkim, zgadzamy się wtym, iż w Prologu tak na-
pisano 25. Augusti: Mina Święty Ociec nasz, eic:
Patriarchę jest wozynion Konstantinopolskim od Aga-
peta Papieża Rzymskiego, który na on czas przyiachał
był z Rzymu dla pomóżzenia cerkwiwny d potrzeb, y
przekłot Patriarchę Antima heretyka eic: Lecz nie-
tak to rozumieć się ma, żeby Agaper wozyc przyiez-
dział.

34
dział, albo dla sporządzenia Cerkwicy Sargrodzkiej, ale
tak, iż raczy dla sporządzenia swoich Rzymskich Ko-
ściół przybył, żeby przyjął dem Sargrodzkie swoje spo-
rzędził: gdyż na on czas w Grecy, wiele było y Świętych
y Theologów znacznych; porządek też Cerkiewny był
wielce poważny. Aby tedy w swoich wzpliwosciach
y pytaniach przyjął rozwizanie y w potrzebach Ducho-
wnych Informacji, z tą intencją przybył. Bo na on
czas w Rzymie przez znuwienie od Gotów wielka była
prostota, y na Duchownych Wozonych schodziło; iako się
to dać wiedzieć z listu Agathona Papieża Rzymskiego.
także pod czas Nieprzyjaciół do Synodu 6. general-
nego pisanego: w którym obmawia Losy swoje, tak;
Jeżeli by około Piśmie 6. naukasę w nich nie napydowała, aby wyrozu-
miał Cesarz, iż między Poganymi żyją, a chleb sobie wyrabiają. iako świadczy Baroniusz.
Cezar wraca się do samey rzeczy, własna y najwyższa ^{1. A: 680.}
pryczyna przyjazdu Agapeta do Sargrodu była; Po-
selstwo od Króla na on czas Rzymskiego Theodota Totta,
aby między nim y Cesarzem Justinianem Papież przy-
miere wyrzucił, na ktore to Poselstwo rad nierad Aga-
pet musiał iść, y Srebro Cerkiewne pozastawiający;

Baron:
A^o 536.

bo iesliby niechciał był iachać, groził Theodor temu y
wzrystkiey Włoskiej Ziemi, iż włoszy tego sobą Zonami,
y dziećmi przyplacic' mieli, iako Tenże pisze Bar. A^o 536. Takiey
przyczynny primario ro poselstwie jdy do Carogrodu przy-
iachał, tamże y Synod Prawosławny na on spias w-
Carogrodzie odprawuicy się nalazł, z tym wespół An-
tima złożywszy, Ming poswicił; Co nie sam ieden Aga-
pet, ale y Synod sprawował, iako Nicephorus Callista
w Księdze 17. c. 9. Swiadczy temi słowy. Synod de-
cret na Antima ogłosiwszy, z dostoięnstwa go Kapłan'skiego złożył.

Niceph: Callis:
Cib: 17. c. 9.

Przybywszy tedy do Carogrodu Uczczony był tym
iako zacny gość od Cerkliewnego Zebrania, osobliwie
za Eleucia Cesarza Justiniana, że Ming na Stan Pa-
tryarszy Carogrodskiej Stolicy poswicił. Oczym pi-
sząc tamże Nicephorus Callista tak mowi. Na ktorego
(to iest Ming) Agapetus Papież, co przed tym nigdy niebywało
ręce włożył. Agtował te słowa, co przed tym nigdy nie-
bywało, to iest, iż żaden Bishop Rzymski na wscho-
dzie żadnego poswiccenia nieczynił: to pewna dla tego
iż kanonow żadnych po sobie na to niemiał.

Tak tedy wywiódzmy porzadek sprawy o S. Minie,
y o Aga-

37
y ô Agapecie Papięzu, biore przed sie Xtra B. Uważenia
gdzie naprzod tak mowi: Starey Wiary nabożeństwo tak
wyznawa iż Papięz ma moc Należania y stawiania Patriarchy
Sargrodzkiego y sporządzac rzeczy Cerkiewne, toć Dixunia gdy
tego zapiera, zapierasz Starey Wiary nabożeństwa.

R. Nie wyznawalo Starey Wiary nabożeństwa, aby
należanie y stawianie Patriarchy Sargrodzkiego, y
sporządzanie rzeczy Cerkiewnych miał mieć Papięz po-
testatem ordinarium, to jest Moc własnici sobie nale-
żyta: bo tego Kanony. Ktoremi się Eparchie ograniczają,
onemu nie dopuszczali.

Wyznawalo zaś nabożeństwo Starey Wiary, iż
Papięz mógł mieć moc per accidens, to jest z trefun-
tu, na przykład w przypadku wynikającej Herezji
do wykluczenia w cudzey Eparchie, y do stawiania Pa-
tryarchy, y to za konsensem Soborow, Tak też y do
sporządzania rzeczy Cerkiewnych wespół z Soborem
iśliby wyciągala tego potrzeba. A te moc mógł mieć
nie iako Papięz według najwyższej, ktorą mu re-
raz przypisują Zwierzchności, ale iako Spobisłup
z swoiey tylko części y od swoiey Diecezye. Za-
tym

talim tedy trefniliem y pozwoleniem Agapetus złożył
Antima, a postawił Sⁱ Minc.

Taki zwyczaj na woli y Patriardow, owżé wszystkich Eppow,
zrosęci swoiey, na pomiestnych swoich Soborach w cudzych będący
Diecezyach Heretykow słuł dać y wyślić.

A iż, iakom rzekł, niemiał Papięz ordynaniom po-
testatem słuł dania y Poswienięcia w sarogrodzie, o-
powiada to wyraźnie Kanon 30 Apłski, Episkop niemo-
żesę wżyc za granicę swoiey Diecezye żadnego Poswienięcia,
czynie. Y Nicen'ski Kanon 17. Jesliby kto smiał kogo,
ktory do inozey Diecezye Eppa należy, poswienić w swoiey se-
dwie bez pozwolenia należytego Episkopa, nieważne to będzie
poswienięcie. Toż y o wyślićaniu masię rozumieć, y
o inszych rządach wszystkich Episkopow, żadnego nie-
wymuię.

Pyta iésze X: B. Czy niewedług Starey Wiary, y
niewedług Kanonow Agapet uczynił: że będąc Bisku-
pem Rzym'skim, tak daleko Jurisdiction rościł gati

R. Jurzem powiedział że niewedług Starey Wi-
ary, y niewedług Kanonow, ani według Jurisdictioniey
swoiey, ale tylko ^zconsensem Synodu to uczynił. Bona
na dowód tego y Kanony cytował. Cóż temu się
dziwuię

Ze o tym wiedząc Pytaicy Kanonami się chwali, a zado-
nego Kanonu in Contrarium nie Cituie? Miał tenz wedy
one przywodzić, żebyśmy wiedzieli że się dobrze na kano-
nach zna.

nie przynosi

Trefunliem tedy to się stało że ten Papież Patriarchę
y składał y stawiał. Bo ani sam etę integry do Caro-
gradziachal, ani do Cesarza Iustiniana, ani Duchowien-
stwa Carogrodzkiego był na to zaciężony, ale yllud do
Krola Theodota w Palestynie przysłany. Z tego
tego Enykladu Biskupi Rzymscy za prawo sobie brać
niemają, według owej iuridycznej Sententey:

Factum extra Ordinarium non sapit vim Legis
Sprawa nad zwyczaj ^{Ad op} wyłonana, niema za prawo być przytana.

Cituie potym z Traktatu Świętego Maxima, o którym
Augusti 13. tenę słowa napisał: Maxim S. był za
Cesarza Konstantina Brodatego Philosophem, a widząc
że Heretyctwo Monothelickie gorę brało, z arliwokię
Bozlię zapalony, biegł do Rzymu, y zdał S. Marinu
Papieża, aby rebrawdy Synod Prouincialny, wyklęł
heretyctwo Monothelickie.

R: Z tego Textu to się daie wiedziec iż Uczynił
to: Maxim z Carliwoski lu Panu Bogu, a nie z powinosci

lu

ku Papierowi, iako by ku swemu Dasterowi, iż bierał
do Reymu etc. Z kąd to tyłu dowodzi, że go znał
Biskupem być świętobliwym przedniejszym y trzymał
to o iego Dowodzę, że napominaniem swoim y tro-
fowaniem miał upamiętanie u Duchowienstwa sro-
godskiego y w samego Cesarza sprawić.

Nie znał zaś być za Najwyższego Jednowładcę ta-
kiego, któryby y bez Synodu mógł tę sprawę uoczyć.

A tużnowu wwarzenia ddx:B: zadane biorę na
uwagę y tak mówię: Że Muznie S. Maxim uoczył
że do Prawosławnego y S. Papierza uwał się w gwał-
towney celiewney potrzebie, gdy mu szło o rozprawę
z Patriarchą względem Herezicy Monotelichicy.
Lecz iako m reuē, uwał się nie iako do Najwyższej
Zwierchnosci samowładney, ale iako do Przedniejszej
według Porządku y świętobliwego Dasterza, chcąc
go pobudzić na pomoc, aby ulętwił swiętobliwym
prześtrzył, a Prawosławnym uieszył.

Zo tym pyta x:B: Ale po co bierał Prawosławny Maxim?
y sam odpowiada: żeby Papier Dastelicy Herezicy uwał.
A zatym wnosi: Że stara wiara uznawała y nadrukli Jurisdictioni
Papierzę, a nie na same tyłu Reymiany.

R:

R: Niewyznawała stara wiara, aby miał moc deklaraty y
 sobie własnienależytą na zawsze Papież idio się wyżej niekto
 do wyliczenia w Sądzej Eparchiey Tradicow, ale tylko to wzywa
 S: Marcin na gorzce zgdanie S: Maxima, który nie ty lico
 Imieniem swoim, ale y wosytluch Prawoslawnych Imieniem
 w Sarogrodzie będyd oto zgdal. S: za Marcin taloway
 zgdaniem poruszony będyd, mogli sobie w takim razie kanon
 Apostolski ścisze nie dispensować, według owej sentencji:
 Volenti non fit iniuria. Dórowownie porwałacemu między się
 krzywdą żadnemu. Aliaś nie mogły mieć żadney sprawy
 według kanonow do ludzey diakceji

Pravit: B: cęścić dalej: jeżeli mogli S: Marcin wylicze
 onych Tradicow, y jeżeli przez to za wyliczonych mianic
 od Prawoslawnych toć tedy Janowicę Dyrunicę barię wy-
 liczą iestեսuc, to od wielu Papieżow y Synodow nawet Tradic
 y Soboru waleńskiego we Florenci cy was wyliczto.

R: Te wyliczacie za nieważne porczytasz; gdyż
 y wnieciwności na szczy y nie według kanonow, y o prywatę
 to iest onay wysz szczyworeczności Papieżow tońf stało.
 Bo pyta, utowez nad kanony obowiązku do Posłuszeństwa
 y do przyznawania tej najwyższey Zwierzchności. Pyta y sto:
 Salwo ma być ważna ta licztwa, ponie waz sami, utony się waz na
 wylicz =

Talar: 1.
v: 8.

wyłączać napród od Graliow (z czym się teraz nie szereg.)
wyłączeni zostali, a nie szereg orzeczeń, to jest o naruszenie
Dogmatu wiary y Prawo soborami w wielu słuchaniach uchwalonych
za czym jest ta ulgowa nie jest komuś bliższą, niż adę, pro
stimulo słowa s. Paula. choćby y my albo Anst. znieba prze-
powiadał wam, mimo to co my wam przegowiadał, nie będzie
przełożeniem. My zaś nie orzeczeń w tym aby my mieli co
inszego przepowiadać, oprocz tego co my z Pisma s. y od
Ojców s. wzięli, nie oddalamy się od Ojców s., ale immo-
biliter przynicki, bo nie mamy czego żałować, owszem
mamy się czego cieszyć, że za czasów Papeży w starej wierze
z Aug. s. z Maximem s. y z s. Marcinem statecznie go-
staliśmy. Onie jest chwałę Papeży, o mniejszym, albo
Dusz ludzkich zatracenie, ale raczej chwale Papeży pomno-
żeniem, a dusz ludzkich porzuceniem.

Za Prydatem zaś takie o s. Ninie i s. o s. Maximie
Jonę i s. dacie naprestrzeż, że się dołącza w Protoku
naszym (odwiecym) na dzień s. Ninie z 4 Augusti, s.
po Agapecie Papeżu, przy był też na potym y inny Papeż
do Avogrodu y odległ s. Ninie od Urządania s. Ninie.
A ten Papeż był to Vigiliusz, i s. s. w adery P. Baroni i s.
w Roku 521. y i s. z przed nim Kicephoz Callisty.

Alc

Ale o tym Tenze Nicephorus Callistus Historicus Ecclesiasticus
 Vere catholicus (ialio go sami Sacinnicy nazywaja:)
 lib: 17. c: 26. wten sposob pisze: Eo vero Insolentia vigilius
 progressus est ut et Menam a communione quatuor mensibz
 exclusit, idem sane et Menas aduersus illum fecit. To jest:
 Do talnego prawi Zachwalszwa vigiliusz przyszedl, ze y Miaz
 od Wozymietwa Serluownego na ctery miesiace odlozyb.
 lecz toz zaiste y Miaz na onego wozymil.

Zugdaj to polkarwie: ze rowny wladze miał y Patriarda
 na Papierza, ialio Papier na Patriarche.

Y to tez trzeba wiazac ze vigiliusz nie czynil te odlzceenia
 Mocą Prawa Bozego albo Serluownego, ale ex insolentia
 z Zachwalszwa y Sychi, wedlug nicephora Callista.

Ialio tez y w Protoku tamze sz pisze, iz to Papier wozymil
 podnioszy sz handozaj, Postowienstwu: Wozymilusia odhordyni
 Idzie lubo Protok namienia, ze Miaz ialio Miaz sz przygl
 te odlzceenie z radosia.

Ale mogli to czynic. Oz Polkory, dla niewinnosci y Prawdy
 Jaki ialio Aptowic, szli od oblicznosci rady wydowniczej radujec sz Act. 5.
 iz sz stali godnemi dla Imienia Jezusowego zelzywosc cierpiec
 bezym y sz P. cknitaj. I dlugostawienictwory cierpi sz dla spra Matt. 6.
 wie dlaworsu radujec sz y weselac sz.

Jednalice aby sz werni z to niegorzyl, y nierozumiel

ze

ze Papież ma inuq wyszszq władze nad Patriarchę, za
Instinctem y consensum in rzyckich świętych Oycow, wzajem
tez s. Miana odgoczył był vigiliusza az się postę pogodzili.
Do tego mowięc^{tuż} y o świętym Maximie, y to twarzyć
potrzeba; Jeslioby to miało się za dowód zwierzchności Papieża
poczytać, że s. Miana przygił był inhibicij od vigiliusza
poliornie, Toż y owo miałooby tez być dowodem wymy tey
zwierzchności, iż Papież s. Marcin nie miał żadney władzy
nad Patriarchię Carogrodskę, w której s. Maxim był Arce-
mandrytą. Do o tym s. Maximie 13. Augusti w Pro-
tokała Prawdziwych napisano tak, że on z arliwosciq
Powsię rozpalony zgdal świętego Marcina Papieża,
nie Prosił onq ale wskazywaniem, Kie vmolit, wieśt
nie Srocił (Cialo X: 93: niewestug prawdy a tuie.) ale
mu rozkazal, Powelil, (Cialo tam własnje postowic infla-
uz pisze) Aby zgromadził Synod, y wykłzł Heresieq
Monothelicę, ktore rozkazania mile vsłuchal: s. Papież mowa
Na koniec nie wiem zialiey oharicy, tu Anę daie X: 8:
mowięc: Iz się wielo to w Papieżu niepodoba, że go ludzie, ato
y Xigzęcich y Kslewslicd dostowienstwo calicę wrozi, wzał
s. Bog y Piotr s. nie potrzebuig te.
R: To pewna, iż Pan chnisty, taliz siebie przylutad

dat

111

dał, że i alio sam na swoich ramionach krzyż święty
 dzwigał, cały wszystkim nadomysł podał, aby znać
 krzyża świętego na miejscu pociętnym y przystoynym
 a niema, podłym, i alim iest noga nosli. Dla tey przye-
 ny y Tyberiusz Cesarz z pobozności swojej zaliarał
 aby na ziemi gdzie nogami ludzkie dępcz krzyż święty
 nie był znaczy.

Baro:
 A. 582.

A co Proroctwo Izaiasza w Rozdz: 49. wspomina N.B:
 Będą krolowie Diastany twemi a krolowe mamkami twemi
 twan na ziemi spuściwszy alania ci się będą, a proch nogtwo-
 ich uczac będą.

Iai: 49.

Isi się to w samyłyllio Danu Anistusie według owych
 słow Psalmych: Wy wyszycaycie Pana Boga naszego,
 y alaniaycie się podnożkowi nogiego; bo święty iest.

Psalm:
 98.

Ani się tu może sładnie stosować ona wymowka, że
 Zapież sładaige z siebie ozetę y dżuradczaięć się że nie
 ta iemu, i alio Anistusowi vkrzyiowanemu to się wyzadza
 na nogach krzyż do pocalowania daie. Bo iestli by ten Honor
 z siebie Zapież sładał, a Anistusowi przyczytał miałby
 racye na głowie swojej krzyż święty nosic, a schilaige
 swą głowę, z wzaiemną polhorą przed Monarcha-
 mi, miał by onym ten krzyż do pocalowania podawac.

A tali

A tak by się y Krzyżowi Świętemu, należyta część
wynagradzała y Poliora by się w Papierach po-
liarowała.

Wprawdzie Domebnie Pan Otristus y
Święty Piotr od Ludzi y od Samych Monarchow
Arefuanskiej Polior, Lecz przez Enalii Kuz-
ne, a nie przez taliove: ktoreby Dishonor za-
dawali Krzyżowi Świętemu. Do tego:
Pomebnie tez y w Papierach Skonnsu. aby
siebie za niegodnych takich ceremonij w rzeczy
samey poczuli. Doniewaz do tego Im y Świę-
ty Piotr przyłada dem się stał; Idy lubo dopuscił
aby mu Pan Otristus nogi umyl, iednak
naprzod Kromney renitentiey zaczął, gdy się
posobornie wymawiał.

Denze y Korneliuszowi Setnilowi, do nog
sworich upadać zabronił. Jakiż by Denze
niebronil sobie życia na nogach Świętego
Krzyża? na którym y przybyty być iednakowym
z Otristusem sposobem zbraniał się.

Lecz

Soa: 13.
v: 8.

Act: 10.
v: 20.

Lece teraz iaki się to podobac może? iż Papięz
Krzyż Święty na nogach noszyc, oraz y nogi swe
do pocałowania pdaie; Przez który Dostępel
równie Papięzowi Honor, a Krzyżowi Święte
boday niedi Honor wyrzoda się.

Insza rzecz o całowaniu nog wlogim że bra-
com, tej czci niechcącym, które Bogu jest przy-
jemne; Ale tu całowanie nog dziecie się
zerwalażcemu nie bez pogorszenia ludzkie.

Za czym nie gzeszyli, ale raczej kuszenie so-
bie postępli Oni Pralaci Draccy, że niechcieli
na Soborze Florenskim talicy Ceremoniey czynić,
ale tylko Papięza naprzod ręk, potym Samey
twary pocałowaniem wżanowali: a pewnie
za to Królestwa Niebieskiego nieporzbyli.

ROZDZIAŁ 5.

¶ Iz Prawosławni prawdziwie
za Patriarchami idą.

Nie

Nietylko się załadamy mową iż za Patriarchami
 idziemy, ale też rzecz samą onych w nauce y po-
 stępiach nasładujemy y przytym zdaniu na-
 szym mocno stoić doharujemy, iż nieznałci
 wgliezeni tu do X. B. Patriarchowie, Juris-
 dictiey nad sobą Papierliuey: Bo iż naprod
 Zaoczę od S^o Athanazego: Ten chodził w
 prawdzie do Rzymu, y udawał się w kzywdach
 swoich do Juliusza Papieża, iednak nie za Appel-
 latę iako do naywyższego według władzy
 ktorey ni w Pismach Serliewnych, ni w Historiach
 niē naydujemy, Ale iako do Spółbrata y Spół-
 Biskupa: który kzywde Świętego Athanazego
 za kzywde Serliewną y swoją pooytał.
 A w słowach udawał się wrey kzywdzie swiecy
 do Cesarza Konstansa, iako do Prawosławnego
 Drugiego Cesarza mogącego Serliew y miarę
 ratować y onego samego na Stolicę przywrocic.
 Przyszędzły tedy do Rzymu o Pomoc y o

Ratunek

411

ratunek Cesarza y Papięza prosił: Pospolicie bowiem to by-
wa: że utrapiony zwyłt wdawać się do tych, ktorzy
y potęgę y bogactwo obfitują, iako na on czas w Wry-
mie Cesarz Konstantyn y Duchowienstwo w polowie żyje,
we wszystkim obfitowali, a nie już to za Appellacyę ro-
zumiano być ma.

A le dajmy to, żeby Athanazy S: y Appellował do ^{tychże imię} do Biskupa ^{danai;}
Kusza, ma się rozumieć ta appellacya, nie iako do Bisku-
pa Powszecznego y Jednowładnego, lecz iako do Bisku-
pa Przedniejszego według stolicy pierwszey. y to nie-
do samego tylko iednego Papięza, ale oraz y do Synodu,
ktory by z nim pospolo sprawę Jego Idził. Wprawdzie
Juliusz nabywszy talowey wczesney okazyey do wy-
wyższenia swojej Zwierzchnosci, a rozumiejąc iako by
wz tym samym miał się stać Powszecznym Sędzią
wzysztkiej Cerkwie, odgódził v siebie wespół z Soborem
za nicwinnego S: Athanazego, y onego do spoleczności
swoyey przyidwszy, napisał list z wielką władzą do
Wschodnich Biskupow, rozkazując Im, aby się stawili
przed Sąd Jego, y dowodzili tego wzysztkiego, co one-
mu Zaczawali. Lecz takim listem Wschodni Biskupowie
wielu

wielce obrażeni zostali, nietylko Eusebianie, którzy Ananiami byli, ale też większa część y Katholickich Biskupow (lubo byli S^o Athanazemu ryozliwi:) wzięli się jednak zaten przyby list, y sprzeciwiwszy się Papielowi, dopisali też dożyć ostro z Synodu jego Antiochen'skiego do Papieża, strofując go, iż zbytney powagi użył, wzywając Biskupow onych nęchodni do Sądu swego, do ktorych żadney prawa niemiał.

Takowym swoim postępiem ci Biskupowie pokazali iasnie, iż w Papieżu naywyższy Zwierzchnosci nęznali, ani do Sądu Jego należeli. Co wżystko dowodnie opisuie Historia sekularny Socrates lib: 2. c: 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. ^{także y wozomeng lib: 3. c: 7. 8. 9.}

A tak przyby onych Biskupow list exultantnie bę dopisując Juliusz, iż w swoim liście pisał, nie tak roszkując, iako raczej Bratersko napominając, y to nie z własney Władzy swojej, ale z potrzeby Uragioney Strony to uozynił, y że co pisał, nie sam od siebie y Imieniem tyłko swoim, ale Imieniem wżystkiego Synodu Rymskiego pisał: Bo lubo sam (nowi) pisał, com pisał, niemnie iednak tyłko zdanie, ale wżystkich Biskupow zgodne zdanie pisał. Ten list Juliuszow polożony jest w drugiey Apollogicy S^o Athanazego: ktora inter opera se nayduie się.

Takowa tedy

Takowa tedy Juliuszowa exkuzacya, niemalo teraz-
 nieyszey Papierskiej Zwierzchnosci Vymuie: Bo czem
 tego nie pisal Juliusz, ze sam jeden swoj Naywyzszy
 wladza to czynil: naciagajac owe slowa, ze Piotrowi
 samemu jednemu rzeczono test; Tobie dam klucze, Ty pas
 owce moi e: Ale iż Juliusz wiedzial byc słuszną tyż
 Biskupow Wschodnich ztąd vrazę y zaturbowanie,
 ze siebie jednego chcial za jednowładcę wystawic,
 dla tego się onym tak exkuzowac musial.

^{scilicet} Wracajac się tedy do S: Athanazego, ze się on do
 Papiersza udawal, iako do spol Biskupa y spol Brata
 rownego, to samo potwierdza Sozomenę w Księdze 6.
 Rozdz: 19. o Pieterze Successorze S: Athanazego tak
 piszac: Piotr zas z wyzrania vzedrzy, y wsiadszy w Olwet
 do Biskupa Rzymoskiego, iako teyże z soby wiary wyznawcy, przeiadal.
 Niemowi tu iako do naywyzszego Jedziego, ale mowi
 iako do spol Prawoslawnego, y jedney z nim Wiary
 zelanta.

A choc by się y to pozwolilo, ze przyklady rozne tych
 Appellacij do Rzymu bywali, ze Biskupi vtrapienien
 przycisnieni, tam się naszd udawali; Jednak tak
 dpo-

odpowiadam. Ze nie tak na to, było, iako na owo, co być słusznie miało, patrzac, y raczey prawem niż przykładać miądroemu naradzić potrzeba. Przeto y S. Athanazij chociaż by appellował, nie dlatego Zwiernchność Papięzki nad sobą naywyższą być wyznawał, bo nato prawnie i racznie nie wdział.

A co wnosi K. B. o S. Cyrilla Alexandrijskim, ze Imieniem Papięza Rzymolskiego zrzucił Nestoriusza Patriarchę Jarogrodzkiego.

R. Nie tylko Cyrillus S. Imieniem Celestina Papięza zrzucił Nestoriusza, ale najprzod Imieniem swoim iako Patriarcha pierwszzy godnością między Patriarchami Wschodnimi, który y naukę onyćd przechodził y własnym swoim prawem za sensensem wszytlicyć na synodzie rzęził. Był tedy od Celestina na to, iako Spół Brat uproszony, aby przy podawaniu sdego Zdania, od niego też votum na potępienie Nestoriusza podał. Zaczę ani był Nikańuszem, ani Legatem Jego. Byli bowiem oprócz tego Legatami od Celestina posłanemi Arcadius Proiectus y Philippus: ktorzy tamże Tędrze te, co się na synodzie działo, Imieniem Papięza postreżali.

Atak Ant:

116

A tak Synthus S: dla tego iż w Imięniem Papieża wotował, żadney Papierzliwy Zwierzchności nad sobą nie-
wznawał.

Postępując daley o S: Przegorza Narzyanzenie Patry-
arsze X: B: mowi: Ten tak sila trzymał o Rzymskiego Papieża
zwierzchnosci, że gdy by Apolinarianstowie heretycy chytrzy od-
niego przyjęci byli, narzachodnim Synodzie, który Damazus
Papa naten pas miał, iż do brzapauły mieli, smiele iż mogli
trzymać.

R: Nie o Zwierzchności Papieża Ten Swięty tak sila trzy-
mał, iako się dać wiedzieć z Baroniusza Roku 375:
n. 2. Ale o Kościoła Rzymskiego nauce na on czas dobrej;
Przeto nie taki miał^{z. 3:} pisać, iako pisał, ale raczey w ten
Sposob: Tak sila trzymał o nauce w ten czas Kościoła
Rzymskiego S: Narzyanzen, że żadnymi dytrosciami he-
retyckimi nie miał się dać wwić, y mając to za rzecz
niepodobną, że by się dał od nich z prawdziwey Wiary
zwać, dla tego smiele y bezpiecznie mógł mowie, iako
mowił:

Wraczym y X: B: to tylko z tego Twradectwa wniesi
możę co Baroniusz własnie temi słowy wnioś: Lecz
iako ci Swięci Kościołow Rzymskiemu ołoto nauki dufali, y wiary
dawali

dawali. Ten zwłascza przedni Theolog Gregorz. A nie owo,
^{X: B:}
co napisal miasto slow Baroniuszowyd: S. Narzanyen
tak sika trzymal o Rzymskiego Papieza Zwierzchnosci. Bo w Ba-
roniuszu Zadney zmian^{tu}ki o Zwierzchnosci niemasz, ale
tylko o nauce Kosciola Rzymskiego, ktora iz byla na on
czas dobra, y my przyznawamy.

Jakotedy z tego S. Narzanyena y drugiego Athana-
zego, tak y z onych dwoch ff: Oycow: (Kryzostoma y Tha-
raziusza) nie dowodzi sieg, aby mieli Papierzowi Zwierzchnosc
naywyszszą przypisowac: Zaczym wedlug starey Wiary
my sie raczey onych nauki y postępkow trzymamy, ani on.
Jeszcze X: B: nalega, z Nicephora Gregorasa Histo-
nika o Belusie prawic; iz do Unicy przystapiwszy
zostal Patriarchą. etc.

R. Z tegoz Gregorasa nie tal sie daie wiedziec,
ialo X: B: prawi: Pisze bowiem ^{Gregoras} w ten sens, ze ste-
slniejszy ten Belus w cizlim wizieciu, y mękami,
ktoremi mu ieszcze grozono, wstraszony będąc, w rzeczy
Swiadectwy Oycow B: przekonany, a barciey cizlim
wizieciem weismiony, statku nie dotrzymawszy, ko-
Unicy sie sklonil. Zaczego Michal Paleolog, sam
będąc do wiary Prawoslawney dostępcy, na stolice
Patriarchy

* oliczyl
w Rozdr: 1 y 2.

Patriarzą Konstantynopolską promował. Ale wszystkie
 Duchowienstwo y Korpółstwo za Prawdziwego Patriarchę
 przyznawać go nie chcieli; Bo iakoż mieli przyznawać,
 kiedy widzieli iż władza Cesarzka zato że do Umiey się
 skłonił, Patriarchię był uwerzony.

Y tu miżal na X: Boma, czemu tego nie dołożył, co
 onim niżej Tenre Autor napisał, Lib: 6: c: de Irena Fol: 122.

Tak Behus po wielu disputacjach, żadnego ku sobie przy-
 chlebnego nie widział zdania, Unię iawnie zganił, zaczął
 znowu na wygnanie posłany.

Teraz idziemy y za Behusem, ale dla tego, iż on od-
 stąpiwszy ściegów Uniich, znowu Prawosławny został.

A Ponieważ w tymże Rozdziele użyczył też tu
 X: B: wzmiankę o Florenskim Soborze, y Wsesenskim go
 nazwał, za rzecz słuszną y potrzebną zdaje być, aby tego
 Soboru wzystek proces, dostatecznie wypisany był: który
 taku zaczynam.

Ten mianowany Sobor nietylko Powszechnym, albo Pomiest-
 nym, ale zgola żadnym Soborem nie jest, y nazywać się on
 nie może, tyllko chyba prostym ziarde, na którym Szałkowie
 o dwie rzeczy pilne Narawie czynili. Naprzód, aby
 Kościół Rzymski do pierwszej iedności z Cesarz i Wschodnią przywieść.

Powstare, aby ratunek znaczny na Wojnę przeciw Turcy-
 nowi otrzymać mogli. Ale ten Pomieniony zjazd
 napriod w Ferraru, potym we Florenti, nie mógł stać
 Soborem, poważna tego iest przyczyna, która
 się polaczyla z strony Rzymskiego Kosciola, iż na onczas
 Kosciol Rzymski, był sam z sobą w wielkim rozewaniu:
 Albowiem wszystkie rządnice Krolestwa y Kieństwa Synod
 swoy generalny maizc w Bazilii, Eugeniusem, który te
 czada był Papięzem, z Papięstwa zrucał y Stolicy Kręslu
 oddał, a naybarzciej zato, iż sobie iednemu zwierzchność
 iednowładną y nad Powzednimi Synodami przypisował;
 na którego diału decret tam był ferowany, w którym
 dla długosci nie wypisując, koniec tylko ten Kładę:
 Ktorego (to iest Eugeniusem) dla tych Przyczyn ten
 Sobor z Papięstwa zruconym być opowiada y delretuje,
 słada go y priuatnym Czynn y rozkazując onemu,
 aby od czadu tego, za Papięza żadnym sposobem niedawał
 Wysłuch terz Okreszania y posłuszeństwa Jego
 wierności przysięg, y obowiazkow iakichkolwiek
 iemu Wczynionych rozwięzanie. etc.
 Zjazd tedy ten w Ferraru y we Florenti, z tej
 przyczyny, takimże Soborem nie stanął y stać nie mógł,

Concilii Basilien:
 Sess: 74.
 De Depositione
 Eugeni Papae

48

Ponieważ Sobór Bazylijski od Marcina Papieża zebrany
z Papieżkiego dostojenstwa, tak straszny detretem onego
złożył; od stolicy oddalił, a na miejsce Jego Xizze Al-
tofraszkie albo Sabaudskie Amadea podniósł, y 4 Feli-
xem nazwał. Zaoczym y Sobór we Florencyey od prawo-
wany od Eugeniusza, iako od słowa purywatnego nie-
mogł zwany być Soborem.

Sobór albowiem Bazylijski zaczęty w Roku 1431.
y toczący się przez lat dwanaście zamykający w sobie y
ten czas, którego soborowanie te Florenskie Roku 1438.
było obchodzone, nazywa one zborzyskiem Schizma-
tycznym, a to nie względem Greków, ale względem Euge-
niusza Papieża zruconego, żadney do obchodzenia So-
boru władzy niemającego. Z strony tedy Kościoła Rzym-
skiego iako się daie wiedzieć zebranie Florenskie Soborem
nie stało, gdyż soborowania tego z Grekami nie przy-
mował Sobór Bazylijski, na którym Felix Papież obrany,
władzę swoją rozpocierał.

ccc Nie się to wiedzieć z Kromera Historia lib: 21. Fol: 426.
Ze nie tylko Duchowienstwo, ale y Król Polski Władysław
Eugeniusza za Papieża nie przyznawał: Poczci bowiem
tali

4
tali Kromer: Iż dwa Papieży do w en pier przyiadali od
Eugeniusza, Julian, ad Felixa y Synodu Bazylijskiego Alexander, czy-
dali tedy obadwa, ten aby Zwiernosci Felixowej, a tanten aby Eugeni-
uszowej. Krol zowrzy stłemi swoimi przestrzegal; Polakom zas ponie-
waz Akademia Kralowska Zwiernosci Synodowej przyznawac brnila,
za rzecz bezpieczniejsza zdal sie, dolegly rozerwani między nimi tra-
w, Zadnego z nich Papiezem nieuznawac! Tym posmierni z łozne
Eugeniusza nastąpił Mikolaj, od którego gdy do Krola Polskiego Karo-
mierz z. przyjechał Baptista Bisius Kameninski Legat, złożył się
za wspominek przynosząc z adney mu braciowosci przyrodza iż temu
Przełożeni Akademicy Kralowskiej niewyprzedali, twierdząc nie-
Mikolaja, ale Felixa prawdziwym być Papiezem, iako tego który
po odstrychnięciu porządku Eugeniusza zgodliwie był od Synodu Ba-
zyljskiego na stolice Rzymskiej podniesion. O tym czytać w tymże
sklepie Kromera lib: 21.

Jeżeli Eugeniusza y Następnika Je^o Mikolaja nie przy-
mowano, pewnie y Synodu y Unicy oney Floren'skiej Za-
chodni nie przyawali, pogotowiu Trehowie y Rus' przy-
mować niemożę.

Dowody zaś tego iż natym Soborowaniu Unia Tre-
hom z Rzymian y iako należało rzeczewiscie y doskonale
nie doszła, te są:

I. Iż Trehowie poczyniwszy przeciwko temu Zarządowi
Floren'skiemu o nieważności Protestacyę, przy Staroży-
ności

ności Wiary swojej zostawali, y zostawiają, zwłaszcza że
yratunku przeciw Nieprzyjacielowi żadnego według
obietnicy od Łacinników Uzyskanej nie otrzymali.

2. Dowód. Patriarcha Konstantynopolski Jozeph,
gdy jeszcze obie strony były z sobą w kontrowersyey
umarli, połtorego smierci unia stanęła, y one Soborowa-
nie zamknęła się niemożło. Bo jeśli by Unia była doszła,
czemuż by Papież Patriarchy niepodał, y nie poświęcił?
Jeżeli y to jest do Uwierzenia niepodobno, co Łacinnicy
o liście Patriarchy Jozepha uday, ma się rzeczy
ten list rozumieć za podzut, na omamienie Prawosławnyd
Utworzony. Jak bowiem pisać mógł będąc bardzo chory
w ciężkiej gorączce? Jak, tak wielki Pasterz rzecz
tak wielką y Soborną miał pisać na osobności bez przy-
tomności y konsensu Greckiego Soboru?

3. Dowód. Gdyby prawdziwie doszła była Unia,
Izydor Ruski Metropolita, nie z Tytułem Kardynałstwa
od Papieża, ale z listami od Soboru Greckiego y od Cesarza
Jana Paleologa wrócił by się był do Nizżżt Ruskiid,
y nie dano by go do więzienia za opowiadanie Uniey
w Kofiey: o czym Strykowski Roku 1440. Fol: 551.

4.

+ Papier

4 Dowód. Kiedy po odprawieniu Quakriey o Pochodzeniu Ducha S: proponował ierzeze Papier 4. Quakriey, aby doskonała Unia była, a najbarzicy Quakrię obłudlowaniu Papierza, żeby sam tylko miał być ⁺Kapłanikiem S: Piotra. Grecy odpowiedzieli Nagstar. Ies. Iyżadnego na tę Quakrię odpowiadac pozwolenia niemamy, y pro testowali się z tym iż bezpowagi wszystkimy Cerkwie Wschodniej, żadney Quakriey inzey nie mogli traktować, gdyż tylko otey jedney Quakriey o Pochodzeniu Ducha S: traktować ziaży ten złożony iest.

A iednak po talicy od Trehow Protestacyey, w delarecie tego Soboru y te 4 Quakrie dolożono, iakoby Grecy mieli na nią pozwolić. Jakoz tedy miała stanąć doskonała Unia?

Na ostatku o Pennadiuszu Sanyarze Konstantinogolskim X: B: prawi, iakoby miał być Unitem, y przeciwko Prawosławnym pisać.

Przeciw temu dać godne wriany świadectwo swoje sławny ony Historyk Laonicus Chalcocondila lib: 6. fol: 250. wte słowa. Biskup Rzymski ztąd potudżony będąc, Meżow niektórych Wozonych w sarogrod do Trehow posłał, aby się z nimi rozmowili, ktorzy zaiście na Synod y zgodę we włoszech wozynioną niepozwalali: Albowiem

March -

Marek Ephesli Episkop y Dennadius Scholarius
z Grechow naywczeszi y od poezgthu na Lacimilow
Naulę porwolic nie chcieli: gdy do rozmowy y do dis-
putaciey przyszło, Rzymianie nie nie sprawiwszy
z niczym do Domu powrocili.

Jesliż tedy Dennadiusz Scholarius, y Marek
Ephesli tak się gorąco w disputaciey przeciw
Papież łum Legatom postawili, że nic nie sprawiwszy
musieli się nazad wrocic, i aloz tedy może to prawda
być, żeby Tenże Dennadiusz miał pisac przeciw
Grechom za Synodem Florenskim, albo i aloby go
mieli Grecy za Patriarchę zgodliwie obrac, gdy
by iego w wierze Katechności nie dowiadaczyli?

Ponieważ pomieniony Historyk toż poświadczal
o wszystkich Grekach gdy mowi: Grehowie
do Domu powrocivszy więcey nato, co się stało
we Włoszech, niezerwalali, y daley iuz w spra-
wie Religiey z Rzymianym trzymac niechcieli.

A tak nie jest to prawda, aby Dennadiusz

miął

†

miał liedy vnię Florenslę chwalić: Preto y ta
 księga pod Imieniem Dennadiusza, wydana, ma się
 za podzut poczytać. †

Się tent także i alio by Świętego Theodora Studity
 Imieniem Dennadiusza tu allegowany wid słowa:
 Carogrod nie oddzielili się od ściana Pristawowego
 y od naywyższej główney, to jest Rzym ściany Stolicy,
 ktorey nie przemoga bramy pielicelne, iest tu
 prawdziwie niepodobny. Ponieważ do tych
 słow przydać ten Zmyszlony Dennadiusz owe:
 Słyszysz od Theodora Studity iż Rzym ściany Kłosać
 Nową iest Koscioła Pristawowego; a na inszym
 miejscu i alio K. B. w Rozdziele 3. citować
 Nową samego Dapieża nazwał, to iuz było by
 Dwie widome Nowy, naywyższe y Dostzechnie.
 Do tego mowi iż Rzym ściany Stolicy bramy
 pielicelne, to jest Wsta herenckie nie przemoga,
 A iuz się y to vharacło, że na niey niektorzy
 w wierze pobłądzili.

I alio

Jako tedy nie jest rzecz prawdziwa że to pisał Dennadiusz
 Prawdziwy, taki y citacia ta nie jest prawdziwa ó Liscie S.
 Theodora Studity. Bo ten S. Theodor Studita nie
 iedną tylko holicę Prymską, polni ceszore Prawowier-
 ną była rozumiał być główną najwyższą, taki
 iż by namiey siebracy Capieć był sam głowę Jednowładną;
 ale też y insze cztery Stolicy Patriarsze, twierdził
 także być główne, mające za Dłowy Wdzielne swoich
 czterech Patriarchow: taki iż oddziela Synodusowe Cerluiewne
 mającego własnie Dług Dłowy Wdzielnych, zostawiając
 pod najwyższą Jednowładną Dłową **AKISTOJEM** Caro-
 grodzanie, nie wstępują, ale nieletory tyllio Apostatowie
 Obrabobory oddzieli li się byli, za wielu Jego S. Studity.
 Taki świadczy Baroniusz Lacinli Tom: 9. A. 819. nu. 27.
 citując opuszczoney, potym do Solkiego Baroniusza,
 tam gdzie sama pomocna jest nam prawda. Cit Jego
 S. Theodora Studity, do Naucrania, że on, onieletonych
 Dreioniliach Carogrodskich Obraboborca d pi. ze prawiłali:
 Quid dicere possint Aduersarij? Orientem non habent,
 occidente privati sunt, à Jūni Verticis Ecclesiam
 co corpore auulsi sunt, Sic intelligens illas,
 à Lina

à Quatuor Patriarchis, atq; Romano Pontifice eē diuisos.
To jest: (o mowie moją Przeciwnicy? Wschodu
po sobie nie mają, Zachodu postradali, (to jest
Cerkwie Wschodniej y Zachodniej.) od Podległ^o
Ligciu Nowam Cerkiewnego Ciała odewalając;
Przez co prawi rozumie onych od Czterech Patri-
archow y od Rzymskiego Papieża być oddzielonych.
Z Ktorych Słow cawnie się daie wiedzieć, że
Ten S. Theodor Studita, nie wyenawał, aby sam jeden
Papież miał być Głową Cerkwi Powszecznej, ale
tylko wdziałną iako y Drugą Patriarchowię.
Poharawszy iuż tedy, że W. Wschodni Patriarchowie
do Papieża iako do Naywyższej y jednowładney Głowy,
żadny prawe nie należeli; zgadzamy się z ich Nauką y
postępkami, gdy y my do Oddawania Posłuszeństwa Onemu nie należymy.
Nadaremno przeto K. B. tą trwożę zadanie, y grzmotami
grozi, gdzie żadnych piorunow nie ma.

Nie zaniechał iestżce przy samym koncu y to na zadac,
że y teraz w Grecyey trwają Mondrelitowie; w Presblyterz
Rozdziela radal, iakoby y od Synodow nawet Tradicj na Synodus.
A ponieważ to wszamey rzeczy nie naydnie się,
co golemi Słowami bez żadnych Dowodow prawi, musi

si

42
się to Jego nienawisci przypisać: Bo się nato wdział,
aby wszelkim sposobem naszej dobrej sławie szko-
dzić mógł. Ale przez to nasza Stara Wiara, żadne
wzrostku nieodnosi, owszem iako palmowę drzewo
im niżej lu ziemi nachilone bywa, tym się wyżej
podnosi.

ROZDZIAŁ 6.

O Inszych przymowkach Prawosławnym
zadanych.

Ten Rozdział X: B. wymyślił nato utworzył,
żeby Prawosławnych tylko konfundował, położysz
to w siebie zarzecz dowiedziony y od nas sobie porwo-
long, iakobyśmy mieli poczuiwać się w Dżunicy,
ktoryz nanas nalega, owemi od siebie samego wy-
myślnemi zarzutami, z ktorych Pierwszy ten jest:
My się już unndzili z Rodzicow od Czepin'skich, a Jozie to nam od-
woływać.

Też Ja nierozumieję, aby Kto z naszych Dżorowego
rozumu będąc, miał tak desperate albo niewarłwie
mówić.

mowie, odyzilem był te zarzuty za niegodne być odpo-
wiedzi, gdyż na takie prozności odpowiadać jest Thraso-
nis more cum umbra pugnare. to jest na kortalt Szer-
miezza nadaremnie z cieniami walczyć. Lecz gdy wwa-
żam, iż y temi acz marnemi instancyami Sumnienia
Prawowierney d' mogły by się zachwiać, przeto na pierw-
wszy zarzut tak.

*George's Pros-
erilios*

R. Gdybyśmy się urodzili z niewiernymi Rodzicow,
naprzykład Monotelitow, pewna rzecz że winni byśmy
byli przykładem S. Pawła y S. Stephana tej wiary się
odrzec, a do dobrej nawrócić: ale tu nie jest tak,
to niedowiodłte X. B. żeby w naszey Wiere był
taki błąd, który by nam do Zbawienia wstąpić ożynieć
miał. Jeśli to że najwyższej władzy samemu tylko
Papieżowi Rzymskiemu nie przyznawamy, poczyna
to Wiere za błąd; mamy na to generalne ff: oycow
Synodow, z których na żadnym Jednowładztwo Papie-
skie za Artykuł Wiary nie jest położone. Co y sama
Dłazacie słuszność. Wiara bowiem ma za cel y-
konieć samę Boga a nie stworzenia; niem oż się tak
mówić wierze w stworzenia, ale się tylko mówi wierze
w Boga

63
w Boga. Dla tego y Paweł S. mowi, Jeden Bóg, Jedna-
wiara. &c. Dlatego wiara y cnota się Theologicz
mianuje, iż do Boga, a nie do Stworzenia należy. Ephes: 4.

Jeśli rzeczysz: Nie jest to iedno wierzyć w niego, y
wierzyć o nim; tamto pierwsze przystoi Bogu, to zaś
wtore może się stosować do stworzenia.

R. Jeśli tym sensem wtorym ma być o Papieża ta
wiara, że iest Władcy najwyższej, toć przeciw nie iest
własną prawdziwą wiarą z tej przyczyny, iż się nie-
wspiera ani na świadectwach Trisma S. wyraznych, ani
na objawieniach Boskich, przeto y ku Zbawieniu Du-
siemu niemoże być zgodna.

W prawdzie, za Podporę tej Wiary najmocniejszą Świątynią
Zarządzają ony Słowo Piotrowi S. iako by samemu
tylko osobno od Pana Ananiasa wczoronych: Pas' o wec moie, Łca: 21.
Y dając tym słowam taki sens: Ty bądź ^{twój} Piętro
Pasterzem generalnym, po którym Successorowie Rzym-
scy mają mieć zupełną władzę powszechną; Inoże
zaś A'płowie niechci będą subdelegati, podległymi.
Y od ciebie Władzę przymiżcemi. To taki Rzymian iest
now

nowy y przed tym niesłychany tego miejsca wyłtad.
Sęcz II: Oycowie nie tak te mięypce wyłtadaż, ale
owym własnym zdrowym y od cerkwie Bożey przyjętym
sensem, z między ktorých si Augustyn de Agone Prin-
stiano. c. 30. tak pisze: Dla tego samemu Piotrowi si pa-
stwa polecona jest, iż Piotr wszystkie Pasterzow reprezentował.
Tenże Serm: 24. de Sanctis: W Jednym Piętrze wyznaczała-
się Jedności wszystkie Pasterzow.

Z e tedy do Jednego Piotra mówił, mysterium to by-
ło, aby nauczyli się wszyscy Apostołowie y Pasterze,
ze lubo by byli niezliczeni, iedną iednak wszyscy ym
mają odprawować pastwę, y wszyscy razem mają być
przez Jednomyslności Jednym Pasterzem.

Z aczym lubo samemu Piotrowi przy wszystkich Aptad
Pan Christus te słowa rzekł, iednak w samym Piętrze
te słowa nie mogli mieć swego skutku: Bo według wy-
władu Oycow II: do wszystkich Apostolow te się słowa
składają. A tak ztąd się dać wiedzieć, iż iako
Fundament tej Wiary o Papiezu nie jest pewny, tak
y sama Wiara o Papiezu nie jest Szczególną zbawienna.
Zostać iuż nam tylko te przestrożę od Pana Christusa
podany

podany na pamięci mieć: Pamiętaj aby was kto nie zwiodł,
albowiem wiele ich przyde i w imię moje powiada ię, iż
iá iestem, y wiele ich zwiodę.

Na Drugi Zarzut, który ten iest: Idzie mi Prodkonie y Rodzice,
niech y iá z nimi będe. tak odpowiadam, iż Prodkonie
nasze, który w Wierze swojej y przy dobrych Uczynkach,
Żywo ta dołonałi, bez wątpienia są w niebie; a ci
nie mogli widzieć oziadnym w Wierze błędnie, bo go
nie było, iá ho y teraz nie masz.

A iż radzi K: B: że byśmy się badali o Borliid
regrad; brynimy to y bez porady jego, słuchając
Słow K: Pawła 1. do Thessalok. v: 20. Wysłuchęgo
doswiadczaycie, dobrego się trzymaycie. Prosimy
ter o to Pana Boga, aby nas y daley, w prawdzi-
wieniem swoim brwić, y w Prawdziwey Wierze utwier-
dził.

Przypatrujemy się y tym świętym, którzy ch być
w Kościele łacińskim, iur po odpadnięciu od Grzechow,
powiada K: B: oym, czytamy ónich wiele y słyszemy,
a lubo żadney experientiey o ich postępkach
nie mamy, świętobliwośći iednak onym, ięśli ię maig,
nie

nie wymurujemy, wiedząc o tym iż wiele Ich taluich być
mogło, którzy przy inzych dobrych Verynliach swoich,
mieli też y tę pobożną miłość, że naszey Wiary Wy-
znawcow nie potępiali, Pana Chrystusa nas nie odg-
dzali, o zbażeniu naszym dobrze tuszyli, przeKa-
lować nas pro merito naliczyli, i alio się teraz
drucie: pręto y świętemi się stać mogli.

+ przez Smiętych

Co się dotyżere sądow, nie preczymy, i esli się y te iur
po rozerwaniu, drucie w Kosule Le Saunslum; Ale
chiba się drucie Vigore albo mocg, tych Artikulow
Wiary, ktoreni się znami zgadrali; Na przyklad:
O Prenay świętrey Troycy, o Wnielemu Syna
Bożego, o Mocy Krzyża świętego. etc.

Ze się tedy ci święci w pomiencony Artikulach
y w inzych, znami zgadrali; pręto też z mocy
Onych, y suda czynić mogli. Ale reby, mocg teraz-
nięyszych Artikulow nowych, v. d. że Sa pier
i est Naywyszszym Jednowładcy, że Sam ieden iest

Poduj

Śędzią wszystkich w serłwi Bożey, że on iest nad serłwig,
to iest nad soborami Powszechnemi, etc. Ci święci suda
mogli czynić, na to porwolic nie możemy.

Na Treci Zarzut, który iest taki: y w Druumey
[y święci y suda tworcy] y na Respons ten: To nie podobna:
nim odpowiem, Alia de naprzod za Fundament to, iż
mie dzy in szemi znalami Prawdziwey serłwie (Krstusowey,
Pierwszym Znalciem iest Przymność Duda I: Który prawicie
w niey w serłwig Sprawiedliwa; Tym Znalciem nasza Pra-
wostawna serłwie oddarona bodec, iako odporzethu Wre-
zenia swe, tak y od czasow oderwania się od niey, Z adod-
nid: Wiele świętych rodzi, y cze stemi cudami od Pana Boga
wstawiona bywa.

Przypominam naprzod Jeruzalimskiego serłwie, Ta hoide
Kolu, y teraz znamienity suda wydawac zwykła, ope-
ratię święte Duda: Bo w Sobotę Wielką Ichodzi
z nieba światłosa ognista, do Grobu Krstusa Pana
naszego: od litorely to światłosa Patriarda Jerora-
limski: świec zapala, y oney się światłosa rełioma dotyka,
y do włosowię Juyd przykłada, ser zadnego opalenia.

Świadczy o tym własny Koszelnny Historik Baroniusz
w Kolu 1101. wte słowa: Widzieli też cudownie, gdy
w Sobotę

w sobotę przed wielką nocą, z Grobu Bożego, same się
świece zapalali, który lud tam był zwozyczny. A ten lud
iako się z komputu lat daie wredzić, iur daleko po
oderwaniu się Wschodniej Światli Zadobnego Kowala,
widriany bywał, który, y po trzech dniach daie się widzić;
iako o tym wielu ludzi tam bywaicych głoś zgodny,
Świadectwo wydaie.

Przypominam y to, że Woda od Prawosławnego Kapłana
poswięcona, zwłaszcza w święto Krzta Zbawicielowego
na Jordanie, długo trwa bez żadney szkodliwosci, a czesto
y w wino się obraca, iako nas sama Experientia Uerzy.
A taki lud aby się miał nacylować w Światli, o tym
nie słyszimy; Inac dla odmiany Wiary, y dla pomiechania
(driwna rzecz!) Tego taki znamienitego Festu Krzta Lan-
skiego, wyrarnie Noyce Prenay świętą wysławiającę,
Tę Księżkę Ducha Ś. w wodzie się obarwiający porbyli,
z swiętą Śliodą, a z Pogorszeniem Prawowierney.

Do tego y Wylicze od Prawosławnego Ardu Krea,
Owszem y Kapłana, za grzech tego zgodny; taki jest
Śluteczne, że ściao wylicze Kłowieta, po śmierci
wziemie się nie obraca, y przez nacylowanie czas; ale
bywa Ślamieniale, nadęte iako bęben, czarne iako węgiel,

bardzo szkodliwe, cuchnące y zaraźliwe, [nie takić cali surdytich
 nie szkodliwe sudotworne ściana, są wyschłe, żółtawe,
 do wzięcia przyćmne, niczym nie trącające, owrzem nie łatore
 z nich y pachnące; a Inne y Oleiela z głow surdich na
 Wzrost choroby pomocny wypuszcza ięce? Węć
 kiedy do ściana śłowielia lekkiego zwrózanego (ktory
 Umarł z skruchą ani był wzogrzestony) przystąpi roz-
 grzeszenie Archievea Prawosławnego, natych miast
 ściana się talie rozsypuie y wziemię z ktorey stworzone,
 obraca się; narodzi y niewidomego Wwolnieńca Duszy
 od wzięcia Szartowskiego, y przypuszczenia do wi-
 dzenia twarzy Bożej, na ktorego Wyobrażenie stworzone.
 O czym opowez Expenientey czerney, świadczy y Jan Herent
 Martini Rusius in Turco Inca Lib: 1. Folio 27. & Lib:
 2. Folio 133. opowuzę, że te ściana w serkure s: Wschodnię
 iuz daleko po Rozzerwaniu z kosciole Zachodnim, do-
 świadczyli, y niewierni Machometani, po Wzięciu Kon-
 stantinopola; y sam Cesarz Ich Machomet Wtóry, te się
 niepomału radzi wiwersy, przyznał: że ta Wiara Chre-
 scian ska bez wątpienia iest prawdziwa

Inne

Insze Znaliśdowane Przytóżności Łaszi Ducha S: Ominowſzy,
 Przyſtępię do Świętych Bożych, Ktory denouo
 w Cerkwi Wſchodniey po roznych Kraiinach, iuż talize po
 Rozerwaniu, ſwytobliwoſci y cudami ſwiece, mogli by ſię
 od nas ſetnicami liczyć; Lecz ty ſtorty ſę trudni do Wre-
 renia, nięrdami ſię rzecz byc iu wyliczeniu ſuſzna: to tylio
 powiada, iż w Traciey, w Serbiey, w Bołgarięy, w: Dore Aſlon-
 ſkiey, talize y w Synayſkiey, y po inſzych Kraiinach, Egze-
 nilow, Wyrnawcow, Poſtnikow, Luſtelnikow wiele ſię nay-
 duie, ſtorty w nieſliaritelnoſci y wonnoſci ciał trwaię,
 y rozne mi cudami luwienę.

Nie wſpomina mi ſwytęch ięzroze wżywoie roſtaięcych,
 z ſtorty ſę iędni ludziom znaioni, Drudry zaſ Tamemu
 tylio Panu Bogu wiadomi, Ktory wedlug Apoſtoła:

Hebr: 11.
 U: 37.

Blękaię ſię w Owocy ch y Korzich ſuora opuszczeni;
 Uużnieni, Utrapieni; Ktorych nię ięd godzie n ſuwa t;
 tu taigę ſię po puſzczach, po gorach, y iama ch, y w ſaſi-
 niach ziemi.

Ale poniechawſzy tych ſwytęch,
 ſudotworcow Bożych mięſcem od nas daleko odległych,
 Przyſtępmy do Roffięy Wielkiey y Małey, a nim o ſwytęch
 powieſe Uczyrimy, mamy tu oliarię y mięſce opowiedziec,
 ialimi cudami Pan Bog do Przyięcia Kręſtu, S:

51

y do Wiary Prawosławney Synow Rosyjskich iuz po Ode-
waniu się Rzymskim przyprowdził.

Wypelniając bowiem Pan Bóg Błogosławieństwo
swoie przez S: Iżarzeia Apla Rosyiey podane, oswie-
cił Nard Rosyjski Wiary Chrześcijańską, y cudem iż
osobliwym potwierdził około Roku 886. za Patryarchi-
Konstantynopolskiego Thociusza y za Cesarza Bazyliu-
sza Macedoniana. Pisze o tym Ioannes Zonaras Tom:
3. Fol: 112. col: 4. Cesarz (nowy) Bazyliusz y narodem
Ruskim przymierze wozyniwszy, sprawił aby on nard do pozna-
nia Wiary Chrześcijańskiej przyszedł, y gdysię kłócić obaczywali,
Archieireia Im posłał Michala Metropolitę, y Innych Episkopow.
Leci oni od swoich błędow donoszy Wiary przystąpić ościgali się,
ymowili: Jesteś uda nieobaczym, iakowych ty wiele od strytwaw
być uczynionych twierdzisz, nigdy nauki twej nie przymiemy. Je-
dy on Troica (nowy) czego chcecie, a oni rekli: Księga, ktora
o strytwawie uoy, niech będzie w ogień wrzucona, ktora iesk nie-
namozona zostanie, dowodem nam będzie, iż prawdziwy Bóg jest,
ktorego ty przepowiadasz. Pozwolwszy Metropolitę, a stos drow
należywszy, zapalić kazali, za tym rzecz y otzy wniebo podniosszy
wrekl: Wstaw Panie Iezu strytwawę Inię twoię, y to rekłszy S:
Ewangoliz na stos drow polozył, ktore długo w płomieniu trwając
nieodzawzone zostało. Temu cudowi Bierzani zedziwili wspanię przepowia-
Danu

Jud. 11. 11

danu wziętyli, y aby byli si krztem obrzyczeni, prosili: Poty Zonasas.
Toż spomina y Barni uoz, iż się to stało już po Rozewwa-
niu w Roku 862. acz niestusznie tak dobitaję: Zażył
Phocjusz Grekom wszęptłim od idowci Koscielney odzrzecienstwo,
ktore się potymcale naprawić y spic' nigdy niemożło.

Tu li ardy przypatrzeć się może, iak stusznie Rofowie
owe na sobie od Iędrzeia S: Błogosławienstwo mając.
ku Stolicy Konstantynopolshiey, ktorey Fenre S: Iędrze
według Nicephora Callista lib: 8. Fundatorem był,
głowy swoje skłaniają, y iak cudownie onym Wiałę
Such S: zalecił, y Phocjusza za prawdziwego Tastera
vkarzał, za ktorego Błogosławienstwem y postła-
niem ad tak wielki przez Archiereia stał się.

Nastąpiło potym Obrzyczenie S: Włodzimierza, Kto-
ry, iako do Grecyey y do Rzymu dla wywiadywania się
o Wierze, y Ceremoniach świętowego Nabożeń'stwa
posyłał, y iako od Papieża Cesarzo y Kieyż Rzym-
skich y Niemieckich był na Wiałę Ich namawian, y
iako oprocz Innych Narodow, y Rzymianom odhazał,
iż Ceremonie Łacin'skie mało nabożne, y Koscioly ich
niebarzo ochędożne być zdawali się etc. Iako Wiałę
Grecką

Grechy po Rozzerwaniu iuz Rzymian z Prekami przyiął, y ołarczywszy się cudownie Stepony pozbył. Z tym wszystkim teraz się nierozszerzam, gdyż każdy chcący o tym doskonale wiedzieć, może się łatwo doczytać u Strykowskiego w Księżce 4. Fol. 139. A tensię zgadza w tym z Inszemi pewnemi Historikami, iako to z Michowitą y z Zonaresem.

Zaczyn Prawosławnemu Pytelnikowi wważać trzeba Sąd y Sprawy Boskie. y w tym nie porzęte, iż gdy niemal ze wszystkiego Świata Wiary przed Włodzimierza przedstawiane były, Pan Bóg, iako Innyd Narodow Wiary, tak y Łacińską wiarę od duszy Włodzimierzowej y od Serca narodu Rosyjskiego oddalił wiecznemi czasami, a w Konstantynopolu prawdziwą być Ażescian'ską wiarę pokazał: przez co w pewniu my się, iż ta a nie Rzymska Stolica nam podana jest za Miśtrzynię albo Nauczycielkę Zbawienia naszego.

A z tym gdy nas Łacinnicy do wiary swej musom pociągają, samemusię Panu Bogu przez to przeciw, który nam Wiarę S: ze Wschodu, a nie z Zachodu podać raczył.

Tak tedy

Tak tedy my vpewnieni będąc ó cudownym do Wia ry s:
Rospow wozwaniu, obaczmy iako iuz potymże rozerwa-
niu Zaska Boza w Maley Rospiey, a naybarzicy w Kio-
wie zakwitneli? We dwoch wielkich Pieczarach Gy-
cow naszych SS: Antoniego y Theodozego przy Mo-
nasterze Pieczarskim w Kiowie Zarnienia Nad: Lany
będących, w ktorch nayduią się oni Siemioży Zakon-
nicy, ktorzy zaraz po przyjęciu Krztu S: ciasnuy y pra-
cowity Żywot prowadzili, a potym y zażywość y po-
smierci cudami od Pana Boga wstawionemi zostali.
Za ktorch modłami y terazniejszy czas mnoztwo
Suchy z wiarą do ciel Ich przychodzących w chorobach
pomoc, od duchow nieczystych wybawienie y zupełne
zdrowie otrzymują. W tych to Pieczarach y do-
dzisiejszego dnia w calosci ciała, nie inaczey, iako
onych siedm Młodzienców w Ephesie odpożywają.
Józ rzekę o niektórych tamże od kilku set lat naydują-
cydzię Kłowach, ktore, lubo są suche, y tyllko same kości,
jednak z nich S: oleieli iako rosa wynika, na wiele
także chorob z wiarą przyjmującym pomocny.

Hiemog

Nie mogę przypomniać y podotwornego Najświętszey
 Panny Obraru, w Wielkicy cerkwi Pieczarskiej, oddiellit
 set lat trwające: który sama Najświętsza Panna
 swemi własnymi rękoma (i alio kato pisecowie Nowiensy
 zgodnie wywiadozaię.) Murarom którzy mieli cerkiew
 Pieczarską murować, w Konstantynopolu podala; y onym
 aby tę cerkiew na Imię Jej w Kiewie przy Pieczarach
 zmurowali, rozkazala: V tego obrara y podobzięci
 z Wiary przychozącym, niezliczone do bractwystwa
 poliarane bywaię.

Przeto widzę taki cawone podzone znaki V nas
 Prawdziwey Starey Wiary, coż iur' kto teraz wiecie?
 czy będzie przecie zadawał, aby w Wiernie tej naszey
 Święci podotwory być niemieli? czy ieszcze będzie miał
 kto mówić, iż teżuda w serhure naszey nie są zna-
 kami Wiary Starey.

Przino tedy y K. Boym tak radzie, iż oni ktorzygd
 tam w Pieczarach leżących, doyc' może, że z Trachiego
 Monastera Studitan skiego na Rus' zbiegl' litowcy
 iedney z Święty Ignacym Patriarchą Jarógrodskim
 Wiary byli.

Ten

Ten Domyśl iż bez żadnego Dowodu wnieśliony iest,
niemożę się za pewny liżyć. A Do tego,
Święci niemal wrysty Pięćrarscy, z Ruskiego się narodu
porodziwszy, przez cały wielki swoy niżdzie nie bywając,
w Pięćrarsach aż do śmierci żyli; Wiara iędnali z Świętym
Ignacym Patriarchą Sarogrodskim Prawosławnym pewnie się zgodzali.
Bo ten Święty nie był w Uniey z Papierzami, rzecz iest dowodona.
Idyż (według Świadcztwa Baroniusza w Roku 809.
y w następnichyich Księgach) przez długie czas aż do swoi-
ej śmierci, spor widel z Papierzem, napriod Adrianem
wtorym, potym Janem Osmym, o Bolgarię, stojąc przy-
nięty iako Pasterz przy własney swojej Diecezii, y
nie dbając y na włożoną na niego zato niestuznie
do Papieża Jana Osmego Excommunicę,
Oltorey (procz Baroniusza w Roku 877.) Świadczy
List Samegoż tego Papieża Jana Osmego, Polozony
u Autora Severina Biniusza, Tomo 3tio (nalicionu
Parte 2da; Litany do Świętego Ignaciusza, pod od-
czeniem odsiata y Kwiec Panskiey, y pod Utrata
Patriarchowstwa, iesli by do trzydziestu dni,
Duda

Duchowienstwa Greckiego z Bólgarię
 nie sprowadził; a on iednak nie sprowadził.
 Gdy by zaś znał Ten święty Papięra nad sobą za
 Nowę Powstęchną, pewnie by się iemu nie wazył
 tak przeciw; wiedząc że w trystnie Diecezie, do
 Jego Powstęchnego Pasterstwa należą.

Aie y Papięra o to nie słuszna Excommunica
 nie mu nie szkodziła, tożnakiem iest pewnym,
 iż w tenże y po śmierci zostając, po tym cudami Syna,
 y od samegoż Kosciola Rzymskiego za święte iest poczytany.

Aco Tenże Baroniusz Polski, o tym świętym
 po Jego śmierci (Polu 878:) doświada: Ono
 pogrozenie nan ulżyty od Papięra, iedli by był z Bólg
 garię, swojej Eufry nie wyrwał, nie wzięło skutku
 swego, bo Papięz Jan dobrego wspomina po śmierci,
 a iez Ignatiusz upornym nie był, y nigdy się od Jedno
 ści Kosciola Rzymskiego nie oddzielał. To się
 z prawdą nie zgadza: Ponieważ Ignatiusz S:
 y Umarł, Duchownych swych z Bólgarię niewyrwanę,
 y Pa-

y Papierlićy w tym woli nie spetniwszy, ani po-
luchawszy samey od niego ulgawy albo odgorenia,
a nietylko pogrozenia; A i alior nigdy się od Jedno-
ści Kościoła Rzymśkiego nie oddzielał.
O czym Baroniusz Łaciński na tymże miejscu, lubo
na swoją stronę, to nacigając y Excusując, rędnali
samemu sobie w tym się preciiując, pisze tali:
Amouendg est ille Scrupulus, quo offendi poterit,
qui Audiuerit, quod Ioannes Papa, nimis perserin-
git Ignatium, et à Communione Catholica segregat,
nisi intra triginta dieru spatiu, reuocet ad Co or-
dinatos Episcopos Bulgaria; quamuis autem ista
ab Ignatio Impleta minime inueniantur, constat
tamen Eundem semper usq ad obitum, et post obitu,
in Catholica Romana Ecclesia Communione fuisse, quod eig-
dem Pontificis Ioannis Epste post eig obitu testantur.
To jest: Oddalic nalezy ten skrupal, na litory na-
pasi moze, kto wstyszy, ze Jan Papier narzyt pre-
vara Ignaciusza, y od spolecznosci katoliclićy,

odłgca, jeśli do trzydziestu dni niewyrówie
 od siebie postanowionych Biskupow Boł-
 garskich; Lubo zaś tego Ignaciusz nie spełnił
 bynamniey (to nanotować dobrze:) Wiadomo
 iednali, że Tenie zawsze aż do śmierci y po śmier-
 ci, w Katołickiey Rzymskiego Kościoła społeczności
 był co Tegoż Papięra Jana Listy po śmierci świadczy.

W których Nowach iawna iest niezgoda,
 kiedy Ignaciusz y nie spełnił, bynamniey,
 tego za co był od społeczności Kościelney przez
 Papięra odłgczony, y iednali w społeczności Rzy-
 mskiego Kościoła iako by był; ktorey to społeczności
 nie dowodzi Baroniusz posłuszeństwem Igna-
 ciuszowym lub Papięrowi, ktorego woli Ignaciusz
 nie spełnił bynamniey: ale dowodzi tegoż Papięra
 Jana Osmęgo Listami, który po śmierci Ignaci-
 uszowey dobrze go wspomina, Inac iuz zażwięz
 poty że go nie słusnie excommunicy był nakazył.

Atali

Całki iako rzecz jest pewna że Ten święty Patri-
archa Iohann, nie był z Kościołem Rzymuśkim Unitem:
tak y święci Kijowscy Pieczarscy Jedney z nim będog
Wiary, iako też y z Błogosławionym Patriarchą Tho-
ciumszem, nie byli Unitami.

Różna y ta Instantia K. Boyma, iż Pieczars-
kich świętych w Menologiach Greckich nie napisano,
ani wżysztu a Rusi Kościeci. Gdyż
osobliwie w tej Prowinciei w ktorej pobożności y su-
dami się wstawili, iako w Kniegi naszej Rosji, iuie
wypisani są, tak y celebrowani Wywaig, z Kłascera
Przedniejsi z nich, a innych nie zaliczony y Imiona nie
iż rozcie niewiadome są.

Ani się trzeba komu do to frasować, iżli tych świętych
pożycia, cnoty, y cuda są pewne, y dostatecznie examinowane.
Niechodzi bowiem unas z łaski Bożej na tali Po-
bożnych, duchowną mądrością oddawronych meżach
ktory y mogą y Umieć ostrożnie y uwarnie wypytywać,
a wypytawszy, za approbatią zgodną Arcybiskupow w
tęhatog Cerkiewny na wieczną pamiętkę, w potomne
czasy wypisować y święcić.

Totei

20

To też nie jest hu prawdzie żeby nasza Rus' o Siczar-
skich Swiętych niemiała zgodnie wierzeć, a żeby to która
Stolica Apostolska oswiadczyła.

W ierzy zgodnie wszyscy uważając onych wysłanie y ro-
wne Aniołom przy dobrej Wierze pozycia. Niepotrzebuję
aby od Rzymskiej Stolicy te Ich enoty examinowane y o-
swiadczone były, iż się to dawno za roznemi obiazgami
stało, że Oycowie S: Panyarchowie Stolic Apostolskich
Successorowie sami osobami swemi nawiedzali, y onym
półon należyty oddawszy, Swiętości Im przyznali.

To zaś nam ciężey znosić od K. D. ^{yma} przychozi, iż chcąc
tych Swiętych cuda w podeyrzenie sędziom podać, a nam
falsze zadać, przywozi Przykład z Baroniusza o He-
verykach obrazoborcach, którzy v Trobu Kopronima wozy-
nili iakis grzmot, powiadając iżliby z martwych wstał,
y owe powieść między proste sędzie pusili, o którey
gdy się pytano, naleziono falsze y dorady.

Tym przykładem lubo niewyraznie, Słynie jednak nam
przymawia. A wzdoy wie iż według Ewan-

gelię S: niemasz nic tajemnego, co by się obia wic niemialo, ^{Luci 8}
ani słuytego, co by poznane niebyło. ^{v. 17.} Przyby talia obliad-
nowić

14
nose iakę zadanie, od kilku set lat trwająca, nie była obria-
wiona! Tak wiele powyszła wieli y czasy zacnych Polow-
ymądnych osob Krześcijańskich Religiey natych Ss: miejscach
bywało: Ktorzy nawiedzając y wważając, że się^{tych} Świętych
Ciał nieskazitelność, ani naturaliter, ani artificiosie, ni
przyrodzonym ni fortelnym sposobem stać niemogła. Wczy-
niwszy onym należytą, iakże Świętym reverencyą, z podzi-
wieniem nazad odchodzili. A K:B. nadewszy, tch
biegłszy ostrowidzem się czyniąc, w podejrzenie cuda
tych Świętych przywodzi, y onym samym dobrej sławy
od Pana Boga danej włacza: Przez co przeciw się
Samemu Panu Bogu, Ktory iawnie y iawnie z doświadcze-
niem ozevistym niezliczonych Sędziy, onych wstawiać nie-
przesława.

Niemiałby y onastali sinistrze rozumieć, że byśmy dla
iakię prywaty mieli co zmyślać, ale conscia mens recti,
same czytte sumnienie wnie winności jest nam pociechy,
a barzicy samego Zbawiciela uideć nas słowa. Błogo-
sławioni ierrescie, gdy wam celonekryf będą, y przesładować was,
y mówić wszypko przeciwko wam kłamając.

Rozdział 7.

Mat: 5
V. 11.

95.
63
ROZDZIAŁ 7.

Jz Prawosławni nie są Odszerepieniami.

Ua dzwiesz się y tu X. B: nato żeby nas odszerepien-
stwem przekonac mogli, kładzie Dwa Dowody: z ktorych
Pierwszy ten jest: Kto od Słowy kościelney albo naywyższego
starszego od Ss: Prawosławnych Oycow uznane odstępuje, ten
za odszerepienia ma być trzymany.

Drugi zaś owoy: Kto się od kościoła na S: Pietrze w Opolu
w Euangelię nazwanym y Successorad ię Papierach Rzymśkich
Fundowane oddala, ten jest Odszerepieniem.

Te ia Dowody chcąc rozwiązać, naprzed iż Piotr S: nie-
był Słowem kościelnym, ani naywyższym starszym nad Apo-
stolami, tym sposobem dochadzisz: Jan Chrystus S: Piotra
jednego po sobie głównym Kasterem nie zostawił: Bogo
nigdzie w Dymie Świętym takim nie mianował.

Była Oliwia mianowania Pierwsza gdy rekuł:
A jeśli by ich nie słuchał, powiedz cerkwi, a jeśli cerkwi nie-
słuchał, niech ci będzie jako Loganin y Celnia.
Nie mowi tu powiedz Piotrowi, y nie mowi: Kto by nie
posłuchał Piotra: Piotr bowiem jest w cerkwi a nie nad cerkwią.

Druga Oliwia była, ona prośba Matki

Synow

Matk: 18
v: 17.

Synow Zebedeuszowych, aby Synowie iey Siedzieli ieden po prawicy, a Drugi po Lewicy. Co posłyszawszy obrazali się Drudzy na Jakuba y Jana, a Jan Chrystus taki decretie:

Mat: 20. v. 26.

niemiąnował.

ktoby między wami chciał być większy, niech będzie waszy Sługą. Temi słowy Jan Chrystus żadnego z Apostołów, większym nie uczynił.

Luc: 22.
v: 24.

Trzecia Okazja była: Tę się stał spor między Apostołami: ktoby zdał się między nimi być Pierwszym. Ten spor chciał wstać starzeństwa chcąc Jan Chrystus potłumic żadnego z nich y tu starszym y większym nie wlazał.

Co się zaś dotycze Apostołów, powinni by byli y oni znać Diotra S: nad sobą Przełożonego za Słowę, że nieznali, preto y nie mieli onego za Słowę sobie podane. Była naprod onym Okazja znać Diotra S: za Monarchę, albo za Słowę, gdy po wniebowstąpieniu Chrystusowym czas przyszedł wzywac S: Kaucia na Apostolstwo, na on czas nie sam Diotr onego obierał, y nie sam postanowił. ale wszyscy.

Act: 1. v. 23.

Powtore była okazja znać za Monarchę, gdy przy

Act: 8. v. 15.

chodziło Apostoła Diotra z Jeruzale posłać do Samariey: gdzie gdyby główny Pasterz Diotr był, nie posłali by go byli, y onby wty ich nie posłuchał.

Act: 11.
V: 4.

Potrzebie: Nie sprawowałby się Piotr Apostołem y Braci w Jeruzalem, że do Pogan nie obrzezanych chodził y z niemi iadał; gdyby Głównym Pasterzem był, rzekłby: Ja iestem Głową y Pasterzem najwyższym, ni lit mię strofowac y sądzic nie może.

Ponieważ tedy nie był Głową sam ieden Piotr (serwici ani starszym najwyższymi) idzie raty że lito nie poczyta za Głowe y Papięra, ten niema być za odszczepieca rozumiany. Zaoczym na Pierwszy Dowód taki odpowiada:

Ktoby od Głowy Koscielney, albo od najwyższego według władzy starsze do którego by prawem Bożym y serwicem nym należał odstępować a bez słuszney przyczyny, ten iż byłby odszczepieciem, może się to pozwolić.

Kto zaś od Głowy y od starszego według godności tylko, do którego ani prawem Bożym ani serwicem ni należy odstępować, a iestere dla słusznych przyczyn, ten aby miał być odszczepieniem nie pozwala się.

A mowić w liście: Nieporwalamy abyśmy od Papięra iako od Głowy Powzrechney mieli odstępowac aby też y Papięć miał być Głową według władzy Powzrechny.

Za Dowód tego bierzemy też własnę świadectwo z Pawła 1: od X: Bmā tu przywiezione:

Ró: 12. v: 4. Wiele nas iest iedny' ciałe' w Chrystusie. Ialio y na inszy
 Gł: 6. v: 18. Mieyscu: y on iest Głowa Ciała Cerkwie wnego. Tu litadzie
 za Głowe tyllio Chrystusa: zlygd to się musi wniesc,
 iż iedne' Cerkwie wne' Ciała ma byc iedna Głowa; A iż
 my iesteśmy tym iednym ciałem, toć ma my iedną tyllio
 Głowe, to iest Chrystusa, litorego Pawel: wspomina.
 Jesli kzeoresz: iż ma byc oprocz niewidomey
 y widoma Głowa.

Na to się tak płaci: Ciało Cerkwie wne, iest iedne ciało,
 a te ialio iest iedne, iest niewidome; toć y Głowa ma byc
 tyllio iedna a ta niewidoma. Bo Cerkwie iest iedny
 ciałe' względem iedney Wiary; A iż Wiara iest nie
 widoma: toć y Ciało te iedne względem Wiary, iest
 niewidome a tyllio widome iest według wyznania
 y inszych skutkow Wiary porwie rzchdownych.

Na Zmierzenie też Drugie Dowodu nim Odpowie
 Przywodzę naprod Swiadectwa Gycow: ^{niektorych} S: na to iż
 Piotr: według Persony swojej nie był od P: Chrystusa
 Opoliq nazwanym.

S: Augustin Serm: 18. o Słowach Panflich tak mowi
 Ty iestes Piotr y natey opoce litora; wyznał mowidąc: Ty iestes
 Chrystus; Syn Boga żywego, zbuduię Cerkwie moią, na mnie
 zbuduię ciebie, a nie mię zbuduię na tobie.

Toż y S: Ambrozy Tomo 4. Libro de Incarnationis Mysterio c: 8.
 Wiara Cerkwii iest Fundamentē, nie siele bowiem Piotra, ale o Wiere
 neciono iest iz Bramy Piełuehne oney nōpremogā. &c:

Toż y S: Krysostom serm: de Pentecoste Tomo 6:
 Katey Opoce nie mowi na Pietre, albowiem ni na Kłowielu,
 ale na Wiere zbudował Cerkwiew swoiq.

Ztąd iasnie się daie wiedziec iz na Wiere Piotrowey
 ialo na Opoce Cerkwiew zbudowana; A iz tak Wiara
 byla y w Drugich Apostolach, ktorych Imienie Piotr S:
 wyznał, toż zarowno y na ich Wiere ialo na
 Opoce Cerkwiew ^{ieat} zbudowana.

Rzeczysz: Jesli Drugy Aptowie są Opolami wzglēde Wiary, czemuż same
 iedne Piotra S: imianował na on era. Hyc S: Chrystus Opoliq wzglēde Wiary?

R: Juz się nato Odpowiadialo w Przesłych dor-
 dzieciach, że był Piotr Figurą iedney ze wszystkich
 zebraney Cerkwie y wszystkich Aptow w Wobie swoiey
 reprezentował, ktorych y roztropnościg y gorliwoscig, y pracami,
 y czerezi spotami celował. Był teay tyłlo zwiēz-
 chnieyzy Piotr S: miēdzy Aptami, ialo miēdzy Braciq
 starszy Brat, wzglēdem porządku y godności: wzglēde zaś
 Władzy do budowania Cerkwii y rządzenia to iest, do-
 przepowiadania y nawracania Ludzi do Wiary,
 był rownie Opoliq wespol z Drugimi.

Co iezczere y ztąd iest iawno, że Piotr S: od S: Chrystusa

Opoliq

Opolig nazwany, nie był nad Aptami starszy według rzę-
dzenia: Bo S. Aristus w Euangelicy pierwszy nazwał
Piotra S. Opolig, że go wyznał być Synem Bożym Imię
wzysztlich Apostolow; iaku świadczy S. Euangelistowie
Matheus c. 16. v. 18. Marek c. 8. v. 29. Łukasz c. 9 v. 20.
A iednak napotym już po nazwaniu Piotra S. Opolig
Był ten. por między Aptami i to by z nich był większy,
y nie wspomniał im Pan Aristus nazwane przedy
Opolig Piotra S. byc większym, tak iż by onemu
Drugy Apostolowie mieli być posłusznymi, ale rzekł
zbitaię w łamie takowe Przekładowanie Prządzenia:
Jesli kto chce być Pierwszym, niechay będzie ze wzysztlich
Estateczny y Sługą wzysztlich. Taku ciz potym świadczy
S. Euangelistowie Matheus c. 18. v. 1. Marek c. 9 v. 33.
Łukasz c. 22. v. 24.

To wzysztko taku wywodrzy: Na Drugi Dowód Odpowiad
Kto od Kościoła na S. Piętre względem Wiary Opolig
w Euangelicy nazwany Fundowane y oraz za równie Opoli
Drugich Aptow poczytaię, a w Wiene starej trwajęce oddalę
Ten iż był by do szczenię, może się to porzwoić.
Kto zaś od Kościoła na S. Piętre względem Wiary, Opolig w Euangelicy
nazwany Fundowane, y za także Opoli Drugich Aptow
nieprzymię, a w Wiene starej, już odmięne oddalę

65

Ten żeby miał być odszczepieńc, to się pozwolic nie może.

Pokazawszy ^{też} tak że nie od wschodnich odszczepień-
stwo powstało, zostaje do uwagi to podać y pokazać, że
Zachodni Kościół jest tego rozzerwania przyczyną; Co-
nie rad bym traktował, bo Cerkev nasza niema tego zry-
żaiu, aby miała tego piorem wrazić, chyba aż bardzo
przycisniona bywa, toż musi się odczwac, a niewinność
swoją pokazać. Tak yia od K. B. będąc poniewolony,
muszę się y niechęć odczwac, y pokazać, że raczej Za-
chodni Kościół oprocz wprowadzenia Duchowney Mono-
chey, dał ieszcze do rozzerwania dwie przyczyny, z ko-
rych Pierwsza jest. Ję odstąpiwszy Pana swego, własnę,
kogo innego za Pana sobie obrał. Druga. Ję symbolum
do B. Oycow na Soborach Powszechnych utworzone, przy-
datkiem naruszył. / Co się dotyże Pierwszey. Taką tak
stała: Po Trzymym Nicen'skim Powszechnym Soborze,
ktory się odprawował według Baroniusza Roku 787:
Leo 3. Papieżem został w Roku 799. Ten bywszy od-
nieprzyjaciół swoich z Papieżstwa złożonym, a przez
Karolusa Francuskiego Krola, znowu na Stolicę przy-
wroconym, zawdzięczaige to Karolusowi, na Cesarstwo-
onego.

onego solenniter koronował, y cesarzem go Rzymskim
wygłosił, kładąc nań własną ręką swą koronę Roku
800, w dzień Bożego Narodzenia przy wszystkich
Stanach w Kościele Ś. Piotra, iako tenże Baroniusz
pisze. Będąc tedy przytłumionym powodem Leo 3. ro-
zerwał Monarchią Rzymską na dwie części, wydzielił po-
słuszeństwo Panom ^{Wschodnim} Zachodnim Panstw przyrodnym, a
własne sch Dziedzictwa inżemu oddał, mimo Boskie
y ludzkie prawo. Przerco znacznie nadwątlił społeczność
Kościoła Zachodniego z Cerkwią Wschodnią, y pierwszą ko-
rzenianą Jedności Cerkiewney przyczynę podał: Ktora
się od czasu onego zawionęła w Następujących po nim
Papieżach, szczyła. Josię iak nieśluszenie stało, każdem
iawnno być może. Niechay kto wynayduie pozorne przy-
czyny zdaniem bacznych Sędziy, zadnasię przyczyna
takowa nalesi' niemoże, ktora by ten postępek Leona Pa-
pięza usprawiedliwić miała. Bo iestli by się herezya
na przykład obrazoborstwa między ^{niektórymi} Wschodniemi za-
pryczynę polożyć miała, ta już była Sobornie potępiona.
Alubo by, nie była potępiona, dla niej iednak niemi-
łoby się odcyrować cesarstwo, y z pod dan'stwa wylamować
nigodzi-

54

niegodziło by się. Bo nie zostawili nam takiego po sobie
przykładu oni S: Oycowie, Patriarchowie y Papieżowie,
ktorzy żyli za wielu onych srogich Apostatów, Juliana,
Walensa, y Innych, ktorzy herezykami zostawszy, wiel-
kim obrucieństwem Wiernych Bożych przesławowali.
Żyjący byli: S: Bazyli, ^{Wielki,} Grzegorz Nazjanzon, także
Marcin Lemens, Papieżowie y Inni. Ci wszyscy cierpliwie
wszyscy znosili, z poddaństwem się niewyłamywali, inzego
Cesarza Obierać (choćby y mogli) nikomu nie rzekli, y
naucili takowej że ma Papież władzę y Cesarzowi służyć,
niepodawali.

Ale wracając się do Przedsięwzięcia, za Drugą przy-
czynę Rozzerwania, władzę przydatk do Kreda. Gdybo-
wiem zategor Papieża Leona 3. Francuzowie do Sym-
bolum Łowrzeckiego powazyli się przykładac' ony przyda-
tek, y od Syna, a do Rzymu z tym, o poradę prozyc, Leo-
na z Agri pranu Posłów wyprawili, Leo wprowadzie
Papież zganil onym, y aby od Syna nie przydawali, zaka-
zał. Jeszcze dla wieczney tego Symbolum nieporozno-
ści, abyśnać' liedy inozey niewyzyniono nad to, iako
było tam napisano, na Dwoch one Tablicach srebrnych,

na jedney. Podroczu, na drugiey Polacinie, wyrysować
kazał. Którym postępiem ten Cez, lubo Cesarstwo roz-
dzielił, że iednak Cerkwi y Wiary rozdzielać nie dopu-
szczał, podobną y pochwalną godną rzecz Uczynił.

Po Leonie 3. było Papięzow subseqwenter niemało, a ci
wszyscy Prawowiernemi będąc w Jedności z Patriarcha-
mi trwali, po których zeszli^{li} w ¹¹ Ancybarzcie za Jana 8 Papięza
tenże przydatek y odsyna odnawiać się począł tamże we
Francye, gdzie y pierwicy był. Oczym wronszy wiado-
mość Patriarcha Jerozolimski Theodosius, iako wierny ile
na nim należało Cerkwi Bożey strażnik, narodziwszy się
z Bazyliszem Cesarzem y z Patriarchami, złożył gene-
ralny Sobor w Konstantinopolu, na który y pomieniony Jan
Papięz Rzymski, za obwięszczeniem o tym sobie danym,
Posły też swoje wysłał, Pawła Ankonitan'skiego, Euge-
niusza Ostiān'skiego Biskupow, y Piotra Presbytero
Kardynała. — Na tym Soborze stało się Po-
twierdzenie Powszechnego Soboru Tródmego, y Symbolum
Nicensokonstantinopolskiego. Dekretowano też aby
tego Przydatku y odsyna, niel nieważy^ł wspominać pod
Anathemą. Co się działo w Roku 879. iako —
Baro

*za Mikołaja
Adriana,

Baroniusz pisze: Który lubo Phociuszowi złorzeczy, y-
rogie nan inwelytywy czyni, w mawiając w niego iakieś
heretyce y zdrady, ale iż tego niczym nie dowodzi. Inac
nienawiść to w nim sprawowała, za to że cę nową
Additę do Seda, Phociusz meżnie ^{by} zastanawiał, y
Symbolum naruszać y odmieniać nie dopuszczał.

Po Janie 8, Uczyniona między nim a Phociuszem
Spółeczność, nieponieszona długo zostawała, aż do Sergi-
usza Wtorego Patriarchy Konstantynopoloblięgo, a Syl-
westra 2. Papieża Rzymlięgo, którzy następnym na-
Stolicę Sista swęgo z wyznaniem Wiary do 4 Patriarchow,
iako to Ustawiczny zwyczaj niost, wzajemnie posłać
zaniechał. A to dla tego iż uż Symbolum Przydat-
kiem był naruszył. które przychodziło mu w liście swo-
im obławie, gdyby do Patriarchow pisał, y tak pisać
zaniechał. Widząc to iednak Sergiusz z Inozemi
Patriarchami po należnym kilko krotym wspomnieniu,
goy upornym onego być obaczył, do Spółeczności swę
oddalił y wykłzł: I: Aezholowiek Baroniusz wspomina, że się
Ten Przydatek spiewanie obławil, az niemych to poty od Benedicim 7:

Relu

Roku 1014. Który pierwszy publicznie w Kościele z Przydatkiem
Credo na prozbę Henryka Cesarza śpiewać kazał. Jednak-
że według tegoż Baroniusza, że się Ten Przydatek aż prywatnie,
nie znacznie wznowił od Sylwestra 2, jest podobieństwo. Bo

Baroniusz na końcu Roku 999 pomina Sergiusza iż
on wydał na łacinniku list sprzeczny; Wiąc iż na tenże
czas przypadał z swoim Łapieżnoem y Sylwester Wto-
ry, ztąd się dać to do wyrozumienia, że y Przydatek
do Symbolum on pierwszy, wznowił, y przyczynę Ser-
guszowi do klętwy podał.] Tedy tedy za powodem
tego Sylwestra im dalej, tym znacznieysię Zachodni
Kościoł od Wschodnięj Cerkwi odrywał; widząc to
po Sergiuszu, następujących Patriarchach, potym y
Michael Cerullanus aniemogąc częstym Braterkim
napominaniem Zachodnich od tego Przydatku odwieść,
musiał się do Klętwy udać. Czynił wespół z An-
giemi Patriarchami.

Rzeczysz że ta Klętwą nieważna.

R. Jakóż niema być ważna! ponieważ się
Funduje na owym surowym Dekrecie, Który za-
nad-

* według Soborni =
Konstantynoski, y

* atowtanie o
Ten Przydatek]

* aż prywatnie,

69
nadchnieniem Ducha S: do Oycow SS: na Powszech-
nych Soborach ferowany był. natych, którzy by do Sym-
bolum albo przydać, albo więć^{co} wazyli się.

Z nowu Rzeczysz. Mogł to Papię z Władzy swojej
Najwyższej dla słuszney przyoczyny albo przydać,
albo raezey objaśnić.

R. Ii to jest przeciwno Kanonowi Apostolskiem,
35. który naucza że pierwszemu Biskupowi niego-
dzisz nie czynić, coby niemialo być z pozwoleniem
drugich Biskupow, etc. Tak bowiem Jednomysłność ma
być zachowana. A ponieważ przez talowy Zachodni^{prywatny}
Przydadek, ta Jednomysłność jest rozerwana, łatwo
zład poznać, kto iest Rozerwania przyoczyną.

Pożarawszy tedy iuz iawnie tą Narratiwą, że nie przez
Cerkię Wschodnią, ale przez Zachodnią stało się Ro-
zerwanie w przed Jedności Cesarstwa y Zgody polityczney,
a potem Jedności Wiary y Społeczności Cerkiwney, dacie
na Uwagę teraz —, Jeśli słusznie odzrzepięciami nas (sam raezey
będąc takim) nazywa, y starey Prawdziwey Wiary nas odzdrza

ROZDZIAŁ 8.

^{Jew} Jak się Prawosławni inaczej oddzielają
od Rzymian, niż Rzymianie od Prawosławnych.

^{Przez} Wysłuwzyszy się już w swoich omylnych Dowodach, u-
dać się K. B. do podobieństwa mowić: Iz Rzymianie
do Dizunitoś tak iako Słońce do powietrza oddzielają się, a Dizu-
nici od Rzymian iako Powietrze od Słońca.

R. Tak zwylito podobieństwo Rozde. czesto chramać,
tak yte nachramuie. Niech tak będzie, że jesteśmy
podobni względem Materialnego Słońca Powietrzu:
bómy iako z innych żywiołów, tak y z Powietrza zło-
żeni. Ale co teraz Kościół Rzymski dobrego na-
kształt Słońca w nas opemie? Przyznawam że kie-
dyś Kościół Rzymski y Starz Wiary świecił, ale nie dziś,
kiedy innoatio articuloꝝ fidei, Nowość Artykułów
Wiary nastąpiła. Utera inaczej ony Wiary Starożytność
czacania, a nizli objaśnia.

Potwierdza z tym ^{K. B.} podobieństwo swoje o Słońcu
Świadectwem S: Maxima in Epłā ad Manin: tak iakoby
mowić tego. Wszysey, którzy świątusa wyznawają Prawowierney
Wiary

Wiarę, niech na Rzym słu koscioł i alio na słonce i a smięgce
 patrzą; Co czynili wszystkie sobory szesć, wszystkie koscioły od so-
 częciu syna Bożego Wcielenia, z Rzymskiego koscioła Fundament
 mają, które Kiekkelne Bramy nie obala, w dale obietnicy z bawiciela
 naszego; Ten koscioł ma ulucre Wiary Prawosławney, y otwara ty
 ktony, pobornie postęgują, a ramyła gębe haretynom, ktora zle mowi.

IX: Te świadectwo wypisane od K. Boyma z Ba-
 roniusza Polskiego w Roku 867. jest podeybrane: czesuj
 że nie jest fideliter przewiedzione z Baroniusza Łacińskiego,
 czesuj że nie jest podobne do prawdy, a by taki S. Maxim
 pisal, ktorego Pism tych własnych z Druku wydanych
 niewiadac, tylko samze Baroniusz Łaciński tu świadocy,
 że zawarte są w Krymie w Trzech Bibliothekach, ani
 są zgodliwe, lecz in rze z nich emendatig, czyli raze mendacig napisane.

Pomieniony bowiem Text Polski Te świadectwa w Łacin
 ślim Baroniusza w tymże Roku 867. N. 72. taki stoi:

Omnes qui cum Christi Orthodoxa Fide confitentur, quasi ad
 solem ad Romanorum Ecclesiam et eius Fidem intenti respiciunt,
 ex ipsa rutilantem splendorem recipiunt, sanctum Dogmatum,
 quemadmodum sex illa Synodi sacra, et à deo directis, diveris verbis,
 et magna cum religione exposuerunt, apercisimè pronuntiantes
 Fidei Symbolum; Ab initio enim adventu Incarnati Verbi,
 vni

Uniuersa Christianorū Ecclesia à Sancta Romanorū Ecclesia
 Originem habuerunt et Fundamentum, Solū et maximum,
 contra quod, nullo pacto portas inferi graualebunt, iuxta Ipsiusmet
 Saluatoris nostri promissionem, ut habeat clauēs Orthodoxae
 Fidei, et aperiat illis qui ad ipsam Romanorū Ecclesiam cū
 pietate accedunt, et claudat omne Q̄ hereticū, quod loquitur
 iniquitatem in Solum.

Zacorego Łacinskiego Textu, to się dać widzieć naprod,
 iż K. Boym z Baroniuszem Solskim, przyryli z Par-
 tikułę. NIECH; mówią: Wzrysy Litwy Chrystusa wy-
 znawają Prawowierzą wiary, NIECH na Rzymuści Ko-
 ściół, iako na Słonce Diasmieigie patrz; A w Łacinskim
 textcie nie napisano, niech patrz, Respiciant; ale tyłko
 Patrz, respiciunt; (iako y E. Sychouig cituie in Tribunali
 Fol: 204.) So nac dla tego wczyni li, aby nam wlać, iż co
 Ten święty Maxim względem onego Wielu, o Kosciół Rzy-
 skim, w Wiere cieszcie nieodmienny, mogli narratiuē, orna-
 muię tyłko powiedzieć; to iako by imperatiuē naznac-
 rosłaruię aby wzrysty y potomni Prawowierni, na Kosciół
 Rzymuści, tuż poty yodmieniomy w Wiere, iako na Słonce
 Patwali; reby na zawrzete Świadectwa Świętego Muzyc

Kościół

Kościółowi mogło, które iż teraz nie może się Verificować
ponieważ odmiana Staneta w ich Wiere.

Daley postępując, Text tego świętego tak popolsku utuig:
So czynili wszytliue Sobory szesc; ktorymi słowy to na-
ciągają, i alio by y szesci one walne święte Sobory, na
Kościół Rzymski i alio na słonce patrzaige, onym w-
Wiere wierowane były. A w łacińskim textie tak się
dokłada: iż Wszytscy i alio na słonce patrzaie, na Kościół
Rzymski y na jego Wiary: Z tej wiary świętego Łacinskiego
diorąc świętych Dogmatow, i alio szesci one święte Sobory
od Boga wierowane (tonanotowac) wymownemi słowy
y z wielką pobożnością postanowili, dość ładnie opowia-
daige Wiary Symbolum. Z ktorych słow to się daie
w łaciar widzieć, że one szesci święte Sobory w Dogmatach
Wiary od samego Boga, a nie od Kościoła Rzymskiego,
wierowane były, y Symbolum stanowili. A od nich iż Kościół
był wierowany. A tu Pytał bym Ł. Bma i alio iż to
było Symbolum Wiary ktore szesci onych świętych Soborow
Bogiem wierowanych stanowili: y czemu to Symbolum, wedlug textu
Łacinskiego tu nie wspomnial? Pewnie
musiałby przyznać, że nie było to Symbolum terazniey szec

Łacinskie

Łacinskie z Przydatkiem Filioq, bo na on czas niht się te
nie wazył przydawac, iálio wdrystkie Acta Synodalne
swiadcz. Widzyc tedy to K. B. z Tshlim Baroniusze
ze ten text łacinski jest iego nowej Wierze przeciwny,
przeto go utail y prestopil.

Ale gdy biorę na Uwagę iészre dalszy text tego swia-
dectwa gdzie mowi: Wszystkie Koscioły od Początku
Wcielenia Syna Borego, z Rzymskiego Koscioła Fun-
dament mieli; To słowa owzechi niemogę się przychyta-
ć S. Maxmowi, iálio niepodobne mu prawdziu. Bo od początku
Wcielienia Syna Borego nie mogł iészre w Rzymie być
żaden Koscioł, y żaden Fundament; Pomeiwar y sam
Piotr S. iészre nie był na on czas Wiary owzechi cony; y S.
P. Christus narodziwszy się, nie zaraz sebi w budowa c
początek; ale az we dwunastu latach pierwszy raz w Jeruzalemie
Żydowskiu wozyl. Apostolow zas az we trzydziestu latach
zebrał y nauczac początek. Koscioły też choćby na on czas iálio
y byli, Fundamentu by od Rzymskiego Koscioła niepotrze-
bowali, maige za Fundament same przytomne Pana Christusa.
Kiedyby w tym swiadectwie napisano było, że wszystkie
Koscioły od Wniebowstąpienia Syna Borego, anie od po-
czątku Wcielienia, z Rzymskiego Koscioła Fundament mieli.

y tak by się ię rzecze te słowa nie mogli verificować; gdyż Piotr
 s: z Drugimi Apostołami, a i po Wniebno wstępieniu Panskiego
 naprod w Jeruzalem sętuie w fundował, która wsty stlich ser-
 wuj ię st. Mathej: Lotym przepowiadał w Samarię, w Ale-
 xandrię, w Antiochii, y na inzych mieyscach; a i na ostatku
 po Wstępieniu 60. lat od Narodzenia Panskiego, iako schronologii-
 storowie komputuj, w Rzymie przepowiadać poerzgi. Iako tedy
 miał być Rzymski Kosciół wsty stlich Kosciół słow Fundament?
 a zwła szcra że y Prorok Izaiasz temu preczytali mowic:
 Z Syona wyndzieć cation, a słow Panskie z Jeruzalem.

Isa: 2, v: 3.

A ta ię rzecze y to nanotowac, że Jacin sli Baroniusz tym
 ię rzecze barney podał siebie w podleyzrenie, iż nie rzecze
 a i tuię text s: Maxima, gdy przyklada, że wsty stlich Kosciół
 od Rzymskiego Kosciółu mieć Fundament, Jedyny y naj-
 wglęszy, solum e Maximum; iako y nizę tamże przepisuie
 Aliter Wiary tym tykio, qui ad ipsam Romanam Ecclesiam
 accedunt, którzy do samego Rzymskiego Kosciółu przystępiuj.
 Ktorych słow y Pstoli Baroniusz nie śmiał iaz napisać.

Bo to nie ięst podobna do Wierzenia, że by Ten słydy Maxim
 miał tak pisać, wiedząc iż Piotr s: iako Imieniem wsty st-
 lich Apostołow wyznał Pana Christusa być dyne Bózym,

taliter

taki też w sobie nie tylko swóidy ale y wszystkich Aposto-
w tę obietnicę otrzymał: naży Opocę, to iest na tym Funda-
mencie wyznania Wiary, zbudowaz cerkiew moją. Toć nie może
być iediny tytuł y naywzwyższy Fundament od samego tytułu
Kościółu Rzymskiego, ale y od innych stołic Apostolskich
z których się budowaz Wszystkie cerkiewi Łowreckna; ktorey
wszystkiey klucze Wiary majcey, Vozyniona iest y ta obietnica
od Zbawiciela naszego: iż iey bramy nie otworzą; y
a nie samemu tytułu rożnemu Rzymskiemu Kościółowi;
ktory iż mógł podobnie, iuz się to poniechaz y psuacało.

Do odprawienia tego podeyrganego swiadectwa przystępn
do Inuectiw, ktore K. B. iakooby iuz go wygraney triumfalney
na nas obraca mowięc: Proszę Vwar dobre tego Świętego
Stara y Prawowierca Naulę iestli się z niego Dżurnia zgodza?
że Kościół Rzymski iest iako Słońce, że się nim ludowa ty Łobny
walne, że ma Fundament taki, iż go nie otworzą bramy, że ma
klucze Wiary; a ktoz się myli, czy ten Święty, czy Dżurnia,
y ktorey się Reliqiey trzymac.

Na co odpowiadaz;
Niechwalę się, ale samey prawdy się trzymając, Vwarazmy Na-
ulę Tego Świętego lepiej a niżeli K. B. Vwarazł y zgodza-
my się z niego: iż za dawnieyszych onych Wiekow mógł Kościół
Rzymski

Rzymski być ynależitalt Konca, kiedy po inzych Diecesiach
 Heresia zauwmiaty, a on swiecił wyznaniem Prawowierney
 Wiary bez żadney odmiany, y bez Prydatku do Sym bolum
 aby Duch si pochodził y odsyna; iak własnie wierzał ten
 S. Maxim wedlug Staciiy Samegor tu Baroniusza S. 11. 12.
 iako o tym będzie niżej w sęzgu Drugiej w Rozdz: 1.
 Ale iur teraz za roznemi Innouatiami, y za odmianą wyznania
 od Soborow ustanowionego przez ten Prydatku patitur Eclypsim,
 y przestalye Koncem. Sobory też walne iak Text Regoz
 Swiętego opiewa, nie onym ale Bogiem się wierowały; bo
 mówili: Sic visum est Spiritui Sancto; a co postanowili
 tym się był powinien ykosić wierować. Miał kosić
 Rzymski y Fundament taki, że go nie mogły pnieć lne bramy
 obalic, polci Ten Fundament nie był naruszony, ale teraz
 za nadwzeleniem tego Fundamentu, przez odmianę wyz-
 nania, niemore być do obalenia bezpieczny. Miał y plure
 Wiary, polci tych klucrow władzę nie samemu tylicio sobie
 przywłaszczal, ale tey władzy wespół z Patriarchami bez
 wnoszenia żadnych Innouaty używał; Teraz zaś do
 Otwarania y Zamylania Nieba, na nas Prawoslawny
 Moc się znami w Wiere naszey starey nie gada.
 Nie myli się tedy swięz naulg S. Maxim, ani się my mylny,
 Ten

Ten się myśli utory nowym sensem tę starą jego naukę wytłuma-
Ten zawodzi y siebie y tych, utory mu tego Drazvodu pomagają.

Ale iuz te podobienstwo o Słońcu tali od prawicy: Kry-
żepię do drugiego Podobienstwa, utorym przyrownywa
K: B: Kocioł Kryżli do Dzewa, a nas do vschłych gałęzi
rada waigc nam, i alobyśmy się mieli od tę Dzewa y od ko-
renia to jest S: Piotra od trzepić.

R: Podobienstwa in genere my nie gani my
zwłaszcza gdy Fundament maig w Dismie: ofrocznie zas onych
zarywamy, to tyllio w nich do wecry słuy przymiige, co zas wecy
zatrudnia, albo do wecy nie słuy odmiataigc; Za cym y te podob-
stwo intanta przymiemy, in quantu się gada z Dismie S: y z sam-
wecy. Kwiągł przedym Kocioł Krymsli, y był płodowitym
poniegdz na kółt Dzewa, kiedy wyznawał za koron Nag-
prednięszy samego tyllio Pana Chrystusa, a po nim Piotra S: y Drugi
Aptow. Sec terae gdy K: B: o samy S: Chrystusie, y jedny słowem
wzmianku nie czyni, Aptow ter i aloby do tego korzenia namnię-
niale rynch, nie wgomina, a tyllio samego Piotra S: za koron wy-
znawa, nie wem iuz i al o kółt Dzewa ma rozumie
To i edna wiem, żeśmy gałęziami Kocioła Krymsliie nigdy nie
Zacny y nigdy my się od nie nie odrywali: Byli my y i edne my
gałęziami Cewu Łowrechney: Ktora nas mocą korzenia Dzewa
Chrystusa, ozywia, posila, y zbawieniem płodami nadawra.

To też

To też prawda, żeśmy się w Przelkach naszych,
iako sam K: B: tu przyznawa, przez siedm Soborow
z Kościołem Rzymskim zjednocali; ale iako zga-
łęzią do tegoż Drzewa, to jest do Powszechny Cerkwi należącą.
Lecz teraz wiechy się ta gałęź od tego Drzewa oderwała,
co się zniży dzieje, Baczynym do uwagi podaie.

Wierze K: Boym wdaie, że Cerkwie Gracnie
od Rzymskie Kościoła przez nieposłuszeństwo podopadali;
A nie wkaranie tego, którymby prawem do posłuszeń-
stwa Jego należeli: preto ja milczenie to odprawiaę.

R: Ktożesz: Kościół Rzymski jest sam przez się
Powszechny, preto y Drzewem, sam przez się
mianowac się ma.

R: Ten by był Powszechny Kościół, któryby
ze wszystkich Prawo wiernych; iako wiele ich na
Suriacie jest, był złożony: Rzymski zaś nie jest
y nie był taki, żeby ze wszystkich miał być złożony;
ale był tylko częścią Powszechny Cerkwie,
wprawdzie częścią Szaralą, lecz innymi czę-
ściami nie władającą.

Potmer-

Potwierdza to Zachodni Doctor S: Gyprian lib: 4: Epist: mowiąc: Jedna iest sekcie od Abistusa powrystkim świeci na wiecie częci podzielona, talizé Biškopstwo Jedne, Biškopow wielu zgodną ierby wielkosią rozszerzone. Ierliż Biškopstwo iedne wrystlich Biškopow iest, toć nie iest koscioł Rzymški sam ieden bez nich Powrzechnym, toć y nie mi moze czynić wrzechach Cerkiewnych bez instrych Biškopow toć y wrystcy Biškopowie, za Jednego Biškopu liczyć się mają; toć y S: Gyprian Powrzechny Cerkiew, rozumiałbyć Dniewem, a nie Jeden koscioł Rzymški.

Rzece sz Jeszce: Dla tego koscioł Rzymški iest Powrzechnym: bo Piotr S: iest onego korenem, który iest Pasternem Powrzechnym.

R: Piotr znaczył wrystlich Agostolow, ktorých Imieniem Wiary wyznał, znaczył y wrystlich Biškopow, iako się uir rzekło, ktorzy po polu z nim czynią iedne Biškopstwo, y rowną mają władzę, według tego S: Gypriana de simplicitate platonii Tractatu 3. mowiącego: Biškopstwo iedne iest, atorego częć od każdego zupełnie się trzyma.

Poharawszy uir tedy iż te Podobienstwa do Obiasnienia starey Wiary nie są skuteczne. Poharawszy y to, że koscioł Rzymški nie iest Powrzechnym. Zostaie

za tąż okazy y to pokazać, że y Papiież nie jest Powierzchnym
 Cerkiewnym Jednowładcą: bo go Cerkiw, Święta za Powierzchnego
 Monarchę nieznają, y teraz nie zna. *Co S. Gregorz*
Papiież wyraznemi słowy wie dziec dnie w liście swoim
32. kuzgi 4. tak mowiąc, o tym Powierzchnym Biskupi
Jednowładstwie: Dadał Boie od Serca Chreściankiego Imię
te Powierzchnego Biskupa sławnierskie przez litore wszystkim
Biskupom wese odymać się, gdy od iednego bez rozumne bywa
sobie przyśladzzone. toigt wrgłede samowładstwa. O czym
y inrze świadectwa Jegor Świętego, iezcxe surowrze,
postreżajac Nromnsci vmyślnie omijam.

Jesli znowu kreczesz: że służy ten tytuł Powierzchnego
 Monarchi Biskupowi Rzymskiemu, z Bożego prawa.

R: Prawo Boże z Piśmiami Bożego pokazane byc ma,
 a to się nigdzie w Piśmiu niepokaze, ani wyraznie, ani
 per necessariam consequentiam; Żeby koniecznie to się
 nawodziło. Ale litore prerogatywy ma, że z Cerkiewnego
 prawa, ani z Bożego ma; Mowią bowiem N. Powierzchnego
 Czwartego Synodu Oycowie w kanonie 28 tak:
 Starego Rzymu Stolicy, że ono Miasto Cesarzka Stolicą było,
 słuszenie S. Oycowie przywiecia nzdali etc. Jesliż N. Oycowie,
 to

to z prawa ludzkiego, a nie z prawa Bożego.

A iż z Bożego prawa był tyllko równym władzą Patriarchom, y inszym Biskupom, poswiadcza S. Hieronim do Ewagreggo Epła 85. Idzieby tułowich był Biskup, lubo w Rzymie lubo w Ewagubie lubo w Konstantynopolu, czyż jest castki y zwiernchnosci, wie lmozności bytactio y wbstwa pśdłogę, albo wyszery albo nęrlzym Biskupa nie czyni.

¶ Dla iakiey by zas przyczyney Patriarcha serogrodzkiego Wselenstkim albo powszechnym (nie basterzem samowładnym ale Patronem w szystkich Prawowiernych) od Oycow S. nazwany był, trzeba taki rozumieć: iż się też y to stało dla powagi stołeczne go Cesarzkiego Miasta Nowego Rzymu, gdzie będąc zarozem Patriarcha przy bohu Cesarstkim, mógł być pomocny wielom ludziom ze w szystkich stron w lzywodach swoich do niego się wachajęcym. Mogł być Prawosławney Wiary szobliwym obroncą y praw Cerkuiewnych pilnym stróżem. To w szystko iż samą rzeczą zwoyła był wypełniać, preto tym tytuł jest użeczony, a nie dlatego żeby sobie iedonemu miał najwyższą władzę Duchowną, toieś iednowładztwo przywołażcząc, well ^{Prawa Bożego}

¶ Maredy iuz K. B. Odpowiedz z ktorey wyrozumieć

Ćacno

76
Łacno może, iż pomienione podobieństwa nie próbują tego de-
monstratiwè, dowodnie, żeby miał być Sam Kościół Rzym-
ski według Starey Wiary Powszechnym, y żebyśmy się mie-
li od niego, iako od Powszechnego oddzielać, a przecie nie-
musznie nas potępić, nie oglądając się na sądy Boże y
na słowa Pańskie; Nie sądźcie abyście niebyli Sądzeni.

Mat. 7.
v. 1.

ROZDZIAŁ 9.

Iż niebezpieczna jest rzecz Imieniem teraznieyszey
Uniey dawać się wprowadzić, gdyż ta Unia przeciwna
Starey Wierze y Starey Uniey jest.

Tu nim do samey ^{rzeczy} przystąpię, za pewność to przedkładam:

Iż dobra jest Unia, to jest zgoda, która się z woli Bożey zga-
dza: Bo nie w haźdzy Uniey Bog się łoża. Na przy-
kład ona Unia, w której Babilon'ska wieża budowana
była, a zaż nie dala się przed oczyma Ich dobra? Pół zgo-
dziwszy się wszyscy rzekli: Połzcie zbudujmy sobie wieżę, któ-
rey by wieżek dosięgał do nieba, a wezgn'emy sławne Imię nasze. etc.

Gen. 11.

v. 4.

Właśnie terazniejsza Vnia oney Babilonskiej jest podobna, ktorą X: B: zalecaniem swoim pod niebo wynieść wsi-
luie . . . W tamtey Vniey pomieszanie było Iezykow, a
w terazniejszey pomieszanie Sumnienia y Wiary.

Z nowu też wie dzieć trzeba że czasemy niezgodą gdy-
się według upodobania Bożego dzieć, iest lepszą, niżli
Vnia, albo zgodą, która bywa woli Bożey przeciwna. Ma-
my o tym samego Pana Krystusa wyrazne takie słowa:

Mat: 6.
v. 34.

Niemniemaycie że bym przyszedł pokrzepać pokoy na ziemi: nie przy-
szedłem pokrzepać pokoyu, ale miecz. Jest towa według tłumaczenia
Oycow B: znaczą to, iż iesliby y Ociec albo Matka mieli
być przeciwni prawdzie, mamy się sprzeciwiać onym, iako
nie przyjąć słow prawdy.

To przedłożywszy,
odehlanie, iż się my nie brzydymy Imieniem takowey
Vniey, która znaczy zgodę z Bogiem y z prawdą, ale tyl-
ko takowey, która iest przeciwna Bogu y prawdzie.

Nasza Vnia iest Jedność z Panem Krystusem, iako
z Słową prawdziwey Wiere, iest też Jedność y z Po-
wszechną Cerkwią, iako z Krystusowym Ciałem, z któ-
rą się względem Wiary y miłości wzajemney iako
zlonki

Plonki złączamy. Za czym Serwiusz nasza jest Zjedno-
czona Bogiem, jest złączona z Panem spytystusem, y z ser-
wiusz Sego Powrzechny. Takowey Jedności y Pawel S: y
Atryzostom S: trzymać się nam radzą.

A iż teraz niyż w Unia, w odzywaniu się do
Papieża, iako do Powrzechny Głowy, y w oddawaniu posła-
zeństwa onemu taka jest: że iey y Pawel S: y Atryzostom
iako szkodliwey nieprzyjmowali, y owszem ię ganiłi, przeto
y my iey znać nie chcemy.

nieprzyjmował naprzód Pawel S: w Liście. 1. do Kor:
w Rozdz: 1. gdzie prosi Braci, aby nie były między ni-
mi rozzerwania, y zaraz uładzie rozzerwania te przyczynę:
Iż ludzi zwas nowi, Jan jest Pawłow a Ja Apollow, a Ja sephus,
a Ja Atrystusow. Tu żadney z tych Person za Głowe wi-
domy, nawet ani samego sephus^{to jest} S: Lidtra, oprócz Pana
Atrystusa Pawel S: mieć niepozwała, y owszem tych gani,
ktory za widome sobie Głowy, iako to Apollosa albo sephus
obierali, y onym się poddawali, y strofić ich że takim spo-
sobem czynili rozzerwanie Serwiusz Atrystusowey.

Teraz wyrażnie y S: Atryzostom wyklada ię tenże Rozdział
S: Paweł

S. Pawła w 1. Homilii swojej gani, nie tylko tych, którzy sobie
 za słowy widome niektórych przyjmowali, ale i szereg barżiej
 owych, którzy Najwyższej Zwierzchności pozowali. Ten
 Text S. Anzostona K. B. cytuję, ale nie szereg, bo to,
 naszym właśnie Unia prawdziwa zależy, y której przeciwnego
 jest, omingł. Tak bowiem ten S. Pawłowy Text trochę od-
 tego cytuję wyżej do naszej rzeczy właśnie S. Pawła zaczyna.
 Quia dixerunt, qui eos despiciunt, qui honore sunt pares. Ecclesia Dei
 non hinc et illuc sed Dei, quod est Spiritus. Vides quomodo in singulis
 dictionibus depressit (Paulus) eorum tumorem, per omnia mentem
 lo abuefaciens. Poż rzekł, (której czynię wymowię) ci, którzy ro-
 wni sobie w godności postrzają. Cechu Boża nie tego yowego jest,
 ale Boża, która jest w koniście. Widzisz iko w ładym słowie
 z niza (Pawel) onych nadgłosi, w zelalim sposobem umysł lu-
 dzieb nawracaigc. Poty ten Text. Z którego textu da się
 dowiedzieć iż to jest Unia według tego S. niewynosić się
 nad tych, którzy są dostojenstwem równi.

Dizunia zaś jest to, wynosić siebie y czynić się słowem
 nad równi, iako się teraz dzieie. Jdy Papielowie Rzym-
 scy nad Patriarchow siebie wynoszą według Włochy.

Te tedy Dizunia, która według tego S. właśnie pochodzi
 z pragnienia szci K. B. ominowdy y Wraiwzdy, do tąd cyto-
 wac text zaczyna: Ecclesiam Dei vocat, ostendens eam
 oportere -

grandis inra

oportere eē Unitam, Nomen enim Ecclesia nō est nomen separatio-
nis, sed Unionis. *Święty Boży* nazywa *połączając*, że ona ma być
Unita y Zjednoczona, Imię bowiem *Święty*, nie jest Imię Rozdzielenia,
Cez złączenia. Te Słowa S. *Aryzostoma*, ostrożnie *Prawo-*
ślawnym rozumieć potrzeba: bo gdy mówi że ma być *Święty*
Unita y Zjednoczona, nie tym to sensem te Słowa Unita
rozumieć się ma, że posłuszeństwo *Papieżowi* oddawać
trzeba, ale sensem owym, iż ona ma być zuniowana y złą-
czona z *Panem* *Prystusem* y z *Łowzrechny* *Święty*, kto-
ra była na on czas powszechny *Święty*, bo zaraz także
Ten S. *przypada* te Słowa. *Niemowię*: *prawi*: że z *Korynocy-*
kami tylko w *Koryncie* będąc *macie* *zostawać* *wzgodzić*,
ale też z *wszymi*, którzy *powszechny* *obraz* *Świata*
S: *Ponieważ* *spolnego* *macie* *Pana*, to iest *Prystusa*.

To tedy oboje, *macie* *Pana* *spolnego*, y *macie* *zgodę* z *Świe-*
ty *Łowzrechny*, *prawdzwie* *czyni* *Święty* *Unity*, w kto-
rey y *my* *teraz* *za* *łaskę* *Bożę* *napdujemy* się.

Patrzcież, *co* *w* *tych* *Textach* *naprzód* *lita* *dzie* S:
Aryzostom *według* S. *Paola* *tych* *za* *Authorow* *Dizunię*,
ktory *po* *gurozają* *rownem* *sobie* *w* *Dostoięństwie*, *a* *siebie*
łamyją *za* *Głowy* *poczytają*. *Co* *iest* *łamyż* *korzeniem*
Dizunię

Dziwniey, y daie te racya, ze serliw iest nie tego albo
owego, ale Boza. Gdy tedy Ci Swięci chwala Onię, chwa-
la te, ktora iest z Panem Krystusem iako z Głową, a z ser-
liw ię Powszeczną, względem Teoney wiary y miłości, iako
z Siatek Jego.

Zatym na pięnosze Pytanie X: B^{na} Oniey, rozumiem,
ze iuz dosyc się stało, bom pokazal ze idziemy za tym S:
Patriarchę w tym wyznaniu, iż Unia zależy na złączeniu
z Panem Krystusem y z serliw ię Powszeczną.

Na Wtore Replikę tak: Bz się niezawodzimy, kiedy
na taką Onię niepozwalamy, ktora Paweł S: y przyzostom S:
ganili. w tych, co sobie widome Głowy obierali, ktom Pana
Krystusa, y tym się poddawali, ktory przez nadgrość siebie
nad rownemi wywyższali.

Na 3. Pytanie R. Zdejestesmy tym samym w serliwi
Bozey, kiedy według S: Pawła zewszysłiemi Wiernomi
spolnego Pana mamy, to iest Krystusa, ktory iest Jedyną
naszą Głowę. Drugię zaś widomey Głowy Powszecznę,
ponieważ ani Piśmo S: ani Apostol Paweł, ani Oycowie
S: nie wspominaią, iako zbytney, nie przyznawamy. Sam-
bowiem Pan Krystus wszypiek rząd w serliwie swojej przez
siebie

siębie samego odprawicie, nie potrzebując żadney widomey
 Nowy na pomoc, sam wychonywa y porwienchowny rząd,
 moderując w dziełnych Pasterow wewnętrzny lasli swojej
 Operatij lu wypełnianiu wygodzie wszelkich powin-
 nosij serluwie przyzwodyci.

A z atym Ja też zapytam: Jakże tu w swoich tekstach
 y Paweł y Strizostom LL: wzmiankują, o Papieżu, że
 byśmy onemu iako naywyższey Nowie posłuszenstwo
 oddawali? Albo przynamniej gdzie w tych tekstach samego
 S^o Piotra nam przekładają, że byśmy onego za naywyż-
 szego Pastera poczytać mieli? owszem w tym wyraznie
 nas ostrzegają, że byśmy nie tylko innych ale y Cęphę
 za Nowę nie poczytali. A ponieważ tego uważać nie
 można, toć y Unia teraz nieyżza, która się funduje na
 posłuszenstwie lu papieżowi iako denow wymyślona
 jest prozna.

Wiowszy z atym K: B: Okazij z textu S: Strizostoma
 iż jedna jest serluwie, która między w Konynthai
 ale y pontrystlium święcie jest, Pyta nas w ten sposob:
 Jakże wasze serluwie po całym świecie? Bo Trzyca Rus Mo-
 twa, albo narodo Nowienstwego Serzylia Używaiggy nie wzywają
 to świat?

Ja z as nim nato odpowiem, Pytali wraiem K: Boma

Gdzie

Jdrie warze Koscioly Rzymskie ziednoczone byce w rzyt
 liemi narodami na w rzyt liem swiecie poliaruicic?
 Wspomina X: B: Hiszpanig Niderlad, etc: a te tyllo
 czastliq barzo malq sq w rzyt liem swiata. Jdrie
 tu iest wyliczanie w rzyt liem narodow Autorami
 dowiedzione z ktoremi w Wiere swej spolecznosc mied
 powiada.

A co wspomnia Szwecig y Angliq to darenie bo ta teraz
 ialo y po in rzyt Pryleglych Stanowach Wiara Rzyt
 z gola mied ma.

Tu radzil bym samemu Zadawawzowi tunc sq w
 sumienie y o ty pomyslic, iesli to nie iest Rzyt liem Wiary
 Przerobliem? iz tali wiele narodow, ktore przed tym
 byli pod Rzadz Biskupa Rzyt liem, teraz iuz za oderwa
 niem sq Kosciola Zachodniego od sebwie Wschodniey
 oderwalo sq tez od nie tali wiele Krolestw Kierstw
 y Prowincij ktorych podrobno nie wyliczam. Powiedzi
 tez z Kosciola rozne przed tym mied rzyt liem herezie,
 Luterskie, Kaluinskie, Fotinianskie, Zwinglianskie
 y in rze ieszce gorzce, ktore sq im daley tym
 barzney zpotpraiq a sebwie Wschodnia za Casig
 Bozq od nich iest swobodna.

Przydaie y to X: B: iz latwo to poliazq Rzyt liem Nabo
 zenstwa Jdrie, ze maig ze w rzyt liem narodow Wiernemi Uzg
 niciao

nictwo Wiary swojej, ale Dzisiaj niepokazuje.

R. Kiedy łatwo pokazać, czemuż niepokazanie? mym zdaniem w samej Europie aż mało takich Państwo do Kościoła odpadło, w których y jednego Kościoła Rzymskiego mieć nie wolno? Afryka druga część Świata, która choć przed tym z Kościołem Rzymskim wienności zostawała, aż teraz nie de toto jest w poganstwo obrocona!

W Azji też większej y mniejszej, na przykład w Wielkiej Tartarii, w Persii, Armenii, czy wiele y tam Kościołów możecie na liczyć?

Moskwa y Krym pobliż są, a wiele Moskwy y Tatarów na Wiarę Rzymską nawrócono? Miasto nawrócenia, co się innego stało. Czego modestiej postzegaję, nie wspominać.

Mogłoby się powiedzieć nieco y o Indiach, ale woleę odśłać czytelnika do Jana Botera, który w Księżce 3. w piątej części Fol: 59, tak mówi: Nawrócenie nowego Świata potrzebę się przez zaręczystwo y przez woiny: a trochę wyżej mówi ieszcze tak: Nie jest to niestłuzna zarządzić przeciwko nim (to jest Indianom) gwałtu y orgia żeby się uznali być ludźmi. To Boterowi. Cóż nasza Stara Wiara naucza, by przeciwko Towarzyszom do nawrócenia, Pogan-

y Pogan'skich Narodow ma potestatem directivam, non
coactivam, Ma władzę prostrucią, a nie przymuszającą.
Na pytanie tande²⁶ S. Bm, odpowiadam: Iz my nie wglu-
riemy tego dołazywać, a by nasza Wiara miała być ^{teraz} w wryt-
liin Swiecie. Dosyc' iest nam natym, iz nasza Wiara tak
aniensza iest, ktora od Pana Krystusa v fundowana, od Apo-
stolow powszytliim Swiecie przepowiadana, od wrytliid wier-
nych przymowana, y zawsze zachowana byla.

A to samo czyni naszy Wiare prawdziwą y Powszechną.
Ktora teraz w prawdziu dlawiełliiego przedstawiania
in angustijs zostawa; lecz ta iest własność prawdziwey
Cerkwi ze na kształt Miesiąca raz przybywa, raz v bywa,
raz do pełni przychodzi, a w pomysłnym postanowieniu rząd-
co na czas dlugi zostawać może. Jedną się cięży owomi
Pan'skiemi słowy: Nie boycie się wy małe stado, abowiem
cię upodobało Boga waszemu dać wam Królestwo.

Luc. 12.
v. 32.

Rozdział 10.

ROZDZIAŁ 10.

Iz kto iest Authorem Odszepienstwa
Ten zbawiony być niemoże.

Dziwuje się tu X. Białobymy Rusi Postowie n'shu czy-
taige S: *Atyzostoma Text, o Rozdzieleniu serhacie albo o Dizu-*
niey, zemusig mierte mego nie ocucamy:

Daleko barzicy Ja, *sziz* dziwuje! Iz tenze Text, X. B.
polacinie czytaige, a Theologem się nazywaige, wozym by-
się miał sam poczuwać, to na nas Szlada; Zadanie
to, iz ten Swięty nas tym samym strofaie, liedy Dizunig
jani; a sam Cituige *Słowie n'shi* Text, tego Słowa: *Cubo* ^{+ zgodny} *Zadinsolli*
nacealie, to iest Ambitio, albo pragnienie Starszenstwa, kto-
re własnie iest Dizunicy przyczyną, czemu - nienarotował?

My zaś w niewinności naszej chcę się oczyszcic, na-
przed przywodziemy przyczyny Dizunicy w tymże textie
trochę wyżej położone, z których iako zhorzenia ta
Dizunia, według zdania tego Swiętego wynika, tak cita-
ige: *Nihil Ecclesiam alpe potest dividere ut ambitio et amor*
Imponij, et gerendi Magistratij: To ien: Nie serhacie tak niemożo
rozdzie-

rozdziałac, iako pragnienie starszeństwa (i posłowieńszu subona-
czalio) y chciwość Panowania y sprawowania Urzędu. Te przy-
czyny Dizunicy X: B: wymyślił w taiwozy y omi nowozy,
sam tytko ^{Di} Onig, ktora własnym Ich skutkiem jest, w tym
tekście wystawicie, temi słowy: Żadna rzecz tak Boga niegnie-
wa, iako Kościoła rozdziałenie, chociażbyśmy niezliczone dobra pozynili,
nie o mnieysze jednak popadamy karanie, iako ktorzyś ciał Jego rozdzie-
lali etc:

Potalowey Citacyey tego Textu, y samy Dizunig y wszyt-
kie winy do nas stoicie; y za odszerepiencow nas po-
licza: A wozdy temusig ma imputowac' skutek, od tego
pochodzi przyczyna, kto jest Authorem ambicyey, to jest,
pragnienia starszeństwa, albo subonaczalio; y czaliż Tenże
nie jest koniecznie y Authorem samey Dizunicy? Apo-
stelowi tak jest, że temusig ma imputowac' Dizunia, kto
ten jest przyczyną, obaczmyż iuz tu kto tych pomienionych
przyczyn Authorem jest, z ktorych ta Dizunia według
S: Przyrostoma pochodzi. | Niemożemy tego rozumiec' o Pa-
tryarchach; bo oni Papięza zawsze za starszego Brata pozny-
tali, y honor Jemu, iako porozga y Biorzodliem y mięyscem
pięrowszemu oddawali. | Zaden też z Panyarchow nie-
przywla-

27
przywłaszczając sobie tego, żeby miał być Pasterzem Powszech-
nym sam Teden wszystkiego świata, według Jednowład-
stwa Duchownego, zadaniem się nieważy starszym mianować
nad Synodami etc. Jot' tedy yżadna z onych pomienio-
nych od S: Pryzostoma Dizuniey przyezyna onym się
przyписаć niema, Jot' y wszystkie winy z Dizuniey pocho-
dzące, na nich się walić niema. | Wielką tedy nam
X: Błaznowęczyni, gdy v nas tydzie przyezyn nieray-
dnie, a przecie Dizuniey nas pomawia, y wszelkie inve-
ktyw na nas obraca, y zgola nas potępia, a sam się
by nam niey niwozym nie poczuwa. | Ale my iako Inazie ie
dotuklioe zadatki, tak y ten zadatek cierpliwie ponioszmy,
musimy się iednak odzwac' na nieznośny y tę przy-
mowkę, gdy zadacie, iako bys' my niemieli być tego rozu-
mienia y postępkow, iakiego był Pryzostom S: względem
Zwierchności Papierskiej.

Przeto y z tego Udania cheąc się my wywieść, a iawnie
to polazac', iż nieznał S: Pryzostom Papiera za Hay-
wyrzszego Tędzięgo y Pasterza, y w Jego posłuszeństwie
nigdy nie był: Prudentujemy List Jego własny w przedla-
down-
+ Chryzostom

20
Dowaniu do Innocentego Papięza o tym dostatecznie pisany,
Tomo 4. Opera eiq, Editionis Patruensis N° 1636. Ktoż iz dlu-
goscig słow zadał by Pytaicemu teslnote, dla tego nie-
litore tyllio puncta własnie do rzeczy służące z niego citaic
taki: Naprzod Ten Święty Papięzowi daie taki Tytuł:
Innocentio Episcopo Romę Dño meo Reverendissimo p^{ri}ssimog, Joames
in Domino Salutem. Innocentemu Biskupowi Rzymskiemu Panu
memu orci naygodniejszemu y naypobozniejszemu Jan w Sam Dorozia
Tu naprzod to wiazyć trzeba, iz niedaie mu onego wysokie
Tytułu V. G. Biskupowi Powszecznemu y Sędziemu Naywysz-
szemu, a pewnie by dał ile potrzebuic Jego łaski y pomocy
w swoim Utrapieniu, gdy by onemu należący być rozumiał.
Nizey w samym liście na Theophila Patriarchę Alexan-
drijskiego wtrakuic tak pięze: Sed licet absentes essemus,
et ad Synodum appellaremus, ipse tamen non desistit omnia moliri,
donec nos vi ē civitate et Ecclesia ejiceret. Sed lubosmy ni byli
obeenemi y do Synodu smy appellowali, on iednak nie przestal usze-
laho krowac, az nas przez gwałt z Miasta y z cerkwi wyrzucił.
Patriarcha y tu, iz y appellacyę wspominaic, nie appo-
luie iednak do Papięza: Ztąd znae, ze nieznal go za Sędzie,
Naywyszszego, poniewaz na Synodzie Powszecznym według
Kanonow forum sibi competens, Igo sobie należny być oznawał.
Jedrze

P3

Jeżozie nizey tamże tak² pisze: ^IObsecra bannus Religiosissimus
Imperatorum, ut concilium egeret, quod facta hactenac punirentur. Prosi-
liśmy naypobożniejszy Cesarza, aby Synod zebrał, na którym by wyz-
nie także wyrznię polowano. Y tu nieprosi Papięza, aby Synod
nato według swojej naywyższej władzy złożył, ale tylko
oznaymuie iż oto Cesarza prosił.

Daley prosi Papięza tak: Ideo charitatem vestram obsecro, ut
prouocentur ad condolendum, faciendum qđ omnia, quibz mala hactenac
Pietas Misericordie vestrae prosequi, zebys się chciał pomozyc' dośpolbolenia,
y to wszystko wyznici, orym by się takowe złosci mogły postaromic. Y tu
otoni chciał wyraznie prosić, aby winnych ulg wzog polu-
wał, Inadz zebys nie dał z siebie oharzyey do wtazygnięcia
Papięzowi przeciw kanonom w swozj Diakonyz; Jednakże
prosił aby ci, ktorzy w takowey złości nayduz się być win-
nemi, zastawaniem se' Cerkiwnemu karaniu według ka-
nonow podlegali.

Na samym końcu tego listu, uż nietylko do samego Pa-
pięza, ale y do spol. Biskupow se' też prozbe tak wnosi:
N d' igitur omnia mala cum ita se habere intellexeritis a Domino
meis pienssimis Fratibz, nostris Episcopis obsecro, ut petitis id,
quod potest officij. Se tedy wszystkie sprawy zebys się tak uosobie maig
gdy zrozumie cie. Panow moich, Pobożney. Bnci naszej Biskupow
proszę, aby scia to wyznili, zebys wyzignac będzie po was wasza powinnoś:

352
y natym Mieyscu, kiedy nie tylko samego Papieża, ale
y drugich Biskupów i jednaki tytułem szanując, prosi,
Iżaliż Jednowładstwo onemu przyznawa? Także też gdy
y samego Papieża y drugich Biskupów Bracię mianując,
wzaliż się onym nieznającym równym?

Takoz y sam Papież nie czynił się na on czas Sędzią najwyż-
szym, nie potrzebował od niego do siebie appellacye, nie li-
czył sobie tego świętego, za swoją owieczkę, ale tylko za Bracię,
według słow w liście swoim: *Flor hinc Bratameys etc.*

Nie poczytał siebie za Jednowładcę, ale z powinności swo-
iej jako Spół Biskup Spółobstania swego nad niewinnym
zarzywszy, poharał kłębów winnych, y gniewem Bożym
onym pogroziwszy, starał się oto aby był od cesarza złożony
Synod, który, jako sam przyznawa, w liście swoim do Klem
sargrodzkiego pisany, w Rozd: 2. odemnie citowany,
za iedyne rozumiał być remedium, do uskromienia ta-
kich nawałności. Ten list wypisuje Historyk Dozome-
nus libr: 8. c. 26.

Ponieważ tedy ca wiechu S. Przystoma, była taka Onie
wiedzy nim y Papieżem iko między rorog sobie Bracię,
toć

14

Toć terazniejsza Unia iest oney przeciwna, kiedy według
tey Biskup Rzymski Powszechne Pasterstwo y Jednowła-
dne Starzeństwo sobie przywłaszoza. A iezeliż iest tam-
tey Unicy ta przeciwna, toć nie iest Unia, ale raczej Dizu-
nia, y Starey Wiary rozzerwaniem. według pomienionego
od tegoż Świętego textu; Nie serwi tak niemoże rozdzielać,
iako pragnienie Starzeństwa etc.

Z tego tedy textu S. Pryzostoma y z listu onegoż dacie się
toznacznie wiedzieć, iż ten Święty pisał nie otey Dizu-
niey terazniejszey, ktora z nieposłuszeństwa ku Papię-
zowi pochodzić zaczął miaruig, a kęsioey, ktora z Am-
bicyey, z subnawzalia, z pragnienia Starzeństwa pocho-
dziła; gdyż na on czas Dizoniey z nieposłuszeństwa po-
chodzącey y nie było. Była zaś ta Dizonia, ktora z Am-
bicyey, z pragnienia panowania pochodząc serwi rozer-
wanie czyniła. Dla tego y Paweł y Pryzostom SS:
tak wielkie grzechy y winy oney imputuig.

Tato z Ambicyey albo z subnawzalia Dizonia y sićło
Arystusowe rozziela, ta y na serwidow, za ktora Pan Ary-
stus Duszę swoją położył, następnie, tey się trzymaigym,
y trzeba

054
trzeba gniewu Bożego warować, bawowym, ktorzy się do-
niey łączą trzeba słony swey strzec, żeby kiedy nani ch
niezadziła.

O czym y sam tu przeciwko sobie wspomina mi X. Ple-
szcze y te wziąć narozważanie Przyrostoma Si. Słowa: Czyli
nie wiecie, iako Szarani są, Kore, Dathan, y Abiron, czy-
oniztylo sami? Przed którym textem immediate opuścić
wmyślnie Teżoz Świętego Słowa owe: Albowiem (Zubonaocz-
stwa) pragnienia Starzeństwa iest choroba; Jalsię tam sens
zaczyna wyżej: Josię prawi przezornie, mowi do ty, co-
się nierozmyślnie łączą z temi, ktorzy (serliew roscinaig,
albowiem pragnienia Starzeństwa iest choroba, czyli nie-
wiecie, iako Szarani są, Kore, Dathan, y Abiron, czy-
oniztylo sami, y zali też y nieci, co byli z nimi? Który text
zupełnie rozważycemu dalsię wiedzieć iawnie, iż we-
dług Przyrostoma Si właśnie dla choroby pragnienia Star-
zeństwa, iakę śmiercią Szarani są, Kore, Dathan, y Abiron,
z swemi Adherentami, cze pragnie sami Starzeństwa, przez-
to byli Authorami Schyzmy, od dzielażę się od Moyzesa
y Arona; taluż to ma się być Kary z swemi złączonemi
y ci, ktorzy pragnieniem Starzeństwa sobie serliewnego
Naywyższe

80

Naywyższego, czynią Schizmę oddzielając się od Prawdzi-
wego Naywyższego Pasterza y Słowy św. Krysstusa figurowane
przez Moryszę, y od Prawdziwej figurowanej przez Awa-
na, Serwiczachowuicy Braterskiej miłości równości:
o ktorey to równości świadczy y sam Piotr S: w liście swo-
im wtorym pisanym z Rzymu do Wiernych Prebostu y Zy-
dow, gdy tak zaczyna: Symon Piotr sługa y Apostoł Iesu-
sua św. Krysstusowa, tym, którzy równey są z nami, wiarę otrzy-
mali przez sprawiedliwość Boga naszego y Zbawiciela Je-
susa św. Krysstusa, takay polowy niech się wam rozmnoży.
w którym texcie, notować dobrze te słowa, Równy albo równey
czci z nami Wiare.

A iż też oprócz przyrostu a S: y Insi S: oycowie zna li tylko
tę Vnię, która zależała na zgodzie wszystkich Wiernych
w iedney wierze y miłości pod iedną Słowę św. Krysstusem.
Niezna li zaś talowey Vnię, która zależała na podlan-
stwie y oddawaniu posłuszeństwa iednemu Pasterzowi Po-
wzrechnemu y widomemu: / Pienoszy świadek iest S: O-
pisan lib: 3. Epłta 3. Każdemu osobna Pasterzowi orzeka
Przody iest pomierzona. Tenże Święty lib: 3. Epłta 13.
ad -

ad Stephanum Papam: Albowiem chociażby nas wiele jest Pa-
 sterzów, lecz Trzodę jedną pasimy, y owce wszystkie, które Pan sty-
 stus krwią swoją pozyskał, zgromadzać y ochraniać powinniśmy.
 Z tych mieysc to się zbiera, że Cerkwia ma być jedna Jedno-
 ścią Wiary y miłości, y ma być ze wszystkich Biskupstw ie-
 dno złożone Towarzeczne Biskupstwo. A między Bisku-
 pami nie ma się naydować poniewolne posłuszeństwo, albo
 poddaństwo, ale tyłko zgodliwa, iako między równemi,
 Kohabventia.

Amasus także Papierz Epła k ad Epōs Africanos,
 mówi: Non aliter vnus grex et vnus Pastor vniq, nisi quem admittit
 Apostolus docet, id ipsam dicamus omnes, sing autem perfecti, in
 eodem sensu et in eadem sapientia. Nie inuozey iedną trzodę, y Je-
 dnym Pasterczem iestemy, ieno iako Apostol wazy, abysmy też mowi-
 li wozycy, abysli doskonalsimi wiednalsim rozumieniu y iedney nauce.
 Oto y Ten Papierz Biskupom wszystkim, między litore-
 mi y siebie samego liczy, powiada być poruczoną Cerkwia,
 y Trzodę wszystkich Cerkwii powiada być iedną, y iedną
 być Pastercza ze wszystkich Biskupow złożonego. Jednym
 (mowi) Pasterczem wozycy iestemy. To iest: iedli zgodę
 w rzędzeniu Cerkwii Bożey zachowamy, y iedno mowix,
 y iedno

76

y iedno rozumiejąc. Zadney ras tu Uniey talowey
nieprzyznawa, która by zależała na przełożeniu
Jeaney Głowy y Łoddanstwie lu Papierowi.

A ostatek ony nasz starodawny, wrellic Nauczytel
y Wiary starey obrońca S. Bazyli, calo sam nieznal
talowey, iaku teraz jest, Uniey, tak aby się y my do niej
niegarneli, Epla i. ad Gregor: Theol: temi słowy nas
ostrzeża: Albowiem jeśli Pan jest lu na miłosny, iakieże
pomocy potrzebuemy? Jeśli ras gniew Bóży nad nami zostawac
będzie, co za pomoc od nas dotosa? Zachodnie nam byc może: ktorzy
y sami prawdy nieznają, Wyręcają oney niechęć, ale fałszywymi
domysłami zwrócić będąc, to czynią, co pierwicy na Marcellinie
wysłonal; to jest, z temi ktorzy im prawdę opowiadają, spre-
crają się, herezją, ras sami przez się stanowią; Ja uprawdza
sam bez popolitego listownego listaltu, chcałem do ich star-
szego pisać, a o certyfikowanych sprawach nie, duba przez zastony:
ponieważ ani rozumieją naszych prawdy, ani tli sposobu do
poznania oney prymują.

Macier tedy tu wywarne otym Urządowieniu,
iż iakę chwalcę S. Hieronim Unię, która jest iedno-
czemem Wiernych według iedney Wiary y miłości,
takę y my chwalamy. A iż ganicie Dirunię, która podobna
e. d. u.

z chciwosci Skarszenstwa y Panowania, y my talig
 Dirunig ganimy.

Zgadramy się też z postępkami S: Chryzostoma, bo
 iako on miał siebie równym być Papiężowi, co się z listu
 tego dało widać, tak y my Patriarchow znamy
 być równemi Papiężom. Nie miał on zaś siebie
 być należnym do Posłuszenstwa Papiężom, y my po-
 stępkow Jego się trzymając, nie należymy; a iako
 On miał być Papięra Lowreckną Głową y Naj-
 wyszym Jędrig, tak y my nieznamy. Nie miał
 On też żadney Unicy, która się na oddawaniu po-
 słuszenstwa Papiężowi, y na wymaganu od wyrostku
 onemu poddania funduje, y my przykładem Je-
 znac nie możemy.

Jakimże Sumniem K: B: radzić nam Dirunig dlate
 że posłuszenstwa Papiężom nie oddademy? Ponieważ się
 widać na oho, że y S: Chryzostom w posłuszenstwie
 ku Papiężowi iako najwyższemu Monarsze, nie na-
 dowiał, y sam Papięż po nim tego nie wymagał, a przeci-
 z sobą w Unicy bratersko rostawali.

Jakże też we Uwagę y Zbawienia nas odgadza, będzie
 my też

my tedy Dzirunię, która pochodzi z chciwosci Jednowładstwa
 y którą: Chryzostom ganił nie przymiemy. A iż przecie
 nasza mięna życzność do Posłuszeństwa Papięrciue odzrorepięstwę
 nazywa, przeciwie się tym samym, nie tylko: Chryzostomowi, ale y
 tym Zachodnim Doctorom S: Hipprianowi y Danordowi, którzy
 nie wymagali ani potrzebowali Posłuszeństwa od rownych sobie
 Biskupow, ale tylko miłosci, y Wierze y zgody.

Jako tedy terazniejszy zaciętniści Unia od starey Unii jest
 insza, tak y terazniejszy zaciętniści od starey Dzirunię, od
 starey Dzirunię którą: Chryzostom potępił, jest daleko insza.
 Zatem y Wiara ta która terazniejszy zaciętniści wyznacza,
 z tej przyczyny nie może być stara.

ROZDZIAŁ II.

Iż stara Wiara katolicka Wiare zalecała
 a ta nie tylko Rzymśka była, ale jest y Carogrodzka
 y inszych Stolic Apostolskich.

Zaczyna tu K: B: od tych słow: Do kżyście się
 trzeba mieć koniecznie Wiary, kto chce być zbawionym, bo ona sama
 jest katolicka, bez której niepodobna być zbawionym, jakże Luceae.
 Tak ogłosił S: Athanasz: Ktoliolurich chce być zbawionym,
 przed wyrostkiem reloxoma, potrzeba jest aby trzymał ka-
 tolickę Wiare.

B:

R Tym świadectwem świętego Ateanazego to jest
tylko dowodzi: iż stara wiara prawdziwa ma być katolicką
w czym się y my zgadzamy. Ale żeby wiara sama tylko Rzymska
y która z nią złączona miała być katolicka, tego ten święty
nie ogłaszał, a przecie się z tym jego świadectwem K. B. po-
piwie.

Przywodzi z tym świadectwem z listu iakooby S. Theodora Studyty
w te słowa: Koszula Powszednie trzymać się, bo sarogrodzki kofiol
jest podniewami Haberlow, który ma ten zwykły obyczaj iż się od
innych koszul odrywa. Które słowa być wyjęte z sa-
meo niemyślne wiere naszey Prawostawney Ba-
woniusza w doku się. a książka o tym samego autora Studity
święte, Typem wydany i niewiadać, musi się te świadectwo
za niepewne y podeyżrane przeczytać. Ale choćby było y
Prawdziwe, nie dowodzi się z niego, aby Ten S. Studita ko-
siola tylko Rzymskiego trzymać się radził, lecz właśnie pow-
szednego, który na on czas był Niemal po uwyjstwie
swięcie.

A lubo by Ten święty serłwi sarogrodzkiy (cielski by to
on pisał: Iy błąd radawał, za swego wiechu; Jednalze
dłatego nie traci narawze serłwi sarogrodzka
Imienia katolickie, że się w niej pobłądzić niektórzy w niemie-
ser

88

per accidens to jest trefunkciem, zdarzalo. (Ialio y o
 Hererzey koscioła Prymskiego, swięty Barili Wielki, ierzere
 za swych czasow napisal; wedlug citowania w przeszlym
 Rozdziale.) Bywalo to ze sebede w sarogrodzku przez nie-
 ktorych y pobiedzila, lecz reuocabilitet, to jest z nawro-
 ceniem do wiary starey, w ktorey sie y teraz naydluzc
 jest katolicyta, bos sie zgodza z wiary powszednia od Pana
 Chrystusa y od Apostow powszystkim swiecie opowiadana.

Ale wlaśnie ze ta Prymowska kosciołowi sarogrodzkie
 w siacie swięte Studytu mieysca niemiala, pokazuje sie to
 z Baroniusza Lacinskiego, ktory tytul interuentisim
 inae od siebie samego iawilada, i alio rzez bez ktorey byc
 moglo, cituje wysz fieczone swiadectwo, polaczenie tak:
 Nos Apostolica et vniuersali Ecclesie consentientes (Hac
 enim Byzantia segmentum est Haeretorum, cui solenne
 e et ab alijs frequenter abscondi.) Dominum nostrum
 Iesum ceterisum corporali figura depingimus.

Baron: latin:
 A: 114. In 46.

Przytacza tu X Boym y symbolum Apostolskie, ktore
 kaze wierzac koscioł katolicycki. y my na to porwa-
 lamy: potiori iednak ratione mozemy to rozumiec
 o cerkwi Gralckey, i alio o tym bedzie troche
 niżej.

Ierzere

Jeszcze pyta samego siebie X: Bzym ktoraz to jest Wia-
 ra katolicka? y samie sobie tak odpowiada: ze nie
 insza, tylko Kosciola Rzymskiego etc. y wiec
 sie nam przyparowac: Synilla Jeruzalimskiego
 nauce, in cathed: r lum: 18. Gdy przydziez
 do jakiego Miasta nie zgola pytasz gdzie tu
 Dom Panski? bo y nierozni katolicy wiec Panskiemi
 Ska deli swej Domy, zwac smierz, a nie tylko py-
 tasz gdzie jest Kosciol, ale gdzie jest katolicki
 Kosciol, bo to jest wlasne Imie tej swiętej Marci
 wzy stlich nas.

Y tym Dextem swięte Synilla niedo hacznie aby to ô
 Rzymskim Kosciolu rozumieć tę miato, gdyż onim
 żadney wzmianki ten swięty nie czyni. Raczey
 tedy ma się torozamieć o cerkwi powszedney,
 y o Grzechich cerkwiach ktore na wschod nich kraich
 na on czas gdzie ten swięty żył licznely, y katolickiemu
 mi anowtane były.

A przede Imie K. B. te formalia stowa wnosić: Poniewaz
 same Rzymskie Koscioly te Imie katolickie drie
 dziora, same tedy Rzymskie Koscioly, y co z nimi Jednosć

trzymaj

trzymają, katolickiej wiary będą.

89
Tęszcze nato przywodzi y S. Augustyna, którego Sobor w Elen'ski 6 w Sarogrodzie, iako prawi za-
Cerkiewnego Doctora obwołał, y wszystkie Jego pisma
przyjął: y tego świętego na dochazanie swej propozy-
cyey, że Rzymska Wiara sama jest katolicka, zazy-
wa; Ktory lib: de vera Relig: c. 17 tak piíše: Tre-
ba nam trzymać tę Religiję y tego Kościoła Obecniectwo, który
jest katolicki, y katolickim bywa nazywany. &c.

Patrzcie, że y w tym ^{de d.º} Tęszcie y Nowela o Rzym-
skim Kościele niemasz, owszem bliższa była tego
od niego zalecenia Cerkiew Grecka: ponieważ ona Je-
iako samże Swiadczy X: B; za Doctora Cerkiewnego w Sa-
rogrodzie na Soborze 6. obwołała. Takoz ^{by} wtedy Augustyn S:
w przedziwzsy Synod 6: ktory Cerkiew Powszechną rep-
sentował, tylko Kościół Rzymski katolickim miał
nazywać. Znowu K: B. dohucza S. Augustynowi,
pyta-

pytaiąc go: Powieść nam przeciw Augustynie! który
to jest Kościół katolicki! Powiada Epla 170. do Sawa: *ce*
Katolickim się nazywa pogrecku zaś się przez cały świat rozle-
wa. Iż zaś z tych słów Augustyna to wnosię.
Iż ten święty właśnie to dać wiedzieć że Cerkię w
Grecka pogrecku katolicka dla tego nazwana, bo ona
naprzód, niż Rzymski Kościół stanął od Apostołów
przez odpowiedanie wiary Greckiej, po wszystkich
Inicjach rozszerzona jest. Za czym ona rzeczy legitime
to jest należnie te Imię katolickie bracie brzozy. Ko-
ściół zaś Rzymski tylko usurpativè, przez przywła-
szczenie tym się Imieniem chwali.

Przecie iednak przygania K. B. nam tak: A dzwonięki
Kościół czy nazywasz katolickim? *ce* to przydać:
Ze Rusi Moskiewska Wielka, Polska, także y Ziemia Grecka
nie jest to wszystkich świat.

R. Już też widać ad nauseam narbył szerokością
Kościola Rzymskiego nieraz się ^{z. 74:} popisuje iednoż pra-
wice. Za czym y ja też mówić muszę: Iż lubo *ce*

90

Cerkiew nasza nie jest teraz tak szeroka, iednak dla-
tego nie traci Imienia Powszechnego, bo jest częścią
oney Katholickiey Powszechney Cerkwie, która onych
świetnych wielkow za Konstantina Wielkiego, za Theo-
dozjusza, Justiniana, y Inszych wielk, powszechnym
świecie była rozszerzona. Alesię zdarzało teyże
Cerkwi ^{też} ^{ex} byłą in angustiji za pierwszych wielkow
pod czas wielkiego przesławowania od Pogan'skich
Cesarow, a przeciw y na on czas mogła się nazywać
Cerkwią Powszechną dla dobrej wiary, lubo nie powsze-
chnym świecie była. Zaoczym ^{y my} teraz dosyć mamy natym,
iż nasza Wiara w przesławowaniu zostaje, tak jest,
która przed tym powszechnym świecie była, y dla tego
nie przestawa być Katholicką.

Był ten czas że y Arian'ska Sekta niemal wzy-
tek świat była obiciła tak dalece, że iako Hieronym S:
adversus Luciferianos pise, Ingenuit totus orbis,
et

et Anianum se eē miraty ē. Westchnyl uszytek swat,
yrze się stal Anianinem zchynował. Czy dla tego Anian-
ski Zbor miał być nazwany Katholicki?

Niemoze się tedy to ieić, aby zawsze powszeplim swie-
cie serkiew Powrzechna miała być rozrzeczona, iest bowiem
Podległa Vstawicznym odmianom dla przedstawianiu,
iako się iuz o tym mowilo.

Aley X: B: niedolazucie tego dowodnie, będąc powi-
niem dokazać, aby terazniejsza Wiara Rzymska miała
być powszeplim swiećcie, iakoż moim zdaniem y niemo-
żna dokazać: bo y dotąd Ameryka ieszcze niewszypka
iest od strzescian należiona. y w należioney ieszcze
niewszędy Wiara strzescian'ska wszczepiona, iako
Geographowie swiadcza y Botemus.

Tandem wnosi tu swiadectwo X: B: za wiary
Rzymską z Pawła I: do Rzymian i. c. Tak piszą-
cego: Szukaj Pana Boga przez Jezusa Chrystusa zwaś
wszyplich, iż Wiara wafsa bywa opowiadana powszeplim swie-
cie. Jgn.

91

Tym świadectwem wiliu doharac ee koscioł Rzymli
wiarę swoią po wszystkim świecie rozsiewa.

Lez Cornelius à Lapide Ichre Jezuu x te miyce ina-
orey wylicada: bo taki mowi: Dzielnię Bogu memu
iz łaskę się ie stało że wiara wasza toiest sława zac-
ność y stateczność wiary waszey etc: rozgladzona bywa
po wszystkim świecie. Toc według tego Autora znaczy
się tyllio sława, ktora o wierze dnych Starych Rzymian
na początku dobrze wiengcych po wszystkim świecie Ny-
neta, a nie owo się znaczy iż sam koscioł Rzymli
wiarę swoią wszystkim świat gwiecił

z k

A leby y taki było że wiara Rzymli po wszystkim
świecie lu nawroceniu niewiernych była opowiadana
jednaki nie sama tyllio ona, ale y koryntelska y kolospeńska
y Thepalińska etc: także się po wszystkim świecie
opowiadala, jako się daie wiedzec z Textu Jegoz Pa-
wła 1. 1. Cor. 1. 1. 1. 1. Thef. 1. Toc nie sam tyllio
koscioł Rzymli wiarę swoią po wszystkim się świecie
rozlewał; Owzem wyraz nie daleko więcej oswie-
cenia świata wiarę, przypisuje Paweł 1. 1. Thef.
Thepalińcan, do ktorych pisze taki: Dzielniemy
Bogu zawsze a was wszystkim wspominać dzieł
wiary waszey (etc) taki iż się stali wzorem wszystkim
wieng-

1 Thef. 1.

wierzącym w Macedonicy y w Achaiicy; Albowiem
 od was zabrzmiało słowo Pańskie, nie tylko
 w Macedonicy y w Achaiicy, ale się też rozszerza na
 wszełkim miejscu Wiara Wasza, która jest ku Bogu.

A co na Potwierdzenie słów Pomienionych od
 Pawła S^o do Rzymian wnosi jeszcze X. B. świadectwo Cy-
 priana S^o Epł^o 5^{ty}. tak mowiącego: Wiara Rzymska
 Usty Apostołskimi jest pochwalona, do których kacerstwo
 albo fałszywa Wiara przystępu mieć nie może.
 A z tym tak mówi: A czyta li Dziunia nauca, co-
 się do Wielu te Prawosławnego Nauczyciela odrywa?.

R Prawda iż ona Rzymska Wiara była pochwa-
 lona godna, y do niej żadna Wiara fałszywa przystępu
 mieć nie mogła. Ale według onego orzeczenia za wielu
 Cypriana S^o. Jedną kręć ten S^o nie wzdął, aby nigdy na potom
 nie mogło być inaczej ani o tym na przyszły czas prorokował.
 Bo iuz by onych swoich słów teraz niepowtarzał o Rzymski
 Kościele, on bowiem nauczał, iż Biskupstwo po całym
 świecie, jedne jest, którego częścią każdy Biskup zupeł-
 nie trzyma, Zaczynają wszyscy Biskupi za jednego
 Powszecznego Biskupa mają się liczyć, i alio
 się iuz mówiło. A teraz Kościół Rzymski wyznawa
 być

byc samego tytu Papieza powszechnym, Pastorem
 czym się przeciw S.^v Gyprianowi.

Niedolharawszy preto tego aby sam tytu eden
 Kosciol RzymSKI miał byc Katholicki; y silnie iednali
 X: B: polazac ze sam eden od Wzrostlich y od nieprzy-
 iaciol Katholickim mianowany bywa. y dohlada, ze
 y Dzianici Rzymskich Ludzi Katholikami nazywaię.

R: Tak jest ze nazywaię secundū illorum
 scilicet, non secundum esse, według chlubiących się ^{ponieważ},
 a nie według samey istoty; nazywaię falsz im wyma-
 wiając, a nie samą prawdę przyznawając.
 Niewyznawa bowiem sam tytu Kosciol RzymSKI tej
 Wiary, która od Wzrostlich y wzędzie y zawsze nie-
 odmiennie od początku przez Apostołów opowiadana
 była; co jest właśnie byc Katholickim albo powszed-
 nym; iako y S. Grill: Hierozolimski Cathedral: i s woz.

Powinni preto Rzymianie Imie Katholickie tam
 wrocic gdzie się urodzilo, a cudzego imienia sobie
 nieprzywlaszczać: bo Przyharanie Panstwie talie jest:
 Niegdzieś porządali bliźniego two, neg vitulu, neg titulu.
 A cesli niezrechę wrocic, doży: nam y natę jest ze samę
 rzecz według starey Wiary jesteśmy Katholikami.

Rozdział 12.

ROZDZIAŁ 12.

Jż Stara Wiara nie naucza, aby Sam Rzym-
ski Kościół, miał być Katholickim.

Według Zwyczajów swego ierzce się A: B: Vrga
tu mowige: Taki nieletorych Schizmatikow opa-
nował niewstyd, że dotego się Imienia bierz, y przez
gwałt Katholikami zwaci się w siluig. y przywodzi
nato Starego Doctora Augustina świętego,
contra Epłam Manichae Fundamenti cap: 4.
piszącego tak: że niewspomnię barzo szczerem
drosi, siła jest inrych rzeczy, co mię trzymaig barzo
skutnie w Katholickim Kościele, trzyma mię zgoda
Narodow y ludu, trzyma potęga cudami zaczęta,
nadzieia wychowana, miłostia rozmnożona, etc:
Trzyma na koniec samego Kościoła Katholickiego Imie,
ktore nie bez przyoczyny, między taku wielę herezij
sam otrzymał. etc:

R: Augustin S: iakom wyżey rekt, nie był w por-
cie Biskupow Rymskich; był dowiem Biskupem
za Morze sęllw Afrikanckiey, ktory na Synodzie b.
Karthagenkim będąc wespół z drugiem Oycami
S: appellatiew do Papiera zabronił Kanonem 26 y 36.

Tenże

93

Tenże z druzgiemi SS: Oycami y naten Kanon 26 Syno-
du z Karthagen'skiego zezwolił, aby pierwszey Stolicy
Biskup nienazywał się Nigżęciem Kapłanow, albo Nay-
wyszszym Kapłanem, lecz tyllko pierwszey Stolicy Biskupem,
ialo dym z listu tychże SS: Oycow pisanego do felestina
patet in libr: Conciliorum Editionis Coloniensis A. 1530.

To tedy zapewny rzecz polozywszy, na pomienione Swia-
doctwo⁺ dozywamsię, iż on nie o Rzym'skim tyllko Koscielu,^{+ Augustina S.}
ale raczey owrzythiey Cerkwi Powszechney, z ktorą się
y Kosciol Rzym'ski na onczas złączał, te słowa napisał:
W nięy bowiem naydowalasię zgoda narodow y sudu, w nięy
y potęga cudami zaczęta, ona miedzy tak wielu herezy
sama Imię Katholickie trzymała.

O prawdzie wspomina Ten S: teyże Powszechney Cerkwi
być y Rzym'ską Stolicę od Piotra S: ufundowaną. wzmian-
kuie y następowanie Biskupow Rzym'skich w wierze sta-
teczne, iednaluzie ta pochwała Kosciola Rzym'skiego do-
onego czasu tyllko się sciągala, a nie do teraznięy tego,
alcedy iuz domiana w wierze następiła.

Poczytaż zaty sobie X. B. z tegoż textu to za wielką y po-
ciężną otuchę; że gdy się kto pyta aby pokazano do samych
że nie Rzymskiej Religiiy Ludzi: gdzie tu iaku Kościół
Katholicki? Żadnego inszego nie pokazę, tyllko który bęzie
Rzymskiej Wiary.

R. Zaprawdę niewielka to ierzecz potiecha: bo iako
pytaię, tak y odpowiadaię. Niech by ieno kto y tak spytał:
Gdzie tu Kościół Papiezki? gdzie Farski? gdzie Łaciński? Ażaz nie-
iednakowoz by Rzymski Kościół wskazano? Niedlatego
tedy iest Kościół Rzymski Katholickim, że się onim tak
pytaię, ale dlatego natakę pytanie, Rzymski Kościół wka-
zuię, że on rad siębie sam Katholickim miaruie.

Nie pokazuię się przeto ztąd to, żeby Rzymski Kościół
przedtym sam tyllko tę Imię Katholickie między Prawo-
sławnymi inszemi sektywami trzymał: bo y insze sektywie
do których on iako pars ad partes, iako część do-
spółczęści należał, nie inaczey się nazywali, iedno iako
iako tenże Augustyn S. w Rozd. 5. a drugiej Księgi prze-
ciwko Petruhana Donatysty tak mowi: *Stolica to bę*
Pentula-

Petulanie co uczyniła Kociola Rzymskiego, na ktorey Piotr Niedzial,
y na ktorey teraz Anastazy Niedzi? Albo Cerkwii Jeruzalimskiej,
na ktorey Niedzial Jakub, y na ktorey teraz Niedzi Jan, & ktoromisię
my w Katolickiey iedności słęczamy, od ktorychwy niezbożny
szalen'stwem odłączyliście się.

Patrzcież ten Swięty, Katolickiey Iedności Tytuł, obwin
Stolicam iednakowo przypisuje, anię samemu tytlu Ko-
ściółowi Rzymskiemu, iako Głowie, ainszym iako członkom
tey Głowy: Ponieważ się on łączyl z Jeruzalimską cer-
kwią, iako z Matką wszystkich Cerkwii według Szaisza: I. 2
Od syonu wyndzie zakon etc. v. 3.

Zostaię mi ^{to} ięszcze, z Swiętego Athanazego, ktorego K. B.
wyżej citował, pokazać, że nasza Cerkwia iest Katolicka.
Ten bowiem te słowa pisząc: ktokolwiek chce być zbawionym etc.
Przechyć temi słowy: Wiary Katolickiey kto wciemięmo-
nie niętrzyma, zbawiony być niemoże. Uważaycież tu, że niemo-
wi, kto Wiary Rzymskiey niętrzyma, zbawiony być niemo-
że, a miał tu okazyj koniecznie tak mówić, ięśli by
sam tytlu Kościół Rzymski był Katolickim. A leto
wyra-

90
wyrznie in communi, wpospolitości tyłhomowi: Kto ka-
tholickiey wiary niętrzyma, ten zbawiony niębędzie.
Zaczym raczey ma się to rozumieć o Cerkwii Towarzeczney,
ktora iest zložona ze wszystkich particularnyeh Cerkwiy.

Tenże S: ięszce y ztęo iasnie pokazuje, że Cerkwie na-
sza Wschodnia iest prawdziwie Katholicka, bo nay przed-
nięysze Ss: mięysca od Zbawiciela Naszego poświęcone,
oney są poświęcone, na których też wiara, iaka zdawna
była, y teraz iest, iaka Freey y Rossowie wyznawają;
Dla vpewniēnia o tym więszzego, słu-chaymy słow te-
gor S: do Antiocha tak mówiącego: Quod: 44. Fol:
287. tom. 2. Editionis Commehānd: Złgd się vpewnić maiz
o własney y swiętobliwey Prawosławney Cerkwii nauce, ci, ktorzy pi-
śma y dowodow Ss: siły y głębołosci poymować nięmogą? Odpowia-
dasie: Wszystkie chwalebne y czcō godne mięysca mgli stryżusowey,
Katholickiey y wschodniey naszey wiere y Cerkwie od Boga są da-
rowane y poświęcone etc: Y niżej: Jesli by z ad' kto nam z ad',
ix władz Cesarzskę one trzymamy, taki s'łowem nięch tak rozumie,
Aż wielekrōc' poganie Palestyne obejmowali, niędopasul iednak
stryży mięysc swōich ^{wciwnych} heretykom podać, lecz choćciay namaty
czas onę otrzymali, wnet iednak znowu Katholicka Cerkwie ^{iako-}

95
iako wiewprzow onych wyprzedzila a mieysce S. Prystrasa Boga naręgo:

A tak z tego swiadectwa koniecznie się to inferowac mu-
si, iż nasza Wiara y Cerkwia jest Katholicka, ktorey są
te S. mieysca do trzymania powierzone, y do tej w pos-
tępiey naszych zostajęce, iako swiadeczą ci w szym, kto-
ry tam bywali; o grobie Panstwie, y o inszych mieyscach S. szymch.

Jesli Rzeczysz: że inza Wiara na on czas za S. Atha-
nazego była, a nieta, ktorey teraz iestesmy.

R. Szłoby czatym że y naszyby zaniegodnych tych S.
mieysc, iako oni pomienieni heretycy policozeni byli, a za-
tym y oddaleni byc' musieliby, iako inszych Wiar nasla-
downicy oddaleni bywali; lubo na to wielkie kosztynawazyle,
Grobu iednaki Panstwie' otrzymac' niemogli; a choc' czasem
bogatem i darami y przemogli; iednak się przytych miey-
scach dziwnym Dżoem Bozym otrzymac' na dlugo nie byli
godni.

Musi się tedy nam to koniecznie
przyznać, iż nasza terazniejsza Wiara y Cerkwia jest
stara y Katholicka.

Rozdz: 13.

ROZDZIAŁ 13 :

Jeż niezgładziacie Respektu, według Ktorych
 Prawosławni starej się Wiary trzymają.

Jako na inszych mieyscach, tak y tu wdział się X: B.
 niby iaki chitry rybak, ktory w zamgoney wodzie wid
 łowi ryby, turbować y mieszać Sumnienia Prawosław-
 nych, aby tak łatwiej onych od Starej Wiary odstar-
 gnąć mógł, y przeto sam wymyslinszy, w osobie iednak
 tego inszego czyni taki zarzut: ^{Rzecz} Bogdajże z S: Ojcy
 Staromi iakto z Leonami, Stryzostomami, Maximami etc. wiecie
 by, ktory nauky y postępkami swemi znaczenie nam do nieba ścież
 zostawili: (etc. iakos dotąd pokazal:) Ale przecie trudności są wielkie,
 Katozeństwo odmienić, Rodzice opuścić etc. (Krewne stare y zacho-
 wane przyjaźni nadzwać etc.)

R. Niepokazal X: B. iako się chlubił, aby po-
 mienić S: Ojcowie nauky y postępkami swemi Papię-
 za za iednowładnego Pasterza wyznawać mieli: g byj
 naprzód S: Leo według zgodnego z pismem S: wykładu o
 w Rozdziale moim pierwszym położonego wyznał. ^{Podług}

96
według excellencje albo górnosci^{talca} być nad Apostołami
Przełożonym, ile zaś do władzy albo Jurisdiccyey dru-
gim Apostołom być równym. (Przyrostem zaś si. y jed-
nym słowem zwierzchności nad sobą Papięzowi nigdy
nie przyznawał, owszem równym się sobie onemu czynił, iako-
się dowodnie nieraz yz Historykow, y z Jego własnych
scriptow pokazało.

SS: także Oycowie Maxim y
Studita (i jeśli ich własne słowa citowane.) wychwalali
Kościół Rzymski, y Papięza pod czas swoi^{ch} doleśliwościj,
według obycaju Oratorskiego Hyperbolicę per exaggera-
tionem, to jest, z rozszerzeniem, coś im czynić godziło,
iako y K. Boy tu wchodzi Leona Leonami nazywać, Przy-
rostoma Przyrostomami, Maxima Maximami etc.

Z Prillow Swiętych Alexandrijski, iż na Synodzie
Epheskim wproszony będąc od Papięza iako Brat, przy-
fenwaniu swoięj sentencyę y onęgo votum proponował
nazrzucenie Nestoriusza, Ztąd się to niema wnosić,
aby miał być pod posłuszeństwem Papięza Celestina.

Jeruzalim.

Jeruzalimski za Cyrillus y wzmianki Pa-
pięza, aby miał być Powszechnym Pasterzem (ialbo X. B.)
miał nam pol... nieuczynił. / Nazyanzemu także
wiele wprowadzie na onczas, iakosig daie wiedziec z Ba-
roniusza, trzymał o wierze Damaza Papięza, a le nie-
ozwierzchnosci Jego Samostadney.

+ z Cyrillum
Aglos Słowien-
skich

Methodiusza też na swą stronę gwałtem nacięga
a oni, według tak wielu Historykow od Patriarchi Thoi-
uza z Carogrodu, a nie od Papięza z Rzymu, na przepowia-
danie wiary do Słowiańskiego narodu byli posłani, y tam
niepotrzebując Błogosławieństwa Papięzkiego dlużo
wiary s: nauozali.

Augustyn s: także niewyznawał być Papięza Paste-
rzem Powszechnym, albo Naywyższym, a le tytko pierwszey
Stolicy być Biskupem wyznawał zgadzaigcig z Kartha-
gen'skim 3. Synodem Canone 26.

Inszych też s: Oycow Swiadectwa przywozdi X. B. albo
co wymuigc, albo co przydaigc, albo odmienia igc, albo
inszym sensem na swą stronę nacięgaigc, aby iedno
sumnienia Prawowiemnych do zamieszpania y wztoplivosti
przywieść mogł.

87

Zaczyn iesliby iaku Prostaweli z liczy Prawowier-
nych, będąc na Sumnieniu pomieżany, z te uowierności
swoięy wdal się do ładawalnego respeli... u lidzania
roznych trudności; wina zato nie ta... y nim iaku
przy ofrułiwaiącym zostacie. Boto jest grzech, nawet
y szczerą prawdę fałszywemi Dowodami psularowac,
według słow Pawła S. do Rzymian: Niemamy czynić
złych rzeczy aby przysły dobre. A coż rzec? iesli nie
jest wogół szym grzechem, y samą ^{nie} prawdę udawac za
prawdę? do tego nigdy nie objażono, y do Wia-
domosci w piśmie S. wyraznie nie podano, aby do
Wiary starey wyznania najwyższa władza Papież ha
iaku Artykuł Wiary należeć miała, iaku się wyżej oty
mowiło.

Ro: 5.
v: 8.

Muszę tedy tu razycowey Augustina S.
Sententey: Nimi peruerse se ipsum amat, qui et alios
vult errare, ut suę error lateat.

Nazbyt preciorotnie, sam siebie miłuić,
kto swoy błąd kryje, Drugich w błąd wprowadzić.

Dlatego należało y Żadawcowi otym pomyśleć:
co Bóg wezre, co święci, y Aniołowie natali tego
postępek? co będzie na strasznym Sądzie mowiono,

Jdy

gdy się teraz nieyzy błę tam okiawi, a zwiędzie-
ni będą o pomstę do Pana Bogawołać.

Potym za Zwierządło K. B. nam daie Pawła S.
Ktory pocztał za gnoy wszystko, aby Christusa poz-
nał; y przydaie od siebie samego te słowa. Patre i alio
ten się sobie poznanié prawdziwej Wiary wazył. etc.

Z tey okazji Ja tu pytam: Jesli w porzuceniu
Wiary S. Pawła zamyślał się Jednowładztwo S. Pe-
trowi y sukcesorów ie należące, czy nie zamyślał się?
Jesli się zamyślał, toć po błądził w Wiere Pawel S.
kiedy się Piotrowi S. w twarz sprzeciwił; y kiedy się
onemu rownym i alio y innym Apostołom czynił według
owych słow. Niowymé nie był Podleyzły, nieli oni baroweli
Apostołowie. Jesli się nie zamyślał, toć i alio Pawel S.
nie wyznawaiąc Zwierzchnosci Piotra S. y Papięzow,
prece z bawienié otrzymał; Tak y my według starey
Wiary, nie wyznawaiąc teyże zwierzchnosci, z bawienié
być możemy. Owszem według S. Gregorza Papięza,
cięższe się to iawnie dowodzi, iż iesli chcemy mieć starą

Wiarę

Philip: 3.

2 Cor: 12.

47

Wiarę y Zbanrzenie w Catoſci, łonecznie, tey zwręczności
 Najwyższej niemamy wyznawać: Ten bowiem S. Iob: 4. Epl: 59.
 do Sabiniána Papieża a przed tym swego Diakona; Legata
 pisząc onego napomina aby się Janowi Carogrodskiemu
 Biskupowi przeciwiał y Powszecznym według władzy
 nazywac się onemu nie dopuszczal, y tak mowi: In isto
 enim seclero vocabulo (Ecumenicus) consentire nihil est aliud,
 quã Fidem perdere. W tym bowiem z Łochwym nazwi słuu (Powszeczny)
 zgadzac się nie należy inzego, iedno Wiarę trać, to jest, w nar-
 wisłuu Powszecznego Cerkliewnego Jednowładcy. Oto Ten Święty
 przeciwko Wiere tożnał być, iestli by kto nietylko samego
 siebie Biskupem Powszecznym według władzy czynił, ale też
 gładził tożnim w tym y zgadzac miał, Wiarę trać musiał.

Greg: Mag: ad Sabini:

A iż się też Patriarcha Carogrodski Ecumenicę nazywa;
 dla słuszney przyczyny tożemu Cyconie S. Synodaliter
 porzucił, tożest dla Powszeczney niegdys przy Stolicy Cesar-
 skiej wszystkim Cerklwiam od niego pomocy y opieki a nie
 dla Jednowładstwa, iako się wyzey w Rozdz: 8. Ukazało.
 Jeszcze zaeywa X: B: Nowo samego Pana Christusa prze-
 ciwo nam: kto miluie Gya albo Matkę wyzey niżli mię, nie jest
 mię godzien. Z tych słow wnosi to: czego mozesz być godnym iestli się
 stanie sz niegodnym Jerusa!
 R: Chciał bym y tu wiedzieć, czy dla tego się lato zna-

Math: 10.

Anna

Stanie się niegodnym Jerusa że za Najwyższą widomą
Głową Papieża nie wyznawa? a wzdry iuz się iawnie po-
kazało że y Paweł S. męznał Piotra S. za Najwyższą Głową
widomą y Chryzostom y Cyrian y Damaz, y Grzegorz,
a przeciw a wszystkim Jerusa godnemi nie stali.

Jeżroze nie przestaję na nas następowac, Błogosławio-
nym tego mianuie K: B. który za Wiare prawdziwą za
Wyznanie Imienia Chrystusowego. męczeństwo podęymu-
y mowci: Inaocy czyn niewiedzieć dalcie chce sz Verynli, słacz posi-
wrdychay etc. Nie zasług to być Koronowanie ale niewiernosca Nam
K: To wzdrytko jest nie doneczy: temi bowiem wszyst-
kiemi prymowkami niedobracie K: B. tego że by Wiara
nasza niemiała być ztąd prawdziwą y starą, iż Zwier-
chnosci najwyższej Papieżowi nie przyznawa. Ale tylko
dobre Verynli y Mortyfikacie Prawosławnych. Zadawac
ten z nie miłości y złości dobrowolney przy naszej dobrej
Wierze Wzrypliwie gani przeciwko Wierze samychże
tych których tu uciacie Swiętych, Cyriana, Athanazego, y
S: Pawła Apła, a przytyżę y Piotra S. Do porachowac by się tu:
Komu to niewiernosci karanie obiecał Cyrian Swięty,
który nie inaczej iedno iako Wiara nasza Prawosławna

S. Cipriani de lapsis
De lapsis tractatus

o Rownosci Stolicy Rzymskiej z innymi Apostolskimi
wierza gdy napisal: Tym byli bez wątpienia y inni Apostolowie
czym byl Piotr i rowny wezmiemowem oddaweni y uci y wladzy
komu to katolickiej Wiary nie naruszony me zachowuice
nawielki zginieniem grozi Athanazy Swigty: Ktory Wschod-
nim Greckim bpdgc. Nauczycielem, nie oinszey to, tylio
o Wschodniej Wierze katolickiej Imieniem Greckim
tali narwaney ktora sama nie naruszona zadnym przy-
datkiem y do tych czas Symbolu Wiary zachowuie,
te grozby napisal.

Komu to, ze bez Wiary
Prawdziwey niepodobna aby sie podobal mogl Bogu, mowi
Pawel i: ktory o Wierze nie maigcey miłosci napisal:

Chocay bych miał wszystkie Wiary tak iz bych gory przenosil a miłosci
bych nie miał nicem naciast; y choc bych wszystkie Muzgosty moje rozdaił
narywanosi ubogich, y choc bych wydal sialo more, tak iz bych byl
spolon, a miłosci bych nie miał, nic mi nie pomore.

A czy iaz to iest Wiara takowa nie maigca miłosci? i esli nie
Samego tego ktory smie ganic pochodzace z Miłosci iuz P.
Bogu dobre uczynki Wiary naszej Prawa Klawney;

zachowanej y od Samego, (ktorym sie narzyt Zalawaer Szyci)
Piotra i: ktory y niewolne ieszere Korneliusza do tyd woz-
now nie ganil gdy to onim mowel: Prawdziwiem doznał tego,

1 Cor: 13.

Act: 10.

ii

iż się Bog na Woły nie ogląda, ale w każdym narodzie kto się go boi
 a czyni sprawiedliwość jest u niego przyjemnym. A da tego barzicy
 niegani Piotr S. ^{tenże} Dobrych Dorynliow przy Wierze Naszey Gra-
 wosławney gruntuicy się właśnie na Miłosci Świętey, a
 nie na iakim Jednowładstwie litorg Wiary zachowując
 Samże Piotr S. iako tego Doryl: Braterstwo miłuycie Boga
 się boycie Krola ciuicie. Tak y wierzyszamg poddawal się z
 Braterskiy miłosci pochodzącemu strasowania Pawła
 a nie czynił się żadnym Jednowładcą. Serluiewnym iak
 o nim świadocy Tenże Paweł S. mowięc: A gdy przyszedł
 sephas do Antiochey sprzeciwił się mu wstaw, iż był podobien
 naganienia.

A Petr: św. 2.

Palat: 2.

S drugiey części tegoż Rozdziału wymawia nam K. B.
 prostotę zadawając iż w dżuruniy poszlachcie po Mia-
 stach y Monasterach Wielka się naydnie prostota etc.
R.: Snać albo nie czytał albo zapomniał K. B.
 Iakia Prostota w Kosucie Rzymskim pod czas Panowania
 Tyrannow okrytychch Dottow, Wandalow y innych bywała
 na on czas y Rzymianie w niewoli będąc w prostocie żyli.
 Dowodem te jest one Agathona Papię za Rzymskiego do
 Powsrzechnego Synodu Surogródzkiego poselstwo, o czym
 się wyzey mowalo. Nieidzie tedy zatym iż Kacinnity

W. Ligodro

100
w. Mgdrości świecicy i eraz obfinig, aby y Wiare Praw-
dziwą mieli, iako nie szło z tym iż za Agathona Papieża
wielka się prostota naydowała, aby dlatego y Wiara
nie prawdziwa była.

Wtórym Dowodem Prostoty Rzymśkiego Kościoła
jest list Damaza Papieża, który pisał do S. Hieronyma
w Grecyey na on czas będącego w testowa: Proszę też
Upieczymosi tworey abys tak iakoś wziol Informatig od Verjucela
swego Alexandra Spol. Biskupa, sposob spiewania w cerkwiach Greckich
zachowany pisawszy, do nas przysłać Bractwo twoie niezbraniać:
Bo vna taka jest prostota, iż tylko w niedzielę iedną Epiistolę
Apostolską y Rozdział ieden z Ewangeliy czytamy a spiewania żadne
nie mamy, ani też ozdoba Hymnow w Urach naszych poznawana bywa;
Proszę tedy Bractwo twoe abys na sposob wrystlich rzecze przy-
stac i zwoolit przez Brata Bonifaiusa.

Inter Decreta Damia
Epi: 2. ad Hiero: Tot
Cil: Gener: Edit:
Colo: Anno 15.

Otoż iawno że y w Kościele Rzymśkim bywała prostota,
a przeciw my dla niej Kościołowi nie przymawiamy; Cuzrem
ieszcze wychwalamy tamtych na on czas bywrych Pastenzow
ktory bez żadney przysady Wiare Apostolską trzymali.

Acce kto ieszcze wglęszą prostotę obaczyc, niech przeczyta
so die Historię o Celestynie Papieżu S. iako teżże Wiary Hi-
storii Maran Biskupa Swiadocy w Roku 1292. Fol: 167.
że nie tylko pisał, ale y czytał, iac nie umiał. Słowa
Biskupiego o nim formalia te są: Celestyn S. przedy Petry

rzeczony ten Pismo żadne nie umiał, wszakże był z przyrodzenia
Świętopłuszcelnikiego Żywota etc.

Ale tych przykładów więcej wyliczać pomiechawrzę
Na przykład S: Pawła Łacię który prostoty przekładał
nad Umiejętnosc Świątorną tak mowi: Mądrość Świata
tego głupstwem jest u Boga. A na innym miejscu:

Wybrał Bóg głupstwo Świata tego aby zawydrzył mądrość. A
lubo S: Paweł S: był biegły w świecie i w Mądrości, nie chlu-
bił się iednak on, ani do wyznawania Wiary onę
zazywał, bo tak mowił: A Mowa moja y Przepowiadanie moje
nie było w przykładach Mądrości Ludzkiej y Mówiek, ale w Oś-
zaniu Mowy y Ducha. A nie tyllko sam nie rad zazywał Świ-
łości Mądrości, ale też y na ostre gał piżge tak:
Pamięć byliowa nie arzucał przez Philosophię y prozne omamienie
wedle Wtany Ludzkiej, podług Elementów Świata tego, a niewedług
Krymsa.

Wprawdzie y Mądrość Świata, jako jest Philosophia
może być serluc Bożej potrzebna, gdy iey pobożni ludzie
przy Wiere prawdziwey lu dobremu zazywają; Ale też
wielom zwykła dawac y okazig do pobłądzenia w Wi-
re, który iey lu z łemu zazywają, gdy onę nadziei będzie
niektory wedlug swey wickrowawcy glony inaczey
Pismo S: wyłatał ię y szpocig y tak nowe herezie wymyślają.

1. Cor: 3. V: 19.

1. Cor: 1. V: 27.

1. Tim: 1. V: 4.

1. Cor: 2. V: 8.

Było tego doyc w Gracye poligd nauki luitnely . a
teraz y Mgdrosi' swiecia y hereria na Zachod się prze-
niosły; Serliuw za Wschodnia przy swoiey prostocie
wizy stey y niorym niezmaraney Wiere zostaiē.

Wiara tedy Prawdziwa nie owrzeli potrzebuie
mgdrosi. prostota w Wiierzaniu ma swe v Pobożnych
Ludziy zalecenie; gdzie mgdrae Swiecia ma miēysze
tam Umieyszenie Wiary bywa według owey Sententey:
Est ibi Fides, Vbi humana ratio experimentum praebet.

Uprawc Wiara na tym miēysze musi.
Idzie Ludzki rozum doświadczeniem lusi.

Jednali iż nam K. B. przymawia iahosy my się nie sta-
rali o Umieigtnosc; Jeste o Porwierzchowney Swiecluey
mgdrosi' mowi, nie schołzi nam po Łasce Bozey y naniey
lubo dla Oppresney y Wci slow a naybarzney dla zagrdosci
z trudnosciq iey (bo naszym y nauki wyszrych Nuchke
w szkolach Lacin skich nieporwalaiq owzem y do szkol
młodzi Ruskiey nieprzymuiq;) na dywamy; iednali się
ong nie chwali my tego rozumienia bedąc, zeta nam do
poznania prawdziwey Wiary y do zbawienia, nie owrzeli
i est potrzebna.

Za Wnętrzny za Duchowny Prawdziwy Mgdrosi'
poocy-

poczytamy sobie Wiare Prawdziwą przy życiu pobożnym,
 A w tey naszej Wiere takich zaśląg Bogu wiele się N.
 Oycow najdług którzy na każdy dzień w postach modliwa
 y Mortyfikacjach żyje do Bogomysłowa y doskona-
 losci przychodzi y przez Samą Agathona Papieża
 te słowa wypełniaj: Umiejętność y mądrość, nasza jest, gra-
 ni katolicy i iedy y Apostoli i iedy wiary nie preszypować.

Baroni. A. 680.

Przytacza i eżere K. B. y oprostocię Patriarchow Grec-
 lich: że wiele ich było, którzy ledwie Imienia swego
 podpisać umieli. lecz tey powieści swojej ni czym nie-
 dowodzi. Wprawdzie zdarzył się raz, że i ehen S. Tryphon
 Patriarcha Samogrodski o to był spotwarony, i ednalnie
 y Ten napisaniem Titulu swego relig. swą, własną, z te-
 m wywiódł: lubo z tey okazy od Cesarza otzulałym
 został, że musiał z Patriarchiey wstrącić, Ja ho Baro-
 niusz to wspomina w Roku 944. On: 1.

W Grecy części tego Rozdziału Greciom y nam
 K. B. przymawia tak: Grecy Dżumia niecierpią za sprawi-
 dliwość, ale za niesprawiedliwość; Bo sprawiedliwość jest oddawać
 co komu należy, a Grecy Dżumia nie oddawają Podług tenstwa
 które z wosławiania Chrystusa należy N. Piotrowi, y następciom
 tego Papieżom Rzym. i iem. etc:

R. Wed-

110

R: Według nauki Starzych S: Bycow wszyscy
 Prawoslawni Episkopowie y Urady z nich osobna
 sę Successorami y Namieśtnikami S: Piotra y wszystkich
 Apostołów S: bo y Wiary y nauki y zupełną Ich Władzę
 w sobie mają. Przeto gdy my Patriarchow iako Praw-
 dliwych Successorow słuchamy tym samym Ciotrui S: v
 y wszystkim Apłom posłuszeństwo oddaćemy.

A iż wszyscy Episkopowie sę Successorami y Namieśt-
 nikami S: Piotra świadocy S: Ambroży de Dignit:
 Sacerd: c: 2. które owce y latorą trodę nietylko na on czas przyiół
 Błogosławiony Piotr, ale y z nami je przyiół, y z nim one my przyieli wszystkie.
 Augustin S: także na roznych miejscach wzy ię Piotr S:
 y latorę y Pasternow nad owiami wzy ię nie swoim włas-
 nym Imieniem, ale Imieniem wszystkich Petrowie to ięst
 Imieniem wszystkich Biskupow iako się iur niérax po-
 wiedziało. Osobliwie iędnali w Palmie 108. tak wyraża
 Kiełtore słowa mouej się latorę do Apostoła Piotra własně nalecć
 zdać się, a iędnali niemaig osobliwego rozumienia, chy ba gdy się
 odnoszą do sekury, kłorey on porówna się w Figure nosić Personę
 dla przedhouwania etc. Zaczym wszyscy Episkopowie słu-
 znić się Piotra S: Successorami mianował mają, iako się
 z tych świadectw połączuje.

Podobnyj

Podobnym sposobem że ciż Episkopowie y wszystkie
 Apostołowie są Successorami Ciprian s. libi: 2. Epł. 10. tak
 Tym borem Nabywając Bracia pracujemy y pracować powin-
 niemy abysmy ile mogąc Jedność od Pana y przez Apostołów nam
 Następniom podług zatrzymali. Y s. Hieronim też
 Epł. 64. U nas Apostołów mieć Episkopi trzymają. Y
 znowu Augustin s. de Verbo. Dni c. 4. Jesli samym
 Apostołom wielk. Kto wami gardzi, mną gardzi, pogardzajcież
 nami. Jesli też mowa tego doznał nazwa, to powołał y nas, y na
 miejscu ich nas postanowił, patrzeć abysmy niegardzili nami.

Połączawszy tedy iż przy Episkopach ten wszystkie
 rząd Cerkiewny, a osobliwie zjednomyślnego Starych Cy-
 cow s. postanowienia przy Patriarchach zostaje, który
 Piotr s. y Apostołowie od Chrystusa Pana wzięli, z tych
 wszystkich Nusznych pomienionych przyczyn, jako
 Gracy tak y my nie należymy według Sprawiedliwości
 do Papieża w Rzymskich posłuszeństwa. Zadejm
 niegodziło się tu K. Boy mowi, aby Działom y nam dla
 nie oddawania Posłuszeństwa. niesprawiedliwość przy-
 piywał, Daleko barziej nie godziło się aby teraźniejszy
 Działom przedawanie z utrapieniem Żydowskiem
 na wroganie porównywał: wiadomo to jest wszystkim

107

od wielu z Pisma S: y z Słow Samego Zbawiciela iż Pan
Bog za nie wierność utrapienie na żydów dopuszczał, lecz
aby Izraelowi za niepastunrenstwo iu Papiężom Rzymu
miał Pan Bog starac gdzie to w piśmie S: napisano?
komu to jest od Boga objaśniono? Ktory z Świętych to świad-
czy? chyba tylko ieden zmyślony Gennadiusz, który cho-
ciażby y własny sam był, niedługo byśmy omylny domysł
pro Oraculo porczytali.

Przygania nam K: B: ięszczęta: iż przy dobrej
Wierze y dobrym sumnienu utrapienie za miłosne
może się tłumaczyć dopuszczenie a nie przy nie zgodzie
y od szczeniństwa ięszczętu tym sielkaigymiało Chrystusowe.
y Heretyckim.

Nato uzi się do gę odpowiedziało z citowanego oty
Chryzostoma S: iż kto jest Autorem Ambitiei, a raty
y od szczeniństwa, temu y grzech ten, a przytym y Wiary
y sumnienu nie dobroć ma się imputować: y chyba
ten sam niech się nie zaxelia w nie miłosne utrapie-
nie popaśc.

Jeszcze przydaie K: B: Idy B: Bog z miłości kame
y wprześladowaniu rożny Chreścianie, w Drecluey z ad Dżunicy
Chreścioraz Ubywa. Nato odpowiada ię pytam:

Idy

Gdy Tottowie Longobardowie y inrze grabe Narody, Rzym y Zachodnie Strony przez trzy sta lat y daley w niewoli trzymali, Jesli za miłosne y to dopuszczenie porzytasie? Czemuż tak wiele od Wiary Chrześcian ślidy do poganskiej przystawało, a co raz tym więcej Chrześcianstwa Ubywało? iako z Historykow dacie się wędzić. y teraz gdy Turcy co daley to więcej Prowincij na Zachodzie posiada, czemuż tak wiele Chrześcian dla utrapienia Ubywa, lubo w Posłuszeństwie Papiężow zostają? Nie jest tedy pewna y ta conjectura gdy P. Bog z miłosci kaze, żeby przybywamiło zawsze Chrześcian: gdyż to przy niedo-
 signionych Sądach Bożych zostaje; który Saluba umi-
 tował y Prawa nie nawiadzał się więcej niż się porodził.

Leż wracając się do Zadanej Tralem od X. Bojma niesprawiedliwosci, nie smiem uprawdzie tego zapewnie twierdzić iż Gracy cierpią za Sprawiedliwosci: gdyż się mogła w nich naidowac y niesprawiedliwosci a ietalia ktora przy Sądach bywać zwykła iako Ecclesiasteli mowi: Krolewsto bywa przeniesione od Narodu do Narodu dla niesprawiedliwosci y lrzywd y potworny y rozmaitych zrad.
 Bywa też y to iż Pan Bog dopuszcza utrapienie y dla doświadczenia Wiernych swoich, według Piotra 1.º mowięce:

Roć 9. v. 33.

Ecdi 10.
 v. 8.

Aby doświadczenie Wiary waszey daleko usztorownięysze nad złoto
(litorego przez ogień próbuj.) było nalezione, wam tu chwalecy exci y
Nawie, gdy się obiawi Jezus Chrismus.

a Petr: 1
V: 7.

Slusznaby tedy to wzystlio przed Oczy, sobie stawic w-
skromnosci ducha teraznięysze Działow Utrapienię bwarzic
a w niedoścignone gdy Boze bezpiecznie się nie wdawać.
Bo ktoż poznał umy. i Panstwi, albo kto był Consiliarzem? Ko: 11.
Kaczeby pamiętać na S. Antoniego, który gdy o głębo-
szech łgdown Bozych badać się poczoł, zaraz do siebie głos
mowicy poslyszal: Antoni tibi attende. Antoni pilny
samego siebie, gdy to Boze nie iest ci wiedzieć przyteczno.

Nie iest talicę y łacinnilom przyteczno tal rozumieć
o Działach, że ich Pan Bog odrzucił dla teraznięyszego
nanich włożonego utrapienia; Bo co wiedzieć iestli
te ich utrapienię, gdy będąc statecznie znoszone, nie-
stanie się z bawieniem Poganom, gdy zechia Działow
naśladować.

Przegorady z Pobożnosci swoy chrescianskiej powi-
nie n Działom zyczyć a niżli dla teraznięyszego Upad-
ku onych podziwiać.

Rozdział 14.

ROZDZIAŁ 14

O Inszych podleyznych zmyslonych Zadananiach
przymamiagcych Prawowitawnym że Stronig
od teraznieyszey niestuszney Vniety.

Prywodzi tu K. B. zadanania dosc' marne y lechkie, na
litoreby szkodla y odpowiadac' alereby sig y temi Prawowitawni
ile prostaczliowie jako powietrzem morowym niezarazali
musz y w lirotce Dopowiedziac'.

Pierwsze Zadananie takie jest: Rzeczysz: sy nielitony
y Disunitow, a zwlaszcza z prostych co mowiaz: że wo leli-
by my heretykami byc a nizeli Vnitami.

R: Jesliby kto z prostoty albo nie uwagi tali mowiel,
niemozna onemu tego chwalic: bo by tali mowic bylo pre-
ciw Samnieniu y prawozie. Podobna byla ta mowa owey
litorey czasem. P: Rzymianie na nas niestusznie zazywaj
ialibysmy gorzemi byli od pojanow. Coze wagi niema,
niemasz czego litasc' nadzale.

A dajmy to zeby kto z Prawowitawnych, mniety wazny
y mniety cierplivy, przeciw Vnitom mogl tali podobno y mowic.
Rozumialbym, ze to mu z wielkiego zadku mowic przycho-
dziłoby, przypominajgc' ialu wielkie lirywydy vtrapienia

przedstawiania potwarzy y rozne grauamina, na honore,
 na Mądrościach y na Zdrowiu od nich za Wiary Pra-
 wosławni ponoszą; Zaczyn ex abundantia dołoni
 śnaczy tym sensem mowić: iż śręza rzecz jest wspo-
 łeczności względem przyiazni polityczney z heretykami
 przedstawac (ktory z ludźmi śacpicié conuersowac zwykli)
 a niżli z Unitami, ktory tak iadowicie zwykli na
 Prawosławnych następowac.

Wtore Zadawanie jest te: Kreczesz: Zytay co mowię
 że wolemy iuz do Rzymskich się obrzędow przenić, niżli
 Unitami zostac.

Za yta powieść nie z dobrych załathow Unit-
 lich pochodzi ale oprocz tych y ztądby się to dzieło, że
 Unicy w Nabożenstwie swoim wielką wariatyę czynią,
 gdy stare Ceremonie odmieniaią, to skracają to przydają,
 to Rzymskie przymieszują; zaczynają Staliich obrzędów
 nieprzyjemne y mierzionę, y dlatego ludzié ich miziają,
 a do Rzymskiego Kościoła prosto idą.

Jeszcze yto obrzędami ich czyni; że wielka onich
 jest wogółowość aby ktory z nich własnymi Unitami
 byli, ale tylko dla pożytkow, dla mądrości, dla honorow,
 że by byli w powadze, że by się mieli dobrze, y dla rozpusty,

anie

a nie dla sumnienia vnię się trzymają, czym własne postępli ich na pozor wydać.

Trećie Zadawanie: Krecesz: marliotna to, że ich wiele wyrzeka porucającym dżurę i aliby to dla Łasli ludu licy albo pożytku dotresnego czynili.

R: Prawda to jest: Bo mało takich bywa, żeby się mieli bezprywaty i aliby do vnię nakłaniać. Będzie lito v bogi nie ma się czym poratować skoro się tam przytuli, alie y wspomozenie otrzymywa y godności v orozony bywa. Co widząc Prawosławni i alio nie mają suspicionować. Niechby iedno zamęchale wspomozenia y promotiey dawac dałoby się wędzić i aliby ich wiele przy vnię zostawało, i aliby wiele ich stateczności S. Ioba na sładowało.

Acomowi sam nie słuszny Zadawacz, że w Języlu takich prymawiaczow Diabeł wstępnie. Poszłoby na prawdę, gdyby nieprawdę mówili, ale gdy prawdę mówią, bliższy przystęp do siebie dusznemu nieprzyiacie lowi dają ci, którzy się w tey prywatie porucwają.

Czwarte Zadawanie: Krecesz: narri Popiy my z nimi prosimy przy liturgiey podobnemi słowy:

y dajze nam iednem i wty y iednym serce stawic y wspieuywac zane
y wielkie Imie twoie.

R: Prosimy prawdziwie, ale o taly iednosci, ze by za
natcknieniem Bozlim R: Rzymianie odstępiwszy nowe
swych wiary Artykulow y Jednostwa poniewaz zno-
wu się do naszej Prawoslawney Wiary nawrocili y znani
są z iednoczywsty Jednym sercem y iednem i wty wespół
Pana Boga chwali. A o tym raz nie trzeba y myslie ze by
talia nasza do Pana Boga modlitwa byc miała, abysmy
Prawowierne pewne y nieomylnie Dogmata opuściw-
szy do Rzymskich omylnych przystapic mieli.

Tali tedy proszyc mamy nadzieię, ze wedlug prozby na-
szej tandem aliquando będzie iedna Owczarnia y ieden
Pasterz. *

Drugie Zadawanie: Proczesz: kiedy się uorytę nazi starzi
zlagę z Rzymkim Kosciolem, to i uorytę.

R: To prawdziwa: bo Patriarcha sargrodski Karo-
lowi Rosyjskiemu Pasterzem iest należnym, i alio się
i alio y swiętego, posłuszeństwu y nauce Kolice Konstan-
tinopolitney podlegając bez wiadomości y zezwolenia onego
y innych Patriarchow; bo to o Wiary iednie nie moze żadney władcy stanowic.

Nowinnimy

Powinniśmy też y Kanony Apostolskie w tej mierze zachować, z których 34. Już citowany liasz: iż Biskupom Narodu osobna liasz tego wcielić należy, litory by między nimi pierwszy był, żeby go całko Nowę poważali, y nie bez Wiadomości jego nie sprawowali. Nawet y sami Apostołowie tego porządku postregali, aby iedni bez drugich, y bez zezwolenia wrystlicy Cerkuw nie miestanowili: Piższe bowiem B. Theophilait na Rozdział 18. Dzieiow Apostołskich: Uwajcie (mowa) potrzeba, iż ani Jakub, ani Piotr, nie smieli bez zezwolenia wrystlicy Cerkuw stanowić w sprawie obrzezania, choć i tak się zdzieli za skutny rzecz był. Jeżliż Jakub y Piotr tak wielcy Apostołowie bez drugich Apostołów y bez zezwolenia Cerkuw miestanowili o poniechaniu obrzezania, Daleko barziej Episkopom mnieyszym niegodzi się, bez starszego swego Patriarchi, y wrystlicy Cerkuw na Vnig porwałac.

Jeż Nato moze mi Zadawacz mowić: Czy dla tego ma lito w Dziwnicy z bawieniem swoje tracić, gdy przydzie czas Umierać, że starsi natę Vnig niepozwalają, wszak liaszdy bliższy swemu z bawieniu niżli cudzemu.

R: Gdy by nasza Wiara była preklonana w tym iż jest Dziwnicza, pozwolił bym nato, aby talci nieczere-

107

liqizę pozwolenia starzych sobie się starać. Kecz iē est
 dobra Wiary y prawdziwę calio się doliarałoy doliarę.
 Przeto żadney skłyszności nie ma po sobie, aby lico miał do-
 teraznięszey Unicy bez pozwolenia starzych przystawać.

Szoste Zadawanie: Przeciesz: Wielka szota jest sta-
 teczność, nie statkiem być nie chce porzucić Dirunig.

R: Ta obietnica y solutia jest podobna owey, którą Za-
 chooni nam zadają: Unia jest rzecz dobra, przeto się iey stateczność
 trzymać trzeba. Na co Odpowiedział bym, że jest to
 rzecz dobra unia, kiedy w dobrej sprawie, a nie w złodziejey
 Naysuierę. Jeśli zaś we złej sprawie, jest raczej conspiratio
 spilienie, aniē unio. Takie lico by ze zboycami chciał mieć
 unig, unia by nie była unig, ale spilieniem. Jednak iż się
 to przynawia nam prawowiernym, calio byśmy mieli stać
 przy Wiere swojej Uporem y zapamiętałe, aniē szoty stateczności.
 Przeto Odpowiadam: Nasze przedsięwzięcie jest, abyśmy
 w swojej Wiere dostąpili zbawienia, przeto jest dobre
 przedsięwzięcie. W Rozpięwaniu się też postępujemy
 rationally i tē rozumnie, z dowodem. Przeto nie uporem
 ani zapamiętałość, według owey Sententey: Qui Dكتور
 rationem reddit obstinatus dici non potest.

Kto zdania swego, Przyczynę dać może,
 Upornym takim zwany być nie może.

Pracnie

Ostatne Zadawanie: Rzeczysz: Jeśli błądzę
niechrze błądzę wszali nieinieden błądzę.

R. Jeśli by kto taki desperatè mowit,
byłby podobien owemu; litoryby rzeli: Wole być w piekle
z Panami, a niżli w Niebie z podłemi Kadekami. Leż ja
rozumiem że y ten toby mowit, Jeslim błądzit, niechrze
błądzę z inszemi, mowit by to nie z desperati ey, ale
z Uprzyżnienia y nalegania takich natrptow, litory y
częstym Wraganiem y Trofowanem y szyderstwem,
y przesławaniem zwykli naszym Prawosławnych
o Wiare zawstydzac confundowac y ciemnić; Tych
niemogac iuz inaczej zbyć musiał by nac kto prosta
onych talicami słowy doprawiac: Jednakiż y dlatego
niezeydnie się taki nieczemna mowic: Bo Paweł

Świty napomina: Mowa wasza niech zawsze
bądźcie przyjemna solg okraszona a bysied
wredzieli i alio macie kazdemu rozobna
Odpowiedziec.

ZAKONCZENIE

Colo: A.
v: 6.

ZAKONCZENIE

By tali rozere iaki łagodnie na porzqtku Zakonczenia
 rzecz swq &: Boym zaczął mowić: Panie Dixuniu moj,
 Bracizlu w Chrystusie lochany. Byłoby za co słowo dobre wrzaić
 dać. Ale gdy przy końcu Zakonczenia, już na sy Chrystu-
 slowey Wiary odgdra prawicę że Dixunia ani Chrystusowey
 Wiary niema; Jaliż nas Szere Bracizkami i osł-
 tusie mianować more? Jaiżte wypelniąg się tu słowa one
 Palmisty: Gladze q mowy tego nad obiwę a one q strzały.
 Jednalize y to skromnie zniószy, słucham tu od tego Bra-
 cizlia wymyszlonych słow które smienie Piotra^(o) na nas
 tali obraca: Kiedy być się Piotr ozewisze polarauszy relik:
 Jy dwielczlia moi'a, mnie uę y pomnie uę następcó Papie żom
 Rzymskim oddano, licdy rzeczono: Pas owce moje etc: a ty się
 wybiiasz z dwczarni mney, y z kosudla gorie i ndriej wcihafe
 niechcesz abym uę potwierdził. Te słowa słonczywszy pyta
 mię czy nie rzekł bym się.

R: Prawda że bym się rzekł gdy bym przedał tali sławę
 Wiary iako Ananiasz Kola, leor w tym się nie porzuwaige,

Smialby

Pal. 24.
U: 25.

smiałbym sobie posł. Piętrne to obiecować że niezażyłby
 domnie tak surowych słow: Jest bowiem on emu władcom,
 że ja chętnie bym się ^{z tym} oderwał, że m. i. est owieccia ięgo;
 ponieważ onemu zarówno i alioy Drugim Apostołom w-
 pastwę i estem poruczony owemi słowy: Idęte nandyteli
 świat opowiadaycie Euangelij wszemu stworzeniu. etc:
 Piotr to mię panie, kiedy mię pasę Patriarchowie Carogrodwy
 ktorzy są prawdziwemi Piotra i y inzych Apłtow następcam
 ktorzy wepół z Piotrem do samego Pana Chrystusa
 tżę władzę przyieli według s.° Ambrozego: do Biskupow
 tak mowięcego: Ktore owce y ktore stado, na on czas nietyflo
 s.° Piotr przyiął, ale y z nami one przyiął y z nami one my przyieli
 wyistly. Zaczym za takowe moie wyznanie podzię-
 wałbym się nie nagane, ale Błogosławienstwo od Piotra s.°
 przyięc. Tym by raczey potrzeba obawiac się nagany, ktorzy
 nie według nauki s.° Piotra z nami postępują: On bowiem
 tak wozy: Panie stado Bożę ktore i est vvas lożył daję go nie-
 poniewolnie ale dobrowolnie wedle Boga. A teraz Pastere
 Zachodni niechaję mieć na tym dotyc stadię ktore i est
 Onich na Zachodzie t. i. est ktore do nich z ordinatyę Bożię y konsekwentny
 należy;

Marc: 16.
 V: 15.

Libro de dignitate
 sacer: c. 2.

Petr: 8.
 V: 2.

Coactive poniewolnie do siebie cudze stado powagaig, nie
 wedle Boga y niewedle Nauki S. Piotra to czyniac.
 Dobrze tez y to wiadomo S. Piotrowi ze Rusli Narod
 ieszcze od porzektu Chrescjanstwa wedle prawa Bozē
 do stolicy Sarogrodskiej, a nie do luga inqz nalezal:
 Idy S. Jedney miedzy Apla mi przyowrzy w dziale
 Trudig, y w Bizantiej Stolicę sobie ofundowawrzy,
 Rusli narod do wiary S. nawracal, y onych potym do
 stolicy Sarogrodskiej alias Bizantyskiej przywrocil;
 i alio o tym szerey wyzēy sę tractowalo. A poniewaz
 z Dispoziciej Bozkiej Ruslia ziemia do tej stolicy
 Sarogrodskiej nalezy, czemuz Pastere Zachodni
 pod wladzę swą violenter garng? czemuz zę to,
 czego nie siali? y to odbieraię na co nie pracowali?

Lecz K. B. to wyrystko selice sobie, wazę nie pre-
 stae nas ieszcze molestowac, za darę nam i alio by smy,
 sę nie mieli zgadzac tych czasow z Wiarę y postęplami
 Starych nauczy cie low y Oycow S. Leona, Syn zostoma,
 Taraxiuza y inzych.

Na co odpowiadam, ze Nowa y postępli pomieniony

Swiętych

Świętych całosię niéráz poluzało niebyli talicé zéby z nich
 Teodnowładstwo Papięzdów koniecznie się wnosic miało,
 Bo lubo niektórzy z tych Świętych wysocé Papięzdów ozasem
 wychwalali, a niektórzy y do nich się w sprawach wcieli,
 iednak tego Sobie brać za należyty od nich powinność
 Papięzom niegodziło się: gdyż niektórzy z onych Świętych
 czynili to pod czas z miłosiu swoy ku Papięzom, pod czas
 z Reuerenciei pod czas z gwałtowney Serliwoney potrzeb
 zé ich talicémi titulami iusztalem Oratorskim wynosili
 y do nich się wdawali w ten sely koniec a by tym łatwiey
 y prędzey od nich ratunek y pomocy w rozch utrapieniach
 otrzymali. Ponieważ dawnych onych czasow Papięzdów
 y Powaga w Cesarzow y potęga y dostatkami wiele do-
 lazowac mogli.

A iż do Papięzow samych tylko y te Wysokie Tytuły
 y Wocześli Utrapiionych, ani z Prawa Bożego, ani z prawa
 Serliwonego in rigore mowić nie należeli, to samo za
 gruntowny dowód ma się przytać zé ani Piśmo S: tego
 prawa z siebie colligowac nie daie ani Kanony Oycow ss:
 tego nie ogłaszają nawet y sami starodawni potężni
 Papięzowie, Powrzechnosi Papięzstwa y Teodnowładstwa,

ani sobie ani komu in szemu nie przyznawali.

Pierwszym tego jest Nauczycielem Gregorz I. Papier
ktory iako ganił Progrodskiemu Patriarsze Janowi
Imię te: Powrszechny; ięśliby się rozumiało o Pow-
rszechnym Jednowładstwie Duchownym, iaki się teraz
sami mianują Papierdowie; a nie tyliu o Powrszechny
przy Stoicy Cesarstwie Cerkuiewnym Staraniu y opiece,
iaki się własnie Patriarchowie Progrodsy za Consentie
Drugich SS. Sycow zowg.] Tak pewnie sam ten I. Papier
Powrszechnym w tym sensie to jest Jednowładnym nazy-
wac się nie chciał; y według tego swego o Powrszech-
nym Jednowładstwie rozumienia to napisał list: 4. Epla 32.
Oddal Bore od serca Chreścianskiego Imię te Powrszechnego
Biskupa bluznierskie etc: iako o tym wyzey.

Tegoż jest zdania y Damar Papier do Biskupow
Epla 8. tak pisząc: Non aliter unus Rex et Unq Pastor Sumq
nisi quemadmodum Apostolus docet, id ipsum dicamus omnes. etc:
Nie inaczej jedny Król y jednym Pastorem jesteśmy, iednoialu
Apostol wazy, abysmy toż mowili wzysty etc: Ocoy Ten Papier
Powrszechnosc Pasterstwa nie iedney Swoięj Osobie ale
wzystkim Biskupom miłosia y zgodę z sobą złączony przypisuje.

Coit

Co iż taki jest, i alioz pomienconych Oycow N. Trzech do Rzymskiego Kościoła za Przewodniłow ma kto nam naznaczać. I alioz y Papięzów za Powszechnym Pastorem ma kto nam Vkarować y do oddawania Im posłuszeństwa radzić, kiedy sami oni dawni N. Papięzowie po nastęgu tym samym nie wymagają, gdy się Powszechnemi Pastoremami nazywac nie chcą.

Na ostateli taki mowi K. B. Dolegacie się niepokiwajcie wyznac to praeć musiue iż Dziunia z Wyznaniem y postęplami N. Oycow Starych nie zgadza się y starey Wiary nie ma.

R. Idyby K. B. odłozywszy niechętny swoy affekt na stronę chwał ter serio y nasze Dowody przywie drioné Vwarzać, samby raczey to wyznac musiał że nie nasza ale ięgo Wiara z starą się nie zgadza.

A że ierz oze się wazyl dołozycy to; i alio byśmy y Inistusowej Wiary nie mieli. My razelży woz od niego to porczytawrzy mogli byśmy wzaiem tak zapłacić: Ktorem zaliarwie Pan Christus, przez Pawła Si

1 Cor. 1.

aby Sephe to jest S. Piotra za widomy Powszechny Dłozg niemieli

a oni

a oni preac maig tacy nie maig Wiary Chrystusowej.

Jednalzè pomnig na ony nauke Zbawicielowg litomy Verzy:

Disite à me quia mitis sum, et humilis corde. Verzie są odénié

zemiést cihy y pollovnego serca: cierpliwié to znosimy,

zég są zas zbytnei y gorliwosci K: Boyma dziwiemy

iz radzic nam abyśmy się obaczyli y do ic dnosu się mieli

Sam się nie obacza, gdy mia sto prawdziwych wyargt-

nemi Dowodami y do tkliwémi słowy nie podobne

ku prawdzie na nas wnosy prymowli. Tym bariey

nas obtrza, a nizeli do zgody powabia: a swoiey

Wiary Faktorow y tak uiz lunam zaigronych

ieszce do wiekszey nienawisi podusza;

y tak podobnym się stacie nie-

prziarnemu w Euangeliey

szlowielowi

ktory mié dzy przencz
ligliolu nasiał.

llll

Matt: 11.
v: 29.

WTORA

WTORA

WTORA

WTORA

WTORA

WTORA

WTORA

WTORA

WTORA

WTORA

WTORA

W T O R A C H E S C

o Pochodzeniu DVCHA Świętego
od
OYCA tylko samego.

ROZDZIAŁ I :

Iż Stara Wiara wierzyła że Duchs:
niepochodzi y od Syna.

Pewna ta rzecz iest y u nas, iż Stara Wiara tak wierzyła,
iako ię Cerkiewni Doctorowie wyznawac' nauczali. Prze-
to y my tych w sztych Nauzcycielow, ktorych walne Concilia
o swiadczylo, przy muiemy, nie tyllio Trechid, aley facin'skich.
Zaczem niezdziczała nasza Wiara, iakos ię ^{moze} K. Doy edawał.
A iż w czytaniu ony d z wolaszora facin'skich ostroznie do-
bie postępujemy vchodząc tego, żebyśmy przez iakowe o-
szukanie.

wbłgd

wblyd niewpadli, to się nam niema janic, gdyż teraznię y -
 szych oratów, nie trudno otalić Megarlow, którzy teksty s:
 Oycow o łmieniać za grzech sobie niemaig. (osie y samę expe-
 nientig dochodzić zdana tym, którzy nowe Edicye ^{Doctorow} & Staremi
 Edicyami znaszaię, y to postzegaię, że ^{to jest} pro mendis, za omylłi
 zwykli to poczytać, conam na podparcie naszey Wiary służyć mo

Przeto nim przystąpie do wuważenia Inuocentio ddx. B:
 in partem contrariam wnieśionych: Biorę sobie Naprzod za-
 Przestrożę Słowa s. Augustyna, tomo 2. Epł 3. ad Fortu-
 natium Episcopum tak napisane: Anibowiem którychkolwiek
 Ludzi dysputacye, lubo Katholickow y pochwalconych za Kanonne pi-
 sma tak poczytać mamy, żeby się nam niegodziło, pochraniąc wozci-
 wosć, która onym Ludziom należy; cokolwiek w Ich piśmie zga-
 nie y nieprzyjęć, jeśli byśmy w nich to należeli, iż inaczey rozu-
 mieli, anżeli prawda w sobie ma, pomocę Bożę albo od Innych,
 albo od nas zrozumiana; Takim ja iestem w rozważaniu pism
 inszych Authprow, takich chcę mieć sędziow y moich sutypro.

W torę Przestrożę biorę & Ambrozego s. który libro 2.
 de Spiritu s. c. 6. tak mowi: Jesli się kto orozne czytanie
 księz Łacinskich spiera, & których niektore przewrotny ludzie
 & falszowali

Łacinnicy

+
dzi

zfałszowali, niechaj u Greckie księgi weyjrzy. Y znnowu
Tenzè S: Ierm: de incarnat: Dni. c. 8. tak mowi:

W Greckich księgach naydujemy, ktorych powaznosć wielkza jest.

Trzecię Prestrogę biorę z S: Hieronyma, ktory w Przed-
mowie na księgi sławnego Doctora Greckiego (Meza
prawie Apostolskieg:) Didyma o Duchu S: do Pauli-
niana pisane, iak przytę słowa na łacinnichow mowi,
postzegając skromnosci nie alleguję, te tylko słowa na-
mieniam: Z dobrych rzeczy Greckich, łacinskie wioziałem
nie dobre, nie tam niemasz sprawnego etc.

Takie tedy Prestrogi do czytania Doctorow
zwłaszcza łacinskich, przedłożywszy;
Przystępię Naprzód do S: Athanazego: ktorego
Pierwsze swiadcetwo o pochodzeniu Ducha S: y od-
Syna in symbolo z takim wyznaniem X: Bprzywodzi:
Duch S: od Oycy y od Syna nieuczyniony, niestworzony,
ale pochodzący. Ktoremu swiadcetwu y to przytęca:
Ze to symbolum na wygnaniu w łacinskich stronach złożył
Athanazy S: polacinie. Ieszcze y to przytęca: Zete-
swię-

Świadectwo w Greckich Księgach rzadko najdziesz: bo to Grecy wyrzucili. Naco używa. za Świadka Pennadiusza Pa-
tryarchę Carogrodzkiego. który w piśmie swoim broniąc
Floren'skiego Synodu iako by tak o Grekach miał napi-
sać: Ze za tego czasu tego Grecy zapierać nieumieli tylko
tak, iż piąty natem czas był Athanazy gdy to pisał etc.

R. Dziwna rzecz, iako pozwala komu sumnienie
to składać na Grekow, co sami Łacinnicy uczynili.
Wszystek Świat strzescian'sli to dobrze wie, że poczo-
wszy od⁺ Niceń'skiego Synodu, aż do siódmego Gene-
ralnego inclusive narządym nie przydano in Symbo-
lo y do Syna, owszem iakoby przydać chciał, iakby gro-
zono. Co y sam K. B. w Rozdz. 4. Pierwszej
Części przyznawa tak mowiąc: Iz Cesarze Dżumie-
cie, niekiedy's statecznie przez siedm Soborow walnych z Ko-
ściołem się zjednoczali. A iże kż się zjednoczali, toć
Kościół o Pochodzeniu Ducha S.^o tak iako y Grechie
Cesarze Symbolum bez przydatku y do Syna czytał.
A teraz Łacinnicy smieją przecie to zadawać, iż Świątki

Acq. inquit jżr tego smi sntie cywone do ewd. z. me w twyżk

Athana-

114

Athanasz polacinie w Rzymie z Przydatkiem y od Syna
Credo napisal, Pracy za to wyrzucili. Ta Ich Powiesc, iz
Zadnego podobienstwa do prawdy niema, dacie sie y z tych przyczyn
poznawać.

1. Przyczyna. Iz zadny miary drugi Synod Powrochny
Carogrodski nie aprobował by takiego Symbolu S. Athanasze
cieliby był z Przydatkiem, wszemby iawnie one dorucitb.
A iz aprobował, dacie sie tozżąd wie dziec, iz sam ten Synod
bez Przydatku y od Syna Pochodzenie Ducha S. od Oycy in
Symbolo položyl. Tuz S. Athanasz pierwsiy Symbolu swoje
napisal w Roku 340. a Synod ten był az w Roku 381. według Baroniusza.
Ale y Baroniuszowa ta Powiesc, iakoby S. Athanasz w Lacinskich
Stronach pisal Symbolu polacinie z Przydatkiem, nie moze
byc pewna, bo tego zadnym Swiadectwem niepotwierdza.

2. Przyczyna. Na Florenskim Synodzie mogli by sie zdohyc
Lacinnicy ta taki Stary Naalu S. Athanaszego Exemplar
choc ieden z Litorego by dowiedli Drukowem Pofalszowanie
Textu Jego, y mogli by onym iawnie Drukowem wystrydeic.
Ale iz onym tam na Synodzie y wzmianki nie bylo, gdzie y ta
Dennadusz na onczas Georgius Scholarig zwanay przytomny
byl ztąd znac, iz sie ta Potwa wstala od niego inzego

co odwie

w osobie Dennadiusza pizyckiego, który sam raczej złością
opiły był, tak grubo bluźnic na S. Atanazego Imieniem
Gracioru warzył się.

3. Ingerzyna. Gdyby po Gracelu Symbolum S. Atanazego
z Prydatkiem od początku było, nie rekurowałby Leo 3.
taki bardzo łacinnikom do Credo y od Syna przydawać; bo
by miał po sobie Exemplarz tego tak wielkiego Starego Do-
ctora, ale iż rekurował, zrzędzając z tego Prydatku
wśród św. Atanazego za nr. Leona trzeci
nie było.

Wostatku wiar nego czytelnika pytam: Komu po-
dobniejsza rzecz była do wyliczenia? czy Gracior
z Graceliego textu, Prydatki y od Syna wyrzucić, którzy
mocno tej się starożytności dotąd trzymają, y taki przy-
dawać, albo y wymować za greck łobie przeczytaią?
Czyli łacinnikom do Textu łacinskie przydać y od
Syna, którzy y sami tym się chwają że przydali do Cre-
da Carogrodskiego i aloby rzecz potrzebną y z prawdę
nie zgardzącą? Pewnie z łaniem kardego

wiar nego

115
Wważnego podobnięsza rzecz, iż ci przydali, którzy
za grzech sobie tego przydatku nie liczą, anić owi v-
ieli, którzy y przydawać y wymować za grzech sobie
liczą, iako się to dało wiedzieć z pomienionych S: Am-
brozego y S: Hieronima Pręstrzy.

Drugie świadectwo przeciwko nam z tegoż S: Atha-
nazego ^{x B:} orat: 4. contra Arianos takowe: *Sum*
neq̄strum solum adducimus Figuram, sed solem et splendorem,
et unam ex ambobz lucem, Toiēt: gdy nātury Słońca przywodziemy
na porównanie, ale iedno Słońce, y ięgo iasność, a iednę z obu dwu
światłości.

Ten text omylnie przytoczony: bo w Greckim tak stoi;
Et unam ex sole in splendore Lucem, y iednę od Słońca wiasności
światłości. A X: B: przemienił na owe słowa, y iedną zobu-
dwu światłości. Pogrecku z obudwu mowię: Εξ ἑμφοῖν;
iako sążę cituie, ^{nizęy} ex S: Synillo; A gżur tu wtęcie
S: Athanazego: Εξ ἑμφοῖν? ; A że bym dowodnię
zfałszowanie tego teatu pokazał, a naukę S: Athana-
zego łacinnikom być przeciwną iasnie wyraził, cituie
tegoż Świętego Editionis Commeliniana Quäst: 4. ;
ad

ad Antiochum in quaestionibus alijs. Pdzie swoią-
naukę Sam taki wykłada: Quemadmodum orbis solis,
solus est causa efficiens, et ingentis, Radius vero effectus et
gentis ex orbe, fumen autem procedens ex solo orbe per Radium.
Ita Deus et Pater Ipse solus est causa duobus et ingentis, Filius
autem ex solo Patre causatus et gentis, et Spiritus Sanctus ex solo
Patre causatus et procedens, sed per Filium in mundum missus.
Tako obraz Słońca sam tyłko jest przyczyną wypuszczającą y nie-
rodzony, a promień jest skutkiem y Rodzony z obrazu, Światłość
zaś pochodząca z samego tyłko obrazu przez promień; Tak Bóg
y Ociec sam ieden jest przyczyną dwóm nierodzonym, Syn zaś
z samego iednego bycia rodzony, y Duch S: z samego iednego
bycia pochodzący, lecz przez Syna na świat postany. W tym
texcie pisze, że iako Słońce światłości, tak y Bóg
Ociec sam ieden jest przyczyną Ducha S: Toć nie-
mógł Ten Święty wyżej taki pisać, że iedna z obu-
dwu, to jest z Słońca y promienia, pochodzi swia-
tłość, bo by sobie sam przeciwnym był.
Wiemy to iż Łacinnicy te prawdziwe świadectwo
S: Athanazego widząc na siebie być trudne zryśli
tali

116

taką wymową tę trudności Uchodźcie:
 Od samego Ojca Pochodzi Duch Ś: iako od Przyczyny takiej,
 która od siebie sama jest, a nie z kąd inąd:
 Nie Pochodzi zaś od samego Ojca Duch Ś: iako od Przyczyny,
 ile ta Przyczyna rozumie się być Utworzona Synowi;
 a taką Przyczyną, mienią być Syna, względem
 Ducha Świętego.

Cez ta ich Odpowiedź, albo raczej Ubywanie,
 taką się znosi:

Ociec jest nie tylko Przyczyną od siebie samego,
 ale też jest Przyczyną taką zupełną, y doskonałą,
 iż zgola żadnym sposobem, Osobie Drugiej
 Przyczyną być w Bóstwie nie dopuszcza.

To iż taką jest: Tenże Święty J: 11. taką mowi:
 Preto naucz się, iż Ociec sam Jeden jest Przyczyną,
 Syn nie jest Przyczyną, ale z Przyczyny tej wyńca się.

Tenże wszcz: in J: 12. taką odpowiada:
 Atak gdyby kto będzie pytał, iako wiele Przyczyn w Bóstwie?
 powie: iedną być Przyczyną, Ojca.

Jeżeliż tedy Ten Święty, Dwóch Osob,
 za Jedną Przyczyną nieprzyznawa; ale
 tylko Jedną Osobę Ojca, Przyczyną być mianuje;
 To się wnosi z tego koniecznie, że

Przy=

Przyczyna Oycowska, niemożę się wzywać Synowi,
A zatem Syn, nie iest żadną Przyczyną
w Bóstwie.

Przytym y to uważyc potrzeba, że Jaki Syn,
à Solo Patre, od Samego Jednego Oycy:
tak y Duch: od samego Jedn^o Oycy, ma się rozumieć.
A iż Syn tak się Rodzi od samego Jednego Oycy,
że się od żadney inşzey Osoby nie rodzi:
Toc y Duch Święty, ma się takżę rozumieć,
tak Pochodzić od samego Jednego Oycy,
że od żadney inşzey Osoby nie pochodzi;
Bo te Słowia, Solus, Sam ieden, iednakowo
względem Obojga ma być rozumiane.

Tak tedy iż Text Świętego Athanazego,
od naniesionej z mazy Oczyszczenia:

Postępię do Święte^o PRISCA Alexandrijskiego,
ktory iż trudny iest do wyrozumienia: Dla tego
nim poczniemy Jego Swiadectwa uważać,
Pewne Naprzód Theologiczne Principia
Wschodnich Doctorow, za Fundamenta
litędnę.

Pierwszy iest Fundament: Iż Być z Boga, albo od Boga,
Dwo:

²²² Dwoidalność może rozumieć: Raz secundū Productionem, według wywodzenia albo wypuszczenia bytności iakło z Przerzyny, a takt y wozysłcie rzeczy z Boga d. Drugi raz, Być z Boga bieżesię secundum appropriationem et coniunctionem według Przymwienia y złączenia. A Te Przymwienie ieszcze dwoidalnie bywa: Jedne według Istności, Drugie według Łasli y zaslug.

O Przymwieniu według Istności tak mowē Pan Chrystus: 4. Jana 1.º który jest od Boga ten widział Ojca. które miejsce Tenże S. Gryll y innemi tak wyłada: że tenie według Przerzyny mowię być od Boga albo Boga Syn Boży który widział Boga Ojca, ale według Istności, bo według Przerzyny y wozysłcy Jesteśmy z Boga, albo od Boga, a iednali nie widzieliśmy Boga. Rozumie się tedy tu być z Boga według Przymwienia Istności Boskiej, co toż jest co y według Spółistności. Wspomina o tym Now Chrystusowy od Grylla S. Kumażeniu fornelig à lapide pizge na te miejsce. Podobne też Rozumienie wspomina Tenże Autor z Hieronyma S. y Innych, o Słowach Pawła S. owych: Idypem y członkami ciała Chrystusowego z ciała y z łosci Jego. Idrie nie rozumie się a byśmy z ciała Chrystusowe iakło z Przerzyny byli wywiedzione^{mi}, ale nie rozumie in Sensu Mystico, iż my wierni członki Cerkwie Chrystusowej, jesteśmy do Istności ciała Jego przymwionemi duchownie:

17
Joa: 6. v: 46.
S. Grill: Alex:
Lib: 4. in Joa:
c. 8. circa finem.

Ephes 5.
v: 30.

ytak

y taki jesteśmy z Istności Słowa Jego, to jest, jesteśmy Jedney z Ciałem
Jego Istności, duchownie i jako wierni. Znowu wraciam in sensu
literali, Pan Chrystus jest z naszej Istności, to jest nam Spółistotny,
bo się stał wczepnił w naszą Istność naturalną, taki mowi Tenże
S: Cyrillus Sermon de Incarnatione Dni, którego słowa Porzgetu
jest taki: Profundum quidem et magnū sacramentū e ē:

Gdzie ten święty sam swoje słowa tak tłumaczy: Sed quia ovis
hoc ē consubstantialis, id ē ex nostra substantia. Ale Spół-
istotny to jest z naszej Istności. Oto tu sam Cyrillus słowa te
Spółistotny y z Istności, za jedno porzgeta; A takie Przymowienie
albo złączenie jest y Ducha S: z Synem, według S: Bazile, jako
o tym będzie niżej w Rozdziele 9. w świadectwie 4. ⊕

O Przymowieniu zaś według Łasli y Zaśluz mowi S: Chrystus
w Euangeliu S: Jana: Kto z Boga jest, słow Bożych słucha
dla tego: wy nie słuchacie że nie jesteśmy z Boga. Których
słow sens ten jest: Kto słucha słowa Bożego, y one wypełnia,
zaśluzie nato, aby go Pan Bóg porzgetał za swoje, według Łasli;
który zaś pomiechiwa słow Bożych y onych nie wypełnia, ten
nie jest godzien aby od Boga za swego taki był porzgetany, we-
dług Łasli: Także tenże Jan Święty pisze:
Wszelki który nie jest Prawie dliwy, nie
jest z Boga.

Wrony

Joan. 8.
v. 47.

1. Joan. 3.
v. 10.

112

Wtóry Fundament: W Boskich Jaięmnicach, Insza
iēst być z Istności, litora iēst iedna liczba, a insza być z Persony.
z Istności być, iēst być spōlistotnym temu, ktoreg o teyż Istności
iēst wczęsniliēm. z Persony zaś być iēst pochodzić z nęy, iako
z Przyczyny. dla tē nie idrē z tym: Jest litora z Istności, toć
y z Persony; oboiē sę to idci w Bogu Oycu, względem Syna y Ducha S:
iēst bōwēm y Syn y Duch S: y z Persony y z Istności Oycowslięy;
nie moze sę zaś oboiē to idci w Synie względem Ducha S:
Jest bōwēm Duch S: z Istności Synowslięy, tym samym, że iēst
Istności wczęsniliēm, y temu spōlistotnym: a nie iēst z Per-
sony Jego; Ponieważ według S: Athanazē Syn nie iēst Przyczyną.

S: Athan: Quęst. II
ad antiochū

Jeśli rzeczesz: kiedy to iēst iedno, być Duchowi S: z Istności
Synowslięy, y być onemu spōlistotnym: Toć y Syn albo y Ociec,
możemy mówić, że sę z Istności Ducha S: ponieważ sę one
spōlistotnemi.

R: Przystojnięsza rzecz iēst, według Oycow S:
Stosować raczej Trzecię Personę Ducha S: do Godności Pier-
wszey Oycy y wtorey Syna: aniżeli Stosować Pierwszą y wtórą
Personę do Godności trzecię: Idyż do tego aby iedna
Persona Boska mówiła sę być z Istności Drugięj Persony,
potrzeba aby sę rozumiała być od nię według Porządku Pōtęd:
y nię sę.

Et

A to niemoże się mówić o Oycu y Synie względem Ducha S.^o,
bo są Pierwszemi a nie posledniey szemi od Ducha Świętego
według Porządku.

Trzeci Fundament: W Bóstwie jest co innego Istność,
a co insze Persona, Kornię się od siebie non realiter sed virtu-
aliter, niereczewisnie, ale według Mocy: Bo w Janey rzeczy
jednostę, dla swojej iednali doskonałości, też Sprawiają,
co y rozne od siebie sprawować rozylki rzeczy, Cialo to co y
wzeczewisnie od siebie rozne Istność człowieka y Persona
człowiecza, z których iedna może być roznie bez drugiey,
ialo jest w Chrystusie, Istność człowieka bez Persony człowieka.

A tak warzą mieć doskonałość, jest rozny być vir-
tualiter, według Mocy: Istność bowiem Synowstia od Boga
Oycia Communiuie się, albo Wzycza się Spolecnie, daige
siebie do Wzeczniactwa też iedna nie rozdzielnie, bez żadney
w sobie rozności, a Synowstwo się rodzi z rozności, od
Oycowstwa; tak też rodzić się y Porchozić, nie do Istności
Boślicy ale do Persony należą, ponieważ Istność Boślia
ani rodzi, ani rodzi się, ani Ichnie, ani Ichnioma bywa: gdyż
sama od siebie rozna by była, iako Rodzica od Rodzoney,
iako Ichnica od Ichniocy. A z tym te dwie Propozitię
według Theologow, nietylko Praclud, ale y Facinclud,

nie

nie iedno maiz znaczc: od Syna Duchowi Swiętemu Per-
 sonalnie pochodzie, y z Istnosci Synowstwiey byc; bo by talize
 y to iednoz byto: Synowi z Oycy sie rodzic, y z Istnosci Oycow-
 stwiey byc; ato nieta licest: bo Pierwsza propositia, to iest: Synowi z Oycy sie
 wedlug S. Cyrilla, wyznawana bywa, nietylko od Prawo-
 wiernych, ale y od Haretikow. O Drugiej zas, to iest z Ist-
 nosci Oycowstwiey byc, z Arianami wcielai sie spor toczy,
 ktory nie pozwalai, aby Syn y Duch S. byli z Istnosci y w-
 Istnosci Oycowstwiey, albo zeby byli spolistotnemi Oycowi.

Tali tedy iuz to co nalezalo do zrozumienia na-
 uli Swiętego Cyrilla. przedtozywszy.
 Przystepie do spozwizania tego swiadectwa od X. B. przywiedzionych.
 Jedna u naprod dla lepszego wyrozumienia.
 Te swiadectwa na Dwie częsci rozdzielam.
 w Pierwszej litadę te swiadectwa, ktore walzą pre-
 ciwo Arianom, Ducha S. byc Bogiem niewyznawadzących.
 w Drugiej zas częsci litadę swiadectwa te, ktore walzą
 preciwko Nestoriorowi, Dwoch Synow w Kristusie
 byc bliźniaczem: Nie rozdzielamy bowiem, My Prawo-
 wierni, Zbawiciela naszego na dwa Syny, jako y Swięty
 Cyrillus w wyżej pomienionym Nowie de Incarnatione
 powiadcza.

Zaczynaie

Zaczyna się tedy Pierwszą częścią przeciw Arianom, Biorę
Pierwsze świadectwo x B. z S^o Cyrilla libro I. de Ad-
oratione tali mówiącego: Istotnie z obudwuch, to jest,
z Ojca przez Syna wyziela Duch S.

Na co Odpowiadają: iż same te słowa Istotnie; wyjawia
znacznie, i takim sposobem pochodzi Duch Święty z obudwuch.
Pochodzi tedy z obudwuch Istotnie, a nie Personalnie
to jest: według Istności Boskiej iedney, wyczoney
od Ojca, a przywójonej y zjednoczoney przez Syna y z Syn, iako
skodliwym w tejże Istności. Tym to się tylko do-
wodzi przeciw Arianom, że jest Duch S. Bogiem Ojcu
y Synowi Spółistotnym. Ale nie pochodzi według
Persony, wywiedzionej z obudwuch iako z Przyczyny:
ponieważ sam tylko Ociec jest Przyczyną, wywodzącą
Personę, iako Synowską, tak Ducha Świętego; wespół
z Wyzuceniem od siebie samego, Istności.

+ Drugie świadectwo, ex libro 34 Thesauri;
przeciw Tytche Arianow jest te: Ponieważ tedy
Duch Święty przebywający w nas, czyni nas
podobnych Bogu; pochodzi zaś od Ojca y Syna,
iako jedna rzecz jest, iż on Boskiej Istoty jest, Istotnie
w niego,

wnię, y z nię pochodzący. etc.

R. I tu te słowa Boskiej jest Istoty, istotnie
wnię y z nię pochodzący, tyłko znaczą Pochodzenie Ducha.
Istotne*, a nie Personalne. Do tak Ten Święty directe * według ecy-
Istoty, i
czuła Anianow, ktorzy się najbarzicy o Spółzawność
przeiwili, nie chcąc przyzwolic, aby Duch S. z Istno-
ści Oycowskiej y Synowskiej pochodzić, y onym Spół-
istotnym być miał. O Pochodzeniu zaś Personal-
nym S. Ducha, jeśli od Oycy samego, czyli też y od Syna
pochodzi, tę kwestię przeciw Anianom tractować by-
cowieff: y S. Synillus zaręcz mnię potrzebną do po-
tłumienia onych rozumieł: ^{byc} Potrzeba ta Quarta, ani była agitowana ani mogła
byc pomocna do zważenia Haretikow Anianow.

Potrzenie sicuti X. B. S. Synilla na Rozdział S. Jana
14. v. 16. Albowiem Boskich dobr istotnie doznawanie
będąc Syn, ma Ducha S. takimże sposobem, iako się rozumie mieć
y Ojca, a nieprzychodniego etc. Y daley tak mowi: Dłate
y według siła strasno go tchnął tą rzecz polarażąc, iako z Ost
Sudrlich cięlesnie pochodzi Duch, tak z Boskiej Istoty, takim
sposobem, ktory Bogu przystoi, on, ktory z nię jest wychodzi Duch.

R. Te świadectwo służy oraz y przeciw Nestoriuszowi y przeciw Anianom. Bo dowodzi Nestoriuszowi, iż Chrystus jest Synem Bożym, gdy mówi: Dlatego y według ciała Chrystus to technał. Dowodzi y przeciw Anianom Ducha S. Synowi być spłototnego, gdy tak mówi: z Boskiej Istoty, takim sposobem, który Bogu przystoi, on, który z niego jest, wychodzi Duch. A o Pochodzeniu Personalnym Ducha S. nie tu nie wzmiankuje Ten S. Następnie dalsze świadectwa przeciw Nestoriuszowi, do których się przystąpię, za pewną rzecz według Prawowiernych kładę, iż ten Nestoriusz od S. Ojców na 3. Epheskim Soborze potępionym został, o tej herezji, że o Wcieleniu Pana Chrystusa niezbożnie tak trzymał, iako by Pan Chrystus był tylko prostym człowiekiem w człowieckiej osobie z Nasy: Lanny urodzonym; miał zaś zjednoczonego sobie Syna Bożego, iako Boską osobę ^{istotę}. W czym się przeciwil wszystkim Prawowiernym wyznawającym Chrystusa być y Bogiem y człowiekiem w jednej Boskiej osobie. Te tedy

121

Te tedy herezyg J. Cyrillus potypiaige, dokazuje, Pana Chri-
stusa być oraz y Bogiem y orłowięciem temi y tym podo-
bnemi dowodami, który K. B. winszy cel to jest, na Dowód
Pochodzeniu Ducha Świętego personalnym y od Syna
przywodzi. : Pierwsze tedy Świadectwo K. Bma
z listu do Nestoriusza co Bogarodzić burzył iest to:
Pomieważ Duch Święty Duchem Prawdy się nazywa, Chri-
stuszas Prawda iest, także od niego iako zgoła od
Boga Oycy wyćielia.

R. Na Rozwignanie tego Świadectwa, ma
się widzieć dwoiakie rzeczy być v Theologow Pochodzenie.
Jedne Przedwieczne, a Drugie wrzasię;
Tu przeto mowi Święty Cyrillus o tym, które iest wrzasię,
co Probwie Chnistusa, iako iuz wcielonego być Prawdy
Przedwieczny da tego, iż się z niego wylewa Duch
Święty wrzasię. Od Pochodzenia zaś wrzasię
nie ma iść Consequentia do Pochodzenia
Przedwiecznego, to iest aby miał Duch Święty
Przedwiecznie y Personalnie pochodzić od Syna.

Toi się

Toż się Rozumienie Świętego Cyrilla objaśnia y wolić
in sym bōlum, iako się tam z wyprzedzających y nastę-
pujących Słow dać widać.

+ to jest z Ojca
przez Syna,

Nie boimy się tedy iako się X: ^{Wasi} Eza terazniey
sztych lat wyznawać, że od Obadwóch Duch Święty
Istotnie według spójności, pochodzi Przedwielu,
przez co pokazując się być Bogiem.

Nie boimy się y tego przyznawać, że od Pana Chrystusa
tak iako y od Ojca wylewa się, to jest: Pochodzi
Tenże Duch S: Istotnie wczynie, przez co Pan Chrystus
przeciw Nestoriusowi pokazując się być Bogiem
y Człowiekiem w jednej Osobie, wrogom nie biał
wyznawać y S: Cyrillus.

Drugie Świadcstwo tegoż Święte^o ex libro 4.
contra Nestorium przywiedzione iest te: Iako bowiem
Pochodzi z Ojca Duch S: Je według przyrodzenia rostaige, tak
też sposobie y przez same Syna ponieważ Je iest przyrodzennie.

R: Y na tym miejscu o Pochodzeniu Ducha S:
ad extra albo do czesnym mówią doharuige Nestori
użrowi

użłowi, że iest *Arystus* Bogiem, poniewaz tego iest *Duch*:
przyrodzenno.

Trecie *Swiadectwo* z tegoż *Swiętego* do *Theodozjusza*
Cesarza od *X. B.* przywiedzione iest te: On (^{konieł} *Arystus*)

Duch wypuocza z siebie samego iako zgoła y dziec.

R. Ktor y tu niewidzi, że *S. Synilla* słowa rozu-
miej się o doczesnym *Pochodzeniu* *Ducha* *S.* od *Ary-*
stusa *Wcielonego*.

Uwazciez *Tedy*, że y *Pierwsze* troie *Swiadectwa*
z *Synilla* *S.* mesz *zwinilo* pomocne *dopokazania*, aby *Duch*:
Personalnie od *obudwoch* miał *pochozic*: bo iakom *vka-*
zał, *S. Synillus* totylko *intendował* *Ananom* *dowieśc*,
iż iest *Duch* *S.* *Spolistorny* *Oycu* y *Synowi*.

Uwazcie iezozre, że y *poslednieysze* *Swiadectwa* *precie*
Nestoriuszowi *przywiedzione*, *niemogą* się *rozumiec* o-
Przedwicznym *Pochodzeniu* *Personalnym*, a *etylko* o-
doczesnym *Istotnym*: bo *onemi* *ten* *Swięty* *dowodzil* *sthy-*
stusa *byc* *prawdziwym* *Bogiem*, a *niestworzeniem* *tylko*:
Bo-

Bo iakoż miał S: Cyrillus na Nestoriusza o Przedwiecz-
nym Pochodzeniu nacierać, ponieważ on wierzał być Po-
chodzenie Ducha S: od samego Ojca? wozym się zgadzał
z Ojcami S: Ktorzy Symbolum Niceno Sarogrodzkie bez
Przydátku y od Syna approbowali. Zgadzał się y z S:
Cyrillem, który na Epheskim Soborze præsidiując we-
spół z drugimi S: Ojcami pod Kłztwą zakazał, aby
nikt ani wymował, ani przydawał do Niceno Sarogrodz-
kiego Pręda, iako w swoim liście do Jana Antiochen'skiego
Wiadczy.

Wiemy o tym, że Łacinnicy Nestorian'ską herezyją
nam zadają, że tegoż zdania o Pochodzeniu Ducha S:
iestesimy, a lesię na tym sami bawo mylą, y dowiść
tego niemożę: Oycowie bowiem S: onego za to niepo-
tępiali, ani strasowali, owszem gdy tak Pochodzenie
Ducha S: od samego Ojca wyznawali, natosię nie od-
zywając, samym milczeniem, iako rzecz pewną y nie-
noroz approbowali, y zgadzającem się z nim pokazali.

Ani to

Ani to nam skodzić ma, że z Heretykiem wrym punk-
cie o Pochodzeniu zgadzamy się: Niemialo bowiem 123
miewaig heretycy w swoich naukach takich punktow,
w ktorych y z Kacinnikami się zgadzaię, y ten Nestoriusz
wierał w Boga w Trycy Jedynego, wierał że y Syn
jest Oycu spobitotny, że y Duch Si nie jest stworzenie.
Jesli tedy dlatego że heretyk tak vorzył, mielibysmy za-
błąd to poczytać, wiellubysmy w Wierze sobie wzroses-
bel przez to vorzynili. Nie idzie tedy z tym, że Nesto-
rusz tak vorzył, przeto fałsz jest. Nestoriusz uorzył ^{że} Duch Si
jest Stworzycielem, vorzył że Krystus jest naszym
Zbawicielem, toć to fałszem jest!

Ale wracaię się do nauki Si Synilla uiz teraz te swi-
dectwa, ktore się w piśmach Jego o personalnym Pochodze-
niu Ducha Si: od Samego Oycu własnie dla instrualcy-
cy nas Prawosławnych w nim nayduig, niektore tak
przywodzę.

Pierwsze jest tomo 2. Editionis Parisiensis A^o 1604.
libro-

libro de Sacrosancta Trinitate; gdzie tak mowi: Tymże
spodobem wierzamy w Jednego Ducha S: który z Ojcem
jest, y ożywi, który z Ojca pochodzi w Synie odpoczywa;
to jest, w Synie zastanawia się, y od Niego niepostępuje,
ca toż jest ^oniepochodzi. Tamże niżej wyraźnie
o tym tak pisze: Ojciec, Syn y Duch S: mają, co-
kolwiek mają, wyjąwszy Nierodzonego y Rodzonego, y
Pochodzenia, własności; w tych bowiem samych iednych
Personalnych własnościach Święte Trzy Persony różnią
się. A ponieważ temi tylko własnościami Persony,
od siebie się różnią, idzie z tym, iż y Duch S: od Syna się
nierozni inaczej, tylko jako od Rodzonego, a nie jako od-
Tchniętego: (co by się zaś znać miało przez te słowo
Ingeniti, nierodzonego, wygląda to sam że ten Święty
libro 1 Thesauri, c. 3. tak mowić: Ingenitum quasi prin-
cipium et causa, et est et intelligitur. Nierodzony jako Po-
czątek y przyczyna, y jest y rozumie się. A ponieważ nie-
rodzony jest Przyczyną taką, która tylko Ojcowi należy,
toż

idzie z tym że żadną miarą Syn Ducha Świętego
Przyrzeczony być nie może, bo nie jest Nieodrzonny,
ale Rodzony.

Tamże de Sanctissima Trinitate: Tenże święty
nierzeczy mowi tak: Ducha Świętego z Ojca
mianujemy y Duchem Ojcowskim nazywamy,
z Syna zaś Ducha Świętego nie mowimy,
lecz Duchem Synowskim nazywamy.

Oto y z tego świadectwa dać się to łatwo poznawac,
ze innym sensem na innych miejscach, Ten święty
mowił z obu dwud; a innym tu gdy rzekł: z Syna
nie mowimy. Tam tedy mowił z obu dwud według
jedney Istoty; a tu mowi, że nie podobni z Syna według
Persony: bo inaczej był by sam sobie przeciwnym, co mowić
o świętym niegodzi się.

Tenże święty przeciwko Nestoriusza, w odpowiedzi
na Dziełwisty Anathematizm, tak mowi:
Albowiem Pochodni wprawdzie z Boga Ojca Duch S.
według Zbawiciela głosu; lecz nieśudry od Syna.
Y tu nie śmiał więcej przydawac Ten święty nad to
co od Zbawiciela o Pochodzeniu słyszał, że Pochodni

Duch

Duch Święty od Ojca; względem Syna zaś wyznał
Ducha Świętego być spólistotnym.

Coż na innym miejscu Potwierdza wyraźnie Tenże
Święty, pisząc na S. Jana Ewangelistę lib: 10. wprost finé tak:
Duch bowiem Święty takim sposobem, od Jednorodzonej Ist-
ności Ojczy być nierozumie się, ale z niego przyrodzennie
pochodzi, Jednością teżcie Istności, innego niż od niego
nie będąc, lubo w Personie własnej bytnosc mieć rozumie się.
Gdzie iawnie mowi się Duch & Pochodzić z Istności Jednorodzonej,
według Jedności teżcie Istności, albo spólistności.

Cożym iestozre Tenże Święty libro II. in Joanne, c: 1.
Ponieważ spólistotny iest Synowi Duch: & sposobem Boga
przynależnym przer nie pochodzi, dla tego mowi Syn: iż
z mego wexmie.

Po Święty Cyrillu przystępuie X: B. do Świadectwa
Święte Chryzostoma, który tomo 5. homil: 134. tak się
cituie: Przyszedł ektynę do nas, dał nam Ducha który z niego iest,
z przyjął nasze ciała.

Tenże de Symbolo tak mowi: Ten iest Duch & od Ojca, & Syna Podo-
bny, który własne dany dziełi porędy nlicem iako Ocie.

R: I tu nie o Podobreniu Ducha & Personalny
y od Syna, ma się rozumieć, ale raczej przeciw Arianom.

ma. 18

ma się o Spółistotnym Pochodzeniu wyłatać, y o
 Doczesnym Posyłaniu na Dzielenie Darow. Iakoż
 Ten Święty zaraz wteżę homilii, namieniając Ariano,
 tali mówi: To wierząć, abyż te rozmowy nie psowali
 waszych obycajow dobrych: są bowiem herezycow, który
 mowa iako kancer zaraza, który Syna mniejszym byc
 od Oycy rozumie y Si^o Ducha między Stworzenia policza.

Na Potwierdzenie talowego mego wyłatać, przywo-
 dzę Tegoż Świętego, inше świadectwo, litore in orat:
 Catechistica, in Dictum Euangelij: Simile est Regnum
 Celorum Patrifamilias; Talowe jest:
 Wiemę y w Ducha Si^o Ducha Prawdy, który od Oycy pochodzi,
 Trojcy Dopelnienie. Z tego świadectwa ta się
 Dowodzi nasza o Pochodzeniu Ducha Si^o Prawowierna Nauka:

Ta Nauka Si^o Prizostoma jest Catechistica,
 Wzaga o Wiemę, Tu wczesne uweyke y sposobna okazja była,
 y sama potrzeba tego wyciągala, aby o Pochodzeniu
 Ducha Si^o y od Syna, dla wierzenia koniecznie wymianla była;
 A że iednala to nie jest dotożono: Zbiera się z tąd, że
 Prizostom Si^o niewierbal Pochodzenia Ducha Si^o od Syna byc personalnie.

For samo y tali się więcej skutecznie Dowodzi:
 Bez czego się wiemy Duch Si^o byc Trojcy Si^o Dopelnieniem,
 to nienależy do Dopelnienia Trojcy Świętey. Ale

bez

Bez Pochodzenia y od Syna, według textu S: *Strizostoma*,
 Duch Święty wiezy się być Trojcy Świętej Dopelnienie;
 Toć Pochodzenie y od Syna, nie należy do Trojcy S: Dopelnienia.
 A jeżeli nie należy: Toć Duch S: według S: *Strizostoma*,
 nie pochodzi od Syna.

Zaczym y owe Pomienione
 wyżej świadectwa, nie mają się rozumieć o Pochodzeniu
 Personalnym, ale o Spółstotnym, y o Posyłaniu Do-
 czesnym: bo inaczej sam by sobie był Ten Święty przeciwny.

Terz orze z tego Świętego świadectwa Przyodzi X:B:
 ex Tomo 6. y mianuie Homilii tej pierwsz e Nowa:
 Iterum nobis David. Tegom Ja in Tomo 6. Editionis
 Parizienis nie należał. Jednali y wotym *descenduc*,
 Inymuie *stowany* Text talu: Widziż Zrodłem Wody
 Żywej być Boga, Wodę żywą Ducha S: Zrodło tedy
 Wody Żywej otec jest, Kzela zé Zrodła Syn, woda Kzeli
 Duch Święty.

R. Nie mowi tu Ten Święty, że z Kzeli, albo przez
 Kzelę, (i: *calio* X:B: *wnosi*;) pochodzi Woda, to jest Duch S:
 bo też Kzela, Wody nie jest Zrodłem. Ale mowi:
 Woda Kzeli Duch Święty. Inza bowiem jest mowić:
 Woda Kzeli; a Inza: Woda z Kzeli. Talc Inza
 rzecz jest mowić: Duch Synowski; a Inza: Duch z Syna.
 Nic tedy skutecznego na stronę Przeciwną y ztąd się niedobawie.

przeu. Who nam

Przy:

Przy łoncu przynodzi K: B: Text S: Bazilego Libro
de Spiritu Sancto c: 18. Przyrodzona Dobroc y Przyro-
dzona Swiętobliwosc' od Oycy przez iednorodzonego Syna
na Ducha S: przychodzi. Ztego textu to K: B: nawodzi:
Jeze li Bortwo na Ducha przez Syna przychodzi, Toć
Duch S: biorąc to od Syna ponieważ przez Syna, musi
y od Syna pochodzić.

R: Tym swiadcetwem y tą swoią illarią wyrzwa
mię K: B: abym łoniecznie uwiadomił, że byc przez
Syna y od Syna, nie iest iedno. Ialio wyrzarnie S: Damascé
Lib: 1. c: 18. swiadczy: Filij quog³ Spiritu dicitur non ut
Ex ipso, sed Per ipsum ex Patre procedens, Solu enim Patris
Causa est. Synowskiim też Duch nazywanę, nie ialio znie^o
ale Przez niego z Oycy pochodzący, Sam bowiem ieden
Ociec Przyczyną iest. Według ktorego swiadcetwa,
Byc tyllio Duchowi S: Synowskiim, y Byc Przez Syna
możę byc iedno, dla spoli Anosci z Synem, ialio z Personą
Posrednią: a nie iest iedno Byc y od Syna, tak iżby
Syn był Ducha S: Przyczyną: Ponieważ Sam ieden
Ociec Przyczyną iest.

Wprawdzie

Wprawdzie te Dwie Dicie od y Przez liczą się od S.^o Bazylego y od innych Doctorow pospolicie między Actiami Bozliemi ad extra względem Stworzenia, za iedno torę za Przyczynę. Ale ad intra wewnątrz Bozwa niemożę się właśnie liczyć dicitio Przez za Przyczynę. Jako też y Dicitio od albo Ex niezawsze się za Przyczynę liczy, ale też y za Przyswojenie, iako się wyżej mówiło.

Ale może odemnie potrzebować Zadawać abym uwia-
domił, co jest według Sycow S.^o Wschodnich Duchowni-
Pochodzie Przez Syna? gdyż się rozumie nie tylko ad
Extra względem posyłania do Stworzenia, ale też i
ad intra wewnątrz Bozwa? Ponieważ nato wiele
jest świadectw, y oprócz wspomnianego z Bazylego S.^o.

S.^o Gregorz bowiem Thaumaturgus in Expositione
Fidei (Folio 23.) pisze tak: Confitemur Consubstantialē
esse Patri Filium et Spiritū Sanctū, et Unā Substantiā Trinitati.
id est Unam Diuinitatem naturaliter manente Patre Inge-
nito, Genito autē Filio ex Patre, Verā generatione, non
factione ex Voluntate, et Spiritu: S. ex Substantiā Patri
PER Filium aternē emissio. Wyznawamy,

Spot

Spółistotnego być Ojcowi Syna, y Ducha S: y iedną Istnosć Trocy
to iest iedne Bóstwo przyrodzenie, w który przebywa Ociec
Nierodzony, Syn zaś Rodzony z Ojca prawdziwy Rodzeniem a nie
czynieniem zwoła, y Duch S: z Istnosi Ojcowskiej Przez
Syna Przedwiecznie wypuszczony.

S: Athanazy także in Orat: cōtra Hypocriſi Samofatená:
Impossibile in Trinitatis gloria Spiritu conglorificari, nisi
ex Deo per Filium progrediendi modo, non autē fiendi ratione
naturam habeat. Niepodobna aby w stwale Trocy Duch był
Spółchwalony, chyba że z Boga Przez Syna sposobem Pochodzenia
a nie względem czynienia, naturę ma.

Nie inaczej y Damascen S: lib: 1. de Orthodoxa Fide c: 15:
Ipse quippe Mens est, Rationis abyssus, Verbi Genitor, Expla-
nansq; Spiritus per verbum productor. Et infra: Spiritus Sanctus
Patris potentia est, Diuinitatis latebras declarans, à Patre
quidem Per Filium procedens. (quo pacto id fiat nouit ipse)
non tamen gignendi modo. On także Rozumem iest, Umieję-
tnosci Słabością, Słowa Rodzic, y wytawiającego Ducha
Przez Słowo Wypuszciciel. y niezey: Duch S: Ojcowstwa moc iest
Bóstwa Słynności obiańcający, od Ojca zaś Przez Syna Pochodzący
(iałym sposobem to bywa sam rna:) iednaki nie sposobem
Rodzenia.

Podobne

Podobne tym słowa znajduj się u S.^o Gregorza
Nyssena u S.^o Grilla Alexandrijskiego, y u innych, gdzie
iawnie powiada się Duch S.^o pochodzić Przez Syna ad intra
wewnątrz Bóstwa: a wialimże Rozumieniu?

Na to odpowiadam: lubo pospolicie Nauczyciele Wschodu
powiadają, że Duch S.^o pochodzi Przez Syna ad Extra
względem Poyłania do stworzenia, co iednoż jest y
pochodzić od Syna w czasie: Jednak gdy się y to rozumie
że w pomienionych korałeczkach Oycow S.^o mowi-
się pochodzić Duch S.^o Przez Syna ad Intra wewnątrz
Bóstwa: Nieznaczy to żadnym sposobem, aby Syn był
Początkiem y Przyczyną Bytności Ducha S.^o Persony,
ialu się nie było, ale znaczy, iż Posrednia jest
według Porządku Persona w Bóstwie Syn, Przez którą
y z którym, Ociec y Duch S.^o złącza się z sobą, ile do
Itności Bóstwiey iedney. Ialio bowiem własność jest
medij to jest Srodkiem złączać Początek y Koniec,
tak Syn od Oycy biorąc Itność, przednim sposobem
według Porządku y według naszego poymowania,
y mając po sobie teyż Itności Wzrostka Ducha S.^o

posrednim

złącza

złącza onego z Oycem y z sobą Istotnie iako Srodeli nie
 sam od siebie nie wywodzący, ale tylko przyswoiający
 y iednoczący, sposobem nam nie pojętym według Da-
 mascena, iakim sam Bóg zna.

Jeśli znówu chce zadawać wiedzieć, może się to
 dowieść z którego świętego, iż w Bostwie te słowa
 Przez Syna złączają złączenie Person według Istności
 Srodliwym Synem.

R: Dowodzi się to iawnie naprodz s: Damascena
 który lib: 1. Fidei Orthodoxa c: 18. tak mowi: *Deus est*
Spiritus Sanctus, ac Per Filium cum Patre copulatus. Bogiem
 jest Duch s: y Przez Syna z Oycem złączony, to jest, istotnie.

Toż się dowodzi y z s: Athanarego, który Epł: ad Serap:
 Tomo 2. pisze tak: *Non enim extra verbum est Spiritus, sed cum sit*
in ipso verbo, in Deo per illud est. Ani bowiem oprocz słowa jest
 Duch s: ale gdy jest w samy słowie, w Bogu przez one jest:
 to jest w Oycu Przez słowo Duch s: istotnie jest.

Do tegoż się sciaga y inrze Tegez s: Orat: 4. contra
 Arianos Swia dectwo, gdy mowi: *Neq; Spiritus Filius Patri*
coaptat sed Spiritus potius ad Verbo accipit. Ani Duch Syna
 z Oycem złącza ale Duch raczy to do słowa bierze, to jest
 złączenie istotne z Oycem Duch Święty przez Personę
 słowa ma.

Co pot-

So potwierdza y sam litorego tu text X. B. citował Bacili. S. libro de Spiritu Sancto contra Sabellianos et Ariū tali morig. Spiritū Filij in suā ac Patris communionem assumit. Duchą Syn do swojey y Oycowślicy Spolecności przymule.

Sam też Baroniusz Łacinski cituje S. Maxima, że on starcy Rzymianow y S. Grylla Alexandrijskie Prawdziwo Pochodzeniu Duchą S. Naulę tak byc napisal ad Marinum Diaconum. Attulerunt Romani Auctoritates horū Patrum sibi Suffragantes nec non Gryllum Alexandrinum (in sacris illis commentarijs que in Euangelistam Joannem scripsit) quibz nullo pacto Spiritū Sancti Filium esse causam se ipsos affirmare ostenderūt; vna enim nouerunt Filij et Spiritū Sancti esse causam Patre videlicet, Filij quidem generatione, Spiritū vero Sancti spiratione; sed ut per ipsum Filium procedere dicentes Spiritū S. declararent etiam ut hoc pacto Essentia Connexionē et Identitatem et Immutabilitatem indicarent. To jest: Przynieśli Rzymianie Dowody swoich Oycow so bie pomocne y Grylla Alexandrijskie (w święto bliwy ie z lumacrenia, na S. Euangelistę Jana napisanym.) litoremi iż rządny sposobem Duchą S. Synniciełt. Dzy czyna, onych twierdzic psłazali; iedną borień znałi, Synowi y Duchowi Święte,

Baro Latin:
Año 867. n. 60.

129

być Pryczyne Ogca Synowi zaiste Przez Rodzenie Duchowi
zaś Świątemu przez Ichnienie, ale żeby Przez Same Syna
Pochodzie Ducha S^o mowice wyrazili też, iż tym sposobem
wnosi złączenie y jedność a nieodmienność poliaruig.

Z tych tedy Dowodow poliaruie się iawnie że Synieśt
Irodliem złączającym Ducha S^o z Oycem y z sobą według
teyże iedney Boz licy Istności, (a nie według Pryczyny
y Początku w Bożtwie:) y toto iest mowic, że Pochodzi
Duch S^o od Oyca Przez Syna: Dokłada też y tego, że ta

Dictio Per, albo Przez, może tu oraz znaczyć Simul (sum
to iest Wespół z nim, Tak iż Duch S^o Przez Syna y Wespół
z Synem Rodzącym się Pochodzie poymuie się; według słow
S^o Gregorza Nyssa'na contra Eunomium piszącego tak:
sum ipso vero (id est cu Filio:) et per ipsum (id est per Filium:)
statim etiam ei coniuncti Spiritus S^o conapit. Z Syné zaś y Przez
Syna oraz też y wespół Duch S^o poymuie się.

Jednakże tyllko się tak może rozumieć, Przez y Wespół zni,
za iedno względe samey Persony w Bożtwie posrzedney Synowstwie,
a nie względem inश्य. Bo y sam Syn Wespół z Duchem
S^o pochodzącym rodzi się, według słow S^o Damascena
lib: 1. de Fide c: 10. omych: Simul porro et Filij ex Patre generatio,
et Spiritus S^o Processio ē. Wespół zaś y Synowstwie z Oyca Rodzenie y Ducha S^o pocho
dzenie jest.

A iednak nie mowi się aby Syn Rodził się Przez Ducha S.^o
 bo Duch Święty nie jest Posrzednią Personą przed Synem.

A że sam jest Syn własnie Personą w Bostwie według
 Porządku Posrzednią, która się daje poymować zaraz
 po Oycu wprzód przed Personą Ducha S.^o daje się to
 wiedzieć, nie tyllko z Słow Euangelickich owych:
 W Imię Oycy y Syna y Świętego Ducha; ale też
 y z objaśnienia Tegoż Damascena S.^o który lib. i. c. 16
 mowi: Że Syn jest Primordialem Potentia Patris;
 to jest Przednią Moc Oycowską, a Duch S.^o wie po Synie
 nazywa się Mocą Tegoż Oycy. Zaczynam tyllko o Samym
 Synie iako Posrzednim może się rozumieć Przez y wespół
 z Nim za iedno, że Duch S.^o słusznie przez Syna y wespół
 z Synem pochodzie mowi się, wyrażając Złączenie
 w Bostwie irotne.

Do te y to przydawam, iż się Oycom Świętym Wschodni
 tych Słow: z Oycy Przez Syna Duch S.^o Pochodzi zaczyna
 podobnie to dla te; aby przeciw Arianom temi Słowami oraz, y co się
 nosi Boga Trojcy z wyłączenia trzech Person, y w Trojcy iedności
 Henoii Bozkiej, z Złączenia Przez Syna iawną była.

To wszystko tak przedłożywszy, Wraca się do Textu S.^o Bazile
 od K. Bojmy citowanego: Na który tak Odpowiada:
 iż według wykładu tych Słow: Przez Syna, tu przedłożone;

Tyllio się znaczy: że Bóstwo od Ojca na Ducha S: przychodzi
Przez Syna, iako Przez Krodzi złączeni w Bóstwie Jst:
nosi Ducha S: z Ojcem y z sobą; a nieznaczy się to, aby
Syn z Ojcem miał być Przyczyną Ichną Ducha Święte;
ponieważ Sam tyllio Ociec jest w Bóstwie Przyczyną
y Początkiem według wyżej rzeczonych Ojcow. Wskazanie.

Daley, Na owe Słowa z Psalmu 32: Słowem Pan-
nim Nieba zmocnione są, a Duchem Wstępnego wśelena Moc Jst.
Wnosi z tegoż Świętego Bazylego X: B: declaratig talig:
Jako sprawując Słowo zmocniło Niebo, tak też Duch Bóstwa,
który od Ojca pochodzi, to jest Ten który z Wstępnego jest, żeby
nie iako przychodził przez, y co siwozonego rozumiał,
ale iako z Boga mającego osobę chwalił. Skonczywszy
tę Declaratig mówi Za dawac talig: Widzisz, y
z Psalmu, y z nauki S: Bazylego, iż Duch S: pochodzi
od Ojca, ale tak, że też y z Wstępnego, które są Syné.

R: Na ten wykład Ja też tak się odzywam, że
ani z Psalmu ani z nauki S: Bazylego nie dać się przogola
wiedzieć, aby Wsta mieli znaczyć Syna Bóstwa, iako X: B:
przez gwałt naciąga, Owszem tamże z następnicych
S: Bazylego Słow, to się iawnie polazuje, iż Sam
Bóg Ociec przez Wsta ma się rozumieć; bo dalszy text S:
tak

taki brzmieni: Inueniemus autem alibi, Verbum quoque oris
 eius dictum, ut intelligatur Saluator noster et Spiritus eiusque Patre.
 Naydziemy raz gdzie indziej że y słowo vst iego rezzone iest,
 aby się rozumiał z bawicel y Duch Święty Jego, być z Oycza.
 Jereliż tedy Syn iest vst iego (to iest Oycza.) Słowem
 toc vstami iest sam ociec, z ktorych to vst
 y Syn y Duch Święty Bytność ma.

To samo wyrazniey iestce się taki Dowo dzi:
 Kto iest względem Syna vstami; Ten iest y względem
 Ducha S^o vstami; a iż Ociec iest względem Syna vstami:
 Ibo Syn iest słowo vst iego, iakło się z Textu vharznie;
 Toc Ociec iest y względem Ducha Świętę vstami.
 Toc według tego Świętę vsta z ktorych Duch S^o pochodzi,
 nie znaczą Syna Bozego, ale samego Oycza, albo virtutem
 Patris productiuam, Alac Oycowską wypuszczającą y
 Ducha S^o y same słowo, to iest Syna.

vide O ktorych to vstach y na inszym Mieyscu S^o Bazyli:
 Nam si ex ore dñi non credis spiritum procedente, nec verba dñi.
 Albowiem iest niewierzyż że z vst Bozych Duch pochodzi, ani wierzyż
 że słowo z vst Bozych pochodzi. to iest: z vst tychże, z tegoż mowię Oycza.

Iestce na polozanie swey omysłney powiesciż Duch
 vst wyraża Pochodzenie od Syna, inże mieysce z Jego
 Świętego libro de Spiritu S^o c. 18. X: B: taki przywo dzi:

y z tego

Y rzędo się dowodzi Duch: być Bogiem, iż się z Boga być powiada,
nie takim sposobem, takim wzywać rzeczy się z Boga, ale iako
z Boga pochodzący, ani przez wrodzenie, iako Syn, ale iako Duch
wstęgo. &c.

Secz y w tym Tercie przez Wsta znaczy się rzeczy, Ociec, ani Syn,
iako samy sens pokazuje. Po niżej zaraz taki text następuje:
Sed O. Dei Maiestat dicitur. Ale ystami Bożi Maiestat nazywa się.
Oto y naty Micyca ystami niemianuje się być Syn, ale Maiestat
Bożi, to jest osoba Boga Oycy, który sam sobie jest Poczucie,
a od niego wzytło pochodzi; A potym uiz niżej
wspomina się y Syn, tylkoż w ten sposób:
Quin et Christi Spiritus dicitur tanquam illi Naturae coniunctus.
Pa y Chrystusowym Duch się nazywa, iakożni Iestwem złączoney.
Iakobyż reuic: nazywa się y Striatusowym Duchem, nie
dla tego aby od niego pochodził, ale dla tego iż z onym
jest Będąc złączoney.

Porachowacby się preto rzeczy same' X: B: z efito, iako się
inależey miary od Starych B: Doctorow sam chwyta, y texty
ich inaczey wywraca, a nową miarę swą za starą wdaie.

Przygania na na koncu textem S: Pawła. ad Ro: 1. Tali moutgę:
Dadni y śmierci nietylko ci co to czynią, ale y co czyniąym pozwalają.
Ale Mogłby się sam w tym poceuwac: bo S: Paweł nie do
Drałow, ale do Rzymian te słowa mowi, z ktorych nietylko by
prawde miary S: poznawrzy, oney się nietrzymali, ale zawy-
myślami swymi idąc y drugich od soby podiggali. (o się y ten X: B:
Pawle. . .)

ROZDZIAŁ 2.

Jż Prawostawni Pisma S.^o ô Pochodzeniu Ducha S.^o
od Samego tylko Oycy, do rzeczy Używaig :
y nieinaczej niżeli Stara Wiara.

Da dacie tu naprod K. B iż my dowodząc Pochodzenie Ducha
byc od same Jedne^o Oycy nie do rzeczy ci tuimy ow^o Micyse z Jana S. c. 15. v. 26.
Gdy myślić Poczynać, którego Ja w^o od Oycy p^ozję Duch pr^owdy
ktory od Oycy Pochodzi, on swiadectwo da o mnie.
Taka swoig powieść p^otwierdza ty, iż iesli chcemy zt^o Micy-
sta skutecznie probowac, trzeba polzarac zedy w ty Micyse
napisano taki byto: Od same tylko Oycy Pochodzi a y nie od Syna.

Kż stuiemy do rzeczy te miejsce. Pbo kiedy się mowi: Kt^oy
od Oycy Pochodzi; koniecznie się to ztąd wnosy, iż od same tylko Oycy Pochodzi.
Tajż Pan stryż uż bliżo przed odesćie swoi zt^o swata, te słowa
mowig, ostatni czas miał, y szazig ostatniig do Wawierzenia
Verniow swoich w miere: Dla t^o za rzecz potrzebna Idzic,
Do statecznie to wzystko na ty Micyse powiedziac, co
rozumiał byc naleznego do wiewenia ô Pochodzeniu Ducha.
A iż na on czas nie przytożył Pochodzenia y od siebie,
ani przed ty na żadnym Inzym Micyse te nie wczynił;
Wnosic się musi ztąd koniecznie to, iż gdy mowi ze Duch S.^o
Pochodzi od Oycy, ma się rozumiec, iż Pochodzi
od Samego tylko Oycy.

Bo

100

Bo gdy Tenże Święty Jan mówi: Widzieliśmy chwale Jego, chwale
 iako Jednorodzonego od Ojca. Pytam: czy nierozumie się tu
 od same tyłko Ojca, a y nie odlic inż e Syn być Jednorodzon, lubo y nie przy-
 tożono tych słoweli od same tyłko? Peronie się musi przy-
 znać, iż tu znaczy od same tyłko Ojca być Jednorodzonym.
 Iako tedy Syn od same tyłko Ojca się rodzi lubo od same
 tyłko nieprzytożono: Tali ma się rozumiec że y Duch S.
 od samego tyłko Ojca Pochodzi, lubo od same nieprzytożono.

Podobny też sposobę In Symbolo, gdy S: Oycowie na Sy-
 nodach Wselenkich tali wienac wozą: Wierzę w Jedne Boga
 Ojca etc: y w Jednego Pana od Ojca Rodzonego. A zaś y tu nie-
 ma się rozumiec, iż Syn od same tyłko Ojca Rodzony jest,
 lubo nieprzytożył: od same tyłko? Toc się ma tali rozumiec
 y o Duchu S: gdy się wty Wyznaniu mianuje, od Ojca Po-
 chodzić, iż się ma Pochodzenie od same tyłko Ojca poznać.

Poty Dacie X:B: na pilną uwagę to, że luboby y do-
 zono było wty świadectwie, iż od samego tyłko Ojca Pochodzi,
 iez częby się ty słowem nie odsądzalo Pochodzenie y od Syna.
 Co Dowodzi owy świadectwe, v S: Jana c: 17. v: 3. Ten zaś
 jest Żywot wieczny, aby siebie same Boga poznali, y ktoregaś postać Jezusa.

Z tego Miejsca to wnosi, iż lubo wty teście Bogie Syna
 y Duchu S: nienazywa, a same Ojca tali mianuje, tednak też
 y Onym Bożtwo należy.

Podobne Temu świadectwu y Drugie cituje z Pawła S: do Tim:
 Ep: 1. c: 6. gdzie o Ojcu tali mówi: Który sam ma nieśmiertelnac,
 y ma polazarac swoich rąsow stricwusa. y ztąd X:B: prawi, niemoże się wniesc,
 żeby

żeby nieśmiertelność o Samym Oycu rozumiana była.

A zaty tłumaczy Piętnoże przywiedzione świadectwo tali:
Zywoť wiereny jest aby siebie poznali samego Boga, y Jego który
z tobą także tymże Bogiem jest Jezus Chrystus y Duch S.

Drugie też świadectwo tali tłumaczy: Sam ma Ociec
nieśmiertelność, ale niebez Syna y Ducha S.

R. Jako te oboje świadectwa, niezrządzą nam nię nasze
rozumienia, tali y wykład: Boyma, na te świadectwa nie jest skuteczny:
Bo w Pierwszym świadectwie gdzie się mianuje są dzieć być Bogiem;
Nie względem Syna y Ducha S. to się mowi, ale tyllio względem
fałszywych bogów, którzy mają od Prawdziwego Bostwa naturę
daleko inszą. Tali tłumacz S. stryżostom, y S. synillg, których
cituie formelę à Capite, na tenże rozdział S. Jana soment pisząc.

Talże y w Drugim świadectwie, nieśmiertelność samego
Bogu Oycu się przypisuje, niewzględem Syna y Ducha S.
ale względem tych fałszywych bogów, którzy mają daleko
inszą istotność od tey, którą ma Bóg Ociec y Syn y Duch S.

Dla tego zaś rzeciem że wykład tych Mieysz od X. B.
położony nie jest skuteczny, bo według tego wykładu,
byłoby to słowo Sam. próżne, y nie potrzebne:
ponieważ także rozumie się nieśmiertelność o Synie
y o Duchu Świętym, która y o Oycu się rozumie.

Niedyby raczy Ładawacz z tymże S. synillem tali rekt:
Sam Ociec Bogiem nieśmiertelnym jest, to jest, od siebie same,
a Syn y Duch Święty mają Bostwo y nieśmiertelność,
ale od Oycy; to by do rzeczy talowoy wykład był,

y te

183

y te Słowo Sam, nie prozine by było, y zgadzałoby się
w tłumaczeniu z Świętymi Ojcami.

Daley Postępujęc, Taką Szyni X: B:
pod Tmieniem naszym Obiectig:

Mianuie Ewangelia^{ze Duchd:} od Oycy pochodzi, a niemianuie od Syna pochodzi.
So samze ^{lib:} dołuuie tali: Paweł Święty mianuie, iż sam Ociec ma
nieśmiertelność, a niemianuie tego o ~~Chrystusie~~; a przeciw nieważy
consequentia, aby Chrystus nieśmiertelności nie miał.
Zaczynam y to wnośi: że lubo niemianuie się w Ewangelię,
na tym ~~Chrystusie~~ y od Syna, Jednali doyc natym iest, iż to
z inzych Słow, y z Świętych Oycow, y Serwiu Oświadczenia,
do wiadomości podano iest.

R: Rozważam, że nie słaby consequentia
talia: nie mianuie się od Syna, przeto nie-
pochodzi od niego; gdyby iáko prawi, z in-
szych Słow y Mieysc, Pisma Świętego, y Świętych
Oycow, y z oświadczenia Serwiu, to się Dowied
mogło: Ale iż się to, iáko o tym ieszcze
niżej będzie, Dowied nie może; Przeto
ta consequentia nasza: nie mianuie się od Syna,
Ergo niepocho dzi od Syna, iest ważna.

A że iednali tę consequentig, na contempt nam,

10-

49.
56.
Powiada Podobną być owey :

Mowi kto że Piotr ma Matkę, Ergo ten mowi że niema Ojca.

Mowi kto że ma Brata, Ergo mowi że niema Siostry.

Jakob Patriarcha Pochodzi od Abrahama, Ergo niepochodzi od Izachia.

Ja też sum Bona Venia Te Consequentia:
Pochodzi od Ojca, Ergo Pochodzi y od Syna;
Sądzę być podobną owey :

Mowi kto że Piotr ma in viuis Matkę, Er ten mowi że ma y Ojca.

Mowi kto że ma Brata, Ergo ten mowi że ma y Siostrę.

Inza raz mowić o Jakobie, bo to per expressum,
w Firmie się znajduje.

Alc to Poniechawszy Już Pnystępnie do owych
Swiadectw, ktoremi wstanie X: B: peltazac,
iz my inaczej teraz rozumie my Ewangelię,
a niżeli stara wiara rozumiała.

Wnosi Naprod S: Cyrilla pizgce na też S: Jana Nowozali:
Jako Synow sli Duch jest przyrodzenno w nim mieszkaizcy,
y przez niego Pochodzący, tak za prawdę Oycow sli m Duchem jest:
ktorym rad Duch Spłny, ci za prawdę oddzielic się nie mogą.
Itgd wnosi tali: niadziz że nie odrame ty luo Ojca, ale y od Syna,
poniewaz przez Syna. etc:

R: Te

R. Te słowa S: Synlla według wyżej, pomienio-
ney nauki, mają się tak rozumieć: Pochodzi od Ojca
Duch S: przez Syna, iako przez osobę poszczególną, która
Ducha S: z Ojcem y z sobą złącza Istotnie, to jest,
według jednej Istoty, iako Srodki, Sposobu na nie-
pojętym. a przeto nieznaczy te słowo Przez, aby Syn
miał być Przyczyną Ducha S: ale tyllko znaczy złącze-
nie Ducha S: z Ojcem przez Syna albo Synem.

Do rozwiązania za I wtorego świadectwa nateż miej-
sce v Jana S: od S: Augustyna wytlumaczonego Kim
Przystąpię, należy naprzód dla gruntowney odpowie-
dzi, tę Przestrożę z tegoż S: wyjętą przedłożyć:
Który dos: Hieronyma tom. 2. Editionis Antwerp-
piensis tak piíše: Ja bowiem przyznałamsię miłosci twej.
iz iednym tyllko gim a S: Księgom, które sobie samowolnie nazywa-
jąc, nauczyłem się te rzeczy zbawczną dawać, zę się żaden na-
tych Księgach od S: Prorokow y Apostolow pisanych nie zawie-
dzieć, aby mieli w tym pobłędzić. etc. y trochę niżej tyllko mowi:
Inrych

Eph. 19.

Innych zaś Authorów Księgi tak czytamy, że lubo oni y świę-
tościwości y mądrości świadkami, niedłatego iednak naukę id
zaprawdę przytaczamy, iż oni tak rozumieć, ale iż al-
bo z piśm S: wyraźnie albo z dowodów ku prawdzie podobnych,
y któreby się z prawdą zgadzały, dowodzić mogli.

Z tych słów S: Augustyna czy nieda się to wolać
wiedzieć, iż prawczyście prawdy, lubo byli y święci, y
mądrzy, nie we wszystkim iednak y przy prawdzie się
otrzymać mogli, ale czasem lub przez słabość, lub przez
postrzeżenie, y potrzebę się musieli, będąc ieszcze przed śmier-
cią podległymi grzechom choć powzednim, wszak
tylko to, po Panu KRISTUSIE, sama Kasi:
Panna ten dar od Pana Boga nad wszystkich miała,
że y venialiter niepogrzeszła.

A tu z tejże okazji zaręcz potrzebna Dążyć
y to pokazać, dla której by przyczyny oni ff: Cyco-
wie Synody Wselen'skie składać potrzebowali, ieshi
by Żadnemu z Cyków ff: ^{od Prawdy} per accidens, ex infirmita-
te, tre-

tręfankiem z włoŃności człowieka, odpaŃ była rzecz
niepodobna? Zaiste między innymi przyczynami,
także Cerkiwni Nauzcycielowie (onięctamię, y dla
tey przyczyny, Synody Ńkła dane bywali,) aby nanię
za natchnieniem Ducha S: roznych Nauzcycie-
low, rozne o Wierze nauki examinowano, a z nich
ktore by się nalarły być zgodne z prawdę, te appro-
bowano, ktore by zaś byli wątpliwe za niepewne
poczytano. Tak tedy z przyczyny Synodalney,
także y z nauki S: Augustyna chciał bym się nauczyć,
czy niemożę się to inferować, że y ia niepogrzedzę,
gdy niebędę wierzał o Pochodzeniu Ducha S y od-
Syna, dla tego, iż Augustyn S: nanięktorych miej-
scach zdał się tak rozumieć? ponieważ niewidzę
tak wyraźnych od niego dowodow, y z pisma S:
y z samych racj, z ktorych by się koniecznie Po-
chodzenie y od Syna wnosić musiało. Ponieważ
y sam

y sam nato porwala, iako w Rozdziale 1. Epł 3.
ad Fortunatium declarował.

W prawdzie ma ten Świąty dowody o Pochodzeniu
Duchas: y od Syna, ktorosię Łacinnikom Zdaię być
ku prawdzie podobne, ale nieowrzehi są pewne.
Bo y sam taki swemu Zdaniu o Pochodzeniu Duchas:
iako y onym swoim dowodom niecale dusza, y za pew-
ne one liczyg' nieśmie, ato się daie wiedzieć z wła-
sney ięgo modlitwy, ktorą przy Monozeniu Księgi 15. Se-
Sacrosancta Trinitate do Pana Boga w ten sposob-
czyni: Przed tobą iest stałość y słabość moia, one zachoway,
ate v zdrow, przed Tobą iest vmiejętność y nieumiejętność moia,
wiem że to napisano: w wielomowności nie iest zbawienie.
A samym końcu mowi taki: Pamię Boże w Trocy iedy-
ny: som kłowich mowil w tych Księgach z natchnienia twego,
niech to poznaię y twoi, iedłim co z mego domysłu, y Ty przebac
y twoi. Znowu tenże Świąty natenże sens libro 8.
deff: Trinit: zaraz z początku taki mowi: Odpuszczer-
nia proszę

Proa: 10.
v. 19.

136
proszę: ięśli gdrze szwanluic (pamiętny bawim ięstem, nie tył-
ko chęnia, ale też słabosci moicy) wtych. leczy to czytać będy,
aby wybaczyli. proszę, gdrze, zęm barzicy chciab, anizęłm mogł
mowić, postuzęgę eł:

Ponieważ tedy ten Święty prosi, aby wozym się omy-
lił z swoięy słabosci, przebaczone było, to znać zę o Po-
chodzeniu Ducha S: od Syna tyłko coniecturaliter et
opinativè, a nie definitiue et doctrinaliter pisał.
to ięst, tyłko mniemaięc y domyszlaięc się, a nie sta-
nowięc y naucaięc, diszlurował.

Rzeczysz, iż S: Augustyn w modlitwie swoięy
do Pana Boga, z pokony słabosci sobie tu przypisywał.

R. Nie tyłko z pokony, ale y iwedług samey wła-
snie prawdy, czuł się być włomnym w swoięy nauce, (osię
daie wiedziēć iawnie z Ięgo Knięg Retractationum
miānowanych, gdzie niektore swoie zdania in fide
odwoływał y poprawował; miedzy litorem i y o Poch-
dzeniu Ducha S: zę toż uczynił, szuznięc może
colligowac;
z tąd 255

Ztąd, że tego Księgi na Synodzie walnym, i iho sam
 X. B. lubo y nie ^{zadane} ciałe świadectwa przyznawa. Appro-
 bowane były: a pewnie by nie były approbowane, bo na-
 on czas pod klątwą warowano, aby wyznanie Wiary Ni-
 cenokonstantynopolskie bez żadnego przydatku w całości
 zostawało. Zaczynamy tedy colligere że odziedania tego
 o Pochodzeniu Ducha S: z przydatkiem y od Syna, Au-
 gustyn S: odstąpiwszy, nie podawał ad trutinam Syno-
 dowi tego Tractatu; albo jeśli podawał, tedy conależa-
 ło poprawić ^{podawane} poprawinwszy. Forz znać y ztąd, że był skłon-
 nym do odmiennienia tego swego Zdania, o którym przedtym
 tyllko disputatiue a nie definiuie, to iest w sposob dis-
 putacye, a nie w sposob ograniczenia Wiary na nielito-
 wych miejscach tractował. Bo gdy przyszło onemu sta-
 nowić, y ograniczać samą istotną wiarę o Pochodzeniu
 S: Ducha: Słuchajcie, i iho przyznał tomo 3. in En-
 chiridio c. 10. Satis est Christiano credere Trinitatem,
 Patrem scilicet et Filium a Patre genitum, et Spiritum Sanctum
 ab eodem Patre procedentem. Dosyć iest Arianinowi wie-
 rzać w Trojce, to iest Ojca, y Syna od Ojca rodzonego, y Ducha S:
 od tegoż Ojca pochodzącego.

ma
 iac sumgul. w
 kwoięj nauce,

Tu-

154

Tu nanotować, iż te słowa, Doyć jest wierząc w Du-
cha S: od tegoż Oycy pochodzącego, iednoż są z owemi
Słowami, iż niekonieczni to należy do Zbawienia wia-
rząc że Duch S: pochodzi y od Syna: Bo iedliby potrzeba
było wierząc że pochodzi y od Syna, niebyłoby Doyć
wierząc iż pochodzi od Oycy, iako ten święty przyznawa,
że Doyć.

To tedy wszystko co należy przedbrzywszy, biorę iuz te-
raz przed siebie wykład tegoż świętego na Rozdział 15 S:
Jana, ktorą się nayduie libro de Trinit: 15. c. 27. gdzie
tak mowi: Memus trinitus mowje; który od Oycy pochodzi, za-
milerat y od Syna albo od obudwuch: y daie taką ratię: Jako-
bowim jly rekt: Moia nauka nie jest moia, ale tego, który mię posłał,
niezaprał że tego nauka była, choiż ię mowił niebyć swięt ale oycow-
szę: tak daleko barziej niezaprał od siebie Pochodzić Ducha S:
jly rekt: od Oycy pochodzi, nie przypaie nie zemnie pochodzi,
et cetera.

R

Te dwoie miejsca pisma S: nie mogą być iednakięgo ro-
zumienia: bo Pierwsze miejsce o Nauce stryżusowej,
że ię przypisuje raczy Bogu Oycu, znaczy stryżu-
sowy reberentij ku Oycu, albo polowę, iako S: stryżostom
tłuma-

+ ad Augustina
wspomniał
Sne

tlumaczac te miysce Swiadery. Drugie zaś miysce
o Pochodzeniu Ducha S: gdy rzekł onim: który od Oj-
ca pochodzi; iest od Pana Hieronima opowiadanie nie pokory,
samey tylko prawdy do Zbawienia własnicy należącej,
y dla tego musiała się ta prawda natym drugim miys-
cu dostatecznie wyrazić.

Do tego, na Pierwszym miyscu, Gdy mówi
Pan Hieronim: Moia nauka, nie iest moia; Nie tyś to nieza-
przał że to Jego nauka była, ale iestż wyrażnie
wyznał, naprzyod tamże mowisz tak: Moia nauka. Gdy
zaś rzekł: że Duch S: od Ojca pochodzi; tu nie rzekł tak:
Duch S: który zemnie pochodzi, nie zemnie pochodzi, ale z Ojca;
Lecz tyś tak rzekł: Który z Ojca pochodzi; Zaczyn nie przy-
znał tego, iż pochodzi y od niego. A ponieważ nie-
przyznał, kiedy własnicy occasia y potrzeba tego wy-
ciągała, tedy lubo niezaprztał, niemoże się iednak
dozd wnowić, że y przyznał Pochodzenie Ducha S:
Ojce od Siebie. A przyznawanie barzicy zwykło
rzecz utwierdzać, niżeli niezapieranie.

Widzicie tedy, że ten S: Stan Doctora prze-
strzegal, iako mamy y Swiętych y mędrych Doctorow
vua-

147
wzierać. Widzicie, że y swoją naukę Pochodzeniu Du-
cha S: y od Syna, za nieomylną prawdę niepodawał,
bo y sam oniey opinatiwé, zdomniemania tyllho mo-
wił, y Pana Boga iestliby wozym pobłędził, o pre-
baczenie prosił.

Nie może się przeto ta nauka Jezs y od Syna za sta-
rą poczytać, y my niepolegając nanię, dlatego od-
starey wiary nie odpadamy, trzymając się tegoż Świę-
tego nauki in Echinidio wymażoney.

J ROZDZIAŁ 3.

Z Świętego Jędrzeia Apostoła Nauka stara
nienaucza Pochodzenia y od Syna.

Dowodzę tego Naprzod wten sposób: z Żywota S: Jędrzeia:
Święty Jędrzey, iż Duch S: pochodzi od Oycy y
w ognie przebywa; taki nauczał, iako sam wierzał: wie-
rzał zaś bez przydatku y od Syna; bo nie inaczey,
y sam się nauczył, od Zbawiciela v Jana S: taki mowięc
o Duchu S: który od Oycy Pochodzi. Przeto także ten Święty
y drugich nauczał bez przydatku: a nauczać bez przydatku,
y od

y od Syna, iest toz, co nauczac' od samego Oycy. Nie-
godziło się bowiem inaczej nauczac', a inaczej wierzac';
y tak pokazuię się Wiara Jego y nauka być Istwa, że nie-
pochodzi Duch S: y od Syna.

Powtore, w Synie przebywać Duchowi S: nie iest toz
co y od Syna pochodzić; lecz według nauki tegoż Świę-
tego: Duch Święty przebwa w Synie: przeto tym samym od-
Syna niepochodzi. A iż nieznaczy toz przebywać w Sy-
nie. Co y pochodzić od Syna, tak się doharzuie: Pochod-
zić od Syna, iest bytnosc' mieć od niego; Przebywać
zas' w Synie, nieznaczy od niego mieć bytnosc', ale tyllko
znaczy ziednoczenie Istności z nim y w nim mieć. Bo
tak wyznawa (iakoż pize w Zywocie) Samże Św. Drey Świę-
ty mówiąc: Aby się pokazał być ieden Duch w Oycy y w Synie.
Zotego Duch S: y sam w sobie przebywa, a przed się
od siebie niepochodzi.

Powzecie, Pochodzić znaczy motu, to iest rusza-
nie, Przebywać zas' znaczy terminum motu, to iest
odpoczywanie. Zaaczym tedy się mowi: w Synie odpoczy-
wać, nieznaczy aby tym samym od Syna miał pocho-
dzić, ale tyllko to znaczy, że iest z nim według tegoż Istno-
ści. Po-

ty w nim
złączone,

139

Poczwarte. S: Jezzey dosyc rozumial byc tego do dostapienia Zbawienia tym ludziom, ktorych wyzt, aby wierzeli, ze Duch S: w Synie odpoczywa, bez zadney wzmianki y wiadomosci o Pochodzeniu y od Syna. Przeto Pochodzenie y od Syna, nierozumial byc za nauke potrzebną do Zbawienia. Bo gdyby to ^{bylo} Artykulem wiary, pewnieby mu nalezalo koniecznie tego ludzi nauczac. Zaczyn rzed daie sz wiedziec, iz wedlug ^{nauki} tego Swiętego, niepochozi Duch S: y od Syna.

R: Kzelit tu x: B: pytaige sz: Idzie sz w Nauce Jego wyrazu Pochodzenie Ducha S: od samego Oycy?

R: Ja tez wzaiem pytam; Idzie sz w Nauce Jego wyrazu Pochodzenie Ducha S: y od Syna? A przecie x: B: naciigga: y od Syna. lubo sz tedy to niewyrazu od samego Oycy Nowy, samy iednaly rzecz, per consequentiam stuznie sz dowodzi, wedlug przedlozonych Przyczyn.

Z nowu Kzelit Tenze: Wnieśc sz tez nie moze: w Synie przebywa y odpoczywa, Ergo od Syna niepochozi.

R: Daleko barciey ^{dowodzi} wnieśc sz nie moze: w Synie przebywa y odpoczywa, Ergo y od Syna Pochodzi: bo y ociec w Synie y w Duchu S: przebywa, a przecie od nich niepochozi. Zaczyn Duch S: gdy w Synie ialo w spolistotny a nie ialo w Przyczynie przebywa,

wnieśc

wnieść się to skutnie może że od Syna niepocho dzi; iako się y wyżej tu dowiodło, że w Synie przebywa Duchowi S.^v nie jest toż, co y od Syna pocho dzi.

A co Przywodzi X:B. Podobienstwo o Drewnie o Dąbzie, y o Owocu mówiąc: od Drewna wynika owoc, y na Dąbzie przebywa, a przecie to nieślodzi, aby z Dąbzi owoc niepocho dził.

R Nie tali się ma Ociec do Ducha S.^o iako Drewno do owocu, gdyż Drewno niemoże wyda wać Owocu bez Dąbzi; Ociec zaś może Ducha S.^o wypuścić bez kooperatiew Syna, iako y Syna sam tyłu przez się Rodzi. Tali też y Duch S.^o nie tali się ma do Syna, iako owoc do Dąbzi: Bo Dąbzi może być bez owocu, y wracem owoc bez Dąbzi; a Syn niemoże być bez Ducha Świętego, ani Duch S.^o bez Syna.

A co więkza tym Podobienstwem same u Jobie X:B. przedsiwi:

Bo Drewno y Dąbzi, za Dwie lładzie Przyrzymy względem owocu; a w Portwie porwalac dwoch Przyrzym obawia się, względem Ducha Świętego.

Nierzym tedy nie doharwie, aby iako rekt, nauka Świętego Jędnia, barziej się miało Pocho dzenie od Syna otwierdać, anizeli prowad.

Przy

6

140

Przy końcu, taką ratię x:B: wnosi: Jesliby Duch S:
nie pochodził y od Syna, gdy od Oycy pochodzi, niebyłby
Syn tą rzeczą, którą jest Ociec; a według wyznania
w żywocie Świętego Jędrzeia: To jest Jednorodzony, Co y Ten
jest, Ktory Rodzi; To się prawi rozumie, względem Ducha
Świętego, o którym tam rzecz.

R: Porwalam na to, że nie jest Syn tą rzeczą,
którą jest Ociec, względem Ducha Świętego, twarząc
Bytnosc Personalną; bo Personalnie, względem Trzech
Bożlich Person, reerewicznie się różni Syn od Oycy,
y od Ducha Świętego; A coż ztąd za Inconueniens,
liedy (według wyznania Świętego Jędrzeia)
Istotnie, według teyże Jedney Bożliwy Istności,
tż Jedną są rzeczą, Syn z Oycem, iak względem
siebie, tak y względem Ducha Świętego.

Owzem to się Dowodzi, że choćby y od Syna Duch S:
pochodził, przez Spolne Ichnienie Oycy y Syna, iak mówią
Łacinnicy; Jednak Ociec ile Ociec, y Syn ile Syn, y od siebieby
różni byli, y od Ducha S:° bo by przecie byli dwie Ichzące
Persony: Za czym nie byłiby tż jedną rzeczą, ale inszą
rzeczą Ichzącą byłby Ociec, a inszą rzeczą Ichzącą byłby Syn.

Miałby przeto Zadawacz rzeczy tego tu postregac, aby
niewpadł w herezję Sabellianą, confundując Persony, y
za jedną rzecz poczytując Oycy y Syna względem Ducha S:° według Ichnienia,
które jest sprawą Personalną.

ROZ-

ROZDZIAŁ 4.

Jż Prawosławni o Pochodzeniu Ducha S. od Ojca tyllio,
na mniey się niezawodzą z Baroniem Jza
ale go wważnie zazywają.

Nie tali często potrzysywamy Baroniuszem,
żebyśmy onemu iako iakiemu Prorokowi wfac mieli;
bo znamy go być niezycyliwym wiere z naszej Prawosławny;
Ale przyymuiemy go in tantum, in quantum iako Balaam
acz nierad czaem pro nostra parte co wymowi.

Niezawodzimy się tedy onym grubo iako iżda X Boymowi.

Bo conaprod z niego świadectwo przywodzi w Holcu 809.
gdzie napisano że 3. Papier zaliżat do Geda,
y od Syna przydawac, y tali mowi: Inza to iest,
że Papier naon czas zaliżat y od Syna przydawac, to gruda.
Inza zas iest mowic, że Duch S. pochodzi tyllio od Ojca.
to fałsz.

R: Subo te Dwie Propozicie są od siebie ponieligd. Słow tyllio rozne,
Pierwsza iednali na drugiey się funduje; to iest,
Zaliżanie przydawania na Pochodzeniu tyllio od Ojca.
Bo iż Papier zaliżat przydawac
y od Syna; z tego zaliżaru koniecznie to się

z biera

111

zbiera, że Pochodzenie od Syna niemasię liczyć za praw-
dę, gdyż się to przeciw wyznaniu Synodu Powszech-
nego Samogrodzkiego, po którym następujący z Synod
Epheski y insze ponim, pod listwą zachaził, aby
nieprzydawano nic dotęgo wyznania; (zegosię obawiając
Papiężowie dawniejsi, nie mieli przez kilka set lat
przydawać: Zegosię bał y Leo, y dla tego zachazał.

Postępując daley, tak do nas K: B: mowi:
Wszak wy wierzycie, iako S: Leo wiałli, którego od Boga natchnionym
y bystym oliem wyznawacie, a on chociay tego dofreda nieprzyda-
wał, przecie wierzył. Dzięć? (czytacie w Polskim Baroniusza
A^o: 447 n^o: 3. Nie inny jest Bóg, który mzi, nie Inny, który
Rodzony jest, nie inny który od Obaćwu pochodzi.

R: Przyznawamy, iż Leo S: od Boga był natchnio-
ny, ale żeby dofreda od Syna nieprzydawał, a przecie
tak wierzył, temu niewierzymy;

Citację K: B: nato Polskiego Baroniusza, a ta citacya
w Łacińskim tegoż Roku nienaduie się. wprawdzie
w inszym Roku się nayduie, ale za podczyzranego
y Łaciński Baroniusz dla tego się pooczytać musi, iż to

vi to nowi gołemi słowy bez żadnych dowodow, y żad-
nego Authora posobie nie alleguie.

D. X: zas **B:** to mowię: ^{mas,} Jako to podobna rzecz iest,
aby **Seo S:** litoy podczas Synodu ^{Chalc:} y świętobliwosci y
mądrosci inszych **ff:** Oycow celował, miał inaczey wsta-
mi in Symbolo wyznawać, a inaczey wierać? wyzna-
wać bez przydatku, a wierać z Przydatkiem? nie-
uszloby y prostemu płowielowi Boga się bojącemu tak-
czynie, daleko barziy tak wielkiemu **S:** bo by to była
iżna Hypocrysis, co absit o tym świętym rozumieć:
gdysby tak tenże **S:** Seo inaczey wierze, a inaczey wy-
znawaię, tym samym, Oycow **ff:** na Synod zgromado-
nym to za błąd poerztał, iż oni wśredzie zupełnie
Wiały nieograniczyli, liedy od Syna nieprzyłożyli.

Micenskiy **Z** nowu tak ^{z.B:} prawi: Nadto **Farogrodzlim** **S:** **S**łudzie
niemaz przydanego o Duchu **S:** żeby był Stworzycielem Nieba
y Ziemi, żeby był Bogiem, a przecie to onim trzeba wierać. toć
o tymże Duchu **S:** że pochodzi y od Syna, choiczy przed tym nie przy-
dawano, trzeba wierać.

R: Su bo o Duchu **S:** że iest Stworzycielem, że
iest Bogiem, tych słow ^{io. Kitaldzie} niepolozono, iednak toż insze-
mi

144

mi słony tam brzmie: bo rzeczono: y w Duchas: Pana oży-
wiającego, od Ojca pochodzącego. Gdyż y Pan ożywiający, nie-
co innego, iedno Boga y Stworzyciela znaczy. Ale
przydawac' Pochodzenie y od Syna, iest przydawac' rzecz
inną y nową, a to się czynić niegodzi. Co szerey tak uważam.

Oycowie N: ktorzy to Symbolum składali bez Pry-
datku y od Syna. Zynili to pewnie z natchnienia Duchas:
według prawdy. Zaczym y teraz według teyże praw-
dy, nie ma nikt y do wyznawania y do wierzenia przy-
dawac': bo prawda ma być in suo esse trwała nieporu-
szona, y nieodmienna.

Jesze y tak uważam: Fiz ff: Oycowie składając
te Symbolum, albo wierzyli iż pochodzi Duchas: od Sa-
mego tylko Ojca, albo zaś wierzyli że pochodzi y od Syna.
Jesli wierzyli, iakoż pewnie wierzyli, że od Samego Oj-
ca, toć y nam trzeba także wierzac', a od Syna nie przy-
dawac'. Jesli wierzyli że y od Syna, toć powinni byli
y od Syna przyłożyć, co sama prawda ponich wymagała,
y Zbawienie ludzkie tego potrzebowało, aby zaś czaś
zabiegali błędem, ktore potomnych wielow mieli
wyniknąć

wyniagąc. Ale iż tego nieuczynili; ożąd znać, że
tacy niewierzyli.

Przydaie przyt. X. Byto: Że y teraz Grecy niemają obli-
gacy przydawac to w Składzie, trzeba iednak wierzyć; bo tak nam
Święci Oycowie podali.

R. I ahoż to może być bez grzechu? wżdyć się ma-
ją Usta z Sercem zgadzac. iako Paweł S. do Rzymian
C. 10. v. 10 mowi: Sercem bywa wierzonu ku Sprawiedliwosci,
a Ustyż wyznanié dzieie ku Zbawieniu. I ahoż tedy ma ten
być Zbawiony, który inaczey wierzy, a inaczey wyznawa?
A ponieważ na potwierdzenie swey powieści przyco-
minax. B. Oycow ff. że oni tak podali; **P**ytam: Jesli
o tych Wschodnich S. Oycach mowi, którzy na Syno-
dach Symbolum bez Przydatku wyznawali y stwierdzali!
Ci niemogli w swoich prywatnych piśmach inaczey wy-
znawac y wierzac: bo by sobie sami przeciwni byli.
Jesli zas' mowia o S. Oycach Zachodnich; tych
według przestrogi S. Augustyna w Rozdziele 1 cito-
wanego, in tantum przymujemy, in quantum z Pismem S.
y z Powszechnemi Synodami się zgadzali. **Zadanie**

Zadani: B. wie sprze tak i szemur tedy Papier na On czas
 karal dwie tablice przybie w Kosciol z wyrytym wyznaniem, bez
 tego slowa y od Syna. y sam sobie tak odpowiada: nie-
 dla tego abysiz niegodzilo, y nie trzeba bylo wyznawac, ze y od Syna po-
 chodzi, bo to Artykul Wiary od Bycowff: podany: albo zeby ten Papier
 niewierzył byc Artykulem Wiary pochodzenia y od Syna, alez wielu
 inszych grzechn.

R: I ewna vnas rzecz jest, iz dla tego zakazad,
 ze sie niegodzilo, y nie trzeba bylo wyznawac y od Syna:
 bo to Artykulem nie jest od Bycow B: podanym, ponie-
 waz narzadnym z siedmiu Powrzecznych Synodow, nietyl-
 ko tego niepotwierdzono, ale ni wspomiano. Aco
 potym Zachodni Bycowia z rozkazania Papierow, na
 Particularnych Synodach o tym stanowili; to sie pro dog-
 mate niemoze poczytac: poniewaz sie bez consensu
 wzytliczy Cerwie dzialo: tak Swiadczy Cosimus Pa-
 pierz Anno, 402. w Dekrecie swoim v Authora Ga-
 ranzy. Contra Statuta Patrum condere aliquid vel mutare, nec
 huius quidem Sedis potest Auctoritas: apud nos enim in convulsis
 radicibus vivit antiquitas, cui decreta Patrum sanctorum Revere-
 tiam. Przeciw wyrokow Bycowff: stanowic co albo odmieniac

zajste

70
zaiste ani tej Stolicy nie moze Powaga: U nas bowiem nie pom-
fona w mocy swojej zostac Starozytnosc, lecz Oycowic s. po-
stanowila miec usposzanowanie.

A iż przecie K. B. z Baroniuszem swoim mianuie
to byc Arcykapłem, y te słowa przydaje: Ponieważ iako
historyczny tekst w Baroniuszu z własnego łacińskiego dłuższym świad-
* Leo B. czy, wyraźnie wyznał (Papięż) iż to wierzyć trzeba, chociaż do-
symbolum nieprzydawać.

Leonowé

R. Szukałem tego wyraźnego Papiężliwego wyzna-
nia z pilnością w łacińskim, ani nie znalazłem muszę tak
rozumieć, że te słowa od Papięża nie były wyrzeczone:
bo gdyby te onego wyraźne słowa były, miałby się omyśleć
y Lok, y miejsce, y Folium y Numerus wzmiankować,
a iż to się tak nie stało, muszę te świadectwo za nie-
pewne poczytać, iako y owe w Polskim Baroniuszu
formaliter tak napisano: Nie pytali o to, iedli Duch s.
pochodzi y od Syna, bo to iż była wiadoma prawda w wszystkich.
gdyż tych słów w łacińskim na tym miejscu y nigdzie
nie masz, owszem to tamże expresse napisano iest, że
na Synodzie Aquisgranthem, była o Tymym Duchu s.
Pochodzeniu agitowana Qualitio w te słowa: celebrata

Quit

Bar: sat: in
A^o 809. n. 62.
Foli: 60x.

111

fuit concilium hoc anno Aquisgranense, occasione mota Judaeis,
de Processione Spiritus Sancti. Et infra: Mense
Novembri concilium habuit de Processione Spiritus Sancti, cuius defi-
niendae causae Bernarius Episcopus cum ceteris Romanis ad Leonem
Papam missi sunt. Odrzawowane było tego Roku Concilium
Aquisgranskie, zoczarzey wzniesionej Ewangelickej o Pochodze-
nie Ducha Świętego. y daley: Miesiącem Novembra Sobor miał o Po-
chodzeniu Ducha Świętego dla którego ograniczenia Bernarius Biskup
z Inowroclawia do Rzymu ku Leonowi Papieżowi posłany był.

O toż widzieli, iż ta mniemana prawda o Pochodzeniu
Ducha Świętego y od Syna nie była w wszystkich wiadoma, iako
Polochi Baroniusz zmyśla: ponieważ dla decyzyey tey
Ewangelickej Bernarius Biskup ku Leonowi Papieżowi był
posłany.

Zaczynam te obwieściwać iako fałszywe odrzu-
ciwszy, tey się pewniejszey prawdy trzymam, iż Leo 3.
nieporzytał tey Addickej za Arystul od Gowszechney
Cerkwie wchwalony. y dla tego miał sobie za grzech ten
Przydłek do spedy przyjmować. Atak nażadany Ew-
angelickej o Pochodzeniu Świętego Ducha wozynił definityw nie przy-
dawac do spedy ani wierzac od Syna. Daleyze
Przy-

72
przyczyny cz gorliwośći swey ku wierze prawdziwey, ka-
zał wynyrować na tablicach bez Przydatku Symbolum,
aby tak, a nie inaczey na potomne wieli wierzone, pod-
łżył w s: Oycow na przodawajacych naznaczony.

Wylicza z tym ^{z. B.} że do myślowi szychże facistich Doktorow,
te przyczyny, dla których Papię i Leo na Przydatku do-
wieda nie przyzwolił, za Pierwszą te uważa: że się
to bez Zwiernosci dołożenia się ięgo wyznioło, bez którego nie
się w seculiwnych rzeczach stanowić niemoże, iako to S: Stephan
Carogradzki naucza.

✿ R: Zaden Kanon tego nie widoczny, aby
bez Papięza samego, albo y bez Posłow Jego nie było wolno
w seculiwnych sprawach co stanowić, sama experien-
tia pokazuje, że bez Papięza y bez Posłow Jego Powspol-
ne Synody, mogli bywać, y defacto bywali, iako to. 2.
był bez Damaza, y bez Posłow ięgo, ktorzy gdy by byli,
pewnie by ich Baroniusz nie przepomniał: Pięty też
bez Vigiliusza, y także bez Posłow Jego, iako się wyżej
dowiodło. A przecie w swięcy Towarze te synody
zostali, y S: Stephan, którego tyłko samego ięnego
często

148
często vsz, ad nauseam ^{2.3.} Invidectwo wspomina, nie sta-
mym tylko Papięzu wyrzeli, a ley o Patryarchach. co się
wszystko w Rozdziele 3. Pręci A. pokazało.

Drużę Przyerzynie dacie, nie przydawania: Że ięszce
nieczas był objaśnienie tego declarować.

R. • Jeśli by wolno było prywatnie Papięzom dla wy-
nikających nowych herezy co raz do preda przydawac,
poszłoby in infinitum, y nie byłoby temu przydawaniu kon-
ca, iako y herezyam końca niemasz. y tak musiałoby-
się kiedyś' terazniejsze Symbolum całkiem w insze prze-
mienie. Jako tedy piśmo S: nieda tego może się od-
mieniac y przydawac, że herezye nowe wynikać, tak
y Symbolum Sarogrodzkie, które od S: Przegorza Wielkie
miedzy czterema Synodami pro Evangelio poczytane ięst,
nienaruszone ma zostawac, lubo y herezye nowe co raz
wynikać: bo te y samemi Decretami Synodalnymi, mo-
gliby się wic bez naruszenia preda.

Trzecia łacińska Przyerzyna: Aby też kto nie rozumiał,
iako by łaciński Kościół miał janc Sarogrodzkie Symbolum, któ-
re niemiał tych słow y poczytu.

R. Pewnie

R. Pewnieby Leo tym samym te Symbolum zgañil,
ieśli by za prawdę Pochodzenie y od Syna poczytał: bo-
by się taki Synodalnemu wyrokowi sprzeciwił za niedo-
stateczne Symbolum w tym Artykule poczytañce.

Wspomina y tu ²² Florenjski Synod, y wałnym go
nazywa: ale nadaremnie: bo co się tam stało od Tre-
low, to się stało coactiue, zaprzymarzeniem, y Sobor
tam nie był Soborem, y Papiież nie był Papiieżem, iako-
się w Pierwszey Części tey Księgi wypisało: y na lon-
cus się tey Części wypisze.

Na loniec, te swoiõ additiõ in Symbolo, objañnie ^{nie} Łaciñcy
nazywaig. Wiõy objañnienie ma się brać z wnętrzey,
włañnosci samey rzeczy, to iest, ma się taż, a nie insza
rzecz wyraznieyszemi słowy wyłta dać, a Pochodzenie
od Syna nie nalezy do objañnienia Pochodzenia do Oycõ,
ale onemu coõ inszego przybyłego, iako by porwiercho-
wnego, y z naukiõ nowõ przydać. Trzeto ten Dru-
datek nie ma się objañnieniem nazywać; a choć by był
y objañnieniem, nie był by potrzebnym: bo Symbolum
iuz

146
iuz dozye' iest same przez sie iasne: ani w same Symbolum miało by się iakieżkolwiek objaśnienie wkladać: zwłaszcza iuz po wyraznym oznaczeniu wszelkiego przydawania.

ROZDZIAŁ 5.

O Przydatku w Symbolum Carogrodzkim,
iż niema być y od Syna.

Zaczyna tu K. B. iakoby od nas zadaje sobie tak:
Krecedor, wszak dobre było Symbolum Carogrodzkie, y bez tego przydatku y od Syna, nacoż to było przydawać? Który zarzut dobiiając, obraca na nas tak: Kiedy by tak mówili Aniani z adnych wielow, wszak dobre było Symbolum maie Apostolskie, bez Niceńskiego Ślachu, y tego Słowia (consubstantialis Patri; także kiedy by mówili Macedoniani: wszak dobre było Symbolum Niceńskie y bez przydatku na Soborze Carogrodzkim, y w Duchu S. Pana ozywiającego od Oycy pochodzącego; nacoż to było przydawać? A zatym prawi: iakoz tam te objaśnienia stały w Grekow dla zhanbienia Ananow y Macedonianow, tak y ten przydatek y od Syna, stał się w Grecnichow dla obratoborcow y Infeilianistorow.

R. Niech tak będzie, że y nazhanbienie Anianow
y Macedonianow przydatkow do sředa Apostolskiego
y Nicejskiego potrzeba wyciągać: uszalenie tamte
przydatki byli prawdziwym objaśnieniem teyże starey
Wiary, ktora się w pomienionych sředach skrytą moć
zamylała, a nie ^{byli} przydatkami ułecy nowej Wiary.
Dorego, ięszcze godziło się na on czas wykład albo
objaśnienie przydawać, policzaliż nienastąpił; Ale
gdy za natchnieniem Ducha S. tali pod Anathemą
zakaz na Epheskim Soborze stanół, aby nie zgola do
sředa nie przydawano, tedy iuż napotym niegodziło się
y wykładu albo objaśnienia przydawać, jako o tym zarządzeniey.

A co prawi X. B. iż tego przydatku (y od Syna)
potrzeba wyciągać, dla obrazoborcow y Priscilianistów.
To się z prawdą niezgadza: Obrazoborcy bowiem o Do-
krodzeniu Ducha S. od Dycy, tak wierzyli bez przy-
datku, jako Symbolum sarogrodzkie doawną nauzało:
w czym się y rewsyrtliemi Prawowiernemi zgodzali. A że
potępieni sę Obrazoborcy, to się niedłatego stało,
Ze

że o Pochodzeniu od Samego Ojca wierzą, ale że nie czynili,
zei Obrazom S. należytej. Takoz droczy dzieki Łacinnicy, nie-
mogli by na 7 Soborze Nicen'skim przydawać y od Syna, y
Obrazoborow zato potępiac: bo tam więcej należało na Łacinnicy
S. Tawaziuszu, który był Przewodnym Soboru, także y na
Prakad, aniżeli na Łacinnikach. Aże iednak nieyćcelo poty
do Symbolum Łacinnicy to przydali vsiebie na Zachodzie,
Pozynili to prywatnie, a nie Sobornie y Powrzechnie. y to
nie z okazji Obrazoborow, bo uix po wysłkciu onych aż
zo S. Leonie Papieżu, który tego przydatku nie dopuszczał,
to się stało. Ani też z okazji Priscilianistow, bo y
ci nie dla Amikulu o Pochodzeniu Dueta S. od Samego
tylko Ojca, za herezetykow podrytani, ale że z Trzemimi he-
retykami, cale przeciw Samej Trójcy Przenajświętszej by-
znili, nie przyznawając Trzeci Persony w Bóstwie, lecz
jedną tylko twierząc być Personę y Ojca y Syna y Dueta S.
a tylko trzmi nazwiskami bez żadnego Pochodzenia y przez
Rodzenie od Ojca; tak iż by Syn, (i przeciw którego własnie
służnictwostwo swe wziędł) nie był inszą Personą. O których
to Priscilianistaech Baroniusz Łacinski (Kno 381. n. 14.)
cituię S. Augustina (lib. 2. Retract. c. 11.) Piszące tak,
Sabellianam Sectam tenent. Eundem ipsum esse dicentes no-
solum Filium, sed etiam Patrem et Spiritum Sanctum.
Sabellian'sky prawi, ci Priscilianistowie Sektę trzymają,

Tęgor

Tęgi samego być powiadać, nie tylko Syna, ale też Ojca y Ducha.
A iakoż tu dla tych Prisciliani stow potrzebna do Pochodzenia
Ducha S: wyciągają tego Przydatku y od Syna?

Znowu wchodzi **X: B:** Obiectig takę: Po przedyctaniu
zmyślonego Nestoriankiego Składu, stanęł od Epheskiego Sobor-
u taki Dekret: Uchwalił S: Sobor aby innszey Wiery nie podzielił
żadnemu słownictwu wnosie' albo Składać, skrom tęj sama jest
wchwalona od Oycow S: w Nicei zebranych etc: y odpowiadając
sobie sam: Nie ten Dekret przeciw Przydatku Zaciętnikom nie-
służy: albowiem oni innszey, to jest przeciwney Wiery, od Nicen-
skiego wyznania, temi słowy nie wnoszą: Innszey trzeba by także też za-
dać sargrodskiemu Soborowi, że więcej o Duchu S: przydać
niż w Nicei było, innszą wiarę y Skład włożył.

R: Ja odpowiesz, niemożę się otrzymać. Po sargrod-
ski Sobor nie innszą Wię wnosil, gdy Pochodzenie Ducha S:
od Ojca wyznał: Ponieważ Pochodzenie od Ojca implicite,
zakonnie w Nicen-
skim się Składzie zamylał. Do tego, Po-
chodzenie od Ojca, jest od samego Zbawiciela w Pismie S: tym
opowiadane, a nauka o Pochodzeniu y od Syna, która się,
iż po zakazie stała, jest wątpliwa, Pisma S: wyraźnie po sobie
nie mająca, y deductia oney z Pisma S: nie jest pewna. Lecz
też nieowśbeki przeciwną mienią być naukę, lednak innszą
o s:reda Zaciętnicy przydałi. Wzynie to przeciw Dekretowi
Epheskiemu: bo rozna naukę, zwłaszcza prywatnie, zna-
mowaniem sargrodzkiego Składu wnieśli.

148

Coniędyozę Eutycheasa, ktory bluźniąc przeciw Dwo-
Naturystusowym, na Soborze Chalcedońskim zarzu-
cał Kanon Epheski, iż nie się do składu Nicenskiego
przydawać niegodzi. O nim tak uważam, iż on lubo
heretykiem był, nie słusznie tamiconale o ten Kanon Ephe-
ski iakoby o nieprawdowiny od Euzebiusza Biskupa
Doxijskiego naganiony był. Co naprzód rzędo dowo-
dzą, iż Synod Chalcedoński nie nato nie rzekł, ale iako
niepotrzebny między nimi spor, miłozieniem doprawił.
Dobrze toż y S. Gnillem, ktory w liście swoim do Jana
Antiochenkiego Biskupa tak pisze: Quod pro comperto
habemus (scilicet) breuiter dicemus, nihil omnino adentes fidei
in Nicæa à Sanctis Patribz exposita. (o za pewną rzecz mamy [scilicet]
to wkrótce opowiemy, nic zgoła nie przydaje do Wiary w Nicæy
doff. Cykow opowiedzianej. Jeżeli się declamie Ten
Święty nie zgoła nie przydawać, toć nie tylko przeciwnych
wierze słow, ale choćby yzgadzających się z wiarą przy-
kładac niegodzi się, według Kanonu Epheskiego. -
A iż iednak tenże Sobor Eutycheasa potępił, uczynił to,
nieza-

nie zato, iż taki Kanon allegował, ale za ową nadreżę,
iż on w Panu Skrytusie jedną być Naturę z dwóch
Natur zmieszaną, niezbożnie wierzał. Mogł przy tym
iż przez Służnie y zato go potępić, iż tego Kanonu Ephe-
skiego o Przydaniu do Sredy, nie Służnie naciggał pre-
cisio onym S: Oycom Chalcedon'skim, Żadawaję im, iż-
liby mieli Przydatki o dwóch Naturach do Niceno-
wogrodzkiego Hasła iż zakazany przez to samo wzy-
nieć, iż wierzyli Pana Skrytusa z dwóch Natur,
to jest z Boskiej y Słowiczej być złożonego. Inno-
nti S: Oycowie dołączawrzy mu to iasnie, iż ta na-
uka o dwóch Naturach, lubo by do Sredy y włożona by-
ła per expresseum, nie byłaby iednak przydatkiem no-
wey wiary, ale by tyłko była wiary Starey objaśnieniem,
ktora się przed tym nieznaocznie mocą swą w tym pre-
dzie czamyliła, Eutychea za taką potwarz kłzawą
pokarali.

Aże objaśnienia tego ciż Oycowie S: nie mieli
do Hasła wkladać, ale tyłko w Dekretach Synodal-
nych wyraźnie položyli, pewnie przyczyna tego ta-
była,

149
była, aby takim sposobem pokazali siebie nie być prze-
ciwnemi Kanonowi Epheskiemu, iako Eutyches zada-
wał: wiedzieli bowiem ci święci, iż Sobor Epheski,
nie tylko przydawania nowej nauki, ale nawet y przy-
dawania ^{nowych} słow nie pozwalał, gdyż y onego słowa
Bogawodzica, chociaż do Zbawienia potrzebnego, na zgodanie Cesar-
^{stwa} przytoczyć nieważyl się; czym dał sobie same ten Sobor
na przykład tym użytkim, którzy po nim nastąpić mieli,
aby nieważyli się na tyłko insey wiary, ale y słowa dofreda
przydawac. Toż poswiadcza tenże S. Cyrillus, y swoim
y Oycowss: Epheskich Imieniem w tymże liście wyzmia-
nowanym ad Ioannem Antiochenum, Epum per Pauli
Epum posłanym, pisze tak: Żadnym sposobem niedopuszcza-
my, aby od tego wiara ona, lub wiary stało naruszone być miało, któ-
re od Ss: niegdys' Oycow Nicen'skich wydane jest: ani bowiem lub
nam, lub zgola koma inxemu, y jednego słowa tam położonego odmie-
nić, ani tedney Syllaby opuścić nie pozwolamy, pamiętając na tego,
ktory mówił: Nie przenos' granic dawnych, które położyli Oycow wie twoj:
Nie oni bowiem to mówili, ale sam Duch Boga y Oycow: Który pochodzi
wprawdzie

Prout

wprawdzie z Onego, niedłatego iednak według Irenosci obcy
jest od Syna.

Zgadzi się to pokazać, iż Synod (Stalecdon'ski iako
sam nie przydawał do Hasła tego objaśnienia, tak ynie-
declarował takowey nauki, aby wolno było przynajmniej
to, co by się z prawdą zgodzało do Hasła przykładać.
Zgadzi się zbiera yto, że tenże Synod, y Eutychesa niezaka-
non ułamcz być poczytał, ale za fałszywą o Panu
Anystasie naukę, a oraz y zato, że Gycono Ss. Stale-
cdon'skich o przeciwnieństwo temu Kanonowi pomówi.
Tu się tedy już y łacinnikom pperuwać potrzeba, że
według pomienionego Kanonu, niegodzi się nic tyllko
naukę Wiere przeciwną przydawać, ale ani objaśnienia,
yzdaięcej się Prawdziwey Nauki do Hasła wkladać.

A iż takowe objaśnienie (iako sami łacinnicy mia-
nują) przydali, przeto przeciw starey Wiere to uozynili.
A nie się mogą tą wymowłą zastonić, iż ten Sekret
Epheski, nie tak słow samych przydawania załazuie,
iako słow rozumienie przeciwne Wiere Katholickiey
zamy-

zamyslaiących. W tym bowiem onych przydatku y słowa
są inoze, y rzecz inoza; gdyż jako inoza jest osoba
Ociec, inoza Syn, tak inoze jest y rozne rozumienie,
mowic z Oycy Pochodzi Duch S: a inoze jest rozu-
mienie, mowic z oycy y z Syna pochodzi.

150
Potym daie^{α:β:} na Uwagę. Ze użycanie S: Jaraziuoza
Patriarchi surogrodzkiego za ktorego był 7 wselenski Sobor,
miało Przydatek: czemuż podobnego nie mogło być w wielu łaciński-
ch: *scilicet: Mowi;* v Baroniusza H, 785. n. 2. wli-
stach jego do trzech Patriarchow y Papięza. Wierzę w Duchas:
Pana ożywiającego. Który od Oycy przez Syna pochodzi.

R. Tym przydatkiem Jaraziuszowym Przez Syna,
nie to się ma rozumieć, żeby miał Duch S: y od Syna po-
chodzić, ale się tylko znaczy Zjednoczenie Ducha S:
z Oycem przez Syna według ^{nie dnoży} Trójcy, jako się wyżej po-
twarzało.

Tamże łazę, nam ięszere^{α:β:} nadozwac, Jako Oycowie 7.
Soboru walnego Nicen'skiego Symbolum składąc przyło-
żyli y Syna mowić: Wierzymy w Ducha S: Który od Oycy
y Syna pochodzi.

R. Tęm

R. Idym wziął przed się tomum 3 Concilionu
Authora Ieweryna Biniusza, gdzie y Grecki y Ła-
cinski text wydrukowany iest, nakazem w Synodzie
7 Generalnym na Seprey 7, iż w Greckim tego Przy-
datku niemasz, a w Łacinskim iest. Zaoczym łatwo-
ść domyslić każdy może, iż z Greckiego Łacinski
text, nie iest wiernie przetłozony. Z tym y powieści
o Soborze 7 Baroniusza zwolazora Łacinskiego, kto-
ry twierdził, że y w Greckim Przydatku iest, nie-
iust prawdziwa.

Tenże Baroniusz przypomina: iż o tym 7 Synodzie,
oderwali się Łacinnicy na Floren'skim Synodzie Sepime R.
przeciw Grekom z tym, iż mieli Księgę barzo starą, w której
ten Sobor czernawa że Duch 7 z Syna pochodzi. Na co
odpowiadam: Iest tak, że polazowali, ale czemu tego
Baroniusz niedołożył, co tamże napisano; że gdy Ła-
cinnicy z tey Księgi barzosi chlubili, zarzucali to przeciw Gre-
kom, Precy gdy też swoje wkazali rozne Księgi, gdzie pola-
zali się z nich, y z podpisow, y z inozych podobnych okoliczności
zjoda, że we wszystkich iednakowo znalazł się bez tego przy-
datku

datku y od Syna, z czego się facinnicy zadziwowali, y to mimo siebie puszcili, co im pewnie musiałoby ze wstydem.

Przy końcu taką instancją czyni: ^{X. B.} Ale i szcze to trzeba wiedzieć chociaż w sargrodzkiem Symbolum z Porzeczka nie było wyrażonego Przydatku Słownie, było iednak rzeczy samg.

R. To się niemoże pozwolić, iako y owo co tuż prawidz: iż ktosię do starey wiary drzywa według ff: Oycow, nie inaczey to spiewa Symbolum albo odmawia w fenksie, iedno w rzeczy samey z Przydatkiem y od Syna.

Nato przywozi ^{X. B.} Za dowod S: Athanazygo Grat: 4. Contra Anianos tak mowiącego: Ponieważ Oycy y Syna iedno jest Bostwo, toż samo mowię o Synu, co się mowi o Oycu, wyigwazy to, że się niemowi Oycem. Wnosi ^{X. B.} tedy, iż z tych słow to idzie, o Oycu mowię iż tchnię Ducha S: toć toż y o Synu. o Oycu w Ewangeliy mowię iż od niego pochodzi Duch S: toć się też mowię y rozumieć ma, że y od Syna, a z tym choc nie słowy, iednakże rzecz samg w składzie sargrodzkiem muszę wyznawać Dżunicy Ducha S: Pochodzenie y od Syna.

R. Gdy mowi S: Athanazy: Ponieważ Oycy y Syna iedne jest Bostwo, toż samo mowię o Synu, co się mowi o Oycu wyigwazy to, że się niemowi Oycem. Tu wymuię się Ocięc
czewszyt-

zewszyltłiem i swemi (Streba wiedzieć) Personal-
nemi własnościami, między ktoremi ma się liczyć y
Tchnienie. Zaczyn iak Ociec, tak y własności jego
nie mogą się o Synu mówić: Bo inaczej gdyby we-
dług rozamienia Lacinilion, Ociec miał się tylko tu wyjmo-
wać sam Osoby swojy precyze bez swoich Personal-
nych własności, patrzye iakaby nieprzyzstojność z tym
nastąpiła? musiało by się o Synie to mówić wszystko,
co się mówi o samym Oycu, mowię o Oycu że iest nie-
rodzony, że iest Przynny od Siebie samego, że iest
zrodlem Bostwa; toć by się wszystko to musiało mo-
wić y o Synie: poniewaz iakie tchnienie, tak y te wła-
ności Oycowstwie rozne są Virtualiter od Oycu, ile
Oycem iest. Zaczyn iakie według nich. Tchnienie
mowię o Synie; tak musiały by się o Synu mówić, ia-
ko y o Oycu, pomienione własności, że Syn iest nie-
rodzony, że iest Przynny od Siebie, że iest zro-
dlem Bostwa etc: A to by było wielką nieprzyzstojno-
ścią.

Alte lrony

152
Ale lwojszy y łatwiejszy tego świadectwa Si Athana-
zego ten może być wykład: Ponieważ Oycy y Syna jest
teone Bostwo, toż samo mowić się o Synie co się mowić o Oycu. to
jest: Co Oycowi należy względem tegoż Bostwa, mowić
się o Oycu te Bostwa własności, że jest wszechmocny,
Sprawiedliwy, Mądry, wieczny etc: Przeto toż się mo-
wić możemy o Synie, według tegoż Bostwa, że jest wszech-
mocny, nieodmienny, Sprawiedliwy etc: A te są wła-
ności istotne, do Bostwa, a nie do Persony Oycowskiej
należące; a iż Technicę jest własność do Persony,
należąca, przeto nie może się mowić o Synie iż jest tech-
ny, iż to y insze własności Oycowskie Personalne nie-
mogą się o Syna mowić.

Jasnie się tedy zda polazwić to, iż my ani słony
ani rzecz samą w Słuchanie (awogrodzkim niewyzna-
wamy Pochodzenia Ducha Si^o y od Syna.

A także reszłoby się tu samemu komus' tkażć w sumnie-
nie, y o tym pomyśleć, do tego by się owe słowa Słuchaniey

Stosować mogli. Utoresz nam nieśluszenie^{tu} aplikuj.
Math: c. 22. v. 29. Mylicie się nieznajcie się napisanie
y na mocy Bożey. O to się tu pokazało iż raczey są zadawać
i naczey wzywa Pisma S^o anizeli Stara Wiara wozy.

Jaw ROZDZIAŁ 6.

Iż Prawosławni Starey Wiary teksty Świętych
Oycow o Niepochodzeniu^{z Ojca S.} y od Syna dorzeczy,
przywodzi.

Na obrone świadectw citowanych z Oycow
w Książce nazwaney Theoria w Wilnie drukowaney,
ktore X. B. znosić vsi tuie: taki daig^{ie} respons.

Na przod z tamtą przywodzi miejsce z S. Gregorza
Kazyanzena, w kazaniu na Fest świętych Epiphany
takie: Duch S. iest zprawde Duch pochodzący od Ojca,
lecz nieialo syn przez Narodzenie, ale przez Pochodzenie. Na-
te świadectwo tak mowi X. B. for to dorzeczy? wierzą to fa-
cinnicy, dać bylo text żeby od samego Ojca był Pochodzący, a
y nie od Syna.

R. Ze =

R: Pewnie do rzeczy: bo liedy nie wspomniał
 Ten Święty y od Syna, gdzie tego potrzeba wyciągała,
 y na inszych też miejscach, nigdzie tegoż nie dołożył
 żąd znać, że Ten Święty nie wierzył Pochodzenia
 być y od Syna. A iż toż znaczy w tym tekście Pochod-
 zący od Ojca co y od samego Ojca tak dowodzę:
 Ten Święty Ociec (co zwykli czynić y inni Święci
 Oycowie:) w swoich Skryptach nasładać Pisma S:
 które acz często nie przydać tych słów sam ieden
 tylko etc: a iedną potrzebuie, aby z Przydatkiem
 słów tych, rozumiane było: Naprzykład, ten tekst:
 Przed Jutrzenką Vrodziłem cię, Tu nie przyklada te-
 zem cię sam ieden Vrodził, a przecie koniecznie ma-
 się tak rozumieć, jako się o tym wyżej rekło.

Radzi z tym K: B: pomienione świadectwo,
 jako nie ważne porzucić a iść za owym iasney-
 szym Jegoż Świętego oratione de Fide: Posłał
 nam Ducha Świętego Christus z własney swojej
 y z iedney y też z Troj Protectora etc.

R: Z pod:

R: Z Posyłania wfrancie bywają tego
nie zbiera się Pochođenje przedwièczne.
Bo Posyłanie iest wzystkim trzem osobam
pospolite. Za czym nietylko Syn posyła S^o Ducha,
ale y Duch S^o posyła Syna iako otym będzie
nizęy.

Porotore cituie z pomiènioney Księżki Świę-
tego Bazylego przeciw Ariuszowi wten sposób:
Iest zaiste Ociec doskonałą mądrość, nie nie-
potrzebujący, Korzen y Zródło Syna y Ducha Świętego.
Na co taki odpowiada: Wzystko to dobrze, ale nie
do rzeczy przed się wzięty. Może być co Korzeniem
Pnia y Dzewa, a przecie to nie będzie przeszła dzał
że by też y ze pnia nie wynikało y nie wychodziło Dzewo
Może co być Zródłem Strumieniowi y rzecce, a przecie
chociaż że ze Zródła to oboje idzie, może się mówić,
iż nietylko odrzodziła, ale y od Strumienia pochodzi
Rzeczka

R: Nie do rzeczy sam razey prawi, gdy się
udaie do pnia y do Strumienia: bo Bog Ociec według
S^o Bazylego iest takim Korzeniem y Zródłem, z którego

wespol' immediate, bez zadnego szrodku wynikaq syn
y Duchs: anietał, iako z korzenia naprzod bywa pien',
a potym zepnia Drzewo. Bywa z korzenia pien' imme-
diatè, bez szrodku, mediate zaś z szrodkiem Drzewo.
z korzenia proximè poblizu bywa pien', remote zaś
opodal drzewo. Co się w Bostwie niemoze naydowac'.

Miałby rzeczy ^{zacz.} zazyć tego Podobienstwa stosując się
do S: Dionizego: Ktory c. 2. de Divinis Nomin:
mowi: Jez' Bóg Ociec sam ieden szrodem iest, a Syn y Duchs:
poorzytaq się z szrodkiem. A nainszym mièyscu uładzie
Oycę za koreń, a Syna y Ducha S: mianuie Duo germi-
na, Dwuema szatoro flami immediate, bez szrodku od nie'
wynikaq cemi: A tak by do rzeczy szczyło.

Potrzebie cituie z księzki teyże S: ^{Theoricy} Anzostoma
Homil: o Winnicy, gdzie tak stoi: Wierzę w Ducha S:
Istotnego, który od oycę pochodzi, Trojcy wypełnienie eie. Na to
tak nam odpowiada: Jezeli wierzyć to dla powagi S: szty-
czotoma, tenże świadozy, że y od Syna pochodzi, iako w s. Dzieło
wzmianka o tym była.

R.

R. Takim sposobem tam od Syna pochodzić miá nu-
żę Duch S: iuz się dosyć przedłożyło, a tu tylko to do-
kładam. Ponieważ ten Święty Pochodzenie Ducha S:
od Ojca bez Pochodzenia y od Syna wierna być Trójcy
wypełnieniem, tedy według tego dosyć iest wierząc,
iż od Ojca pochodzi bez Przydatku y od Syna.

Poczwarne z tądze cituie S: Jana Damascena
o Trójcy S: libro 1. de Fide. c. 11. tak mowiącego: Od
Syna zaś Ducha S: niemowimy, ale Duchem Synowskim nazywamy.
Te słowa na swoj stronę ^{XB.} nacizgaję, taki onym wykład
daje: Ociec iako iest Pierwszą Personą, consideruie się ni od-
czego nie pochodzić, y ni od kogo nie brać. Syn zaś confidemię od-
Ojca pochodzić, y to czym iest od Ojca brać. Idy tedy mowi Damascen.
że od Syna Ducha S: niemowimy, taki to rozumie, że od Syna niemo-
wimy pochodzić Ducha S: iako od nie pochodzącego, y nie biorącego od
inszej osoby: bo to tylko osobie oycowskiej wszystko z siebie mającej,
przynależę. Niezapiera zaś tego, aby od niego, iako od pochodzącego
y biorącego mo: tchnienia Ducha S: od Ojca niemiał Duch S:
pochodzić.

R. Iż ta solutio, iest tylko beluim cywaniem

a nie

155

a nie gruntownym trudności rozważaniem; bo gdy mo-
wi ten Święty: Ex Filio non dicim, z Syna niemowimy. azaż
nie toż samo twierdzi, że Duch S: nie pochodzi od Sy-
na y iako od pochodzącego od Oycy? Niemiał zaś
tenże Święty potrzeby tak ymowić y myśleć, że nie-
pochodzi Duch S: od Syna iako od nie pochodzącego,
gdyż to o wszystkich wiernych rzecz nie wątpliwą
jest, że Bóg Syn Oycem być nie może; aby był Oycem,
Jdy był przyczyną nie pochodzącą, y Jdyby Duch S:
wypuszczał, iako ni od tego nie pochodzący.

Nie tak nate naukę powiedział święty Łucy S: Doctor Thomas
ktory albo nie słusznie Damascenowi tak wielkiemu
Świętemu błęd Nestorian'ski zadał, mówiąc: Inter quos
(Nestorianos) fuit etiam Damascenus, unde in hoc eig sententia non-
est standum. Między ktoremi (Nestorianami) był też y Damascen,
Przeto w tym na tego zdaniu nie trzeba polegać. Jednakże wo-
łał szczerze w łasny sens nauki tego odłożyć, a niezeli
wykrętami tę naukę Jego na swą stronę nałożyć.
Zaczyn pewnie ypre jest zdanie Thomaszowe o nauce
S: Da-

1. Part.
Quaestione
36. Article 2.
de Persona
Spiritus S:

x

S. Damascens, że on nie przyznawał Pochodzenia od-
Syna, a niezeli od X. B. nauki tego na swą stronę naciz-
ganie. Ale to mimo pasciwszy pytam na przod: czy to
wyczerpnął X. B. Aby Syn, iako pochodzący od Ojca,
miał ^{alio} braci technienia od niego, y miał być Przyczyną
Ducha S. Bo w Damascenie S. ani iawnie ani
skrycie to się niezamyła; Raczej wyraźnie iest
to położono c. 16. Euidem libri. Solus Pater causa est.
Sam tylko Ociec Przyczyną iest. Jesliż sam Ociec tylko
iest przyczyną, toć Syn żadną Przyczyną nie iest.
Tenże święty Homil: de magi sabbato, wyraźnie
toż pisze: iż żadnym sposobem nie iest Syn Przyczyną
Ducha S. bo tak mowi: Spiritus sanctus filij dicitur, quod
per ipsum manifestatur, rebusq; conditus impertitur, non autem ex ipso
habens, ut subsistat. Duch S. synowskim nazywasię, iż przez
niego obdawiony y rzeczom stworzonym dawany bywa, a nie z niego
maiący, aby Personalny bytności miał. Jesliż nie ma z Sy-
na Personalney bytności, toć y niepochoodzi z niego
y iako z pochodzącego y z biorącego moc technienia.
Toż iestce doharzuiesię y w ten sposob: Ociec

J. V.

Gdy się mianuje Sam ieden być Przyobyną Syna; rozumie się
 tak: względem Syna Sam ieden Przyobyną być, że
 tym samym wyłącza wszelką Przyobyną od Syna;
 y tę samą Przyczynę, którą Sam iest, od Syna oddala,
 to iest, nie czyni go tej Przyobyny Wzruszaniem, aby y
 Syn był także Przyczyną Rodzącą. To i względem
 Ducha S: gdy się mówi Ojciec Sam ieden być Przyczyną,
 tym samym nie czyni Syna tej Przyobyny Wzruszaniem, aby
 Syn także był Przyobyną Ichnącą. To Sam ieden Ojciec iest
 Causa simpliciter Przyczyną zprostą, on tylko owszaki, a
 Syn żadnym sposobem nie iest Przyczyną.

I jeszcze toż się barziej wturiedza z niżej położonych
 Słow w tymże Rozdziale: Rzekozij bowiem na przed
 Ten Święty: Spiritum Sanctum ex Filio non dicimus.
 Ducha Świętego z Syna nie mówimy; zaraz niżej tak mowi:
 Ani Syna z Ducha Świętego nie mówimy: Iestliż tedy
 przez te poslednieysze słowa odeymuie się Duchowi
 Świętemu względem Syna wszelka Przyczyną; i ony
 toż sposobem z mozy tychże Słow, odeymuie się y Synowi
 względem Ducha S: wszelka Przyczyną: bo iednakie
 Słow, ma być y Sens iednaki.

Obisnia

O białnia z tym X: B: pomieniony swoy Wyglad
tegoż Swiętego c: 11. temi słowy: Jako zgoła
od Słońca y Promien y Jasność pocztek maigi
(ono bowiem y Promienia y Jasności zrodem
y Podzłciem iest). Przez Promien zas' Jasność
się nam wzyra, y ona iest, która nas oświeca y od-
nas się bierze. etc.

R: Je świadectwo na objaśnienie przy-
toczone, lubom pilno czytał, iednak z niego nic więcej
nie dać się wiedzieć, tylko to co z Athanazego
Swiętego Łudy: 4. ad Antiochum wyrey citowanego
dał się wiedzieć, iż same tylko Słońce iest
Causa efficiens, Przyczyną skuteczną Światłości,
y Światłość od samego tylko Słońca pochodzi, a przez
Promien iako przez Operatię psyla się. Promien
bowiem według zdania Philosophow niektórych iest
Słoneczny Akty, iest wynikaniem Światła od Słońca, iest
iednym Słowem, Oświecaniem, litore ma się rozumieć tym
Sposobem; że iako od Ognia per calefactionem, przez
zagrzewanie, wzyda się nam ciepło: tak od Słońca per

Illu-

illuminationem, przez oświecanie wzywasie nam
swiatlosi'. A tak niemoze sie z tego podobienstwa
to dowiesci', aby Duch S: od Syna, jakod iakiezy Przy-
czyny mial pochodzie'. Daremnie tedy vsilwie
X.B. promieniem dochazac' Ducha S: y od Syna przed-
wieczne Pochodzenie. Daremnie yto wnosi, aby
Pochodzenie przedwieczne przez Syna toz znaczye'
miało, co y od Syna: bo przez Syna znaczy to tylko,
ze Duch S: zlyczasie z Oycem wedlug Istnosci Synem
ialio tenze Swyty c. 18. libri de Fide tak mowi:
Spiritus S: est per filium cum Patre copulatus. Duch S: przez Syna
jest z Oycem zlyczony.

Opisze cituie, ieszcze z teyze Ksiazki Jegoz S:
Damascena o Boskich Imionach c. 15. Ociec jest
zrodlo Pocztek Synowi, y Duchowi S: Duch jest swyty Duch, y od-
Oycza pochodzacy, ieden bowiem Ociec jest zrodlem y Pocztkiem Syn-
nowi y Duchowi S: Na to odpowiadax.B. tak: Wierzymy my ze
pochodzi od Oycza Duch S: ale nie od samego, poniewaz y przez Syna.
y to niezle, ze ieden Ociec zrodlem jest y pocztkiem, ale nie bez
Syna z tegoz zrodla wynikajacego: y pocztku Imienia, wyjsciem
Ducha S:

Ducha S^o dostajęcego.

R. Ponieważ się mowi od Sⁱ Damascena Jeden
Ociec być początkiem y zrodłem, to iuz niemożesz się mo-
wić tak: Duch Sⁱ pochodzi od Boga, ale nie od Jednego samego, nie-
możesz też mowić y tak: Jz ieden Ociec iest zrodłem y po-
czątkiem, ale niebez syna ztegoż zrodła wynikajęcego. Wszak iest
takowe Axioma v Theologow Zachodnich: *Particula*
exclusiva, solus, unus, tantum, et similes, in Divinis cum ad-
duuntur actibz notionalibus, excludunt alias personas, cum vero addun-
tur attributis essentialibus, tantum excludunt alias res, quae aliam
habent Naturam. Te *Particula* wyłączaiące, *Sam, Jeden, tylko,*
y tym podobne, gdy w Bostwie przydawane bywają Sprawom Personal-
nym (iako to Oycowski Personie względem wyuzorowania innych
person) wyłączaią inne osoby; gdyżas przydawane bywają własno-
ściom istotnym, to tylko wyłączaią inrze rzeczy, które inozą Naturę mają.
Owoż ytu w Damascenie Sⁱ kiedy się mowi Jeden
Ociec być początkiem względem Actow Notionalnych,
albo spraw Personalnych, iakoż niemasz się *excludować*
Synowski Personę od Imienia tego Początek.

Poszotte citaię z teyże Kniżki ^{Theories} Damaska Papierza
w kście do Paulina tomo J. (concl: tak mowięcego:

Królykolonia

Cornel: à lapide.
1. ad Timot:
c. 6.

157
Ktobykolwiek nierzekł że Duch S: od Oycy jest właśnie y prawdzi-
wie, tak, iako y Syn, z Boskości Jeności, niech będzie przekłety.

Te świadectwo lekce porazywszy, na wszystko ^{pozwa-}łać. / Ja zaś in contrarium to wnoszę: Duch S: od Oycy
jest właśnie tak, iako y Syn z Boskości Jeności, według Damara.
A iż Syn jest od Jatego tylko Oycy, przeto y Duch S: jest
od Jatego tylko Oycy: bo inaczej, nie tak by własny
był Oycy Duch S: gdy by y od Syna pochodził, iako
własny jest Syn, gdy się rodzi od Jatego tylko Oycy
z Boskości Jego Jeności.

A co prawi z Jennadiusza, iakoby on miał na-
czytać w starych Pismach Greckich, iakoby w tymże
mieście swoim Damar przyznawał Ducha S: y od Syna. /
To nie jest do Wwierzenia podobno: zwoławsza że się
nie wspomina y Author, w którym by się te wyznanie
Damarowe znajdować miało: bo Damar niemożł
sam sobie być przeciwny, niemożł się przeciwie y So-
botowi Powszechnemu y Carogrodzkiemu, który
się za wieku tego odprawował, y który on pro sacrosacra
przy

przyjąwszy, Symbolum Carogrodzkie potwierdził.
Jeśli by tedy to o nim niemniemany, ale y własny
Sam Genadiusz napisał, nie trzeba by przecie onemu
koniecznie wierzeć: bo byto mogłoby tak rozumieć,
że y cznie awiści przeciw Trawosławnym, Apostatę
zostawszy, napisał. Apostatę zaś tego znać
by było to, gdy by Floren'skiego Synodu był obrońcą
w scriptach swych, przeciw któremu acnter przed-
tym disputował. iako zaeny Historyk Caonicus schol-
cocondyla libro 6. de rebus Turcicis, o tym świadczy.
że z Marciem Epheskim Biskupem ten Scholanus Ge-
nadiusz z Gredkow nayuczeńszy ani z początku na łacinie
Doymata zerwać nie chciał. O czym y Rudouicy Aurelius
Lernsius libro 13 ab excessu Baronij Folio 596. pi-
sze tak: Genadiusz Scholanig za Patriarche Carogrodzkiego
ob. any. który odstąpiwszy od łacinników, na Hierarchie Gred-
kicy pierwszy pod błucienstwem Turcicim osiadł. iako
o tym wyżej w części pierwszej w Rozdziale 3.

Podobne y tamżę ^{...: B:} cituje S: Hieronyma
in exposit: fidei catholicae et Niceni Concilij: Wiernymy
w Duchal.

189

W Ducha S: ktory od Oycy własnie pochodzi; nad to Duch S: z prima S:
wyznawamy być prawdziwym Bogiem, y iż jest własnie od Oycy.

Nato Odpowia da: Nicotym rzecz, że własnie od oycy pochodzi;
był o podharac słowa, że własnie od samego tyłko Oycy, a nie od Syna.

R: Wzrału według samych S: i a lectio, to jest
Proprium własne, iud soli ex se generat, iud soli ex se
tyłko y razore nalezy. Jako admiratiuum osobnosci do dri-
wowania jest Proprium własne, ktore samemu tyłko
ozłouie łowi y razore nalezy. Przeto wie dy się moroi:
że własnie Duch S: od oycy pochodzi; Masé rozumieć
że od samego iednego pochodzi Oycy, a nie y od Syna.

Wspomina L: B: y tu regoz Dennadiusza, że v: Hiero-
nyma Term: de Trinitate to wyczytał, iż Duch S: od Oycy
y od Syna pochodzi.

Drzwora rzecz, że tyłko ten podzutny Dennadiusz,
nad inszych tak wielu zacnych, swiętobliwych, y Megistrych,
y dawniejszych od siebie Doctrow, sam ieden wżecy,
ialo Linx baczył, albo ialo parę wżecy namkał, co
od drugich nie mogło być potrzozono? Nie jest przeto
słuszna rzecz iednego potrzywane go swiadectwo przyznawać,
a inzyde

a inzych tak wiele dawniejszych y mędrszych w-
półedrac.

Mowige zas nie opodirutnym ale o samym Praw-
dziwym Janna diufru Scholarim, Ten iż nie był obrońca
Uniey Florenslucey, y Pochodzenia Ducha S: y od Syna,
Sowodé iest y to Dostowiernym, że Martinus Crusig w Jusco-
gradziey libro 2. fol: III. c: 4. opisuje Wyrznięcie Wian
Kryescianslucy, wyrazone dostatecznie od tego Janna diufra,
Cesarowi Turckiemu Mahometowi Wtoremu po Wzyciu
Konstantinopola, byc takowe: *sedim ex natura dei Verbi
Logum seu Verbum et Spiritum, sicut ex igne lux et caliditas
existit. Et infra: Later fusa e Filij et Spiritus S: et ab
aeterno procedunt ex deo tum loquus tum spiritus S:.*
To iest: Wiernymy z Istnosa Boslucy pochodni Slowo y Duda,
ialo zognia swiatlo y ciepota bytnosc. Y niżey: Ociec Syny
na iest Syna y Ducha S:, y przedwaki pochodzą z Boga ialo Slowo
ialo Duch.
Tu miał właśnie Janna diusz Becasig,
iესliby był Unitem, przydac, że Duda S: pochodzi y od Syna.
Tuy Martinus Crusig Haretyk zgadzajcy się w tym Artikule
z Caunniliami, chętnie by to rad uozymil, a precie się tego nie
wazył, postzegajcy wiernosci, która nalezy Hi-
storijom zadowac.

1077

1078c

Pred

Do tego Promień byłoby podleyszą Przyczyną: bo jest acci-
 dens, a Słońce jest Substantia. Jeszcie Promień Przyczyna byłoby
 bliższą, a Słońce byłoby dalszą względem światłości. Co wszystko
 nie może się w Bóstwie verbiżikować. Treba tedy wie-
 dzieć, iż Damascen S: tym podobieństwem o Słońcu rącey
 Podobrenie do rzeczy nie objaśnia, a przytym y porządkiem między
 osobami przedwiecznym wyrząd. Bo i tak od Słońca przez
 Promień posyła się światłość, tak od Ojca przez Syna posyła
 Duch S: wozą się. Jako Słońce jest Porządkiem Promienia
 y światła, tak Bóg Ojciec jest Porządkiem Syna y Ducha
 Jako Promień jest Posredni między Słońcem y światłem
 tak y Syn jest Posredni między Ojcem y Duchem S:
 Jako światłość jest od Słońca trzecią, tak y Duch S: Trzeci,
 a wszystko to Troje, jest od siebie nierozdzielne według
 Wznosi Bóstwie, y według wiecznej trwałści.
 Konczy także X: B: z taką przymową: że jako jest iż Dżunia i zregg
 facinliwie wyznania y od Syna. Ktoż się stał w wiary, y zbrania się tego
 wyznawac, co wyznawali naukowali starey Wiary.
 R: Ja przymowa niedłusnie nad potyła, gdyż jesteśmy świadoci
 S: Ojcow od przeciwny i zaręto w dostatecznie obronili, a
 przeto nie może się nam do bry sumniem przyganiac, i jako byśmy
 starey wiary do trzymywac nie mieli.
 Czas tedy miał i y w istu nam przymawiający o tym serio
 pomyslić, jeśli tego wiara z starą się zgodza, żeby sam na to
 potym nie przyszedł, czym nam grozi.

181

ROZDZIAŁ 7.

Jż Duch S: nie pochodzi od Syna, lubo go Syn posyła.

Przedłożywszy świadectwo ewangelskie o Posylaniu Ducha S: w sprawie do podawania Darow, nie tyśli od Ojca ale y od Syna: (v Jana S: c: 14. v 26. y c: 15. v: 26.) aby dla tego y przedwielu Pochodził Duch S: y od Syna; Na dowód tego słow^o zdania wnoszą naprzód X: B: rzecz następująca: Trzeba wiedzieć że osoba która się posyła, ma brać od osoby posyłającej woli do wyłonienia rzeczy onemu posłaniu należycy; ponieważż zaś Duch S: ile osobę jest Boską, posyła się od Syna, musi brać y od Syna woli do sprawowania rzeczy sobie skutku. Gdy tedy tyś biene posyła Ojca, i alioz tedy biene? biene oraz z Istoty swojej Boską od wielu od Ojca y Syna, a zary Istotnie y przyrodzono od Ojca y Syna wyniła. a na co wziął od wielu woli y i alioz zlecenie na dawanie Darow, aby to pewnyd czasow wyłoniwał.

X: Nieporwalamy na to, aby Duch S: miał brać woli y od Syna i alioz od Przyrodziny, gdy pochodzi przedwielu od Ojca, lubo też wola najdluż się y w Synie. Nieporwalamy też y na to, aby Posylanie Ducha S: na Podawaniu woli od wielu zależało. Po Podawaniu woli z Istoty Boskiej od Ojca Duchowi S: jest przedwielu: a Posylanie jest w sprawie; według słow^o Instytucyj,

v Jana S: c: 15. v: 26.

Gdy przydzie Pocięzyciel, którego wam porzyc od oycia. Tu czas przyjscy
 z naczy; Zaczyn Poytanie wiec jest toz co y Podawanie
 Woli Duchowu S^o iako X: B: allequie, mowiac: Gdy tedy
 wola bierze Poyta się. Co tedyre tak się Dowodzi:
 Nelli by Poytanie na Podawaniu y braniu woli od
 wielu zalezalo, Syn by nie mogl byc postany od Duchu S^o
 bo nie bierze Syn woli, ani przedwielu ani w czasie odnie.
 A iz bywa Syn poytany w czasie od Duchu S^o, dacie się to
 wiedziec z Izaiasa Proroka c: 48. gdzie mowi:
 Bog postal matie y Duch Jego.

Wiem o talowry niektorzych nato odpowiedzi, ze Syn
 od Duchu S^o Poytany bywa względem Przyjcia Natu-
 ry Słowiczezy, iako Słowiek, anie względem Bortwa
 iako Bog.

Teraz iz Duch S^o poyta tez Syna y iako Boga, talu się dolucuje.
 Poyta się od Duchu S^o Syn talim sposobem, iakim y od od
 oycia; ad oycia poyta się iako Bog, wedlug rzeczony w Janak^o
 c: 15. v: 28. Wyzedtem od oycia y przyzedtem na ten swiat.

Taluz y wedlug Augustina S^o libro 4. de Trinit: talu mowiac:
 Niewylio dla tego postany Syn, iz Slowo salem się stalo, aley dla
 tego postany aby Slowo salem się stalo. Izeto y Duch Swispy
 Poyta Syna iako Boga, poniewaz jest z oycie redney wladzy.
 Powtore: mow Tenze Augustin S^o libro de Trinit: c: 6.

Owiec

Ociec posyla Syna nie bez Ducha Swietego. Toc iakto Ociec posyla Syna wzgledem Bozstwa tak i Duch Swiety posyla wzgledem tegoz Bozstwa.

Potrzebie: Toz moze czynic Duch S. co czyni Ociec z Synem; Poniewaz wszystkich Trzech Osob jest spolne do Istnosci Bozstwy nalezace czynnemu: A iz Ociec z Synem posyla Ducha S. iako Boga, Toc i Duch Swiety posyla Syna iako Boga.

Salcy postepujace czere sie y to dowodzi: Ze nie koniecznie z posylania ma sie wznosc y pochodzenie: Bo posyla Duch Swiety y siebie samego do nas iako y Syn siebie samego posyla. O Synu mowi Pawel S. ad Galat: c. 2. Ktory mi (tzn. ist. sw. sw.) umilowal y wydal siebie samego za mnie. O Duchu zas Swietym mowi D. Thomas lib: i Senten: Disti: 55. Datur Spiritus S. a se ergo et mittitur a se, daie sie Duch Swiety od siebie, toc y posyla sie od siebie. Ze zas daie sie od siebie samego Duch S. pokazue sie to y z slow v Jana Swietego: Spiritus ubi uult spirat. Dux uerby dea dyre. Lubo tedy y Syn y Duch S. siebie samych posylaig, a prczem ani Syn ani Duch Swiety nie moga od siebie pochodzic.

Za czym z Prerzekronych Dowodow to sie
napred

naprzód wnoszą, iż z Posyłania nie może się łomocernie wnieść Pochodzenie. Wnosi się y to, iż nie na Podawaniu woli Posyłanie zależy; bo by tyllko od tego było Posyłanie w sprawie od którego y Podawanie woli przedwzięli, to jest od samego tyllko Ojca: my zaś Wyznamy, że Posyłanie w sprawie bywa y od Drugich Osob.

Raczej tedy przez Posyłanie, ma się rozumieć, według Theologów Wschodnich, Spolne Osob Boskich zezwolenie; to jest iż te osoby rozumieją się Posyłać, które zezwalają y Spólnie Uchwalają, aby Osoba która się Posyła, skutek z wzięty w stworzeniu rozumnym wyznika.

Taki świadczy S. Bazili Wielki pisząc o Posyłaniu Syna
 Basil. de spir. S. Boże te słowa: (cum ait) Spiritus) sermoque auditus, non meus est, sed eius qui misit me, id est talibus dicitur Verbis, ut declarat suam mentem, per unitatem nature et individuum consensum cum Patre coniuncta esse. To jest: Gdy mówi (Christus) Nowo Litore Syny, nie może być ale tego który mię posłał, dlatego takich używa Nowo, aby pokazał myśl swoją przez iedność Istności y przez nieodrębne zezwolenie z Ojcem złączone być.

Soa 14.
 V: 24.

fo także się rozumie y o Posyłaniu Ducha S. od Ojca y Syna wzajemnie; że myśl posłanego Ducha S. albo samego tego Posyłanie od Ojca y Syna, zależy na iedności tejże Istności Boskiej y na Spólnym y nieodrębnym zezwoleniu z Ojcem y z Synem.

Krelit

103

Rzełut tu X: B: Jesli by zalezalo Posylanie Osob Bozied na Spol-
 nyich zerwoleniu, albo na polney co iednorz iest, uchwale, izlo-
 by zatym, ze y ^{Boz} Ociec mogl by byc poslanym do Syna y Duchia S: naco
 S: Augustin nieporwala (libro 4. de Trinit: c: 20) tali mowije.
 Ociec niepowiada się poslanym, soniema do kogo by byl postaly. oczy Tenie
 y na inzym mrysciu: libro 5. de Trin: I Wszytacie wyoby
 mogz, posylac, postanemi zas te tylsio mogz byc, ktore od
 Oycy pochodz, to iest Syn y Duch S:.

R: Subo o Boga oycy sie niecryta, zeby sie mial posylac,
 ato dla Powagi Poczetku, ktorym Ociec iest, iako Magister
 Sententiarum libro 1. Distin: 15 potwierdza. wszadzie
 Te Questia y Zachodni Theologowie tractuiq, y nielotory
 tali wzymajq, ze mogl by y sam Ociec byc poslanym na-
 przyklad do przyzicia natury narzey iomiaso Syna,
 gdyby chcial na to zerwolic: poniewaz to Maiestatowi
 Jego Swigtemu niebyloby przeciwno, a wten czas samby
 siebie Bóg Ociec iako Poczetek Primario posylal, Se-
 cundario zas y od Drugich obu. osob dla spolistnosc
 y iedney woli byl by posylany. Ialioz y defacto w rzeczy
 samey, to sie znaczy, iesli nie wstowad sie wyrazi,
 ze Bóg Ociec y siebie samego zerwala posylac do Duszy
 miluie y odec moy umilue go, y do niego przydeemy, y
 mieszkanie v niego vczynimy.

Alc o tym wzeczy badac sie nie smieicq, na zdaniu
 serwile Swigtey Prawostawno-katholickiej, pnestawam.

Tak

Jan 4.
vi 24.

Tak tedy to wszystko polazawszy, y co się powstana
y tu podobienstwo nie tylko z świętego Damascena
ale i z błogosławionego Theophilalita o Stōn-
cu Promieniu, y Jasnosci, na to wyzey tuż
w Rozdziele szostym odpowiedziaławszy.

Przystępuję do świadectwa świętego Gregorza
Wielkiego, którego na wsparcie swego zdania przy-
wodzi X: B: w Homilii 26. na Euangelij tekstowa:
Tym samym od oycy Syn się posyłać powiada, że się
od oycy rodzi: a Duch święty powiada się posyłać od
oycy y syna, że od obu dwu pochodzi.

Na co Odpowiadam, że naten text S: Gregorza,
samże łaciński święty Thomasz (Libro 1. Sentent:
Distinctione 15. cap: 4. Articulo 3.) płaci tak:
Verbum Gregorij potest exponi, quod loquatur de Ge-
neratione Temporalis ipsij Filij, secundum quam dicitur
missus in carne. Slowo te Gregorza może się wy-
kładac, iż mowi o Rodzeniu w Świecie samego Sy-
na, według którego mowi się Postany do Św. P. C.
Anierozumie się to prawi, o Rodzeniu Przedwiecz-
nym, o którym Tenże Doctor, z Magistrem
Sententiarum, cituje po sobie text iawnie precio-
ny świętego Augustina, (Libro 4 de Trinitate,
Capite 20.) tak mówiącego: Non eo ipso, quo de Patre
natus

184

natus est, missus dicitur Filius. Nie tym samym
ze od Ojca narodził się (ciężki Przewrót) posłanym być powiada się Syn.

Według takiego tedy Rozumienia o Rodzeniu
Syna od Ojca przy wcielaniu w czasie, że jest iednoż
z Posłaniem; Także się rozumie text Świętego
Gregorza y o pochodzeniu Ducha Świętego od Ojca y Syna
w czasie, które z Posłaniem ma się liczyć za iednoż.

Ponieważ tedy tak wielcy Doctorowie Zachodni,
D: Thomas z Magistrum Sententiarum, y z samy
Świętym Augustynem, to co Święty Gregorz mówi,
rozumieją iednostajnie o Rodzeniu y Pochodzeniu
doceśnym nie Przewrótym, że iednoż Posłanie;
a X: B: rozumieją o Przewrótym, y z tym con-
fundując Posłanie w czasie, nie gardzą się z onemi,
Patriae iako sam jest swoim Ojcom przeciwny.)
Przeciw litościu rostać Prawdziwa Stara Wiara
nasza w tym nieomylna, że Duch Święty nie pocho-
dzi od Syna przewrótym albo go Syn podyla w czasie.
So iawnie potwierdza Tenże wspomniany D: Thomas

C. G. H.

Idy ima Parte Quæstione 43. Articulo 8uo.,
 Næte Pytanie: Vtrum aliqua Diuina Persona,
 mittatur nisi ab ea, à qua procedit æterna liter?
 Jesli iaha Bostwa Osoba posyla sę tyllio od tey,
 od litorey pochodzi przedwiecznie? Odpowia da
 wyraznie niè porwa laige temi Nowy:
 Filig mittitur à Spiritu S: Secundum Iariam;
 Filig autem non est à Spiritu S: Ergo Persona
 Diuina mittitur ab ea à qua non est: To iest:
 Syn posyla sę od Duchu S: wedlug Traiaspa;
 Syn zas niè iest od Duchu S: Toi Osoba Bostwa posyla
 sę od tey, od litorey niè iest.

W litorey Odpowiedzi wyrazà wlasnie, ze sę po-
 syla od Duchu S: Syn wedlug Bostwa, wedlug litore
 nie iest od Duchu S:, a nie wedlug sęlowie orensztwa
 wedlug litore iest od Duchu S: Zaczym rownie
 y Duch S: wedlug swey Boskiej Osoby, Posyla sę
 od Syna, od litorego niè iest poddrazgym swą
 osoba przedwieczni.

A tu przy Posylaniu Duchu S: w sprawie
 Placie

Podziemi się okazja naczepte od X. B. nieślusne przymowki,
 O Podawaniu Darow Postanego DUCHA Świętego,
 z Poważnych oycow B. Naukę Prawostawną przedłożyc: ktorą
 ta u przedkładam.

Je według Starey Prawdziwey WIARY,
 Święci Oycowie Podawanie Darow przyznawali,
 Imieniem Ducha Świętego Dary nadawali.

Tych naprzed s. Athanazego przywodem, który Just: 29
 in Interpret: Parabol: nate słowa: Piencie Ducha s. taki wy-
 ślad czyni: Dał im przez te technienie moc y dar grzechu od-
 puszczać; Ducha zaś święte (s. spiritus) nazywał nie s. Ducha
 osobę: tabowiem była przedtym y jest, y będzie zawsze; ale
 Ducha s. Dar który po wniebowstąpieniu dziesiętego, po
 zmaru J. wstania pięćdziesiątego dnia, przyzedł na wzenie
 spiritusowe.
 Prizostom s. ta rzecz homilicę o Duchu s. bliżko konca, in Editione
 Parizienſi, tomo 6. tak mowi: Jeśli wlyrzyz mowiącego: Posyłam
 Ducha s. nie według Bożstwa przymu; Bog bowiem nie posyła się,
 dla tego iż uzellu który posyła, nate posyła miejsca na który
 nie jest; Bog zaś wszędzie jest: Niebo albowiem, mowi, y ziemię
 ią napelniam, doługo się posyła, który wszędzie jest: y znowu,
 trochę niżej tak: Przeto gdy mowi posyłam wam Ducha tego,
 mowi to o Daru Ducha s. y abyście się nauczyli, że się Dar posyła,
 Duch zaś s. nieposyła się.
 Patrzciez terae, iż o Podawaniu Darow, które się znaceg pod-
 czas przez Imię Ducha s. tak ią nie y dowodnie mowią ci B.
 Oycowie, którym nie nie może Przeciwna strona zadac; a przecie.

dotyka

dotyła nas przymawiając: że się niemożę Posyłać Ducha S^o stworzonych Darów rozumieć.

Jednali wiedzieć potrzeba, że ci S^o Oycowie o Po dawaniu Darów tak mówią, Niezapieraig tego, aby tamże wespół y Sam Duch S^o posyłany od Ojca y do Syna, nie miał być przytomny, według rocy osoby. Niezapieraig y tego, iż za zerwaniem y za naznaczeniem Ojca y Syna, Sam Duch S^o tych Darów swoich wycza y stać się nowym sposobem sam przytomny człowiekowi, według wzięcia tych Darów onym.

A iż ci S^o Pomienieni S^o Oycowie edają się nieprzyznawać Posyłańcia samego Ducha S^o według Bożtwia, czynią to śnac obawiając się, aby przypisując Posyłańcie Synowi iako Posyłaicemu Osobie S^o Ducha, niezdali się Ducha S^o od nie oddzielać; a Duchowi S^o iako Posłanemu, Bytności węższie napelniającey wymować. Co zwykło między rozumnym stworzeniem, w posyłańciu bywać. Tego zaś nieobawiając się Drudzy S^o Oycowie, wierną y w ular wyznawają, że się posyła od Syna Sam Duch S^o według Bożtwia; iako S^o Należanzen y insi zeznawają.

Roznię się tedy Oni S^o Oycowie od owych, tym tykło, że Oni Posyłańcie Ducha S^o stosują directe (prostym zmierzaniem) do samych Darów; Indirecte zaś, (nie tak prostym zmierzaniem, ale temuz społecznym) względem Darów stosują do osoby Ducha Świętego. (Owiż zaś Posyłańcie stosują Directe, Prosto do samey osoby Ducha S^o Indirecte zaś nieprostolecz społecznie, względem osoby Ducha S^o stosują do Darów.

a niecz,

A rzecz samą iaki oni tak owi w tym się zgadzają, iż sam Duch Święty to Posyłanie sprawuje swoim Władztwem, maigc od Ojca y od Syna na to zezwolenie, iako od Spółistotnych osob: a te same zezwolenie, istotnym Posyłaniem od Ojca y od Syna mianuie się.

ROZDZIAŁ 8.

O Nauce Błogosławionego Theophilalita
ArchiEpiskopa Błgarskiego.

Zwyczajnym swoim sposobem Nigdy Boym y tu tak zaczyna: Rzeczysz: wspomniates Theophilalita, a vnas jest to Łacny Doctor? Ten naucza iż Duch Święty niepocho dzi y od Syna, y Discurs rozprowadza, Enarr. in Ioan. cap: 3 taki: Nie od rzeczy będzie tu powiedzieć, iako Syn ma Ducha Świętego, y iako Duch nazywa się Synowskim; Mowi bowiem Apostol: Ducha Syna swego posłał w serca nasze wolającego Abba Ojciec. y enowu: Jereli

Jerelias. Lito Duchu św. istusowego niema, ten nie jest
Jego. Śacinnicy egota to ele tłumaczące, y mniey dobre
rozumiejące, mówią iż Duch też od Syna pochodzi.
My zaś napród tak do nich odpowiadamy:

Ze insza rzecz jest być od iakiey racy, a insza być czyje
Nato samże Xiądz Boym tak odpowiada: Theophilalita y sam mam za słowielca Uczzonego;
ale iakio Origenesa nie rownie Uczzonego,
a nietylo po Dracyey, ale po całym świecie zabotanego.
potępiamy nauki wiele, w których odstąpił od star-
szych za są świętych etc: y z nimi się niezgadzał. Toż
czynię y z tą Theophilalita nauką. etc:

R. Po wspomnieniu sobie przyjemnym ^{z B.} w przeszłym
Rozdziele Nie słusznie tu tego świętobliwego y Ma-
drego Meza, Błogosławionego Theophilalita naukę,
do nauki Origenesowej przyrównywa: bo ona była zawiśliwa,
y przeto od Synodów publicznie potępiona. Ta zaś jest zbawień-
na, y na Synodach zdawna uchwalona: bo gdy Ten Pra-
wowiecny Mąż naukę swą o Pochodzenie Duchu Ś.
tylko od Ojca przepowiadał, y onę przed wszystkim serlucij
ogłaszał, a śacinnikom błęd zadawał; niewzwał za to
ani publicznie ani priuatim ni od kogo nagany y sprzeciwienia;
swięte miedzy dołtorow serlucijow y kłobacelnij jest policzony.

A Xigdz Boym samieden i aliz wlabiq, eg nauke Je, y tydz ktorzy
 tey nauki sq nasadowcami, wazy sq poteg piac. Zaslaiqe ie,
 iz on od nauki starszych Swietych Oycow odstaj pił, arnim isq
 Ialio o Porodze niu Dula S: talu y wty niezgadza b, Gdymowi:
 Iz insza necz iest byc Dule Synowskim, a insza byc Dulem od Syna.

Na coze ten Doctorzeu prawde:) Wkladeq te Propozicij;
 Iz byc od Syna, znaczy tu Syna byc Pryczyną bytnosci Dula S:
 Byc za Synowskim, znaczy tyllio Syna byc Spolistotny Dula S:

Co napred dowodze S: Wiec Niem Bazyliszem, ktorzy lib: de
 Spiritu S: ad Amphiloodium c: 18. talu swiadczy: Quia et Christi spiritus
 dicitur, tanquam illi natura coniunctus; Quare y Christo loquimur sq Dule narzowa
 i alioz nim utimur y ligazong.

Ieszcz S: Chryzostom Tomo b. de Spir: S: talu mowic: Aliud enim
 dicere spiritum dei, aliud qui ex deo. Insza bowiem mowic Dule Bory, a
 insza Dule Boga. y nizey Trodz: Ne quis audiens spiritum dei
 putet familiaritatem quamdam significari, et non communem naturam.
 Aby licoslyszqc Dula Bore niwozumial re sq towarzystwo ia hie znaczy
 a nie spetecznosc natury.

Toz potwore dza y S: Cyrillus Alexandrinus in Comment:
 in Ioa: lib: 10. talu mowiqc: Zaraz id otwiera ia wnie wotdzeniem Dula
 Im daiqc, aby y my mocno wdryfi, ze od Syna nie iest Dule Jedy, ale Je Spolistomy.

Secz X: B: Jegoz swytc spilla libro 4. contra Nestora talu
 mowiqc tego in contrarium przywodzi: Ialio bowie podobni zoyca
 Dula: poniewar Je iest wedlug przyrodzenia, tyze iest Spolisty pree
 Same Syna poniewar Je iest przyrodzenno, y temu spolistny. Cotalu wyklada:
 To iest: ze Synowskim iest Dulem, alatego pzez Syna, albo od Syna.

R: Iuz nie powiedzialo, ze Podrodzie Dudowi S:^v
przedwieci Prer Syna, nie jest toz co y od Syna: pomiewa
Podrodzenie prer Syna, znaczy tyllio Syna byc Osoba po-
średnią, między Oycem y Dudem S: wteyze Istnosci Borluę,
a nie znaczy Syna byc Przeryną, Bytnosci Dudowi S:^v Gby
znaczyło Podrodzenie od Syna.

S: Jco mowi X: B: ze S: Synill Prer Syna y od Syna, mato za iedno;
Przyznawam ir wedlug S: Cyrilla, S: Barylega, y inozych
Oycow S: Wskrodnich: i caluz wielko wko Dziele t. Jey (zeta):
to oboie Prer y od, ad intra, we wngter Postwa, moze sie ro-
zumięc o Synie Borym za iedno; ale nie wedlug wypuszczenia
bytnosci Dudowi swiętemu z Syna i alio z Przer y ny,
lecz tyllio wedlug wedlug Przynwolenia y ziednoczenia
w Synie, i alio Pomiednim, teyze Istnosci Borluę, Oycowsluę
y Duda S: to jest, wedlug spolistnosci w Bor turie: ktorey
to spolistnosci Syna Boiego, własnje do lazy wa C: S: Cyrill
przeciw Haretykom.

Toz nie oboie moze rozumiec za iedno: Prer Syna, y od Syna,
y o Podrodzeniu Duda S: ad extra, to jest o Bosy laniu wczajednostworzeniu
I alioz własnje wty swia decture, luedy S: Synill za Fundament
Podrodzenia Duda S: kladzie spolistnosc ze z byc y z Synie,
i alio by necz piernozą od Podrodzenia, mowiac o Duhu S: i alio wrgle
Oyca, tak y wrgle dem Syna te slowa: Pomiewaz Duda S: ic jest
przyrodzenno, y iemu spolistny, dla te Podrodzi, i alio z Oyca tak tez y
Prer Syna.

157
Masz tu rozumieć Pochodzenie w czasie, to jest Posyłanie:

Bo Przewieczne Pochodzenie od samego tyłko Ojca, same
razem jest Fundamentem następnicy Spółistności,
iaki w Synie taki w Duchu S: Ponieważ bowiem Syn
y Duch S: przewidzieli Pochodzą, od Ojca, dla tego są Spół-
istnemi Ojcowi y sobie samym; a nie może się taki mówić:

Ponieważ wpród rozumieją się być Spółistnemi, dla te^o po-
chodzą od Ojca. Co y sama rzecz polzarwie, że S: Cyrill
pisał tu o Pochodzeniu w czasie, to jest o Posyłaniu Ducha S:
iaki od Ojca taki też y przez Syna; bo to pisał przeciw Nesto-
rcuzi, który błurzył iakioby San Chrysty Juda ozni^eł mscą
cudzą, to jest mscą Ducha S: nie Spółistnego Jemu. Co biciaż
S: Cyrill pisze: Jeźli by Sanu Chrystusowi Duch S: nie był
Spółistny, także iaki jest Spółistny y Bogu Ojcu, niemożł by wespół
z Ojcem posyłać go do stworzenia na Syni^enie^o Tudu^o;
Aż wespół z Ojcem P: Chrysty Ducha S: Posyła; według swoja-
dektwa Euangelicznego; brzeie się to dla te^o, ponieważ wpród rozumieją
Duch S: być Je^o własny, y Je^o Spółistny, także iaki jest Spółistny y Ojcu.
(Czoby Synowi jest Spółistny, tyłko iaki osobie pośrednicy wymie^eł Bostwie;
Ojcowi zaś jest Spółistny iakiu Pryncypnie podajicy też Bostwo,
y też Spółistność;) że tedy Duch S: jest Synow^oliem Spółistnie^o,
dla tego Pochodzi y Przez Syna, albo też y od Syna, ale w Pochodzeniu
tyłko doce^osnym, to jest, w Posyłaniu.

Cituię X: B: daley S: Augustina libro 4. de Trinit: c: 20.
Ani mozemowić, że Duch: y od Syna nie p: Rodzi, albowiem
nie darmo Tenże Duch y cy coudhim y Synowlię się nazywa.

R: Na te mię y re y na inrze S: Augustina iurę się
dosyc odpowiedzi a to w Rodzi: 2. że ten S: ty llo opina ciuę,
a nie definiuę, domy zlaię się, anię stanowię, o Pochodzeniu
Ducha S: disputował, sam przyznawę się do Ułomności,
y dla tego o wybaczenie proszę. A tu y to też iawno,
że lubo byc Duchę Synowliem, nie znaczy byc od Syna, pewnie
cedna li nie darmo nazywa się Synowliem, bo iest Synowlię spólęny.

Postępuję daley nazywa X: B: Cyrana ratię Sive
Błogosłownego Theophilakta Słowa: Inra byc od iakię
rezy, a inra byc czyię rezy. Y powiada tali: Prawda to
czasem bywa, ale nie zawsze. Gdzie przelelada Podobienstwa
o Promieniu y Tętnieniu, mowię: Że wty d dwoe Podo-
bienstwa d toię ięci, ię Promień y Tętnienie, są oraz y czyię
rezy y odtey rezy, czyię są: Bo Promień iest y Słonecznym
God Słońca. Także Tętnienie y more iest, y nie more nie d dęne bytne
swey mię. Y nawodri: Że tali y Duch S: pomierow iest Duch
Chrystusa, ma ię bytność swoię mię od Chrystusa.

R: Ty llo się ten Przykład ięci w nie l tory de
Actiade, albo Operatiade, iakiemi są Promień y Tętnie-
nie, ale w inrych rezy nie more się ięci. bo
n: przyklad

189
na przykład, Dusza jest Duszą człowieka, iakoż
y w Piśmie Świętym nazywa Duchem człowieka:
bo ktoż (sprawi) z ludzi wie co jest człowieka, iakoż
Duch człowieka który w nim jest; a iednak nie ma
bytności od człowieka. W Bożwie też nie koniecznie
nie iednoż jest: Być czym y Być od tego. Na przykład:
Bóg Ociec jest Będem Synowstkim, a przecie nie jest
od Syna. zacych y Duch: albo jest Duchem
Synowstkim, nie koniecznie dla tego ma mieć Bytność
y od Syna. Dobrze tedy diszkuracie B. Theophilait.

A iż Tenie Doctor powiada, że nie masz Piśma
na to aby Pochodził Duch: od Syna. a K: B. przeciwno
niemu przywodzi S.° Bazylego, iakoż ten Duch: S.°
Duchem Wst Bożych to jest Spiritusowy nazywać miał.
Na to uzi się odpowiedziało, w Dordziele i. y tam
się dohazało, że Wstami Bożemi. Sam się Bóg Ociec
nazywa, a nie Syn. Iakoż y tu się to w krotce namienia
że y Sam Syn Mądrość Przedwiczna, przyznawa
Cyca być Wstami, bo tak mowi: Jam (Mądrość) wyšla
z Wst najwyższego pierworodna przed wszystkim stworzeniem.

1 Cor. 2.

Eccle: 24
v: 6.

A:

321

Joá 20.
v: 22.

A lubo Duch L: pochochri y z wst Synowskich, ied-
nali to tyllko w czasie: Ichngł bówiem wstami mówiąc
Bierzcie Ducha Swiętego.

Z Occasiey dalszych słow B: Theophilałta w spo-
mina ierzozę X: B: y to że Oni Swięci (Cyrill: y Augustin:)
Dwoch Poczqthow nieczynili choćy y od Syna i wotnie Pochod-
zącego Ducha S: wyznawali.

† definitiue

R: Tak iest że oni Swięci Dwoch Poczqthow
nieczynili, bo też y Pochodzenia od Syna[†] nie przyznawali.

A co o Dwoch Poczqthach B: Theophilałt przy-
mawia teraznięszym Łacinnikom, to pozostę na prawdę
bo przyznawac Dwoch Ichngcych iest wnosic Dwa
Poczqthi; a Łacinnicy przyznawaię Dwoch Ichngcych,
toc y Dwa Poczqthi.

Jesli rzecz: że się nie wnoszą Dwa Poczqthi
wtedy Dwa Ichngce iednym Ichnięciem tchng.

R: Jedne Ichnięcie, nie znosi Dwoch osob, to
nieznosi y Dwoch Poczqthow: ponieważ Dwie Osoby
toz są co y Dwa Poczqthi. zaczy luboby byto

iedne

110

iedne Khenienie, iednak zostawiaj Dwa Porzektli,
ktore się według terminow wyznania Łacińskiego
nazywają *ut quod*.

Tandem radzi K. B. w tej materii spuscic się
na naukę S.^o Augustyna, na ktorą się Stary Sobor
spuszczal, że tak on naucza libro 5. de Trinit. c. 14.
Trzeba wyznać że Ojciec y Syn jest Porzektliem Ducha S.^o a
nie Dwa Porzektli.

R Nie jest to dowodna rzecz aby się spuszczal
pomieniony Sobor na tę naukę S.^o Augustyna ktorą
on tyllko opinatiue, a nie definitiue według domnie-
mania a nie postandurienia, mógł traktować. Bo sam
przynał libro de Fide et Symbolo c. 9. tak mowić:
O Duchu zaś Świętym iestore tak dostatecznie y pilnie nie jest
disputowano od Uczonych y wielkich. Prima S.^o wykładaczow aby
się rozumieć łacno mogła y ięgo własność, ktorą własności staieją,
że go ani Synem ani Ojcem nazywać nie możemy ale tyllko
Duchem Syni. y trochę niżej: Przeważając iednak aby
nie Rodzonego Ducha S.^o iako Syna do Ojca wyznawali. Jeden
bowiem iest Ojciec, ani od Syna iako by Wnukia najwyższe Ojca;
ani iednak tego czym iest żadnemu nie porównien, ale Ojcowi,

od Kłose

odliczone i wyzysklo, abyśmy Dwóch nie stanowili Początku bez Początku
co jest bardzo fałszywa y bardzo nieprzydatna, y niekatholickiey
Miały, ale niektórych Karetikow własny Bład.

W litorym texcie Augustin S. wyraża iawnie, tak
że o Duchu S. iedroze pisze zdomniemanie iaku też
y owo, że czym jest Duch S. to nikomu tyllko Oycowi
powinién, to jest tyllko od Oycy ma: a iedli by miał
y od Syna, byliby w Bozkich osobach dwa Początku
Ociec y Syn, które oba musieliby byc bez Początku
bo y Syn maigcy wryczone do Oycy Ichnienie,
które jest nie rozdzielne do Oycowstwa, y do
Początku bez Początku, musiał by y sam wespol
mieć Oycowstwo y bytność Początku bez Początku,
ażé Syn nie jest iedną osobą z Oycem, ale Drugą,
tedy były by dwa Początki bez Początku, iaku
są dwie osoby.

Raczeży tedy Sobor pomieniony Powrzechny piąty
spużczal się na oną wyżey wspomnianą Augu
stina S. naukę, którą wyraził w książce
Enchiridion nazwanej, bo ta się zgodza

z Sarogrodzkiego Składem, y mogła być approbo-
wana od Piątego Synodu; iako się tam uowala
y tu się powtarzać obzrynięć może wte słowa:

111
S. August: to: 9.
in Ekkehard: cuo

Dosyć jest Arrescianinowi, rzeczy stworzonych Przyczynę,
bądź niebieskich bądź ziemskich bądź widomych bądź
niewidomych, nie innego, iedno Dobrze wierzyć Stworzycielowz
ktory iednym y prawdziwym jest Bogiem y zé zálnego nie-
masz Przyrodzenia, co by albo nie on był, albo nie od niego, y że
on jest Trojca, to jest Ociec y Syn od Oycy Rodzony y Duch S.
od tego Oycy pochodzący, ale ieden y tenże Duch y Oycowski
y Synowski. Ktory text honorząc gdy mówi Augustyn S.
że Duch S. od Oycy pochodzący jest ieden y tenże Duch y Oycow-
ski y Synowski poluarwie tu wyraznie, toż co y B.
Theophilait Vrzy: że inza jest być od iacłicy rzeczy
a inza ^{być} orzyć rzeczy; ponidwar według S. Augustina
Duch S. lubo jest y Synowskim, iako y Oycowskim
dla spólnosci, iednak nie mowi się y od Syna pocho-
dzący iako od Przyczyny, tak iak się mowi od Oycy.

Co się dotycze nauki Anzelma, ktora opusculo
de Processione Spiritu Sancti c. 9. tak napisał:
Jako Serworo nie jest ztąd, iak są vornemi Zrodło y Strumien,

ale z wody z łtovej iedno są y nie roznią się: Taki Duch S:
nie jest z tąd, z łąd są rozni od siebie Ociec y Syn, ale z Boskiej
Itoty w łtovej iedno są.

R Na tę naukę toż są może Anzelmowi powie-
dziec co Marq Ephesius na Synodzie Florenskim
(Sessione 19) Janowi Prowinciałowi odpowiadział mówiąc:
ieśli Duch S: pochodzi od Oycy y Syna z Boskiej
Itoty w łtovej iedno są (anie od Odb z łąd rozni są)
Idzie zatym że Ducha S: Itota jest wywiedziona
y wykonana, tocz y inrze od wywodzącej, albo sama
sobie jest Przyczyną: czego mówić niegodzi się.

Zotym częstze przywodzi X: B: Dalszy Text
Jegoż B: Theophila lita, łtoży między inzremi y
te słowa wyrzekł: Twierdzą prawe, albowiem y echwał
na Uoznie y rekt: bierząc Ducha S: o rozumu odcyśnie! etc:
Iawna bowiem że w ten czas Im Ducha S: nie dał, ale dar
ieden Ducha S: to jest odpużczenię grechow.

R: Te słowa zdrowym Pensem tak są wykładają,
gdy mówi że w ten czas Ducha S: Apostołom nie dał,
znaczy się że nie dał Ducha ze wszystkiemi darami,
z łtozremi napotym dać miał. gdy zaś mówi:

Dal

dał ieden dar Duchu S: to jest dopuszczenie grzechow. Ma się rozumieć że dał ieden dar, ale nie bez samego Duchu S: z tym że darem posłanego: bo ten dar nie mógł być oddzielny od Duchu S: od litorego też y wyniiał.

Idy tedy taki rozumiał B: Theophilalut, trzymał zgodną naukę z S: Athanazy y z S: Krysostome y inżem.

Nie był sprzecznym y S: Cyrillovi na text S: Jana lib: 12. taki mowiącemu: Biorę Duchu S: bez skutku, ponie waż y tchnęł im mowiąc: Biorąc Duchu S: anbowiem może być samac Christus anby mował Biorąc gdy by nie dał.

Rzekł też że nie był sprzecznym: bo gdy przyznał, że P: Kristus dał dar ieden, przeto nie zaprzął, że y same Duchu S: wespół z darem ony podał.

Zaczyn gdy tu F: B: zadanie B: Theophilalutowi heretiz podobną błąz nierstwu Theodora Mopsuestena, litory taki błąznic, iż P: Kristus nie dał Apłom Duchu S: ale tyllio pod figurą y znałwie tchnęł. Takiowse zadawanie jest owselemomyne.

Bo gdy B: Theophilalut mowi, że dał dar ieden, to nie mowa, iż tyllio pod figurą y znałwie Duchu S: dał; y te nie mowi: że samy tyllio dar bez Duchu S: dał; ale mowi tyllio, że Duchu S: secundum plenitudinem, że wrystliwem darem, na ten exx: nie dał.

Zaczyn

Zaczy daleko się rozni zdanie B: Theophilaita od hie-
rezey Theodora, lutory słurmi, iż zgola medal Duchas: 37
Nie sugga się tedy Myroli 5° Wseleńskiego soboru na
B: Theophilaita, bo przy Dawaniu Daru przyznawał
y same Ducha s: tchnienie, lutoręgo po Wniebowstąpieniu
ze wszystkich Darami Syn od Ojca y od siebie zstał.

Alle cho ciarby B: Theophilait przy swym takowym
zdaniu y to zeznał iż y pod zna liem Zwierzchny
ichngł, miałby po sobie Corneliusza à lapide, który
w Commécie in Ioan: c: 20. v: 22. tak mowi :

Porro insufflatio hæc Christi non fuit ipse spiritus s: quasi diceret,
Accipite hanc Insufflationem, quæ est spi'n' t'g's: sed fuit ei' signû,
quasi diceret, Accipite in hac Insufflatione, siue per hanc Insuf-
flatione' ut per signû et causam instrumentale' Donû spiritus s:
Ioc'est: Tchnienie zas te Chniste sowe niebyło samym Duché s:
ialoby rclł. Bierncié te Tchnienie ktore jest Duch s: leoz
było iego zna lié, ialoby rclł. Bierncié w tym Tchnieniu, albo
prez te Tchnienie ialo prez zna lié y przyczynę instrumentala ngadur Dudas: 5°.

Alleguie ierore X: B: precu B: Theophilaitua
Augustina s: lib: 4. de Trinit: c: 20. tak mowi cego:
Ktobowicé tylio naysralenszy reore iż in sry był Duch ktore
tchnęc dał a in sry lutoręgo po Wniebowstąpieniu zstał.

173
R. Te świadectwo nie służy tu do rzeczy, bo B. Theophilus
rozumie, iż Chrystus miałszego, ale tegoż przez Ichnię
Ducha S. posyłał z jednym darem, którego potem zu-
pełnie posyłał.

Talicy z S. Grilla citacia z. Dialog: contra Kermia
nie talicy zaski ale samego cedynego y S. Duchu onym Ichnie-
niem staliq urozynkami Aposto lowie. Jest wgt plwa:
bo tych slow reukazie me nalarlem, owzem precawne
nawcytalé w tymże Autorze in soment: in Joanne lib: 12. Fol:
1099. Editioni Lutetia N. 1632. We dzie ten S. Pęchriestnie,
licdy wyrazmiesz zaski (notuyre tu Koolio zaski) obiafnié,
ymierzkaigego wnich Duchu S. oharanie Bog urozyné chwałé
Ukazaly se Jezylu i alwoy ognia. y niyey: Talicy y u S. Aposto lach
i smiesz zaski oharanie wyiawal w postaw ognia Ipy luim posyłaigé.

Jasna tedy rzecz iest że gdy rzekł B. Theophilus, iż im
P. Chrystu Duchu S. nie dał, nie rzekł że by zgola nie dał, bo
dał i alio wzywaięcego Daru dopuzrozenia grzechow, ktore
napotym w zupełności wzyst tuch Darow zestac miał;
ale nie dał na ten czas ze wzystkimi Darami. A talialio
P. Chrystus prawde rzekł: Biorae Duchu swiętego; Talicy B.
Theophilus wedlug teyż prawdy powiadowyl, iż dał ten Dar
Apostom ktory wnich był nie odzielny od Duchu S. przebywaięce, onich wedlug
nowe wzywania Daru.

Est

Jest tedy nauka Błogosławione Theophilakta stara,
 od Dawnych Grecow S. zachowana. Jako y sami przy-
 znawali Grecnicy, ktorzy w Kijgach tegoż Autora wy-
 danych od siebie Bailew A. 1670. in Caput 3tium S. Joannis
 Euangelista Fol: 238. in Margine Annotatig wydrukowali
 Spiritum S. à Filio procedere negat Theophilactus cum Graecis An-
 tiquis, nunc autem omnes confitemur: Qui à Patre Filioq. procedit.
 No jest. Duch k. reby pochodził od Syna nie porwała Theophilakt
 z Greciami Dawnymi, teraz za wyrosty taki wyznawamy, który od
 Oycy y Syna pochodzi. Zład doyc iawnog że wyznanie S.
 Theophilakta z Dawnymi Greciami. [z ktorymi toz wyzna-
 wali przyowrzy Galion z Syonu y Dawni Grecnicy] jest
 Dawne. Teraz męysze zas Grecinie męrgadzaiące sę
 z Dawnymi Greciami, jest niedawne y nowe.

A Kijdz Boym niestusznie czyni że woią pi-
 uatną dwagą, oręgo sę niht czynic niewarył. Tępo tali
 starey Prawdy Nauzyuēla potępia. A wżalwie
 te potępie nie iako przeuine Prawdzi nie może sę
 poczynać za waxne, owzem Potępiajce
 za talową obęlgę iaki jest nie-
 bezpiecne samemu, potrzeba sę było
 porzuwać.

Rozdział 9.

ROZDZIAŁ 9.

W którym się utwierdza nauka B.^o Theophila^oakta
y Prawosławosławnych Wszystkich
o Pochodzeniu Ducha S.^o od samego tylko Oycy.

Lubo w przeszłych Rozdziałach na różnych miejscach
z Oycow S.^o Wchodnich zosię poliarzało, że Duch S.^o pochodzi
od samego tylko Oycy. Tu iednali dla dostronalizrey pew-
ności insze ieszczę świadectwa z Oycow S.^o Wchodnich
o tymże przywodzą się. Zaczym y B. Theophilakt gdy się
z nimi zgadzał, nie nową wiarę wprowadzał, ale się
starey wiary z nimi trzymał.

Pierwsze tedy świadectwo jest z starego
Doctora Berliownego S.^o Dionyzego Vornia S.^o
Apostola Pawła c. 2. de Diuini^o nomi ni bus gdzie
pisze tak: *Discreta sunt Patris et Filij et Spiritus S.^o*
nomina et res, nec vlla prorsus comunitate introducta.
Rozne są Oycy y Syna y Ducha S.^o Imiona y rzecz, bez
żadney zgoła popolitosci wprowadzenia.

Z tych słow Dowód wra sta tak: Niema się wprowa-
dzac między osoby Berliuie, żadna zgoła popolitosc.

Capitulum

(Oprocz Istotnych własności, które według tegoż Świętego
wymieścił Kościół, z Istotą mianującą być wrystłum
Osobom pospolite.) Zaczynam y Technienie, nie ma być pospo-
lite Oycu y Synowi względem Ducha S: ponieważ
Technienie jest własnością nie istotną ale Personalną
to jest do Osoby Oycowskiej należącą. Idy tedy Łacinnicy
wyznawają Technienie być pospolite Oycu y Synowi
przeciwne mi siebie być temu S: poliarzując.

Możę tutaj rzec nato: iż jest pospolita Oycowi y Synowi
miłość Ducha S: Także też jest pospolita Synowi y
Duchowi S: być z Ojca; a przecie ta pospolitość nie
jest przeciwna Jego S: nauce.

R: Te pospolitości Ojca y Syna, albo Syna y Ducha S:
nie czynią ich jedną rzeczą, y nie dają oboim Imienia
jednego, iako czyni Technienie Ojca y Syna jedną rzeczą.
gdy onym przypisuje ieden Porządek, y mianuje oboid
jednym Spiratorem Wypuszcaczem, względem Ducha
S: A to jest przeciwno temu Słemu który zaraz także mówi:
Solus Pater e Fons in Deitate. sam Ojciec jest Źródłem w Boskości.
Dlatego, że pospolitości przywiedzione, rozumieją się
być per convenientiam przez zgadzanie się z sobą;
y słate

175

y dla tego nie są precyzyone nauce Tego Świętego Ale Technie-
nie jest poposłitosią per unitatem numericam, przez
iednose według liczb: bo są za iedną zgoła Przy-
czynę względem Ducha S.^o od Zaciuniliowu Ładzie,
a tey Ten Święty wprowadzac niepozwała.

Drugie Swiadectwo jest z Dawnego
talze Philosophera Krescianskiego Świętego
Iustina Męczeńca, który in Expositione Fidei tak mowi:
Pater quippe ingenitus ē à Quo et Filius genitus ē, et Spi-
ritus Sanctus processit. Et infra: Sicut Filius ex Patre
ita et Spiritus excepto quod existentis modo differentia qualdam
intercedit. Alie siquidem Lumen de lumine geniti modo veluit;
Hic vero de lumine Lumen et ipse, non geniti modo, sed pre-
cedentis modo progressus est. To jest: Ociec bowiem nie-
rodzony jest, od ktorego y Syn się vrodził y Duch S. pochodzi.
y niżej: Jako Syn z Oycy tak y Duch S. wyiowrzy ze byt-
ności sposobem różnica nie lotora raedodzi: On bowiem świat-
łość z światłości, vrodzonego sposobem rozrościł, On zaś
z światłości światłość y sam, nie vrodzonego ale pocho-
dzącego sposobem wyniknął. Z których słow taki wyuddzi się
y Dowod:

Roznić się między sobą przez sposób Wrodzonego y przez
 Sposób Pochodzącego, nie jest roznić się przez owe:
 być Przyczyną y być z Przyczyny. Syn przez Sposób
 Wrodzonego, Duch S. przez Sposób Pochodzącego,
 roznią się między sobą. toć nie przez to się roznią,
 aby Syn miał być Przyczyną, a Duch S. miał być z niego
 iako z Przyczyny: zaczym mogąc się roznić y bez tego
 Duch S. nie pochodzi od Syna, według Jego Świętego.

Trzecie Świadcstwo z S. Bazylego
 Wielkiego Epł. 43. ad Frat. Solus Unigenitus
 ex Ingenito lumine refulsit, nullamq; prorsus Notionum
 communicationem, secundum proprietatem suam tam cum Patre
 quam cum Spiritu Sancto habet. Sam Jednorodzony
 z Nieodzownego światła zrodził, a żadnego zgoła z No-
 tionalnych (czyli Personalnych) znaków Wzajemności,
 według własności swej, tak z Ojcem iako y z Duchem S. niema.
 Z tego to się przeświadcza: Żnaki notionalne w Bo-
 twie to znaczą y to sprawiają, że przez nie dać
 się Persony poznać, y przez nie roznić się jedna
 Persona od Drużej, takim znakiem jest Oycowstwo

Tchnie

176

Tchnienie względem Ducha S. przez litore się proze-
znawa Ociec i alio Tchnący, y rozni się od Ducha S.
Tych znałow Uczesnictwa, za dnego Persony Bozlie
między Sobą nie mają, według tego Świętego, Zaczyn
y Syn nie ma Tchnienia, litore jest takim znałem
Oycowskiem.

Jeśli lito rzecz: Niema Syn za dnego Uczesnictwa
tych notiona Snych znałow, litore Stanowią Personę
Oycowską; innych zaś znałow może być Uczesnicie
litore za Personą tego następują i alim jest Tchnienie.

Q: Subo Tchnienie nie stanowi Persony Oy-
cowskiej, ale onę postanowioną być przez Oycowstwo
Supponuje, i ednali ię tali Supponuje, to jest za po-
stanowieniem tali następuje, że jest nie odrziel-
ne od Oycowstwa, w litonym się i alio w przyczynie
własności y skutku zamysła; nie może być Spółne Sy-
nowi, i alio też y być nierodzonym, Supponuje Personę
Oycowską iuz postanowioną, a przecie nie jest Spółne
Drugim osobą. Taliz być Jednorodnym Supponuje Oboję
Synowską, a i ednali nie może być instry osobą Wzycialne.
Ci jest i awno y w Słowicey dziwowaniu, Supponującym Rozumienie.

Czwarte Swadeciwo z tegoż S^o Bazyle^o
Ktory lib: de Spiritu S^o contra Sabellianos et Anim
pizze talu: Coniunctionem Spiritu Sancti quae cum Patre
est intelligo ex eo quod ex Patre egreditur; quod uero ad
Filiu, inde, quod audio, qui Spiritum Sancti non habet
non e eius. To jest: złączenie Ducha S^o otcie z Oycē
jest rozumie byc ztąd ze z Oycia pochodzi otcie z
z Synem ztąd, ze słyszę: Kto Ducha (Aniustusowego) niema
nie jest iego. Z których słow iawnie to się po kazuje,
iż jeśli by Duch S^o pochodził y od Syna, tedy złączenie
iego z Synem rozumiał by S^o Bazyle, ztądże zład
y z Oycem, iż by y od Syna pochodził iako z Dry-
oryny; Ale ten święty inaczym sposobem niż z Oycē
rozumie byc złączenie Ducha S^o z Synem, iż tylko
Duch S^o jest Synow, jest Aniustusow: według przyswo-
ienia tylko, złączoney teyże Italskiej Bozluicy
ponieważ według słow tegoż świętego wyz rezo-
nych ad Amphilochem, Sancti Filius dicitur
tquam illi natura coniunctus. Aniustusowy nie Duch
nazywa iako z nim Italską złączoney. Za czym
Duch S^o y od Syna nie pochodzi.

Piąte Świadectwo z S.^o Grzegorza Nazianzena

Orat: 24. in Egyptiorum aduentum y frze talu mowi:
Quidquid Pater habet, idem excepta causa Filij est.
Słowicze li ma Oaec toz wyigwory Przeyryne mag Syn.
Z tad talu wynilia Dowod: Byc Przeyryna Ducha S.^o
iest miec moc Tchnienia wzgledem onego. Syn nie moze
byc Przeyryna Ducha S.^o bo iey ten swigty onemu nieprzy-
znawa. toz Syn nie moze miec y Mocy Tchnienia wzgledem
Ducha Stego.

Jesli lito wzecze: iz wedlug tego swigtego oddala
sie od Syna, tyllko Przeyryna Rodzenia, a nie Przeyryna
Tchnienia. To sie talu rozwiqzuie, iz wedlug tego Stego
oddala sie od Syna Przeyryna in genere wpospolitalu
w litorey sie zamyla wzecza Przeyryna particularna,
Toc zadna Przeyryna Syn byc nie moze. Naprzyklad:
Kiedy sie caliemu stworzeniu nieporwala to, ze iest
czlowiekiem, poprowiu nie moze sie onemu y owo
porwac, ze iest Piotrem albo Pawlem. y gdy sie
co nie zowie kamieniem, toz ani Marmore ni alabastre, etc.
Talizem y Synowi Bozemu poniewaz sie nie przyznawa

od Świętego Narianziena Przyrzyna w pospolita; ty
samym żadna się nie przyznawa Przyrzyna, względem
Ducha Świętego.

Penze i szore Święty tamże zaraz tak mowi:
Quid quid item Filij habet, idem quoque Spiritus Sancti est
& Filietatem exiepeni. Scholaru tez Syn ma, roz y
Duch: ma, iesli Synowstwo wyłaczysz. Ząd się to wnosi:
Ponieważ Duch S. wzystło ma, co ma y Syn wyiow-
szy tyllko Synowstwo, Joc gdyby była w Synie, y Moc
Ichnienia, musiała by być pospolita y Duchowi Stemu:
bo ta nie jest Synowstwem, y tak by Duch S. był Przy-
rzyna siebie samego. P twierdzic jest rzecz nieprzy-
stojna.

Szoste Swiadectwo z S. Arzegeza Nyllena
Ktory libro contra Eunomium tak Swiadczy:

Statim etiam et coniunctim Spiritus S. concipitur non posterior
Filio secundum sui substantiam. Orar tez y wespół Duch
S. poymie się nie posłedniem od Syna według swej bytnosci
Zład się wnosi to: Persona która się poymie być nie-
posłednięszą według swej bytnosci od Drugiej Persony
w Bostwie, ta nie ma bytnosci od oney, gdyż była by tak
posłednięszą; Duch S. poymie się być nie posłednięsz
od Syna

188

od Syna według swej bytności, iako ten święty piśze:
toc Duch S: nie ma bytności od Syna. Bo gdyby miał
Duch S: bytność od Syna, koniecznie musiałby się
rozumem poymować *poslednieyszzy* od Syna, iako od
Przyczyny swojej. Idźż dla tego Syn iest *poslednieyszzy*
od Oycy, że ma bytność swą od Oycy.

Jesli rezerz: Duch S: nie *poslednieyszzy* iest, od
Syna *duratione*, względem wieczności, równie po-
czątka nie mający: iest iednak *Poslednieyszzy*
origine, względem *Pochodzenia* iako z Przyczyny.
Stato od powiada Tenże święty *Nyssenus*, zaraz
wyrzèy tamże piśząc: z Oycy prawi *Jednorodzony* Syn
wespół z Oycem rozumie się; z Synem zaś y przez Syna wespół
Duch święty. A tego nie piśze iż się rozumie Duch S:
być z Syna, tak iako Syn rozumie się z Oycy. Na tym
zaś właśnie, Być z kogo, za kogo być *poslednieyszzy*
origine względem *Pochodzenia* iako z Przyczyny.

Siodme Swiadcstwo z S: *Gregorza*
Thaumaturga Ten przez obiawienie od Pana S: *Ewangelisty* za powode *Kast: Panny*, tak wieńac *nauczył się*:

Al Inio son-
tessionis.

Unus Spiritus ex Deo existentiam habens, et qui per Filium apparuit scilicet hominibus. Y jeden Duch z Boga bytnosc' maiggy y ktony przez Syna se' pokazal' to jest Ludziom. Gdzie mowiac z Boga bytnosc' maiggy: wyznacza wlasnie Boga Ojca Samego, ze z tego tyllio Duch S: ma bytnosc' ialioy Syn gdy se' mianuie z Boga: ^{rodzony} znaczy se' tez z Ojca Samego tyllio.

Atu Pytam Zachodnich, Jesli doskonala' o' Pochodzeniu Ducha S: przez Reuelarię naukie, Ten swięty otrzymał czyli nie? Jesli doskonala', to nie chce ba' przykladac aby Duch S: miał bytnosc' y od Syna ani taku wierac, aby y od Syna pochodzil'. Jesli zas nie doskonala', to by y same obiawienie nie bylo doskonale'.

Osme Swiadectwo z S: E. piphaniusza z Księgi nazwanej Ancoratus, Ten za zupełną y doskonala' Wiare poczytal' Pochodzenie Ducha S: wyznawal' tali: credimus in spiritum sanctum qui ex Patre procedit. Wierzymy w Ducha S: ktony od Ojca pochodzi. A nie dohl'adal' y od Syna, mianuic tyllio od Ojca. toz wedlug Tego swiętego nie pochodzi Duch swięty od Syna.

179

Jeśli kto wezre, iż w teyże książce na inszym miejscu
wspomina Pochodzenie y od Syna mówiąc: Spiritus Para-
claus ex Patre procedens et à Filio accipiens. Duch Poczciwyel
z Ojca pochodzący y od Syna biorący. y z nowu na miejscu inszym
w książce teyże: Neg, Spiritum quid novit nisi Pater et Filius
à quo procedit et à quo accipit. An. Duda która, jedno
Ociec y Syn, od którego pochodzi y od którego bierze.

Rk: Natych pomienionych y inszych miejscach
gdz mowi Ten święty: że Duch S. od Ojca pochodzi, a od Syna
bierze; daie na domysł, że od Ojca tyllio samego po-
chodzi zupełnie, iako od Przyczyny Personalnie y
Istotnie: a od Syna tyllio bierze Przypięcie wed-
ług teyże Istności, bo tak Istność którą mu Przyczyna
Ociec jest też y Synowstia. *Albo też bierze ad Extra, Exytemie nesciē
de Istotności.*

Dziewiąte Swiadcetwo z S. Jana
Damascena Ktory lib: de Fide c: 10 tak mowi:
Omnia igitur quae Filius ac Spiritus habent, à Patre habent,
atq; adeo hoc ipsum quod sunt. Wzrystło tedy co do siebie Syn y Duch S.
maiz, od Ojca maiz, nawet y to samo że są. Z tąd taki się dowodzi:
od którego Duch S. ma wzrystło, co do siebie na leży
do tego bytności, od tego tyllio y pochodzi. od Ojca
zaś to ma wzrystło co do siebie należy do tego bytności.

tré

to od Oycy samego tyllko y pochodzi. Bo gdyby
Duch S: od Oycy samego wyrzylko maigc, przecie
potrzebowal' pochodzic y od Syna, tym samym albo
nie wyrzylko by mial' od Oycy: albo byloby Pochodzenie
od Syna nadpotrzebne. Oboie to niegodzisz
mowic, preto Duch S: niepochodzi od Syna.

Jesu' lito rekre: iz bierze Duch S: od Oycy y
samą Istnosć, a przecie to mowisz, ze iz bierze y
od Syna. to y Pochodząc od Oycy wedlug Ichnio-
ney od niego bytnosci swey Personalney, moze talize
pochodzic y od Syna.

R: Bierze y od Syna Duch S: Istnosć nie
ialo od Przyczyny, ale wedlug Dyzswożenia, ializ
wzehlto: dla tego ze Syn ma tyz Istnosć wryczony
sobie od Oycy. lecz wedlug nauki tego Swiętego,
nie ma Syn wryczony sobie od Oycy Mocy Ichnienia
wzgle dem Persony Duchy S:° bo taliz c: 14. tamze
de Fide mowi: Solus Pater causa est semedem. Ociec
Przyczyna jest. y znowu na inszym mieyscu de Magni
Sabato: Spiritus non habet à Filio ut subsistat. to jest:
Duch Swięty nie ma od Syna bytnosci Personalney.

170

Zaczyn Duch S: według swojej Persony, nie bywa
Ichniony, y nie pochodzi od Syna.

Z tegoż Świętego Świãdectwa o tymże c: u de Fide:
Filius et Spiritus S: ad unum Auctorem referuntur.
Syn y Duch S: do iednego Autora *dnaszajã* *re*,
To iest iãli Syn za iednego Autora ma Boga Oycã,
Taki y Duch S: za iednego Autora ma tegoż samego
Oycã; oprócz którego niema niãliogo inzego Autora,
iãli y Syn niema. A gdy by Duch S: pochodził
y od Syna, iãli by się referował nie do iednego Autora
Oycã, iãli się referuie Syn, ale do Dwoch, to iest
do Oycã y Syna.

Tenże Święty Libro Eodem c: 16. Świãdery tali:
Omnia quae causa, Fonti, Genitori conueniant, ea soli Patri
accommodari debent. Wzystkie doskonałości które iãli
Przyczynie y Zrodztu oycowi należą, te do samego tyliu Oycã
stosować się mają. A iż Moc Ichnienia należą
Oycowi iãli Przyczynie y Zrodztu, to ona Moc
do samego tyliu Oycã ma się stosować.

Tenże Święty tamże c: 10. tali Świãdery s:
Duntaxat hypostaticis proprietatibus Tres Sanctae Trinitatis

Personae

Personae inter se differunt. Tylko Personalnemi własnościami
Troy Świętey Troy osoby między sobą różnią się. Z tego
to się dowodzi: iż jeśli by Duch S. od Syna pochodził,
Syn by od Ducha S. nie różnił się Personalną swoją
własnością Synowstwem, ale by się różnił mocą
Zchnienia, jako Zchnący od Zchnionego. Moc zaś
Zchnienia nie jest własność Personalna Stanowiska
Persony. A to by było przeciw Nauce Tego Świętego,
który świadczy, że się Persony Świętey Troy tyłko
Personalnemi własnościami różnią. A iż nie różnił by
się Syn od Ducha S. Synowstwem, to się postrzeże
z nauki Łacinników, którzy w Bortwie nie przy-
znawali tam distinciey, to jest różnicy, gdzie
nie masz, aby jedna Persona od drugiej po-
chodziła.

Dziesiąte Świadectwo z S. Barlaama
Pustelnika, według opisanja Tegoż S. Jana
Damascena in Vita Patrum; gdzie opisuje S.
Damascen Żywot S. Pustelników Barlaama y Joza-
phata, przyznawa, że tak S. Barlaam verył wieściac
Świętego Joza phata:

In Patrem et Filium et Spiritum Sanctum crede, Unum
Deum Ingenicum agnoscens, atq; Unum Filium Unige-
nitum, et Unum Spiritum Sanctum ex Patre procedentem;
ad hunc igitur modum Patrem, et Filium, et Spiritum S. adora.
Toteż: Woyca y Syna y Duchą S. wierzą Jednego Boga
Nierozzonego wyznawając, y Jednego Syna Jedno-
zzonego, y Jednego Duchą Świętego z Oyca pochodzącego;
w ten tedy sposób Oycowi y Synowi y Duchowi S. kłanają się.
Oto tu S. Barlaam według prawdziwego swia-
dectwa S. Basasiena taki wierzącego przykazanie
nie więcej o Duchu Świętym, tylko aby w niego od
Oyca pochodzącego Joraphat Święty wierzał, bez przy-
dawania y od Syna. który to przydatek na tym
właśnie miejscu do nauki Świętego Barlaama
ważę się niektórzy Świnicy nie słudnie wtrzącać;
według zernania Bellarmina libro de scripturis
Ecclesiasticis wspomnianego tuż in Viti's S. Patni.

Tym wszętkim Pomienionych Oyców S. Wschodnich
Świadectwom, mogło by się więcej przydać, których
dla

181
In Viti's Patni
Antwerpiae editi
A. 1639. Fol.
286. et Fol. 339.

Ala krotkosc i nie ciutajac; Prydać za Dopełnie mē
onym Swiadectwo z Swiętego Athanazego, ktory Orat.
ad Serap: o Swiętym Duchu zē nie iest Stworzeniem
tali mowi: Satis est si cognoscas spiritum
non esse creaturam, neq. cum rebus creatis connume-
randum, hæc sufficiunt Fidelibus, et hæcenus
eius recognitio ad homines peruenit, hucusq.
cum deuentum est, Cherubin obuehat Faciem eius.

Dosyc iest iestli pora wa se Duchu nie byc Stworzenie
ani z Stworzeniem rzeczoma polczonego, na tym
dosyc Prawowiernym, y poty iego poznanie do Ludzi
zaszlo, a do tąd gdy przyszlo, Cherubin zakrywa Twarz
iego, To iest nieporwala wigcey badac sig o Pochodzeniu
Ducha si iestli pochodzi y od Syna.

Jestli dosyc iest Prawowiernym wierac, ze
Duch si nie iest Stworzeniem, To nie iest de ne-
cessitate salutis wierac aby pochodzi C y od Syna,
zwlaszcza ze tego pismo si wyraznie niepowiada:
ialio wyraznie powiada, ze pochodzi Duch si od Oycy.

182

Po Wyliczaniu Swiadcetw Oycow Swiętych
Nłchodnich Dowodzącył Pochodzenie Ducha Si: od samego tyłko Oycy:
Nie śmiałbym do Racji przystępować ponieważ według mędrych
y Pobożnych ludzi, De Deo etiam verum dicere periculolum ē.
O Bogu y Prawdziwe rzeczy powiadać niebezpieczna iest.
Nie śmiałbym y rzec Przyczyny, iż Wiara Funduje się na Po-
wadze słow Bożych, y Reuelaciy, od Boga Wyrzycionej, a
nie na ludzkich z domysłu pochodzących Probatiach, które we-
dług swojej podkości, sędwie na objaśnienie Wiary, a nie na do-
kazanie przydad się mogą.

Jednakże ponieważ Latinnicy z Fundamentow Philosophi-
skich zwykli Wiary swoich Racjami probować, taki mniemam
że wydzie y mnie, gdyż a Racjami rzeczy wiarac, że nasza
Prawowierna Nauka o Pochodzeniu Ducha Si: od samego tyłko
Oycy, zgadza się z Rozumem zdrowym y z Nauką Philosophią.

Pierwszy tedy Argument kładę taki:

Przez co Ociec iest Przyczyną w Bóstwie od siebie samego, albo porzyciem, według S. August.
względem Ducha Si: tego nie może Wzyczac Synowi.

Przez Moc Ichnienia Ociec iest Przyczyną od siebie samego
względem Ducha Si: Joz Mocy Ichnienia nie może Wzyczac Synowi.

Pierwsza Propozycja Utwierdza się tali:

Jesliż to

Jeśli by to przez co iest Cięć Pryczyng od siebie samego względem
Ducha S: mogli się wyzerać Synowi, iż to by za tym, że Syn by
tez był Duchą S: Pryczyng od siebie samego. Co się mowić
nie może.

Je zaś wnieść nam Dowodzie sytali:

Tor by sprawowała Moc Technienia w Synie, co sprawuje w Oycu,
według owej Axioma: *Idem manens idem, semper aptum est
facere idem*: Taki rzecz rozstrajęc tą się rzecz, zawsze może
sprawować skutek tenie. A że sprawuje moc Technie-
nia w Oycu to, iż przez nią iest Duchą S: Pryczyng od
siebie samego. Zaorym y u Synie tor by sprawowała, że był by
Duchą S: Pryczyng od siebie samego.

Tor zaś, że przez Moc Technienia Ociec iest Pryczyng od
siebie samego względem Duchą S: iest iawno. Bo
Nie iest Pryczyng od czego innego, iaku przez moc Rodzenia
względem Syna, tak przez Moc Technienia względem
Ducha Świętego.

Drugi Argument

Od której Osoby nie wynika Technienie, od tej Duch
Święty nie pochodzi. Bo *Actio debet esse sup-
positi*, działanie ma wynikać z Osoby.

Lece

Leccz z Osoby Synowskiej Technie nie wynika, tocz
od Syna Duch S: niepocho dzi.

Pierwsza Propozycja Dowodna. Druga tak sie pobiu.
ktorey Oobie zlugd ingd Vzyera sy Technie, od tey
nie wynika. A iz Synowi wedlug Laci nnikow Vzyeratq

Technie Juz po Wyniknieniu swoim od Oycy, (Secundum Intellectum,
to est, iusto signam dicitur propter
poymonac)
Toc od Syna Technie nie wynika.

Bo iesli by y od Syna wynika lo, bylo by wynika nie
Technie na Dwodialie: Pierwsze od Oycy, Wtore od Syna;
y taloby Syn actum ageret, to iest rzecz by Vczynionq
czynil: y bylo by Synowskie Technie poslednieysze
od Oycowskiego. (wzrystus nie gada sy z Murmowig.)

Z tegoz Srodku Drugi raz Probue sy tak:
Iesli by Syn od Oycy miał Vzyerone obie Technie,
Te Technie bylo by wzrewisue rozne od Syna.

A ze przez Technie wzrewisue rozne od Syna,
Duch S: pochodzic nie moze, Toc owzre tu od
Syna niepocho dzi.

Pierwszey Propozycji Wnie sienie tak sy dowodzi:
Technie ktore by bylo Vzyerone od Oycy Synowi, iest iedno
wzrewisue z Oycowskim Podreniem, iako ie wlasnosci nierozdzielna.

Toc Tchnienie Wyrzcone Synowi, byloby rekrewisue
rozne od Syna; iako y Rodzenie Oycowskie
i jest rozne od Syna.

Druza Propozitia probuie sigtal:

4 Jesliby przez Tchnienie rekrewisue rozne od Syna,
Duch Swięty pochodzil, tedy nie sama by Osoba Synowska
byla Początkiem Ducha Swiętego, ale byloby jego Początek
te przydane Tchnienie rekrewisue od Syna rozne;
ktore raczey toz iest rekrewisue co y sam Ouec:
Albo inaczey czyniloby iakies Skladanie y rozdwoienie
w Synie, czego wnosic niegodzi sig; Za tym przez
Tchnienie rekrewisue rozne od Syna, Duch Swięty
owzelu nie moze pochodzic.

Toz Utwierdza sig ierore tal:

Syn nie prymuie od bycia mocy wywodzenia zadney
inszey Osoby Boskiej. Toc odnego Duch Swięty
nie bywa wywiedziony, albo nie pochodzi.

Uprzedra igca Propozitia tal sig dowodzi:

Obie te Osoby Boskie Syn y Duch Swięty, iedna te maig
wlasnosc, ze sig cale tyllio wywiedzione od bycia: iak
tez Oycowska vlasnosc iest byc cale tyllio wywodzonym.

Za tym

181

Zaczyn i jako Duch święty taki y Syn nie przymuie
zgot a od Oycy mocy wywodzenia inszej Osoby Boskiej
y preto od Syna nie ^{przy} muięcego Mocy wywodzenia,
Duch: nie może być wywiedziony, y nie może od niego
pochodzić

*si. ponienaz non est
ex se capax, nie jest
z siebie sposobny do przy-
mowania żadnej acty*

Trzeci Argument.

Taki się ma Ichnienie do Syna, iaku Rodzenie do Du-
cha świętego; Rodzenie nie wzyera się od Oycy Ducha
wi świętemu; Toc y Ichnienie nie może być wzyerone
Synowi: który bez Ichnienia jest zupełnie po-
stanowiony w istności y Personie swojej, iaku y
Duch S: bez Rodzenia.

Pierwsza Propositia Vmacnia się tak:

Ichnienie według Łacinników dla tego się mowi
wzyerać od Oycy Synowi, że nie stanowi Oycy Rodzący.
A że Rodzenie takie nie stanowi Oycy Ichnącym.
Toc taki się ma Ichnienie do Syna, iaku Rodzenie
do Ducha świętego.

Wwierdza się częstotliwie to Wszytliu tym sposobem:

Prer

Przez co się różni Ojciec od Syna, to nie jest Spólne Ducha
wi. Świętemu

Toc y przez co się różni Ojciec od Ducha Świętego,
to nie ma być Spólne Synowi.

A takie jest Tchnienie, przez które się różni,
Ojciec od Ducha Świętego.

Czwarty Argument.

Taki doskonały jest Ojciec Tchnącym, taki do-
skonany jest Rodzącym. A iż jest Rodzącym
przez siebie tylko samego, Toc jest y Tchnącym
przez siebie tylko samego.

Objasnia się toż i szcze tak:

Równie Ojciec wypełnia wszystkie moc Tchnienia,
iako wypełnia y moc Rodzenia. A iż wypełnia
Moc Rodzenia przez siebie tylko samego. Toc
wypełnia y moc Tchnienia przez siebie tylko samego.

Piąty Argument.

Jeśli by y Syn miał w sobie Tchnienie względem Ducha
S: bawiey by Ojciec był iednor z Synem, a nie reu

Z Ducha

185
z Duchem świętym: y mniej by się roznił Ociec od Syna,
aniżeli od Ducha. S:° Naco porzwać niegodzi się.

Też zaś Wnieścienie tak się probuje:

Ociec tyllko by się od Syna roznił Oycowstwem, a byłby ie dno
z Synem Ichnieniem: od Ducha zaś S:° roznił by się y Oycow-
stwem y Ichnieniem. y tak byłby Ociec barzdy ie dno
z Synem, aniżeli z Duchem świętym. Zaoczym
Duch si nie byłby rowny Synowi w rze dno czemiu
z Oycem.

Szesty Argument.

W Bostwie gdzie nie jest Rodzenie, tam nie jest y
Ichnienie. Pomieważ w Synie nie jest Rodzenie,
Toc nie jest y Ichnienie.

Pierwsza Propozycja tak się dowodzi:
Rodzenie jest Koyzeniem albo Fundamentem Ichnienia
takim, że iśliby Ociec (et Impossibile mouige) nie
rodził, ani by też tchnął. Zaoczym gdzie nie jest
Rodzenie, tam nie może być y Ichnienie.

Wtwierdza się toż tak:

Rodzenie w Oycu tak jest z Ichnieniem
nierozdzielne, że bez Ichnienia być nie może;

Toc

Toż Ichnienie nie może być Rodzenia być wSynie:
Sniewar talre z Rodzeniem oycowstwm iest ni
rozdrzielne.

Vtwierdza się powtore

Rodzenie: według nauki Zachodnich Theologow:)
w Roswie iest toż, co y Rozumienie Notionalne, a
Ichnienie toż, co y chienie talre Notionalne albo Personalne.
A iż gdzie nie iest Rozumienie, tam nie iest y chienie;
według owego: Nihil Volitum quod non sit cognitum,
Nic nie bywa chiano, co nie bywa rozumiáno.
Toż gdzie nie iest Rodzenie, tam nie może być y
Ichnienie. W Synie zaś według ni d, nie iest
Notionalne Rozumienie; Toż ani chienie, albo
Ichnienie.

Z tegoż Fundametu nauki Theologow Zachodnich,
Dowodzi się szrodkiem tym:

Przez co Syn od Boga Oycy Rodzi się, przez to nie Ichnie
Ducha S: Przez moc Ichnienia Syn od Boga Oycy Rodzi się;

Toż

Toc przez Moc Technienia nie Ternie Ducha S:^o

Pierwsza Propozycja Dowodna: Bog przez
co iaku skutku pochodzi od Pryoryny, przez to sam
nie jest Pryoryny; Gdyz byłby y Późniejszyzym, y
Pierwszym Przez Przek różny. Na przyklad, że
Syn rodzi ^{nie} przez Moc Rodzenia Oycowskiego, tedy przez
tęż Moc Rodzenia, przez który sam Rodzi się, nie
rodzi innego Syna.

Druga zaś Propozycja tak się Dowodzi:

Nauka Theologiczna jest, że Bóg Ojciec samego siebie
porównując Comprehensiwie zupełnie y cale, z dosięgnięciem
y ogarnięciem wszelkich doskonałości swoich Bóstwa
Rodzi Syna. A że w takim porównaniu Oycowskim
zamyśla się y Moc Technienia; Toc y Przez Moc Technienia
porównując od Boga Ojca, Syn Rodzi się. A za tym
przez tęż Moc Technienia, sam Syn Rodzący się nie Ternie
Ducha Świętego.

Wtędyż widać się toż ięszcze tak:

Dla tego Syn od samego tyllio Boga Ojca Rodzi się,
według Nauki Theologiczney, że Bóg Ojciec same tyllio siebie
Porównując

Pozna waigc, Rodzi Syna. Toc' tez dla te^o y Ducha S: od same^o
tyllo Boga Oycy Pochodzi, ze' Bog Oaec same^o tyllo sie tie-
lubigc Tchne Ducha S: Poniewaz to tyllo Oaec lubi mi-
lota^o Notionalna albo Personalna, Co y Poznawa Rozumem
Notionalnym albo Personalnym: Aze' same^o tyllo siebie
Poznawa Notionalnie y przez te Poznawanie Rodzi Syna.
Toc' same^o tyllo siebie y lubi Notionalnie, a przez ta milota^o,
sam ieden tyllo y Tchne Ducha S:.

Alubo Oaec lubi Syna, y Syn wzaiem Oycy, Jednali to sig
rozumie omilota^o Istotney, a nie Personalney albo Notionalney.
Jalio tez y poznawa Oaec Syna, y Syn Oycy Rozumem Istotny
a nie Notionalnym: Bo inaczey Syn Rozumem
notionalnym poznawaigc Oycy, mial by rodzic
inszego Syna.

Siodmy Argument:

Ktore^o Oaec Tchne wespól y Syna Rodzi, Temu Sam
ieden Oaec iest Poczatkum Ducha S: Oaec Tchne
wespól gdy Syna Rodzi. Toc' Duchowi S: iest sam ieden
Oaec Poczatkum.

Druga z tych Propositioni iest z Damascena S:
Ktore^o librs i. de Fide c: 10 tak przyzna wa: Simul pater et
Filius ex Patre Generatione, et Spiritus S: Processio e: Quosplu-
ras y Synousluie z Oycy Rodzenie y Ducha S: Pochodzenie iest.

Pierwsza zaś Propositia tak się dowodzi:

Jesliby y Syn był Początkiem tego, którego Ociec Jchnie, wespół
 gdy Syna Rodzi; tedy dalszy się poymować Syn, że y Rodzi się od Oycy
 wespół z Jchnionym Duchem S: y Jchnie Jęgor Ducha S: wespół
 z Oycem Jchnycym. ^{lecz} to niema porwalać. Bo według zdania
 Magdnych: Prig e eē guām agere; Pierwiey się poymaie wcz
 iakia mieć swoig bytnosc, a niżeli co czyni; przeto y Syn
 pierwiey się ma poymować, iż sam przyznał swoig bytnosc
 od Oycy przez Rodzenie, wespół z Prymuiczym swoig
 także bytnosi Duchem S:ym od Jęgor Oycy przez Jchnienie,
 (według S: Damascena); a nie może się poymować, aby oraz
 y Jchni Syn Tenże z Oycem rodzącym wespół y Jchnycym.
 Bo inaczej nie wespół by się rodził z Duchem S: Jchnionym,
 albotez pierwiey by miał od Oycy Wzycoronę sobie moc Jchnienia,
 niżby sam od niego się rodził; y pierwiey by czynił, niżby sam
 miał swoig bytnosc.

Wtwierdza się toż iestozę Szrodkiem tym:

Przy którego bytnosci Syn od Oycy się rodzi, ten od Syna nie pochodzi.
 Przy Bytnosci Ducha S: Syn od Oycy się rodzi, toż Duch S:igty
 od Syna nie pochodzi.

Druza Propositia iest z S: Gregorza Thaumaturga
 Który (ca Initio confessionis) tak mowi: Non defuit Unqua Fili o Spiritu S:
 nie był nigdy Syn bez Ducha S:.

Pierwsza 357

Pierwsza zaś Propozycja dowodzi się tak:
 Który przed Pochodzeniem od Syna, ma swoją bytność od Ojca,
 ten od Syna nie pochodzi. Lecz przy którego bytności Syn
 się rodzi, ten przed Pochodzeniem od niego ma swoją bytność
 od Ojca. Toć przy którego bytności Syn się rodzi, ten od Syna nie
 pochodzi. Bo Rodzenie Synowdłwie od Ojca poymuie się
 być przed Pochodzeniem Ducha S: od Syna. Toć Duch S:
 Który przy Rodzeniu się Synowdłwim od Ojca, ma swoją bytność
 od tegoż Ojca, ma oną przed Pochodzeniem do Syna.

Osmy Argument.

Jesliby Duch S: pochodził od Syna szłoby z tym, że pochodziłby
 od Ojca mediate ze Srodłwim, a od Syna immediate bez Srodłwim.
 Ale tak rozumieć nie słuszna. Toć y owo żeby pochodził od Syna
 przyczyna wac nie jest słuszna.

Pierwszej Propozycyey Wnie siemnie tak się probuie
 Pochodziłby Duch S: od Ojca mediate ze Srodłwim dlatego, bo Ichną by
 onę Syn maigcy te Ichniemie od Ojca Srodłwimie między Ojce y Duchem S:
 Od Syna zaś pochodziłby immediate bez Srodłwim; bo by żadna inza
 przyczyna nie Srodłwowała między Synem y Duchem S: szki to mowić
 nie jest ^{nie jest} słuszna, aby od Ojca miał pochodzić Duch S: mediate ze
 Srodłwim, To się tak dowodzi: Był by Syn przyczyną względem Ducha S:
 bliższą, a Ociec dalszą: Syn był by przyczyną przez się, a Ociec przez Syna
 Duch S: nie był by tak wnetrzny Ojcowi, jako wnetrzny Synowi,
 co pomyslic niegodziwie.

177

Utwierdza się toż ięszcze tak:

Ktore Persony w Bostwie Pochodzą od Oycy,
Immediate et proxime, bez żadnego Środku y
najbliżey; Z tych Trzecia od Drugiey
pochodzić nie może.

A że
Syn y Duch Święty od Oycy tak pochodzą, to iest;
immediate et proxime, bez Środku żadnego
y najbliżey. Toc z tych Person
Trzecia od Drugiey nie może pochodzić.

Pierwsza Propozitia iest iawną, iako się dowodź lotur wyżej.
Bo druga Persona była by Pryoryng Porzedniq
względem Trzeciey; y Trzecia by pochodziła
tylko od Drugiey immediate bez Środku y najbliżey,
a od Pierwszey mediate, ze Środkiem y opodal.

Druga zaś Propozitia tak się probuie z S: Oycow.

S: Dionyzi Areopagita de Diuin: Nomin: c: 2: mowi:

In scripturis accepimus, Patrem quidem esse
quasi Originem in Diuinis, IESUM uero et
Spiritu Sanctu quasi germina Floresq ac lumina existerere.

Z Pisma przyielimny Oycy byc iako Poczatek w Bostwie, a Iesusa
y Ducha S: iako satorow y swiatly y swiatlosci wynikajace.

S:

Święty Marianren talre Oratione 48. Eodem modo sal
uator quod noscer et spiritus sanctus geminus Patris Radius
Simul et ad nos veritatis luce monstrante et Patri Uniti
Tymre prawi sposobem zbauiacel ter nasz y Duch Święty
Dwoisty Oycowstwu Promien, wespól yhu nam za polca
zaniem swiatla prawdy, y z Oycem ziednoczone są.

Jesliż tedy Syn y Duch iako dwie katoroski, Dwa kwiaty
y Dwa Promienne pochodzą od Oycy; Toć immediate
et proximè bez żadnego wrodhu y naybliziej.

Ażé katoroski z katoroską, kwiat z kwiatem, gdy wyra
stają z korzenia, talre Promien z Promieniem,
Jdy wynikają z słońca, do siebie nie pochodzą. Toć
y Duch Święty wedlug pomianionych Oycow swiętych
Immediate et proximè Orax z Synem wynikają z Oycy
od Syna nie pochodzą.

Dziewiąty Argument.

Simplex

Duch S: tak ma być iedyną Personie swięcy, że w niej
niema mieć żadnego rozdwożenia przez rozne relacie,
tal iako y Ociec y Syn w sobie nie mają.
Toć Duch S: nie może pochodzić od dwóch Osob od Oycy y od Syna

Bo iesli by pochodzil, bylaby w Duchu S: Relatia Pochodzenia
 Dwoiala, (sinon realiter saltem virtualiter, iesli niemez
 lamq tedy moc wzajemna Dwoiala rorna.) Jedna wzgledem
 Ojca, druga wzgledem Syna. Y tak by nie byl Duch sty
 w swojej Personie owzeleli iedny: taki i alio Ociec y Syn,
 poriedney tyllio Relatije maie w swoich Personach owzeleli
 iednymi. Poniemaz Ociec ile Ociec, iedny tyllio ma Relatij
 Oycowstwa, utora stanowi Personę iego Oycowstwa, a iuz oby-
 cownstwa i alio własność wynilca moc Ichniemia. Takie
 y Syn ile Syn, iedny tyllio ma Relatij Synowstwa, stanowię
 iego Personę. Lecz Duch S: ile Ichniomy albo Pochodzący
 od dwoch Dob Ichnych musialby w postanowieniu swej
 Persony miec Relatij Pochodzenia Dwoiala y.

Jdyz inaczej iesli by nie byla w Duchu S: Relatia Pochodzenia
 Dwoiala, bylaby ta lue pomięzra nie w Pochodzeniu, ze nie
 mogloby sy rozoznac, iesli od dwoch czyli od iedney Persony
 Duch S: pochodzi. y musialoby sy taki mowic: ze wzgled
 Duch S: do Ojca, iest wzgledem do Syna, a wzgled do Syna, iest
 wzgledem do Ojca.

RZEKESZ: Iz Relatia Pochodzenia stanowięca Personę
 Duch S: iest iedna dla te ze sy iuzga do iedne Ichniemia Oycowstwa
 y Synowstwa, poniewaz Ociec y Syn, iedny Ichniemie tchng Personę Duch S:.

Q:

R: *Maris* scilicet Relatiā Pochodreniā Ducha S.^o
nie tylko do iędnego Techniēnia, ale y do samych Osob, od któ-
rych te Techniēnie pochodri: Zaczym wręć dem Dwoch Osob
Technicych musi być wspannie Dworaliā. Idryż iędnosi
Techniēnia niernosi Dworaliā. Porzqtłow Technicych
litorem ię Dwie Osoby: ani more się dosłonałe porznić Po-
chodreniā Ducha S.^o od Dwoch Osob bez wręćdu do samych
Actio suppositoń tych Dwoch Osob.

vum

Dziesiąty Argument.

Jeśli by Techniēnie vdrzeła się od Boga Ojca Synowi, nie byłoby
rozne bynamię od Istności Boskiej; A to się nie ma porzwać.
Joc Techniēnia nie more się vdrzełać od Boga Ojca Synowi
Pierwsza Propositiā Dowodzi się tali:

Istności Boska na tym zależy, że się more vdrzełać, albo vzy-
czac tak iędna społecnie; A według zacznpiłow mogło
by się też vdrzełać y Techniēnie. przeci nie byłoby rozne
od Istności.

A że to nie more się porzwać, aby Techniēnie nie było rozne
(virtualiter to iest według swojej mocy) od Istności, ię
iēst iawnā: Bo Techniēnie iest własność Personalna;
Własności zaś Personalna ma się roznić od Istności przez to,
iż własności nie vdrzeła się, a Istności się vdrzeła.

Jeśli Przeczesz: Ji Techniēnie, rozni się od Istności

prez

190
przez to, że Technienie nie wdriela się Duchowi S: v ale Synowi
tylko; Istność zaś nietylko wdriela się Synowi, ale i Duchowi S: v

Przeciwno temu mowię tak:

Subo Technienie nie wdriela się Duchowi S: v i ednaku pochodri
to tyłko ztąd że Persona Ducha Świętego niema łogo
tchnąc. ale Technienie samor siebie jeśli jest wdrielne
Synowi, tedy równie mogłoby się też wdrielać i Duchowi
Świętemu, a tak by się nierorniło od Istności. Bo co jest
samo siebie sposobne do wdrielania się, to się może indif-
ferenter wdrielać, nietylko i edney, ale i dwom osobom.

Konczę te wszystkie Argumenta szrodkie
ściągaiać się do nich i eszcze tym:

Jeśli by się godziło wyznawać, że Duch S: v pochodri y od Syna,
godziłoby się y tak mowić: że Pochodrić od Syna, i est to po-
chodrić od Oycy; y wżpali: Pochodrić od Oycy, i est to pocho-
drić od Syna; Bo to i ednor by było. Lecz tak mowić nie godrić się.
Doc y wyznawać że Duch S: v pochodri y od Syna, nie godri się.

Pierwsza Propositiã Dowodrić się tak: Kiedy co
i est i aludy rzeczy Wylładem, to za i edno, ztąd zezg masię
poczytać. Lecz wyznawać że Duch S: v Pochodrić y od Syna,
i est to Wylładem Pochodrenia od Oycy, i alio mowię łaciniq.
Doc według nich godziłoby się tak mowić: że Pochodrić od Syna,
i est

jest to Pochodzie od Oycy; y w pali: Pochodzie od Oycy jest
to pochodzie od Syna. Aże tak mowić niegodzi się,
niez jest iawną. Bo insza jest w Bostwie Persona Oycowska,
a insza Synowska, które w sprawach swoich woztrenty & Per-
sonalnych niemogą się porzytać za iedną Personę, ani iedną
za drugą.

Y insza jest to Wiara wyznawac Pochodzie
Ducha Świętego od Oycy, iak wierye św. Włochodnia;
A insza jest Wiara wyznawac Pochodzenie y od Syna; iak
posledniyszeg Wiary inryg swą nową wnoszą Łacinnicy, prze-
Secretowi Synodu Epheskiego: ktorym o coży y spor był z Bra-
kami wierzącymi w Ducha Świętego Pochodziec tyllko od Oycy, iak
pochodzie od Oycy, toz było co y pochodzie od Syna?

Utwierdza się toż ię szczerali:

Ponieważ Pochodzenie od Syna jest Wykładem Pochod-
zenia od Oycy wedlug Łacinników, tedy włożywszy
do Symbolu; tyllko Pochodzenie od Syna, toz by
wzecz samą znaczyło, co y Pochodzenie od Oycy;
Zaczęł można by Łacinników Symbolu tak erytać:
Wierye w Ducha Świętego od Syna Pochodzącego;
a te słowa Pierwsze od Oycy, wolno by Inny Wierc,
tak iak^{ialo} było przydać y od Syna. Na co by rozumie
Zaden Łobozny y Swariny niechiał zerwolic.

Do Tegoż Vtwierdzenia Wszystkiew tej Pra-
wosławney Nauki o Pochodzeniu DUCHA

Swiętego, Scigga się y Dowod ten:

Komu nie jest wiadomo, co jest Pochodzie' Duchowi S^o,
temu niemoże być wiadomo, jeżeli y od Syna Duch S^o Pochodzi.
Facinnikom, iako y u ożdemu, nie jest wiadomo, co jest Pocho-
dzie' Duchowi S^o według S^o Nazianzena, y S^o Augustina.
Toc' niemoże być wiadomo, jeżeli pochodzi Duch S^o od Syna.

Pierwsza Propositia Dowodzi się tym:

Po wiadomości Pochodzenia Ducha S^o od Syna, miała-
by się fundować iako na Początku, na wiadomości, co jest
Pochodzie' Duchowi Świętemu. Bez wiadomości zaś
o Początku, nie może być wiadomości y o tym, co się fun-
duje na tym Początku.

Druga Propositia jest z Świętych Oycow:

Po Święty Nazianzen Oratione 37. de Theologia,
pisze tak: Sic tu qua Patris Ingentura Sit?
& Ego Spiritus Proceffionem Explicare aggrediar.
Toc' jest: Powiedz ty, co jest Bogu Oycowi
być nierodzony? toc' y Ja, co jest Duchowi Święte'
Pochodzie' powieć, iako by rzec: że zgoła to jest niewiadomo.

+

Talże y Swięty Augustin, libro de Fide et Symbolo, capite-
pięte: De Spiritu Sancto autem nondum tam copiose
disputatum est, ut intelligi possit et eius proprium.
to iest: O Duchu zaś Swiętym ieszcze nie iest ta-
katecznie Disputowano, aby się zrozumieć mogła y-
Jego własność.

Jeśli Rzeczysz: Nie iest wiadomo, gdzie Pochodzi
Duchowi Swiętemu y od Ojca, a przecie wierzymy
że pochodzi od Ojca.

R: Dla tego wierzymy że Duch S. pochodzi od Ojca,
bo to wyraźnie objaśniono iest w Piśmie Swiętym; od Syna
zaś aby Duch Swięty pochodził, to się w Piśmie
Swiętym nienajduje.

Jeśli Znowu Rzeczysz: Lubi się to nienajduje
w Piśmie Swiętym wyraźnie w Słowach; jednak toż-
się znaczy w Samym Sensie, gdy się nazywa Duch-
Swięty Synowskim

R: Już się nato odpowiedziało, że insza iest Du-
chowi Swiętemu być Synowskim, a insza być od Syna:
bo y Ojciec zowie się Synowskim, a przecie nie-
iest od Syna. Toć niemniej Słowo Łacinnicy dochodzić
rationabiliter, aby Duch S. pochodził od Syna.

192
A tu już należy przystąpić
DO ROZWIAZANIA PRZECIWNYCH ZARZUTÓW
które się zdają niewiedzione być z Różnych
Świadectw Ojców Świętych,
na Dowód zdania Łacińskiego, iako by Pochodził
z DUCHA S: y od SYNA.

I Zarzut z Świętego Athanazego,
który Orat: 2 contra Arianos, po tych słowach
gdzie Chrystus pokazywał siebie mniejszym
być od Ducha S: wedlug słowieczenstwa przydaie to:
Hæc Judæis ut Homo locutus est Dominus Discipulis
verò Divinitatem et Maiestatem suam exhibens, non
iam minorem se Spiritu, sed Maiorem et parem ostendit,
dabat enim Spiritu ac dicebat: Ego illum mitto, et ille
glorificabit me, et quicumque audiet loquetur. To prawi
Esdom iako słowem mówił Pan, Wzniom zaś Bóstwo
y Maiestat swoy starując nie wie mniejszego siebie
od Ducha ale Większego y rownego pokazał, podawał
bowiem Ducha y Mówił: Ja go posyłam y on mię Dziel-
ki y co słowiek usłyszy, to powie.

Joã. 15
v. 16.

Tryd

368

Z tąd Lacinnicy wnoszą: Nie może się inżra wię-
liżosc w Hortwie poymować oprocz więliżosci,
według Przyczyny; którą y Oyca więliżym być od
Syna Oycowie S^t: Draccy wyenawiają; y ten S^t: Syna
także być więliżym względem Ducha S^t: mianuie
według Przyczyny.

R^x: Tego Słowia Majorem (więliższego) wsty
Swiadectwie maćma text Lacinśli ex Officina sam
meliniana Anno 1601 wydany, ale także w samym
Graclim iest uéżora, to iest więliższego. Do czego
się y sami przyznawiają Lacinnicy, ialso y P. Ni-
colaus fichouig in suo folloquio, na te miéysce mowi:
Satis est quod in Draco sit uéżora Latino interpreti lu-
rior fortasse Visa hac locutio, ideoq omisa. Dożyc prawi-
ze w Graclim iest więliższego Lacinśliemu Numacour,
przytwardze podobno zdalo się te mowienie, dlate opuśczone
y z tąd iawnie się pokazuie, że Lacinnicy texty
S^t: Oycow według swego Upodobania, przeciw samey
prawdzie zwykli odmiéniać. ialso y w Wykładaniu
Tego S^t: Athanazego, z Dracliegd Jerzyha na
Lacinśli z tym się wydali, iuż to potrzyłroc, przydaigc,

pre-

przemieniając y wymiując w Łacinię przeciw Grec-
 czyźnie, Bo Naprzód w symbolum onego g dzie
 pogrzechu zdawna napisano: Duch S: od Oycy
 nie przydaiąc y Syna; tam polacinię przydano y Syna.
 Powtore in Oratione 4. contra Ariana g dzie
 na porównanie Ducha S: napisano pogrzechu: Jedną
 od Słońca wiasności swiatłosc; tam polacinię pre-
 miëniono: iedną z obudwu swiatłosc. Potrecie:
 tu iuz g dzie wyraznie text Grecki mianuie Syna
 byc Większego, tam polacinię te słowio Większe więz.
 Takią tedy prawdą Łacinnicy z Grekami w rzeczach
 o Wiere postępuią. Ale my trzymając się samey
 prawdy textu Greckiego odpowiadamy: iż z tego
 Swiadectwa o tey Większości, nie koniecznie ma się
 poymować Większość Syna względem Ducha S: według
 Przyczyny: bo może się poymować y według Porządku;
 według którego Syn iako iest od Ducha S: liczbą Wyjścia,
 taki może się mianować ządzie iako by y Większym.
 Bo y Bazili S: zę Większość według Przyczyny
 nie owzreli przymiując y w Oycu względem Syna,

ad

ad Eunomium tali mowi: Maior est Pater Filio nec
 ut causa, quoniam Similiter nobis et ipso maior est, Aquidē
 et eig et nostri causa est, Honorē ergo magis Filij ad Patrem
 dictum id non imminutionem eius qui dixit ostendit.
 Większy iest Ociec od Syna ani ialso Przyczyna, bo podobny
 sposobem od nas y od niego Większy iest, gdyż y onemu yna
 Przyczyna iest. Honor tedy bawily Synowski do Ojca Nowote.
 (Większy) a nie Omniejszenie tego ktory to rekt (to iest Syna)
 polazuie. Poniewaz tedy S. Bazili toz rekt o Ojcu
 y Synie; podobnie y my toz mowic moze my o Synie
 y o Duchu S. ze tym slowem Większy Honor od
 Ducha S. lu Synu wedlug rozumienia y S. Athanasie
 moze sie poymowac to iest, ze Duch S. Syna wedlug
 Honoru wzgledem Poradku od siebie liczy Wyszszy
 y ialso by Większym moze porzytae.
 Do tego moze sie większym mia nowac Syn wzgledē
 Ducha S. y dlatego, ze onego do spolecznosci Swoego
 y Ojcowstwiego Bozstwa ialso Srodek istotnie
 przylacza wedlug tegoz S. Bazilego contra Sabell-
 lianos et Ariu de Spiritu S. ci towane iuz wyrzy tali:
 Spiritum Filij in suam ac Patris communionem adsumit.
 Ducha Syn do swojej y Ojcowstwiey spolecznosci przymie.

134
Na koniec pokazuję to samy text ten S.^o Athanarego
ze Syn zowie się Większym od Ducha S.^o względem
posyłania do niego Ducha S.^o w czasie zdarzaniemi
Stworzeniu rozumnemu; a osobliwie gdy się ta Wię-
szosc Syna właśnie stosuje do samych Darow, lubo od
Ducha S.^o nie oddzielnych. A iż Duch S.^o także Syna
może iako Boga posyłać w czasie iako y posyłać
ku wcieleniu dla odkupienia Słowiecznego, tedy
mogłoby się też śnać wraiem y Duch S.^o nazywać więk-
szym od Syna; y tak mogłoby się mówić, że y w samey
tey wraiemney Większosci względem posyłania
są sobie równi.

Z tegoż S.^o Athanarego.

Tomo 1. Epsta ad Serap: z tym Titulem; Quod Spiritus non sit
Creatura Twiadectwo cięuig te: Eundē Ordinem
habet et natura Spiritus ad Filium, qualem Filius ad Patrem. x habet.
Także Porządek ma y Wyrodzenie Duch do Syna iako ma
Syn do Ojca. Zład nawo drę Pochożenie Ducha S.^o także
być od Syna iako iest Syna od Ojca. to iest, iako od
Przyczyny.

R. Ten Święty temi słowy objaśnia tyllko to że Duch S.^o
iest iedney y teyże Istności z Synem, iako y Syn z Ojcem;

Bo

Bo zaraz troche nizey przyoznyę tę daie mowiac:
 Iakobowiem Syn wtory w Oycu iest y Ociec wzaię ktory wni
 iest Stworzeniem nię iest, ale z wlasney Istnosia tego Oycy;
 taki tee y Duchu S: wtory iest w Synie, y wzaięmnie Syna
 ktory iest w nim nię godzi się łączyc z Stworzeniem. to iest
 iakob Syn ze iest Oycowi spoliistotny dla tego nię iest
 Stworzeniem Oycowslim. (a nię dla tego ze iest od Oycy
 poniewaz od Oycy iest y Stworzenie.) Taki y Duch S:
 ze iest Synowi spoliistotny, dla tego nię iest Stworzenie
 Synowslim. A nierozumie się tu Pochozrenie Per-
 sonalne takie byc Duchu S: od Syna iakub iest Syna
 od Oycy; bo inaczey miał by Duch S: byc także Synie
 Syna y rodzic się od samego Syna. A lubo się tu wspo-
 mina y Porządki, nię inszy iednali się znaczy, tyllis
 iż iak Syn po Oycu liczy się wtory taki Duch S: (ktory
 po Oycu iest tzeci) liczy się po Synie, iakob po Oboię
 posrzednię wtory, lubo od Syna nię pochodzi.

Jeszore z tegoż S: Athanazego

Orat: 4. contra Arianos przywodzą Nowa te:
 Quocumq; habet Spiritu ea à Verbo accipit. so do kureli ma
 Duch to od Słowa bierze; Zład taki dowodzą: Od kogo
 Duch S: bierze cololwiekl ma od tego y pochodzi. Od Słowa
 bierze cololwiekl ma, to od Słowa y pochodzi.

195

R: Tak rozdzielażc Pierwszą Propozitią: od kō
Duch: biere coluwręli ma ad intra we wnątr Bortwa,
to iest Istnos y Personę z tego y pochodzi porwala się.
Od tego biere coluwręli ma ad extra ze wnątr,
to iest wrzędem Podawania Darow swoweniu ro-
zumnemu, od tego y pochodzi. nię porwala się.
Taki m tedy sposobem Duch s: mowię brac od słowa,
to iest od Pryntusa Pana coluwręli ma w posylaniu
do podawania Darow. Ponieważ y sam text ten
s: Athanazego zaraz wyżej to wyraża o P. Chrystusie:
Ipse enim spiritum largitur. On bawie Ducha darwie, to iest swoweniu
y troche niżej: Et spiritus a Verbo donatur, ut nos acci-
piamus spiritum. y Duch od słowa się darwie, aby my
przyjęli Ducha.

2 Zarzut z Świętego Bazyle
ktory libro 5 de spiritu sancto contra Eunomium
nazywa Ducha s: obrazem synowshim wte słowa:
Imago Vera et naturalis Dei ac filij spiritus sanctus.
Obraz prawdziwy y przyrodzony Bortu y synowshy Duch s:
według ktorych słow s: Bazilego y s: Damascen
lib: de fide c: 18. pisze tak: Imago Patris est filij
et filij spiritus. Obrazem synowshim iest syn a synow-
shim Duch święty.

Żąd to wnoszą: iż Duch S: pochodzi y od Syna, bo
nie mógł by być tego Obrazem, gdy by od niego niepo-
chodził. iako y Syn nie był by Oycowskiim Obrazem
gdy by się od niego nie rodził

R: Według S: Damascena de Imagine Orat: 3.
y Inszych S: być Obrazem, iest być podobieństwem
dosłownie wyrażającym tę osobę, której iest obraz;
Zaczem nie należy to do własności obrazowej, aby obraz
miał mieć bytność swą od tej, osoby, której iest obra-
zem, taki obraz królewski będzie dosłowny, iestli
wyraza króla dosłownie, iako o tym mowi S: Atla-
nazy Orat: 4. contra Arianos: Id ab exemplo Regie
Imaginis commodig intelligas, in Imagine species Regis et forma
apparet, et in Rege Imaginis species. To (prawi) i Trzy-
kładu królewskiego obrazu snadniey wyrozumiey w obrazie
postać królewską y kształt polczynie się y w królu obrazu postać;
Oto tu nie więcey należy do obrazu, iedno że by swoy
Exemplarz reprezentował.

Tymże sposobem y w Bóstwie być obrazem, iest
być podobnym dosłownie temu, którym iest obrazem:
Podobieństwo zaś te, które się wyraża obrazem
w Bóstwie, iest nieco innego, tyllko identitas Essentia,
to iest

to jest, iednosc, alboze taki relig. Jozstwo Istnosc
wedlug Oycow Ss. Wschodnich. | A gdy mowia Za-
cinnicy: iz Syn nie bylby Obrazem Oycowskiim,
gdyby sie od Oycy nie rodzil, Joz y Duch S. nie bylby
Obrazem Synowskiim, gdyby od Syna nie pochodzil.

P.: Wedlug Samychze Lacinskich The-
ologow, inaczej Obrazem Oycowskiim jest Syn, a inaczej
Obrazem Synowskiim Duch S. Syn jest obrazem ex
vi Productionis z Mocy Urodzenia: bo idest effigies
Patris, wyobrazeniem Oycowskiim, wedlug swojej
Osoby; iakto mowi S. Gregor Nazianzen Orat: 36:
Omne quod genitum est, Genitorem tanta quada voce
definit; Wzystko co Urodzone jest, Rodzyciego sluzka
merialuz, mocą wyznacza. Duch zas S. lubo jest
tez Obrazem Synowskiim doskonalszym iednak
nie taki wlasnie, y nie z mocy Pochodzenia ale
z Mocy tyllko Przynowienia sobie teyze Istnosc i ktorz
ma wespól z Synem. Preto Samemu tyllko
nalezy Synowi byc takim obrazem, ktory w sobie
ma niec podobienstwo, y wedlug Istnosc i wed-
lug Persony;

Tenże

Tenże Duch: nie mianuje się wyraznie w Piśmie
 Świętym, być obrazem Oycowskiem, lubo y Pochodzi od niego:
 Toć niewzględem Pochodzenia y od Syna mianuje
 się Duch: od Oycow: Wychodnich Synowskiem
 Obrazem. bo luboby pochodził y od Syna, iednaki
 iż nie wodziłby się od niego, nie byłby własnem Obrazem
 Synowskiem według nauki Łacinników. A taki
 nie słusznie z Amienia Obraca Pochodzenie
 Ducha Świętego y od Syna naciągają.

Z Tegoż Świętego Bazylego.

Libro 4 contra Eunom: podobne słowa citują te:
 Spiritus Sanctus Verbum dicitur Filij ut Filij e Verbum Patris
 Duch Święty nazywa się Słowem Synowskiem iako Syn iest
 Słowem Oycowskiem. Ażé (:prawią:) Słowo Oycowskie
 od Oycy się wywodzi; przeto y Duch: Słowo Synow-
 skie od Syna się wywodzi.

R: Słowem się nazywa Oycowskiem Syn
 bo swoją Osobą wyraża Oycowską Osobę: Duch
 zaś Święty z Mocy Pochodzenia (iako się rekła)
 nie wyraża ani Oycowskiej ani Synowskiej Osoby
 lubo iest onym dla spójności doskonałe podobny.
 y dlatego strictè et propriè przynależnie y wolać

181

nie może się nazywać (i alio y S: Thomas Swiadczy Słowem.
Idy tedy Święty Bazili nazywa Ducha Świętego Słowem
Synowskiem, nazywa (non ad intra, sed ad extra,
nie wewnątrz Bóstwa, lecz zewnątrz:) tym sensem,
iż Duch S: Ludziom wyraża się Kłopotem, który od Syna ma,
według owych Słow: Ille vos docet omnia; Ten
was naucza wszystkiego. Y znowu na inrszy miejscu:
Non loquetur a se ipso, sed quaecumq; audierit, loquetur;
Nie sam od siebie mówić będzie, ale cokolwiek usłyszy,
to powie.

Jo: 14.
v: 16.

3. Zarzut z S: Grzegorza Nazjansena,
który Oratione 37. tak mówi: Nomen autem Prin-
cipij Experi Pater; Principio Filius: Ei autem
quod cum Principio est, Spiritus Sanctus; Una autem
histribus Natura, DEUS est. To jest: Imię zaś
Początku nie maigcemu Ociec, Początkowi Syn, Temu
zaś, co z Początkiem jest, Duch Święty, a iedną tym
Imiem Natura, Bóg jest. Z tego na wodzą:
Jeśli tedy Syn jest Początkiem Ducha Świętego,
i dzie zatym, że od niego Pochodzi.

Q: Jest Syn Początkiem, według Tego Święte

ale

ale rzeczy stworzonych, a nie Ducha Świętego, taki sãżé
 Łacinski tłumacz, Imięniem Elias (retens) Metropo-
 litanus, od łacinskiego kosałka aprobowany, Tego
 Świętego wyłulada mowige: Principij Expert e Patet,
 non enim a quopiam, nec aliunde; Principium autē
 Filius, ut creaturarum omnium conditor. To iest:
 Początku nie maigey iest Ociec, ani bówóm od niego
 iest in szego ani z łęgi inqđ: Początkiem zas iest
 Syn, i alio Stworzenia wrystliwego Stworzyciel.
 Potych słowach pisze Tenżé tłumacz: Spiritus sanctus cum
 Principio esse dicitur, id est cum Filio. Duch Święty
 z Początkiem byc mowisig, to iest z Synem. Nie pisze
 zas taki: Spiritus sanctus a Principio esse dicitur,
 id est a Filio. Duch Święty od Początku byc mowisig,
 to iest od Syna; ale tyllis z Synem, i alio z Początkiem
 rzeczy stworzonych.

Z Tegoż Świętego Nazianzena
 Oratione 36. podobne Pierwszemu Świętego Atanazego
 świadectwu o tym, i alia byc może wleiszoté w Osó-
 bach Boskich, przywodzą Te Słowa: Perspicuum est
 maioris Vocem ad Causam, aequalis autem Vocem
 ad

19P

ad naturam referendam esse; Jarona rzecz iest, że
większego nazwisko do Przyczyny, Rownego zaś naz-
wisko do natury należec ma. Toc (mowią) y
względem Ducha Świętego, ponieważ się mianuie
Synboc większym, (= według wyraz rzeczonego Swia-
dectwa Świętego Atłanazego:) iest onemu Przy-
czyną, ialso y Ocięc Synowi.

R: Iuz się na to Odpowiedziało, ialso Syn
w textie Świętego Atłanazego, mianuie się być wię-
szym względem Ducha Świętego, że nie według
Przyczyny, ale według Porządku, y Porządkowego
honoru, według Przynowienia Istności, y według
Posyłania. Iuzas Święty Nazianzen wyraz nie
traktuie o Większości samego tylko Oycia względem
Syna, zrey Occaziey, iż káwetycy chcą dsharac Oycia
byc większym od Syna według samey Istności Bozłicy,
citowali owe słowa Pana Chrystusowe z Euangeliey:
Pater meus maior me est, Ocięc moy większy odemnie
iest. Azé Ocięc w Istności iest rowny, a tylko sam
ma nad to, że wewngertz Bozstwa, sam tylko Ocięc
Przyczyną iest; Toc y Większość według Przyczyny,

Samemu tyllio Oycowi względem Syna, S: Nazianzen^{tu} przypie-
lucora to więk szość wedlug Przyczyny, w Samym tyllio Oycu
ieść też y względem Ducha S:

Jeszcze z Tegoż S: Gregoza

Orat: 37. cituiq. Nona te: Quia Spiritui de Est ad hoc ut sit Filius
de ee nihil dicimus, non enim deo quicquam de est, verum
manifestationis, mutuaq; eorum Relationis Differentia,
diuersa quoq; Ipsi nomina procreauit; to iest: (tego Duchowi
S: niedostate, do tego aby był Synem: ze nie niedostate mo-
wimy, ani towiem Boga tego niedostate, lecz wyrauenia, y
wzaiemney Ich Relatyey roznoś, rozne też Imiona sprawiła.

Tęda nawodzą: ze Duch S: od Syna rozni się wedlug Je-
suęte, przez wzaiemną Relatyę wedlug Przyczyny; tak iż Syn
ialo Ichny do Ducha S: ma Relatyę i alio do Ichni onego;
y wzajem Duch S: i alio Ichni ony, do Syna i alio do Ichnye.

R: Ten Suęty wspomina wzaiemną Relatyę i alio Syna
tak Ducha S: lu Oycowi i alio lu Przyczynie Obwieh, a
nie lu samy sobie wzajem. i alio się łaci wiedzieć z samego
textu tamże niżej polozonego tak: Ex his Verbis quod
genitus non sit, et quod genitus, et quod procedat, hoc
effectū est, ut alig Pater, alig Filius, alig Spiritus Sanctus appel-
tor iest: Tych słowze iest nie rodzony, y ze vedzony, y ze po-
chodri, to się stało, ze inszy Ociec, inszy Syn, inrzy Duch S: inrzy
ze tedy wzaiemną Relatyę ma i alio Syn Rodzony do Oycy (nie rodzone)

1 Rodzice

tal

193

tali Duch S: Pochodzący do tegoż Ojca iako do Przy-
czyny Pochodzenia: takżè y Ojciec do nich; przez to
się różni, te trzy Osoby według tego Świętego.

Z tegoż y ięszcze Nazianzena Świętego
przywodzą Podobienstwo, którym Ten Sny trzy Persony
Trojcy Świętey stosuie do Adama, Ewy y Setha mo-
wiąc tamżè Orat: 37. niżey tali Luid tandè Adam erat?
Dei figmentū Luid Eva? Figmenti Segmentū, Luid Seth?
Utrigg, Soboles. Powidy Adā byl? Bora Sepianlia. o Ewa?
Sepianlia cząstka o Seth: obojga Płod. Zład nawodzą:
zè według tego Świętego Adam wyraża Boga Ojca,
ktory ni od tego iest; Ewa ktora z Adama wyraża
Syna, ktory iest z Ojca: Seth ktory z Obojga iest,
z Adama y Ewy wyraża Ducha S: z Ojca y Syna
Pochodzącego.

R: Tym Podobienstwem S: Gregor objaśnia
tylko iedność Istności Boga iey w roznych trzech Perso-
nach Bogaich: z Jedności Natury Słowiczey w roz-
nych trzech Osobach Słowiczych: bo zaraz tamżè
mowi tali: Idemne porro tibi eē videntur, Figmentū seg-
mentū et Soboles? Eiusdemne hac Sentia inter se sunt, an
diuersa? eiusdem. confiteris ergo fieri posse, ut quae variè existant,

eandē

candem tamen essentiam habeant. to jest: Atożli tobie się
być z dain, Lepianla, Orzstla Lepianli y Płod, teżeli Istności
te między sobą są orzli rozney? teżeli? wyznawasz tedy że
być może iż te rzeczy co różną mają bytność, są iednali Istność mają
Pochodzenia zaś Personalnego w Bortwie tym podobieństwem Ten s: bynajmniej nie wyraża iako Saze
tam mowi: Neg enim fieri potest ut imago vlla et similitudo
rei veritatem plane perfectę, assequatur. Ani bowiem być może
aby wyobrazenie y podobieństwo rzeczy prawdę zupełnie
y doskonale dosięgło. Idyż jeśli by te Podobieństwo
Troycy s: wyrażające tyllio iedno se Istności w roz-
nych Trech osobach, miało się rozumieć zupełnie,
według Lavinilion, y o sposobie Pochodzenia Perso-
nalnego w Bortwie, tedy Syn z Oycy nie miał by się
rodzić ale pochodzić, iako Ewa z Adamowego żebra,
Duch też si miał by się rodzić a nie pochodzić iako Set:
y własnje Ociec z Synem, iako Adam z Ewą Duchy
rodzili co jest przeciw Wiere y przeciw Intentyey
Tego świętego, który oboidch powiada być z Oycy, iako
z Adama Ewy Setha: lecz różnym sposobem, Duch
iako Ewę nie przez Rodzenie, Syna zaś iako Setha
przez Rodz^{enie}, iako sam siebie Ten święty Humary taje:

Quid igitur? Eua et Seth, nonne ex eodem Adamo sunt? ex quo enim alio? Virum autem ambo ex eo geniti sunt? minime, quid ergo? altera segmentum est alter filius. Coz tedy? Eua y Seth alboz niez tegoz Adama sa? z tegoz bo wrem insze? iesli zas oboie z niego Urodzeni sa, bynamniemy. coz tedy? ta Czesle Lepianlu, a ten Syn. A ze w tym podobienstwie wyrzadzajacy m tyllko iednosć Istnosu w roznych Ined Osobach, sposob Pochodzenia osob iest rozny, z tad iest iawno: ze w Bostwie po Oycu zaraz liczy sie Syn, litory sie Rodzi nie pochodzi, po Synie, za Duch S: litory Pochodzi nie rodzi sie, w tym zas podobienstwie po Adamie zaraz liczy sie Eua, litora nie rodzi sie z Adama, lecz pochodzi; a po Ewie Seth litory sie rodzi nie pochodzi. iednaluz z lubo nietym Porzadkiem, iakto nie rodzony Ociec Adam, wyrzadz Boga Oycy; tak Rodzony Syn Seth, wyrzadz Boga Syna: a pochodzaca z Adama samego Eua, wyrzadz Ducha S:.

W tegoz Swietego wmawiaiq

Jakoby miał napisać Orat: 49. Nowa te: Misit nobis Christus Spiritus S: Protectorem Ignationis et Ductorem in Vita aeternam, ex Patre et ex se Procedentem. Poslal nam Chnisty Duch S: Protectora Pieczowania, y wodza na zywot wieczny, z Oycy y z siebie pochodzacego.

Tak

Tali cituie Opatouius in Tractatu de Smal Trin: Disput: 10.
 Ktory text odmięniiony iest iawnie z przydatkie Wienze
 Prawoslawney precionym. Bo S: Gregorz na po-
 mięnionym mieyscu taki tyllio wlasnie pisze:
 Misit nobis Spiritus de propria sua et ex una eadēq;
 Substantia, Protectorem, Signatorem et Ductorem in Vitā aeternā.
 Poslal na Chrystu Duchu S: z wlasney swioey y zidney atęze
 Istnosi, Protectora Pieczętowniia y Wodza na tyrost wieczny.
 Jaki się to y wyżey w Rozdziele 6. tey Drugiey Części,
 od sameyże niezgadziqcey się w tym ^{z Joba} przeciowney Strony
 tu atowało, Gadie tam S: Gregorz pisze o Posylaniu
 Duchu S: od Syna tyllio w orasie y o spolištenosci e z synē:
 a Opatouig approbowany od Koscioła Rzymskiego Autor
 pewnie y z Drugiemu przydal y Pochodzenie przedwiecne
 Personalne z od Syna pisząc: Ex Patre et ex se Procedente.
 z Oycy y z siebie Pochodzącego. Zhad dosc dowodnie po-
 kazuię się coraz Corrupowanie Swiadectwo Oycow S: od facinilow.

4 Zarzut z S: Arzeborza Thaumaturga:
 Ktory ab initio Confessionis pisze tali: Non ergo defuit Unigē
 Filio Patri, neq; Filio Spiritu Sctō. Niebyl tedy nigdy Ociec bez Syna ani Syn
 bez Duchu S: Ktore Swiadectwo taki tłumaczy: iż iaklo Bog
 Ociec dla te niebyl nigdy bez Syna, ze przedwieci Synowi idel
 Przyczynę, taki y Syn dla te niebyl nigdy bez Duchu S: ze przed-
 wieci Duchowi S: iest Przyczynę.

Potwierdzaig to y Drugim tegoz S: świadectwem sitory
tamie nizey in Expositione Fidei Fol: 21. mowi tak:

Principium Domini e: Pater, qui ex aternitate eum genuit, Et Dominus e:
Prototypus Spiritus S: Poczatkiem Pana iest Ociec, litory przedwieciu
iego wrodzil, a Pan iest Prototypon Ducha S:

R: Jesliby te Pierwsze świadectwo Numaczenie bylo
prawdziwe, poszloby z tym iz iaki Ociec S: ieden iest Pry-
czyną Synowi, tak y Syn sa ieden bylby Przyczyną Duchowi S:
ze y przeciwna Strona nie pozwala. Dote wielo kreczo
litore sa in szey Istnosci Bog iest Przyczyną przedwieciu
kiedy ieszore byli in potentia to iest mogli byc, bez litorych
iednali bytnosci kreczewitrey mogli wiedy byc. Raczy
tedy rozumie se te świadectwo o spoli Istnosci Person Borliwej
a nie o ich Przyczynach, ze dla te iaki Bog Ociec, nie byl nigdy
bez Syna, iz Syn iest z nim iedney nie rozdzielney Istnosci,
tak y Syn nie byl nigdy bez Ducha S: ze Duch S: z Synem
iost iedney nierozdzielney Istnosci; przez Syna ras zlacza se
w teyze Istnosci y z Ociem: iaki se wyzey rzeklo.

W Drugim tez potwierdzaigcy świadectwie
Jesli se bierze te Slowo Prototypus za Przyczynę względe
Osoby Ducha S: to se nie moze o Synu pozwolic. Jesli se za-
bierze za Exemplarz albo ad intra według Istnosci Borliwej
litora se z Synem Duch S: iednocey: albo ad extra, według nauki
Ducha S: od Syna poslane z Synem zjadzaigcey se; to se pozwolic moze.

R: 2. Nie wszystkie świadectwach Tego S: ma się
imputować samej one? bo nas wty przetrzeza Commentator
ie Gerardus, który Argumenta na Wykład tej Wiary
także napisał w te słowa: Alia haec est Fidei Expositio
longeque diversa à priore quā ex Revelatione Magni hie postter
Gregorij accepit. Inry ten iest Wiary Wyklad y Saleho rozny
od pierwsze litory z obiaucenia Wielu ow nazę Gregor przyci.

5. Zarzut z S: Grzegorza Nyssena.

Ktore Swiadectwa ex Homilijs in Orationem Dni ca wmo-
wione wniego przywodzą troie:

Pierwsze P: Nicolaus Cichouig in Tribunali Fol: 55.
przywodzi ex homilia, quae incipit: Quando Magnus
Moyses iakoby wnie y napisano: Filii et Spiritus S: per hoc
distingui, quod Filius sit à Patre tantū ipso, at Spiritus S: à Patre & Filio.
Ze Syn y Duch S: przez to się roznię, iż Syn iest od Ojca ty lio Samego
lecz Duch S: z Ojca y Syna. O tej Homiliej mowę P: Cichouig:
ze od Pradziw iest suppressa Oratio, come iest tak: bo
in Editione Parizienſi Anno 1616 Fol: 723. polozona
doslonale, w porzadku Druga, z ty własne Początkiem:
Cum Magnus ille Moyses. Ale te Swiadectwo w oney zgoła
nie ma znayduie.

Drugie Autor Monomachia Bernardus Paxillus
in Epſta Refutatoria Inſconum przywodzi iakoby ex ho-
milia 3tia w te słowa: Spiritus Filius dicitur, qui ab eo accipit
ab eo procedit, et ex eo ē quemadmodum ex Patre. Duch Synowozim
nazywa się, licon od nie biene y od nie pochodri, y z nie iest iako y z Ojca.

Treće z tyż tamże Autoré y Opatowig in Tract: de S^o
 Trinit: Disput: 10. przywodzi ex homilia 4ta iakobytalowé:
 Spiritu autem S^o et ex Patre dicitur et ex Filio praterea eé ostalij.
 Duch zas S^o y z Oycy mowi się y z Syna nad to byc poliazuésię.
 Lecz y te oboje w tych Homiliach Swiadectwa, iakoby y piérwsze
 owrzeli niérnayduią się. Zliqd poliazuésię iakowna y
 nas:° Myslena potwarz y Prawosławcnemu Szytelnikowi
 ile niémdziemu ksiąg Tego Swiętego Orzucianina.
 szre y w Swiadectwach z inszych S^o: Oycow citowanych
 Łacinnikom czynie niénowi na, łatwo się domyslic.
 Iakoby się namiénilo y przedym zé, w Żywocie S^o: Barlaama
 opisanym od S^o: Damascena nié masz zgoła żadney
 nauki o Pochodzeniu Ducha S^o od Syna; w czym się
 zgadzaig księgi S^o: Damascena tak Editionis
 Parisiensis Anno 1683. wtey tey Historiey, iak
 tez in Vita Patrum Editionis Antuerpiensis Anno
 1628. od samych zé Łacinnikow wydane; a przecie
 Kładz Marga w Żywocie S^o: Damascena wmarwia wtego
 swiętego tę naukę: toz czyni y P. Sychowig Folio.
 in Tribunali.

6 Zarzut z S^o Cyrilla Ieruzalimskie^o
 z Kathechizmu 17.

Unus tantum est et idem Spiritus Sanctus Vivens et
Subsistens, qui ubique Patri et Filio adest, non qui ab ore
et labijs Patris et Filij loquendo formetur vel effletur,
vel in Aerem diffundatur sed Persona perfecte Subsistens.
Jeden tyłko jest y Tenże Duch Ś. żyjący y Bytność mający
który wśrędnie Oycu synowi przytomny jest, nie ktory by z Wt
y Wazy Oycowskich y Synowskich mowieniem był formo-
wany albo wytechniony, albo na powietrze rozlany, ale
osoba doskonała bytności mająca.

R: Jeśli wierzyć ten święty Ociec citowany jest, nie
możę się tak rozumieć żeby Duch Ś. do Obudwóch
Personalnie miał pochodzić: gdyż Ten święty był
czasu Synodu Wtorego Konstantynopolskiego Po-
wszechnego ktorego pomieniony Synod, pisząc
do Damara Papieża y do innych Biskupów Rzy-
skich, tak zaleca: Wtedy bowiem Jeruzali: kto-
ra jest wszystkich Matką, Jeruzalimska, Pre-
wielebna y Bogiem Umilowanego Cyrilla Epi-
skopem być znamy, który za prawdę na roz-
nych miejscach przeciwko Arianom potężnie stawał.

Z tych słow daie się colligować że Ten Święty
 o Pochodzeniu Ducha Świętego tak trzymał
 własnie iako y Ten Synod że od Oycy pochodzi
 bez przydatku y od Syna: bo iestliby y od Syna Pochodzenie
 nauczał, byłby przeciwnym temu Synodowi
 y nie mógłby mieć takiego zalecenia.

Do tego ten Święty tak o sobie mowi (Ate-
 chi si 16. Dicemus itaq nos de Spiritu Sancto, ea
 tantu² qua scripta sunt, siquid autē scriptū non est
 non scrutabimur curiose, ipse Spiritus Sanctus
 elocutus est scripturas. ipse etiam de seipso dixit
 quantum voluit, aut quatenus fuimus capaces.
 Będziemy tedy mowić my o Duchu Świętym to tyllko,
 co iest pisano, iestli zas co nie pisano, nie będziemy
 się badać ulehać, Sam Duch Święty wymowił
 si sama, sam też o sobie samy rzekł, iaki wiele chciał,
 albo ileśmy porać mogli? A iż zerzwoił Duch
 Święty o sobie to tyllko mowić, że od Oycy
 pochodzi. Toz tyllko od Oycy samego pochodzi.

Iestli

Jesli tedy rzekł Ten święty że z Ust Ojca y
Syna Duch święty Persona Subsistens po-
chodzi, może się rozumieć to przeciwko Ari-
anom, że z istności Samey Ojcowskości y
Synowskości, istotnie a nie personalnie
pochodzi, to jest, że jest Ojcu y Synu
Spółistotny.

Tenże święty y na innym miejscu (Atred:

4. tak mówi: *Ne mihi quidem ea proferenti
Fidem adhibeas, nisi de Divinis Scripturis eorum,
qua dicam demonstrationem accipias.* Ani te-
mnie to mowicemu wiarę dawaj, chyba z Bożych
Pism tego o czym będę mówił, Dowód weźmie.

A iż Pochodzenie Ducha świętego,
od Syna nie ma ~~z~~ w Piśmie iakoney,
Demonstraciy, to jest iakonego Dowodu, przeto
według Nowe te święte nie ma się to pozwalać.

7. Zarzut z S.^o Cyrilla Alexandrijskie
Ex Secundo Dialogo ad Hermiam tak o Po-
chodzeniu Ducha świętego mowiącego:

209

Credimus Coeternum Patri Filium, et omnia cum Patre a-
qualiter habentem prater seipsum generare. Niewymy Spół
wiecznego byc. Oycowi Syna y wszystko z Oycem zarowno
mającego oprócz samego iednego Rodzenia. Zład na-
wodzą. A że Ichnienie nie jest Rodzeniem,
Toc Syn z Oycem zarowno ma y Ichnienie, wzglę-
dem Ducha Świętego.

R: Dwoiało się ma rozumieć Rodzenie albo
formaliter to jest samo przez się, ile tylko rodzi
Syna; albo causatiue, to jest ile jest Przyczyną
nie rozdzielną własności z siebie wynikającej,
to jest Ichnienia, wszystko tedy Syn z Oycem zarowno
ma, oprócz Rodzenia rozumianego causatiue, ile
ialu przyczyna zamyla u siebie y swą własności Ichnienie,
a nie tylko oprócz Rodzenia formaliter. Ile same
przez się tylko rodzić rozumie się. A taly Ichnienie
lubo nie jest Rodzeniem formaliter samym przez się,
właśnie rodzącym: iednakiż moją swoją, zamyla się
w Rodzeniu, ialu w swojej Przyczynie nie rozdzielnie
z ktorey y wynika. z tąd może się brać y Ichnienie
za Rodzenie rozumiane causatiue, ile Rodzenie jest
Przyczyną Ichnienia. Ialio Naprzykład, y Moc ognia

ile się

ile się zamyla w kramieniu może się pokryć za
jedno z kramieniem. Ponieważ tedy y kramienie
zamyla się w kramieniu mocą swoją iako w przyczynie
swojej, nierozdzielnie, nie może się wyzwać synowi,
iako y kramienie nie może się wyzwać onemuż.

8. Zarzut z S^o Cypriana.

Ktorego sermone de spiritu sancto cituię s^o Cypriana tal:
spiritus procedens à Patre et Filio. Duch: Pochodzący od Ojca y Syna.

R: Te świadectwo Cypriana S^o cituię mutilaie
niezupełnie, bo w samym Autorze talu napisano:
spiritus à Patre procedens, à Patre et Filio quaternario superfer-
tor est: Duch: ^{od Ojca} pochodzący od Ojca y Syna wywyższa się nad
wszelkie stworzenie ze czterech elementow z kramienia.

Ktore słowa prawdziwe tego świętego Łacinskiego An-
notator Jacobus Samelius in Editione Antwerpensi
Anno 1589. na swój stroneg naciągaie iawnie ich
fałszywie veinaie y nie tam honorze gdy pisze in
Annotationibus tal: Spiritus à Patre procedens, à Patre
et Filio; prius illud à Patre censeo ee superfluum. Duch: S^o
od Ojca pochodzący od Ojca y Syna, pierwsze te słowa od Ojca,
mniemam prawi być zbędne. a nie dołuda tych dal-
szych słowel, na których się sens honorzy, quaternario
superferatur. nad ctery elementa wywyższa się. Ząd iawna ich
prawda.

9. Zarzut z Błogosławionego Symeona Metaphrasta przyksięgach S: Dionyze,

(w Antwerpię A: 1634. wydanych) citowanego;
ktory w opisanu tam textem Græchim y Łacinskim
Żywota tego S: Areopagity (: Fol: 190. tomi 2di :)
pisze tak: In scælum ascendit meus Christus, et ad sedem
Paternam reuertitur, et qui ex ipso procedit spiritum demittit.

Discipulis. Do nieba wstępuje moy Christus, y na Thron Oycow-
ski powraca, y ^{tego} ktory z niego pochodzi Ducha posyla wozniom.

Przy łtorem textie tamze in margine Editia ta Łacinska
(a sordenio Societatis Jesu Theologo recensita) annotuie:

Hic apone dicitur Spiritus Sanctus à Filio procedere. Tu prawi iawnie
mowi się że Duch S: od Syna pochodzi.

R: Jesli to pewna żeby tak napisal Metaphrastes,
ialo sami Łacinnicy wyrokowali, y glosę albo wyklad
na swą stronę in margine annotowali: tedy te miysce
Masę Rozumiæ o Pochodzeniu Ducha S: w czasie
od Chrystusa po Wniebowstąpieniu wozniom Poslanego
z Darami; ialo samy text to pokazuie iawnie.

Rozumiæ się tuż y to, że Poslal na ten czas Christus

90
Ducha S: od Ojca przed wielkimi od siebie, Pochodzą-
cego; bo gdy pisze tu Metaphrastes, że Chrystus po-
wrociwszy na Thron Ojcowski, Qui ex ipso procedit spi-
ritum demittit; który z niego pochodzi Ducha posyła; te słowo
ex ipso, z niego, sciągają się właśnie do Ojca, na którego
Thron Chrystus powrócił, to jest, który z Ojca pochodzi
Ducha posyła. A te rozumienie słów tych Metaphra-
sta, zgodza się właśnie z słowy samego Pana Chrystusa
owemi: Idy przyjdzie Pociężyciel, którego ja wam posyłam
Ojca, Ducha prawdy, który od Ojca pochodzi; On o mnie świad-
czyć będzie.

Ale i jeszcze wezwzawszy tamże w text Grecki,
Pokażcie się tu iawną niewierność Przekładaacza Ła-
cińskiego; bo w Grecim napisano: το εκπορευομενον
αυτου Πνευμα, Pochodzącego Jego Ducha; a nie napisano
εξ αυτου, z niego; tylko αυτου, Jego. Prawosławni zaś,
wyznawają to według Pierwszego: że Duch S: jest nie-
tylko Ojcowski, ale y Synowski Chrystusow dla spół-
władności, lecz nie mówią żeby Duch S: miał swój bytność
z niego, to jest z Chrystusa. Która niewierność, że jest
na odwołanie przeciw wierze Prawosławnej, w Prze-
kładaniu Łacinników, pewnie jest nagany zgodna.

ta kofia

Jako też nie bez nagany iest y ten w Księgach Dionyzeego S: in margine Annotator approbowany: a pewnie tenze co y Przekładacz, (ordenius sam) lityy przy tym texcie Metaphrasta, annotuie: Hic aperte dicitur Spiritu Sancto a Filio procedere. Tu iawnie mowisz Duchu S: od Syna pochodzie; iesli to nawodzi Pochodzenie Duchas: przedwierzne od Syna. iakoz pewnie nawodzi, y sam sie zawodzi, a Wiernych zwodzi, Metaphrasta zas' Błogosławionego wazy sie potwarzac. Bo tenze w Księgach tydzie Dionyze S: tomo 2. Fol: 111: wazy sie Błog: nie słuznie zadawac S: Maximowi tłumaczacemu prawowiernie text Jegor S: Dionyze o Pochodzeniu Duchas: od samego tyłko Oycy: lubo i dte Tłumacza S:ym nazywa. Idzie bowiem S: Maxim o texcie S: Dionyze pizre: Distinctiones vocat, per se subitentes, illas adorandas existentias, id est Filij ex Patre ineffabilem splendorem, et Sancti Spiritus ex Patre, inconceptibilem Processionem. Roznosi prawi nazywa Personalne one Bocię Bytnosci, to jest Synowską z Oycy niewymowny Jasnosc, y S: Duchu z Oycy niepoigte Pochodzenie. Ja in margine nara towand: Unde patet S: Maximus fuisse in errore illo communi Præcorum putantium, Spiritum Sanctum a solo Patre procedere. Tęz i pokazuje sie, ze S: Maxim był w błędzie onym pospolitym Præcoru mniemających ze Duch S: od samego tyłko Oycy pochodzi. Aczy toż słuzna tak znaczne S: Błog: zadawac, iakoz y Błogosławionę Metaphrasta potwarzac?

JO. Zarzut & Bibliotheca Sactorum Patrum.

Z Księgi tak nazwanej, Zebrawie Listm SS: Oycow zamyślajacej, wydanej w Lancyu A: 1576. Z litorey przywodzią swiadectwo Martialisza Męcenika S: iak powiadaig Kolireubnego Stemu Dienozze Męcenikowi Stephanowi, od S: Apła Piotra za słazaniem Pana skrzawony ołurzone, iá Epla ad Burdegalenses cap. 10. piżzacego tak:

Spiritus vero Dei procepit ineffabiliter ab eo qui genuit, Dei ab eo quoq; qui genitus est; itaq; Spiritus Domini non genitus, non factus, non creatus, sed procedens est à Patre et Verbo. To iest: Duch zas Boży pochodzi niewymownie od tego litory wrodził, y od tego też litory wrodzony iest; á tak Duch Pański nierodzony, nie wozyniony, nie stworzony, ale pochodzący iest od Ojca y Słowa.

R: Te swiadectwo lubo na pozor здаіег dosyc byc iasne, sz w samej rzeczy owzreli iest ciemne, á ni moze ig pdczytac za pewne y prawdziwe; bo ta Księga Bibliotheca SS: Patru, maig w sobie Dwa Listy te Martialisza. Pierwszy ad Burdegalenses, w którym te nie pewne swiadectwo, Drugi ad Tholosanos; Na koncu tych Listow te Słowa zamyśla: Haec duo Epistolae huius temporibus à Domino reuelatae sunt et repente, de fossa in arena lapsea sub terra, quae prae nimia vetustate vix legi potuerunt. To iest: Te Dwa Listy tych czasow od Pana obiawione są y znalezione, zalopane w Szaryni kamienney pod ziemią, litore dla rzębeney dawnosci zaledwo przeoczytane byc mogły. Z hgd iest iawno, że iestli te Listy, zaledwo przeoczytane byc mogły, to też zaledwo mogó byc tam y napisano te swiadectwo. Ponieważ na on czas żadney ó tym, iestli pochodzi Duch S: y od Syna, nauki nie było; tylló ta Ewangeliska, że pochodzi od Ojca, bez przydatku y od Syna. Anig te nauczył ten Author od S: Piotra, iestli go ten urzył, bo y sam Piotr S: w Listach swich tey nauki nie piżze, raczy tak wozyl, iak y Bnt Je S: Idrzyey: że Duch S: od Ojca pochodzi, y w Synie przebywa. Ale owzreli że te listy Martialisza z swy swiadectwo są podobne, piżze sty dowalnic iáże iágnstus Klawny Autor Bellarming libro de Sacramentis zc. 1. 1. 1. 1.

207

Zostaie mi na koniec Inualidowac'
ARGUMENTA LACIŃNIKON'
z Philozophskich Rarij wynalezione,
ktoremi Naukę naszą Prawosłanną
O POCHODZENIU DUCHA SWIĘTEGO
od samego tylko OYCA.
zrazić vsiluią.

Pierwszy Argument ten iest:

Mowi w Piśmie Swiętym Syn Boży o sobie: Wszystko
co kolwiek ma Ociec, moje iest; To iest: gdzie niezachodzi
wzajemna Relatia, albo względność między Oycem
y Synem. A iż Technienie Oycostwie niema wzajemney
Relathey do Synostwa. Toć potrzeba aby Ociec Synowi
y Technienie swoje wzywał. y taki Duch S: od Oycy
y od Syna iedny Technienie pochodzi, albo Techniony bywa.

Joā: 16
v. 15.

R: Jesliby taki Wywod był ważny, niemnię by był
ważny y Ony: Wszystko co ma Ociec, a też y Duch S: gdzie
nie iest wzajemna Relatia między Oycem y Duchem S.

A iż 39r

A iż Rodzenie Oycowstwie y Pochodzenie Ducha S: od Oycy, wzajemney Relathey do Siebie niema ię. Toć Ociec swoje Rodzenie, to iest, Oycowstwo wzywa Duchowi S: zaczyn Duch S: wespół z Oycem Syna rodzi: Co mówić wielki błąd iest.

Na to tak niektórzy Łacinnicy odzywają się: Lubo Rodzenie Oycowstwie niema Relathey do Pochodzenia Ducha S: iednak iż iest nierozdzielne od Oycowskiego Tchnienia; i do tegoż iako Przyczyna zamyśla w sobie Płoc Tchnienia, idzie za tym, że iako Oycowstwie Tchnienie nievdziela się Duchowi S: tak y Rodzenie nie może się vdzielać.

Na taką Replikę znowu tak płaci: Równym sposobem iako Rodzenie od Tchnienia, tak y Tchnienie od Rodzenia w Oycu iest nierozdzielne, y zamyśla się w Rodzeniu iako w Przyczynie; zaczyn lubo Tchnienie immediate względem samego Siebia niema Relathey do Synowstwa, ma iednak do tegoż Synowstwa Relatę mediate względem Rodzenia, y tak iako się nievdziela Rodzenie Oycowstwie Synowi, tak y Tchnienie nie może się ^{dnemu} vdzielać.

Dруги

J Drugi Argument.

Jeśli by Duch S: niepochodził od Syna, nieczym by się nieroz-
nił od Syna, ale był by iedną osobą z Synem, y taki by nie była
Troyca. Co tak się dowodzi: Bo sama tyłko ta Relatia:
Być Przyczyną, y Być z Przyczyny, czyni różność między,
Osobami Boskimi, iako verq Theologowie. Jeśli by tedy
tey Relathey między Synem y Duchem S: nie było, nieroznił
by się od siebie te Dwie Osoby rzeczowicie, co mowić, iest
samey Wierze^{ie} przeciwie.

Odpowiadam Niepozwalaję nato, aby dla tego że
Duch S: od Syna niepochodzi, miało się to koniecznie wnosić,
iż Syn y Duch S: nierozniż się od siebie. Dotyc' bowiem
do roznienia się iest natym, że Syn iest Rodzony, nie Tchnio-
ny, a Duch S: Tchniony, nie Rodzony.

Dotyczy, tak Osoba Synowska, iako y Ducha S: niemoż się
sobie wzywać; bo to własność iest samey^{tyłko} Trójści Boskiej
siebie wzywać: A wzywał by się, gdy by dla tego, że iedna
Osoba od Druzey niepochodzi, iedno z sobą byli.

Jeszcze y to. Jedna Osoba w Bosowie, niemoże Dwo-
iakiu Actu od Ojca pochodzić, przez Rodzenie y przez
Tchnienie; bo Actum ageretur, tak wiec dwazdzy by się stawała.

296
A pochodziła by, ięśli by Syn y Duch S: dlatego, że między
sobą pomienioney Relatyey niemaig, iedną Osobą byli.
A tak Syn y Duch S: te Dwie Osoby od siebie się roznię,
rzeczewiscie y doskonałe, Disparatę samą swoją Osobnościę,
a nie przez tę Relatyę: Być Przyczynę. y Być z Przyczynę.

Trzeci Argument.

Duch S: ięst Miłoscię. A że iako Bóg Ociec Syna, tak
y Syn Oycę miłuje. Za czym Duch S: od Obudwuch pododzi.

Nato odpowiadając Pytam: z tego to maig zacinnicy
że Duch S: sam ięst Miłoscię! bo w Pismie S: tylko to się
najdnie, że Bóg ięst Miłosc. Za czym być Miłoscię w wszyst-
kim Trzem Osobam ięst pospolita, a nie samemu tylko

Duchowi Świętemu.

Dotego y to mówię: Wszak według zacinnikow Ro-
dzenie Syna od Boga Oycę, ięst od nie rozumienie albo
Poznawanie Istności swojej Boskiej. Syn też rozumie
albo poznawa Istność swoją Boską, a przecie nie Rodzi Syna
od siebie inzego. Toć Syn choć ię wzięciem miłuje Oycę,
nie honorownie dlatego Duch S: iako Miłosc y od Syna pochodzi.

A wet y sam Duch S: miłuje oycę y Syna, a przecie
Duch S: przez to Duchowi żadnemu inzemu od siebie,

iako

205
ialko Miłosci nie jest Przyczyną. Niekoniecznie tedy Pochodzenie Ducha S: zależy na Miłosci:

Czwarty Argument.

Duch S: w Bóstwie nie może być szym, i edno tego, od którego Pochodzi: i alko y Syn nie może być, i edno tego, od którego się Rodzi. A ponieważ Duch S: zowie się Synowskim. Toć y Pochodzi od Syna.

Odpowiadam, Nieporozwalać aby Duch S: miał być tyłko tego, od którego pochodzi. Bo iż Syn tyłko tego być mianuje się, od którego się rodzi, to się dzieie z Mocy Rodzenia, a nie z Mocy Spółistności. Bo z Mocy Spółistności tyłko się mianuje Oycowskim, z Mocy zaś Rodzenia, mianuje się od Oycy, i alko od Przyczyny. Duch zaś S: lubo także od samego tyłko Oycy pochodzi, że i ednak ma przed sobą Syna, którego też Istotę bierze, z tąd słusznie dla Spółistności Synowskim się nazywa: Niemógł by zaś nazywać się Synowskim, gdyby Onego Istoty niebrał, ale by tyłko mianował się Oycowskim. A od Syna nie zowie się tyłko od Oycy, bo od Syna nie bierze Persony, yznie Istności, tyłko od Oycy.

Pięty.

290

Piąty Argument.

Przez co iest Oycowi Spółistotnym Syn, to ma się Synowi przyznawać. Przez Tchnienie iest Spółistotnym Oycowi Syn. Toć Tchnienie ma się Synowi przyznawać.

Pierwsza Propositia Dowodna. Druga tak się probuje:

Przez Tchnienie nie iest przeciwny Oycowi Syn. Toć przez Tchnienie iest Spółistotnym Oycowi Syn. A za tym wespół z Oycem Ducha S: Tchnie.

Odpowiadam Niepozwalajc aby Syn przez Tchnienie miał być Oycowi Spółistotnym. Bo Syn Oycowi iest Spółistotny raczey przez samg Istosć, a nie przez to, co należy do Persony: Tchnienie zaś należy do Persony Oycowskiej, y iest własnością oney, y dla tego niemoże być spólna Synowi. A iesli rzeczesz, że Tchnienie należy raczey do Istosci, a nie do Persony.

R: To by poszło za tym, że y Syn maie Tchnienie, nietylko by swą Personę, ale y Istotnym czym był rożny od Ducha S: co niema się wnosic.

Szosty Argument.

Pochodzenie Ducha S: od Oycy y od Syna, nieczyni Dwoed Pocztylow. Toć Pochodzi Duch S: od Obydwu.

oppositus

x lubo nie iest przeciwny.

Przedbrajca Propozitia tak się dowodzi.
 Jedzie w dwóch Osobach Boskich, iest jedna Actia, albo
 Działanie, tamnie Dwa, ieden iest Początek. W Oycu
 y Synie iest Jedna Actia względem Ducha S: to iest, iedne
 Technienie. Tot te Dwie Woby stawia się iednym Po-
 czątkiem, dla tey iedney Actiey: Zaczyn niemasz żadney
 nieprzystoynosci, aby Duch Si nie pochodził od Oycy y
 od Syna, iako od iednego Początku.

Odpowiadam nieporozumiałe, aby dla Jedney Actiey
 mieli być te Dwie Woby, Ociec y Syn Jednym rzeczowisac
 Początkiem względem Ducha S: Bo iesliby te Dwie Woby,
 były Jednym Początkiem dla iedney Actiey, porzłoby to wpaść
 zatym, że tez Jedna Osoba Ociec, był by Dworakiem Po-
 czątkiem rzeczowisacie roznym, dla Dwoch Actiy, to iest
 dla Rodzenia y Technienia. A tak uż y rzeczy piensze bra-
 liby swoig Bytnosć od posledniuyzych, to iest Początku od
 swoich Skutkow, od Actiy ^{mozig} z siebie pochodzących.

A lubo by się to y pozwolilo, iż by w Oycu y Synie względem
 Ducha S: była Jedna Actia, iedne Technienie, iednak był by
 Ociec Początkiem Pierwszym, a Syn Wtórym: Ociec był by
 Początkiem od siebie, a Syn Początkiem od Początku, to iest:
 do Oycy; Ociec Początkie Przednim, a Syn Spółprzednim:
 y tak by przecie byli Dwa Początki.

Jeszoze yto. Ocięc y syn niemoż być iedną Osoby dla ied-
 ney Actiey, Toć niemoż być y iednym Początkiem dla ied-
 ney Actiey: Bo Osobie właśnie należy być Początkiem;
 y iako Początek iest to, odktorego pochodzi; tak Osobie
 właśnie Actiey przypisuię; według owe: *Actiones sunt Suppo-
 situm*. Działania przynależę do Osob.

Przeciwno temu tak Łacinnicy mowię:

Dla iedney Actiey Tworzenia, Wzrostu Trzy Osoby
 Boskie są iednym Początkiem stworzonych rzeczy: Toć
 y dla iedney Actiey Tchnienia, Ocięc y Syn te Dwie Osoby
 są iednym Początkiem Ducha Świętego.

Odpowiadam Niepozwalając Równosci między Actiami
 Boskimi wnetrznemi, y między Pozwierzdownemi. Bo
 Actie Boskie wnetrzne iak Rodzenie, tak Tchnienie należę
 do Różności Osob Boskich według Różney ich Bytnosci
 Personalney: y tak niemoż być różnym Osobom Spolne,
 ale muszę być iedney Osobie własne; przez ktore iedna
 Osoba iest Początkiem Inszych Osob Boskich różnych od-
 siebie samę Personalną bytnoscię. Actie zaś Boskie
 Pozwierzchowne, iakowę Actię iest Tworzenie, należę
 do Jedności Osob Boskich według Istności Boskiej wszyst-
 kim Trzem Osobom Spolney: y tak wszystkim Trzem Osobom

Jedy-

Jedynego Boga z spólne, przez ktore Bóg iálo Jeden w Istno-
sci ze wszystkimi Trzema Osobami, iest jednym Po-
częciem rzeczy stworzonych roznych od Nięgo inoż
Istnosci, nietylko Personalny Bytnosci.

Siodmy Argument.

Ociec y syn według jedney łwoiey Istnosci, nieroz-
niż się inaczej, oprocz Tęgo, że Ten iest Ociec, a Ten
iest syn. Chołwili tedy oprocz tego w Bostwie iest,
Toma być spólne Oycu y Synowi. Być za s Poczęciem
Ducha s: iest oprocz Oycowstwa y Synowstwa: Toc być Po-
częciem Ducha s: iest spólne Oycowi y Synowi.

Odpowiadam Nieppzwalaige, aby cokolwiek w Oycu iest
oprocz Oycowstwa, miało być spólne Synowi. Jest w Oycow-
stwiey Osobie ta własność Innasci bilitatis, to iest, Być Nie-
rodzony, a przecie się ta niemoże wżyczać Synowi, iálo
D. Thomas wozy lib: 4. cōtra Gentiles, c. 26. tak mowięc:
Pater enim à Filio distinguitur Paternitatis Relatione, et Innascibilitate.
Ociecbowiem od Syna się różni Oycowstwa Relatię, y Nierodzeniem się.
Jesliż by tedy było spólne Oycu y Synowi to; Być Nierodzo-
ny, i scily by się w Synie Duo spntradictoria, Dwoie s iedny
przeciwnie mowienia: bo s by był by Rodzony, y Nierodzo-
nym: co nięsłuszna mowić.

Je.

Jeżoz e z Osobna. Dlatego niemoże się Synowi przy-
znawać "Ja własności": Epe Innascibilem, albo Ingenitum, Być
Nięrodzonym: Bo według Oycow S: Wschodnieł, Być In-
genitum, Nięrodzonym, ięst Być Początkiem Trocy S:
co tyłko samemu Oycowi należy. Oczym tak mowi Stry
Pnl: lib: 1. Thesauri. c. 3. Ingenitum quasi Principiam et
Causa et est et intelligitur, to ięst: Być Nięrodzonym iako Pocz-
ątek y Przyczyńa y ięst yrozumie się. Jesliżby Syn miał Być
Początkiem Ducha S: tym samym niebyła by to własność
samego Oycy: Epe Ingenitum albo Innascibilem. Być Nięrodzonym.
Pemu. przeży y sam D. Thomas.

Dlatego którzy z Euzinnichow nam zadają: wzrytko
na Syn Boży, co ma Dziec, oprócz Oycostwa, mają przy-
dawać z Swimże Doctorem S: Thomaszem: Et praeter
Innascibilitatem. y oprócz Nięrodzenia się; Co toż ięst,
y oprócz być Początkiem y Przyczyńy. A zatym sam je-
ci przyznać matkę, że Syn z Oycem niemoże być Pocz-
tkiem y Przyczyńy Pochodzenia Ducha Swiętego.

J. Osmý Argument.

Jesli by Duch S: pochodził od samego tyłko Oycy,
niemiala by miejsca owa Rubrica Eunomiuszowa w Stego
Bazilego: Dla czego Duch S: niemowi się być Synem Syna?

S: Basil: lib: 5.
ad Eunomiu:
c: 12.

212

Bo łatwo by S. Bazili nate Pytanie dosyc' rozyniec' mogl,
taku odpowiadajac ze Duch S. od Syna niepochoodzi, y
dlatego nie jest Synem Syna; iednak tey Ratiey niezayzl,
ale inszy wnioś' taly: Stało się to, nie żeby niemiąc po-
chodzić od Oycy przez Syna, ale żeby Trojca niezdala
się być Mnożstwem niezliczonym. Tym samym przy-
znał Ten Swięty siebie być tego zdania ze Duch S. po-
chodzi y od Syna. Ponieważ się mianuie od niego Duch S.
być y Obrazem Synowskiem. a Obraz ma pochoodzić od Swo-
go Exemplarza.

RP: Subo Duch S. pochoodzi od Oycy tyłko samego wedlug Te. S. iednak S. Bazili miał tu mieysce słuzne do rozwiązania
tey Qualiticy tym sensem wniesionej + Ponieważ od Oycy + od Eonomic:
ca Rodzic się Syn, mianuie się Obrazem Oycowskiem; cze-
muż y sam Syn nie rodzi Ducha S. ponieważ się Duch S.
mianuie też Obrazem ^{być} Synowskiem? Naco directe Ten
Swięty samże odpowiada talu mowic: Dla tego to się
stało, aby, gdyby Syn Rodził Ducha S. niebył procesus ^{ty Duch S. ma być}
Generationum in Infinitum, To jest, ^{nie był} Postępek w Rodze-
niach ^{nie był} nieskończony: Takim swoim Responsem dał to
na domyśl, iż w Bostwie Obrazem być, niekoniecznie
wnosi z sobą Rodzenie się, ale tyłko to zależy na-

Podobienstwie teyże Istności, według Tegoż Świętego,
ktory tak mowi: (serm: de S. Martyre Mamante) Abyś
doskonale Obrazu wyznaczenie zrozumiał, abyś należycie
o Bogu trzymał. Ja w Ojca prawi, y Ociec wemnie iest,
niemlejsza Istności, ale podobienstwem, (s: to iest obrazem)
Jedności teyże Istności wyrazi. Oczym y S. Synillus Ale-
xandring: Obraz przyrodzony Jedności ^{Istności} znaczy, że tedy
Obrazem Boga Ojca iest Syn według Istności iedney, po-
bożnie wyznawamy. Zaoczym In Boży raczey dla
Rodzenia się iest Synem, a niedatego samego, że iest
Obrazem, bo dla spolistności y Syn iest obrazem y Duda:
iest obrazem.

Inszym tedy y własnieszym sposobem iest obrazem
Oycowskiim Syn Boży, bo iest y spolistotny, y z Mocy
Rodzenia pochodzący; a inszym Duch S: bo nie z Mocy
Rodzenia, lecz ^{z Mocy} Schemienia od Ojca, nie iako od Ojca,
ale iako od Tętnącego pochodzący, y tytko spolistotny.
A tak Syn będąc obrazem, że się Rodzi iest Synem;
Duch zaś S: będąc obrazem, że się nierodzi, nie iest
Synem: a obie ^{te} Persony mają za Początek
Ojca samego.

Dzie.

S. Gnil: in Euang:
1. ad: lib: 2. c. 741.

Dziewiąty Argument.

Duch Święty od Ojca jest Mediatè ze Srodkiem, przez Srodkujacego Syna; od Syna zaś immediatè bez Srodku, ni przez tego Srodkujacego: Toć pochodzi Duch S. od Ojca y Syna. Pierwsza Propositia dowodzi się z S.^o Grzegorza Nyssena, utory in Oratione: Quod non sint tres Dij ad Ablavium piżze tak: scilicet aliud quidem causam esse (: hoc est Deum Patrem) Aliud vero ex causa, (: hoc est Filium et Spiritum S. :) et eiq, quod ea causa est, namq aliam differentiam consideramus; nam aliud quidem continenter et sine medio ex Primo est, (: nempe Filius) Aliud vero per Id, quod immediatè et ex continenti est, (: nempe Spiritus Sanctus) Wierzimy prawi Inszg rzecz być Przyczyną, to jest Boga Ojca, Inszg zaś Przyczyną, to jest Syna y Ducha S. A Tego co jest Przyczyną, znowu inszg Roznicę wważamy; bo insze to co jest tuż przyległe y bez Srodku z Pierwszego jest, to jest Syn: insze zaś przez to, co bez Srodku y z przyległego jest, to jest Duch Święty.

R.:

przez

R: Ma się tu rozumieć że Duch S: od Oycy
jest mediate ze Szrodkiem, od Syna zaś immediate,
bez Szrodka. Nie wzglęsem Pochodzenia Personalne
od Osobowuch, które jest od samego tylko Oycy, ale wzglę-
dem Porządku Person, iż Duch S: po Oycu leży się Per-
sony Trzeciy, nie Drugy, y tak ze Szrodkiem; po Synie
zaś iakoby Drugy, y tak bez Szrodka: gdyż względem
Oycy nie naprzód się daie poymować Duch Święty, ale
Syn, a iuz po Synie poymać się Duch Święty, bo
od Oycy nie iak Rodzącego poymać się pochodzić,
ale iak od Ichnącego, którego ta moc Ichnienia
zamyka się iak własność w Pierwszey Jego Mocy
Rodzenia.

Co potwierdza Tenże Święty Grzegorz Nissemus:
Qui Patrem (: inquit :) cognovit et Filium simul, at
qui hunc ^{concepit} accepit, à Filio Spiritum non separavit, sed co-
sequenter quidem iuxta ordinem, coniunctim vero iuxta
naturam. Kto Oycy (: prawi :) poznał, Ten y Syna we-
poł. a kto owego poizł, od Syna Ducha nie odizczył lecz na-
stępnie wprowadzi według porządku, pospolu zaś według Natury.

Greg. Niss.
tom 2. de Diff.
Esp. et Hypost.

217

Dziesiąty Argument.

Onie jest przeciwną rzeczą syiej własności. To nie jest
niepodobną rzeczą, aby niemiał o nemu przyłuszczac.
Byc' zaś Początkiem Ducha S.^o nie jest rzeczą przeciwną
własności Synowskiej. Ani iako jest Syn Bogiem: Bo
Ociec będąc Bogiem jest Początkiem Ducha S.^o Ani
iako jest Synem: Bo insze jest Pochodzenie Ducha S.^o
a insze Syna. Nie jest zaś rzecz przeciwna, że Ojciec
od Początku według jednego Pochodzenia. Toż jest Po-
czątkiem według wtorego Pochodzenia. Zostaje tedy to, że
ni jest rzecz niepodobna Synowi byc' Początkiem Ducha S.^o
A co ni jest rzeczą niepodobną, To byc' może. Bo w Botwie
Esse e' posse non differunt. Jest y może byc', to nierozni się.
Zaczyn Syn iesli może byc' Początkiem Ducha S.^o Toć y
jest defacto Początkiem onego.

Rz: Jesli by Ten Discurs ważny był, równym sposo-
bem mogłoby się probować, że y Duch S.^o jest Początkiem Syna.
Bo byc' Początkiem Syna nie jest przeciwno własności
Ducha S.^o Ani iako jest Bogiem, bo Ociec, który jest
Bogiem, jest y Początkiem Synowi. Ani iako jest Duchem:
Bo insze jest Pochodzenie Ducha S.^o a insze Syna.

Nie jest zaś przeciwno, że O jest od Początku według
 Jednego Pochodzenia. Toż jest Początkiem według wto-
 rego Pochodzenia. Nie jest tedy niepodobna rzecz aby Duchś:
 był Początkiem Synowi. Aco nie jest niepodobno, To y być
 może; Bo w Bostwie to nierozni się: Eſe eſt ^{ſe} Loſe, iest y Moze
 być. Toć według talie Discursu Łacinników, mógł by y Duchś:
 być Początkiem Syna. O monie iest nader rzecz bluznierska.
 R: 2. Być Początkiem Duchas: aby niebyło rzecz przeci-
 winną własności Synowskiej iako Syn iest Syné, na to się pozwo-
 lić niemoże: bo to iest przeciwno Wiere Prawosławney, która
 Uczy, że lubo inſze iest Pochodzenie Duchas: a inſze Syna,
 iednak tych Oboich porołu wynikających Pochodzenij, sam
 tyłko Bóg Ociec iest Początkiem; y tak wſtaie to, że iest rzecz
 zgoła niepodobna Synowi być Początkiem Duchas: Aco iest
 rzecz niepodobna, to y niemoże być. Te przeto Axioma że
 w Bostwie Eſe eſt ^{ſe} Loſe non differunt, iest y Moze być, to nie-
 rozni się; pozwalasiz tam, gdzie iest Loſe, iż także iest y
 Eſe, gdzie Možność, tam y sama Bytność tey Možnoſci. a le
 że w Synie nie iest Loſe ut ſit Principium Spiritus Sancti, niemaſz
 Možnoſci aby był Początkiem Duchas: według Wiany Prawosławney.
 Toć w Synie nie iest takowe y Eſe, niemaſz y samey Bytnoſci
 Początku względem Duchas: A za tym Syn iako nie może być
 Początkiem Duchas: tak y defacto nie iest Początkiem onego.

ROZDZIAŁ 10.

ZAKOŃCZENIE

ZAKONCZENIE

215

Sur są tedy raczy od nas prawdziwie to polazalo, ze my własnje tey starey Prawdziwey Wiary Nasladowcami iesteśmy, która za Prawoslawnych wielu Oycow Ss. o Pochodzeniu Ducha S. od samego tyllko Oycy była. Raczy przy nięj powinniśmy statecznie trwac, nie dopuszczając siebie wwodzić omylnemi a Duchowi S. Przeciwnemi Dowodami, litorychta X. B. zażywa, gdy nam zadaje, ia liobyśmy mieli Duchowi S. co on ma od Syna Vymowac; y przywodzi nato samego Pawiciela one słowa: ze na Ducha bluznienie nie odpusca się, ale ktoby mowil przeciw Duchowi S. nie będzie mu odpuszczono, ani w tym wieku, ani w przyszłym.

Mat. 12.
V. 32.

Na co Odpowiadam, iż te jest nie słuszne zadawanie: albowiem nie bluzni ten, który to tyllko wierza y wyznawa, co sam Duch S. natchnieniem swym przez Pismo y przez Oycow Ss. na Soborach powszechnych o Pochodzeniu swym od Oycy postanowil y declarowal. A ponieważ to tyllko declarowal iż Pochodzi od Oycy, ia lioz tedy dobrym Duchem może kto zadawać, że my Duchowi S. Vymuiemy to co on od Syna ma, od litore aby Duch S. pochodzić miał żadney wzmianki nie woznił, ani w Pismie S. ani w ściebie

x. i. i. z. e. d. u. s.
S.

z. Carogrodskim.

Ba

411

Ba y Sam tu zadawacz nie wzmiankuje co osobliwego
 Duch^s: od Syna ma czeby od Oycy nie miał.
 Dwie w sobie ma Duch^s: nayprzednięsze doskonałości
 Istnosć y Osobę. Pytamże: co z tych my Vymuiemy Du-
 chowi^s. Nie Vymuiemy Istnosci bo przyznawamy że
 Duch^s: tej Istnosć bierze od Oycy ktora y Syn, Nie
 Vymuiemy y Osoby: bo lubo według Osoby Duch^s:
 niepochodzi od Syna, iednak od samego pochodzący Oycy
 tak doskonałe ię bierze od niego samego iako y Syn.
 Nic tedy nie Vbywa dla tego Duchowi^s Świętemu,
 że niepochodzi od Syna. Iako y Synowi nie masz
 Vbytku ztąd żadnego że się rodzi od samego tyllio Oycy.
 Sami raczey zacinnicy sprzeciwiają się Duchowi^s:
 gdy przeciw wyrazney prawdzie od samegoż Duchu^s:
 opowiadani powstawiają. Rzekł Duch^s: v Janu^s:
 c: 14. że od Oycy pochodzi, a oni nie kontentują się ty-
 tak in contrarium mówią: Pochodzi nie tyllio od Oycy, ale
 y od Syna. Rzekł tenże Duch Święty na Synodzie Ep^o:
 przez Oycow Świętych, że do Pochodzenia Duchu^s:
 od Oycy pod kłgwą niema się przydawac inrza nauka. A oni
 smięją naukę inrza, to iest od Syna przydawac,
 a zaraz to nie iest sprzeciwienie.

S: Grylly Ep^o
 ad Ioane Amiodenu.

Wyma

216
Wymawiają się tym że trzeba było przydać dla
nowowynalezionych herezy, zwłaszcza dla obra-
zoborców y Priscilianistów.

A nie dowiedli tego, żeby obrazoborcy (którzy właśnie
za bluźnierstwo przeciwko obrazom S. potępieni są)
mieli co przeciwko Podrodzeniu Ducha Świętego
inaczej od Ojców Świętych wyznawać.

Priscilianistowie zaś, że Sabellianizm, który
trzymając nie przyznawali różności Person
w Bóstwie, za to są potępieni, i aż się re-
lato wyżej. Dla tych tedy Herezy
Priscilianistów y obrazoborców, nie było potrzeby
żadnej krytyki od Syna; ponieważ ich Herezia
nie przeciwko Podrodzeniu Ducha S. była.

Do wyżej recytowanych od Pana Anstusa o spre-
ciwieniu się Duchowi S. Now, jeszcze przyłącza
K. Roym y swoje słowa takie: — Jako to
Ten Duch S. może być dobry, który nie ten, y
nie taki, jest, za którego od Ojców S. był znany, bo oni
go znali, od Syna podrodzonego Istotnie. Cc.

2:

R: Patrzcie tego iestliż sami Ducha S: nauči trzy
macie, ktorzy do nauči tego to czego sam Duch Święty
nie chciał przyłorzyć przydanie: Znali N: Oycowie
Ducha S: y od Syna Pochodzącego Istotnie, według
przyworeńia teyże Istoty wierząc, iż tż Istotność
biere Ducha S: od Oycy ktora iest y w Synie; y ta
Oycu y Synu iest spólnotnym: y my znamy.
Ale niernali aby od Syna Pochodził, jako od Przy-
czyny, iakiż o tym dość rzekło wyżej, y my nie-
znamy.

Poręczyć daley K: B: prawi: Iako naymilsi Br-
ci szlowie smiecie łacinnikom przyganiac, iż złe
Porzucili że przy katu w symbolum Jarogrodskim
wswoide obrzędliaci Grałow do tego nie przymusz-
iac zarywadi, w czym idę Bog podobogostawil: Bo
Łacinnicy z tym przydatku Trojcy S: znalomosc popłnochnyde
krolewstwadi rozmnozyli, y teraz iz go grabych y drinid
narodadi, y na nowy swiecie rozszerzadi.

R: Zato Tracy łacinnikom nie drigłuię,
że do przydatku tego y od Syna ony de nie przymuszaię:

214
Bo przeciw iawney prawdzie postęguje, tego na Drekad,
aby na Prydatku zerwolili, przewiesi niemogę. Aże
sami prywatną władzę przydali, iakoż tego Grecy ganieć
im niemaig? bo tym samym ten Jedyny Zbawienny Zwiz-
zek, to iest, Symbolum, którym Wschodnia Cerkwia
z Zachodnim Kościołem, scisle w miłości Braterskiej
skrepowana była, rozerwali. Szczęzą się tym
Prydatkiem, że od S. Seona Papięza pocho-
p do niego
wzieli. To nie iest pewna iakoż się przed tym pokazalo.
Bo niepodobna iest rzecz, aby ten Swięty naukę swoją
niemiał się zgadzać z Soborem Chalcedon'skim, y z Has-
tem Carogrodzkim, na on czas od wszystkich zgodnie
z Natchnieniem Ducha S. przyiętym. Jakoż zaś
Lacinnikow Pan Bóg za to, że przydali, pobłogosła-
wił, obaczmy. Czy może się Błogosławienstwem
to nazwać, że terazniejszy heretycy między nimi w Eu-
ropie zygęce, wziwszy od nichże te naukę o Poch-
dzeniu Ducha S. z Prydatkiem y od Syna, tak się
z ich zgorzylili, że iakoż sami Lacinnicy Wschodnią
Cerkiew opuścili, a za nową swą nauką poszli, tak

też Lutrowie z innymi, przylita dem Jer, nietyl chanydr
 obędow nanymszlanzy, samyże się im sprzeiwili, a
 Koscioły Łacinskie, które przedtym niemal po wszyt-
 lich Połnocnych Krolewstwach kwitneli, wyniszczyli.
 To takę maiz Łacinnicy, za tą znaćomości off: Troy-
 ce W nich rozmnożoną, nagrodę. Ciężką się ięszcze
 y tym, że podziłlich narodaor y po nowym swięcie, tasię
 Łacinska nauka ó Duchu S: rozszerza.

R. Łatwa rzecz przy gotowych wojskach per com-
 pelle intrare, nawracać. Ale ięszcze wiedzieć należy,
 iakie iest tej nauki y rozmnożenie: gdyż tych History-
 low, którzy są wiadomi, co się na swięcie dzieie iest, natę zgod-
 ze rozdzieleny świat na sto części, ledwie iedna część Chreścianow zostanie.
 A iezeliż tak mało Chreścianow, względem wszytlich na swięcie ludzi,
 a coż ma się rozumieć ó Łacinskich Katholikach iakich ięś mło?

W nowu się tu do Grekow odzywa N: B: z takowym
 Urzaniem: Ze Grecy słow o ten przydatek Łacinniami
 wasnie się pozeli, y swię Panstwo ó zybę y starzenie przywiedli,
 y co raz ho wglęzły nie wiadomości rzecze Boskie z sobą trzyma-
 igcych przyprawdzais.

R.

R. Nie zaraz y owar Państwu Greckiemu, iako się komu
zda: stało zginienie. (o się tak dowodzi: | Wzrost we-
zwyczaj ten Przydatek y od Syna na Zachodzie, nay-
barzicy za Leona z Papięza, Roku 809, według Baro-
ncusza: Gdy bowiem Francuzowie v siebie powazyli-
się naruszyć symbolum Carogrodzkie, y poczeli przy-
hladać do Freda y od Syna, y do Rzymu z tym z Anri-
granu o poradę wyprawili; Leo wprawdzie to im
zganil, (y za to pochwały stał się godnym) powazył się
jednak Państwo Greckie na dwie części rozewrac, + niestuseni
gdy Karolusa Wielkiego na Cesarstwo Rzymskie pra-
chołnich Państwo, koronował; Usiłował przy tym
y lednowładstwo swoje nad sferliwiami Wschodniemi
rozprzeżstrenić, ale tego ^{za to wielu} dokazać nie mógł: bo niy-
chło po zesciu Jego, stało się to, że za powodem Innych
Papięzow, Xigzeta Państw Zachodnich, zebrawszy
potężne Woyska, (a puscivszy ^{między siebie} taki głos: i) iakoby tylko
Hierozolimy y Inzety Ziemi od Saracenow odyślinować
na Wschod vdałi się; (z tego ^{potym} dokazaawszy, za tym Occa-
sig, swięć imprezę dawno zawziętę, vsilujc-

Joā: Zonari:
Annali: tom: 3
Foli: 304.
y Bilili

x słowy

gwaltownie.

Le d'ouicq Auelog
Pernisig. li 6: 13. ab
Exieſu Barnij.

Barn: A: 1099.
num. 43.

do Shuthu przywieść, napaśli insperatè na Konstanti-
nopol, y ony per fraudem opanowali, y tak wielkie
obrucienstwa. Cesarz Alexi wszedł, a Patriarchę wy-
gnano; na ich zaś miejsce Balduina Comesa Flan-
driey za cesarza obrali, a Patriarchę sarogrodzkiego
Thomasza Maurocena Wenecyana postanowili, y na-
inzych stolicach Patriarchiy Greckich, swoich Patri-
archow podsadzali: Jako to w Jenuzalemie Theoderta
albo Galbenta Pizan'skiego Arcybiskupa, a w Antio-
chrey Bernarda, y inzych wielu ponich następnicych.
A iakie zbytki y morderstwa po inzych miejscach s:
y nad ludzmi, naybarzicy w sarogrodzu po wzięciu jego
czynili, szzerocè otym y doskonałe opisiuie Greckosacinscy
Historykowie. Nicetas Stoniates, Nicephorus Grego-
ras, Gregorius Cogothea, y Laonicus Chalcocondyla,
do ktorych cytelnika odzylamy. Tenze Balduiny
cesarzem Konstantinopolskim będge, a między swiec-
licemi y cerkiewne dobra, swiętosci, Reliquie s:
y insze insignia maie w wladzy swoiey, insze
komu chęcal darował, a insze dokąd chęcal, podsyłał:

Świątę Kopia, grzebień, część Krzyża Pańskiego, y
Ciemną Koronę, Wenetom oddał. iako to Ludowicy
Aureliusz lib: 13. ab excessu Baronij opisuje.

Złęd łatwo się y to colligować może, że Łacinnicy mieli
na on czas oczary y pogodę, Reliquie Święch Wschod-
nicz pozabierać, Bybliotheki powywozić y y Księgi
Oycow N: Wschodnich powanować. Y tak Kon-

Według się
wspomnianie

stantinopol Łacinnicy przez kilka dziesiąt lat wdzier-
zawie swoiey trzymali. Lecz przecie potym od Michala Pale-
ologa z tamtąd z hanby wyrugowani byli, iako się
otym wyżej rzekło. Patrzcie teraz, że nie-

odlugo inszego, ale od Łacinnikow Porzutek ruiny, y-
znaczne nadwzgtlenie w Państwie Grechim stało się.

A iż Łacinnicy y ostatniego Upadku przyczyną byli,
tak się dowodzi.

Gdy Eugeniusz Papiész, Floren'ski Synod posta-
nowił celebrować, wzywał też Grechow, żeby się na-
ten Synod dla zawarcia Zgody w Wierze S: stawieć
chcieli, y dał im taką otuchę Imieniem Swym

y Zachodnich Potentatow, że iesli by się do Jedności
Skłonili, możnaby rzecz była onym y pomoc od Caci-
nilow przeciw następującym Poganom otrzymać: że
wiele będąc potrzebni Grecy, z Cesarzem Paleologem
y z Patriarchą stawili się na Synod, y tam o Zgodzie
traktowali; gdzie lubo się radzi nie radzi y to nie wszyscy
się zgodzili, iednak według wozynioney od Caci-
nilow obietnicy, żadney pomocy nie otrzymali, ichlo o ty
było wyżej. Lubo tedy teraz Grecy za nie wyrze-
niem się w obietnicy Caci nilow, w ostatnim Wpadku
w Turczyne zostawiają; nie wypuścił iednak Pan Bog
onych z opatrności Swoię, ciężą się tym, że y w ta-
kim iarmie, dziwnym urządzeniem Boshim, wielkie
mnoztwo strześcián, przy Więrze prawdziwey, pobożnie
y statecznie żyją. y aczkolwiek w prostocie się naj-
dają, ta iednak prostota onym, w Prawdziwey wie-
rze żadnego wczerebku nie czyni, owszem onym do-
tego pomocy y pobudką iest, aby w Więrze starozyt-
ney, y daley statecznie trwali, a żadnych nowych
wymyślow nie przymawali. Zaoczym za łaską Bożą

220

Cerkiew Wschodnia, lubo przy wielkim przedstawianiu,
jest czysta, y swobodna od wszelkich zarazliwych
heretyckich błędów.

Wierzcie y dalej nalegać na nas nie przestajcie ^{zob.} tak
mowicie: Jako to na sobie Kothoni Bracia skłowie przewidzieć,
iż co na Soborze Floren'shim chwalił Grecy Łacinaikom, że wło-
żyli w Symbolum y od Igna, teraz to im razle macie! Oto słowa
Oycow waszych, w tam tym Dekrecie zapisane, przeczcię Cesarza
Carogrodzkiego Jana Paleologa przyciśnione, Namieśnikow Sto-
lic Łatynarszych ^{złamione} i ^{złamione}, y samego Łatynarchy Carogrodzkiego
przed Śmiercią ^{deklaracja} objaśnione; Słowateż od Łatynarchy Grekow
w Soborze Floren'shim ^{tak} Aticowane: Wespwartek zaś z groma-
dziwszy się, podaliśmy nasze sentencye, y wzniosł Dekret spi-
sany, a spisano go na trzech Exemplarzach, w tym posłaliśmy
jeden Exemplarz Papierzowi, drugi wziął Cesarz, trzeci Łatynarcha,
który to w sobie zamyslał, że my zgadziemy się z wami, a ten Przy-
datek, który uładzicie w S. Asale, jest od Oycow: podany, y po-
zwalamy nam' y iednoczymy się z wami, y powiadamy że Duch:
pochodzi z Ojca y Syna iako od Jednego Porztku y Przyrozy.

R. Temu Dekretowi są przeciwna słowa od tychże
Grekow niżej potym wyrecozone, przeciwna jest y do-
maganię się Papierzowi v tychże Grekoi, aby na Przydatek

o Pochodzeniu Ducha S: y od Syna pozwolili. Do po-
mieniomy Dehret był 3. dnia czerwca ferowany,
ialko tazi Księga Tolska (: z litorey to^{ne} pisatej) ia qto,
o Soborze Floren'skim, w Kralowie Roku 1569. du-
kowana opowiada Fol: 389. A dziesiątego dnia
tegoż czerwca Fol: 393. iuz potym Dehrecie: Pa-
pięż tegoż v Grekow domagał, żeby mu to Gre'y przyznali, że
to, co przyłożył do S: Hadła, Iemu się godziło przyłożyć według
Prawa iako Nagrypszszemu Biskupowi. Grecy zaś to Papięzo-
wi recuzując, powiedzieli; Że nie iest rzecz słuzna na to mu pozwa-
lać: Doialko my mamy powiedzieć, żeby Kościół Rzymski miał
noc przydawac' co albo Vymowac', okrom Dmci swoich Patriar-
chow: przeto chociaz (prawi mowicie) ten Przydatek iest Pobożny,
iednak, ktosię wazyl' to uczynić bez rozoznania y pithwady So-
borowey, nie będzie bez winy. A jeżeli chcecie, przyznaycie, że się
nie słusznie uczynił, y że tego daley czynić nie będziecie od tego
czasu, a tym sposobem odpuszczenia dostąpicie. Te słowa
wyrzekli Smieniem wszystkich Grekow, Ruski, Nien-
ski, Trapezun'ski, Mitilenski, Metropolitowie.
Siz znowu za inszą occasią, Papięzowi tak rzekli,
ótymże Przydatku. Fol: 396. My nie przyjmujemy tego
nijdy Przydatku, iednak wam pozwalamy, żebyście go mieli

w waznych Kosciolach, wszakoz nie we wschodnich.
 Niechze tedy Uwazy tu baczny sztelnik, iakosiz
 zgadza pomieniony Dekret z temi Prelowi Słowami?
 Tam w Dekrecie mowia tak Grecy: A ten Przydatek,
 ktory dla dziecie ze jest od Oycow: podany, pozwalamy. A tu
 mowia: Ze litosiz wazyl przydawac bez Uchwaly Soborowej,
 nie bedzie bez winy. Tam Grecy mowia: Zgadramy siz y
 iednozymy siz. A tu przyznawaja: ze nie jest wrecz slu-
 szna na to Papierowi pozwalac, ze siz ma jdzilo przydawac.
 A poniewaz siz wyzey polozoney Dekret, z postedniey-
 szemi Prelowi Słowami niezgadza, iakoz go mamy
 za prawdziwy poczytac'.

Przywodzisz ieszcz e drugie słowa, w liscie Jedno-
 sci tam zawartej, nayduia cesiz: Uchwalamy aby ta
 Wiary I: prawda od wszystkich Przesecian byla wierzona,
 az eby to wszycy wyznawali, ze Duch S: z Oycy y z Syna jest
 przedwiecznie, y ielo z iedne' Poczyltu pochodzi, Obiasniciz
 to, co Oycowie S: twierdza, mowiac: ze Duch S: z Oycy przez
 Syna pochodzi, y ze siz to rozumie ze y Syn, wedle Prelowi Przyoz-
 nuz, a wedle Facinnikow, Poczyltu m' Ducha S: Jestestwa, tak
 wlasnie jest iakoy puc. Nadto Uchwalamy Slow onych wyklad
 ten y z Syna, dla obiasnienia prawdy, y dla potrzeby w ten czas
 przyiskajucej, slusznie y przystroynie w Symbolum byc polozoney.

R. Pozwalam że się nayluzj testoma tam w Osobie Grekow
napisane, ale jeśli Grekow chętnie y dobrowolne nato zezwo-
tenie było, te trzeba nam dochodzić? A doydzemy łatwo,
gdy same zawieranie tey Jedności pilno wważymy Jak: 402.
gdzie tak Grecy mówią: Gdy zt febrwa dzień narzedł, myśmy
się (rozum Grecy) gwałtali, iż nie było nadziei zjednoczenia, yzdykt
nas żal y utrapienie wielkie. (coz który owszytłim obmyśla P. Bog
nie opuścił nas, ale pobudził Ruskie Metropolitę, Kicenskiego, y Mi-
tilenskiego, y niektórych innych, co się wto włożyli. A tak jedni
z nich dobrej otudi dodali Papieżowi, drudzy Cesarzowi, y lrosto
mówią, wozypili iakis sposob tak, że Papież wskazał do cesarza,
a cesarz wskazał Papieża, y złożywszy się namawiali się spólnie,
a po namowach zgronadzili nas. ^{owey} Notujcież tu, co to-
jest: Wozynili iakis sposob! pewnie iż to nie ten sposob,
który w delirecie opisywany jest, iż wchwalili Grecy aby
wszyscy wypenawali że Duda: z Dycy y z Syna iżt przedwioznie etc.
Ale musiał to być iakis inшыy sposob prywatny, o któ-
rym sam cesarz z Papieżem tylko wiedział, a potom
iż Grekom, y to snac niektórym tylko dostało się wiedzieć.
O tym sposobie wwiadomieni będący, y mianowani Me-
ropolitowie, wdali się do Papieża tak mówią Jak: 402.
Jto, najsmięzzy cesarz pozwolił wozytłio, czego się domagało
twój Błogosławieństwo, aley my wszyscy to, czegoś potrzebo-
wał, wozypiliśmy; adla żadney inшыey przyezyny niechcelimy-
się

się sprzeciwiać dalej, iedno dla przedku odprawienia rzeczy, y
choćbyśmy ieszcze byli mieli co mówić przeciw temu, pascilimij
to na słone dla weneckiej Armaty przedzego wyiarzu.

Patrzaj tu ięśli dla tak podley przyczyny, to ięst, dla
przedzego wyiarzu Armaty, musieli Grecy prawdy
swoiej odstąpić, przy litorey trwać do ostatniego
wresu żywota swego gotowi byli, i ikoż tam miała być
gruntowna zgoda? Uważey to, że ięśli y se-
sarz y Grecy dla tego tyłko zgodę wozynili, aby
Papieża według zgdania tego w ewrythim Vlon-
tentowarosz, od niego wzajem według wozynionej
obietnicy Wschodniemu Strzescianstwu pomoc y
ratunek przeciw Turczynowi otrzymali, a sami
przedko y spoloynnie narad odiać mogli; I ikoż
tam miało być "prawdziwe według prawdy y mi-
łosci zudnozenie? O toż ta a nieinsza przy-
czyna ięst, dla litorey y natakilist zudnozenia Gre-
cy pozwolili, y przecęci (ięśli tak ięst) z podpisami
Rasy przyłożyli, aby przedko pomoc otrzymać mogli.
Zgad iasnie to się dać wiedzieć, że ta zgoda na-
tym Soborze była tyłko ceremonialis, a nie realis.

była

7
była permissiua, a nie concessiua. Y na takiej zgodę
mamy y my pozwalać? y na taki Synod mamy się
spuszczać? który się w Schizmie zaczął y od prawo-
wał, y skonczył? Bo większa y poważniejsza część
Kościoła Zachodniego była na Synodzie Bazyliskim,
^{Która} ~~gdzie~~ y samego Papieża Eugeniusza z jego Adhe-
rentami różnie przed rozpoczęciem Florenckiego Syno-
du potępiła. Y takiego Synodu mamy słuchać,
który y Głowy na on czas nie miał, y samego Duch-
s: cooperatiewy nie był godzien?

Wnosi dalej X. B. y to: Rzekł P. Dizunici, ale-
się Marek Epheski nie podpisał, y z przymuszenia to inozi uczynił.
R: Prawda że się tam Marek nie podpisał.
Bo ten inszych gorliwością y mądrością celował,
a przy prawdzie mężnie, żadnymi się respectami
nie uwodząc, aż do końca stawał: o którym wiele,
że scommatice z nienawiści ^{X. B.} prawdziw, to za nieważną
fałszywą rzecz przeczytawszy, o inszych Trehach
taką dając sprawę: że się podpisali, ale z przymu-
sz-

223

szczenia to czynili. Przyczyną przymuszenia tego, była
sama ied gwałtowna potrzeba: gdyż dla tego naybarciej
od Cesarstwa Wschodniey y przystani byli, aby z Kasla 2.º
oddalenie przydatku, staraniem swoim dokazali, a zgo-
dz z facinnikami Korynaiowszy, do nich pomoc przeciwko Turkom prosili.
Będąc tedy Gracy potrzebni takowey pomocy, dla tego
placu facinnikom wstępiłi, y wierząc iż Duch S. podobnie
y od syna, onym iakoby dopuszcili; a nie dla owey przyczy-
ny, żeby od facinnikow albo pismem, albo S. Dycow. świadectwem,
y Synodami, mieli być przełonani.

A tu Przyrzęciu Łazaruciu K. Boyma, który samie
wlecił przeciw siedmiu Soborom, mowiąc: Przecież:
My tyllko siedm Soborow przymuścimy tego Florenskie
nie chcemy znać, dosyć nam na tych; Koruś wedle
Salomona, na siedmiu kupałi zbudowany jest: siedm
mamy Sakramentow. Na co iże K. B. odpowiada
tęmi słowy: Jak to do rzeczy słuszny, i iako mówi K. B. z
Skarga: I iako dwanaście łany w słow, które morze
miedriane z nacrgie, krzesł wiernych dzwigały,
3. Reg: 7.
Zecimy na zmyrzony ten Zarzut y napména teżny
Respon,

Reſponſ, tak piaciemy: Przyrznamy Ntvo, iż doſycie na
ieſt na ſiedmiu Soborach Powrzechnych, ile do ſo-
ſtanowienia Prawdliwoney Wiary, to na nich zupełnie
y doſtatecznie wzyſtkie Artykuły wiary, ktore do ſwiech
dozbowienia werny i należą ograniczone ſą).
Ale żeby do naprawienia zepsowanej Wiary, do wyſtawie-
nienia herezji, y poprawy porządkow, nie mieli być po-
trebne dalſze Powrzechne Sobory, tego nigdy Pralator
(ialo zadaie X: B. niemożliwe. — Dowodem tego ieſt
to ſamo: że gdy na Zadozcie niektórzy Łacinnicy
Wiare porzeli naruszać, y doſym b. d. l. m, doſy na
przyglądać; Zaraz i alio czuły wiary Sw. Błogodła-
wiony Phociusz, z ni oſzy ſię z Patriarchami,
y z Paſpierzem Janem S. V. chwaliłi ſmy Sobor Powrzechny
Roku 879. y potępiłi tych Łacinnikow, ktorzy ten przydatek
uczynić powarzyli ſię; ſo ſamiz Łacinnicy, lubo ten Sobor
ganiąc, w ſwoich księgach przyrznamaią; Nie bacz nie
tedy X: B. nas pomawia, i alio byſmy na dalſze Sobory,
gdy by ich było potrzeba, nie mieli porzwać. Niekożina
za dowod od nas y to porzyta, ieſli mowimy, iż doſycie ieſt
nam żeſt do Wiary, na ſiedmiu Soborach, i alio doſycie było
do bu

22
do budynku Salomonowej Cerkwie, na siedmiu Stupach. Idź to nie za Dowód, ale tyllko za Podobienstwo, objaśniające naszą Prawdę, która się może: Bo iako Cerkiew Salomonowa, na siedmiu Stupach, dostatecznie się w swoim budynku wspierała, tak i Cerkiew nasza Prawosławno-Katolicka, na nauce siedmiu Soborów, dostatecznie jest w artykułach Wiary Ugruntowana; Nie z Okaziey iednak tych siedmiu Stupów, losyc nam na siedmiu Soborach, ale że tak się zdało Duchowi S.^o Soborami kuierującemu, aby wrey liczbie siedmiu raśnie, zamknęła się wszystkie Wiara, y cała Prawda, która nam doż trawienia należy. Wzrali y Kijdz Skarga, tamże gdzie się ci tułtu od Kijdrza Boyma, o Florenckim Soborze pisze, sam to przyznawa, że te Podobienstwo o siedmiu Stupach, Doctorowie Surżci, o siedmiu Darach Ducha S.^o wyłata daig; A czemu by y nauka od Oyców Świętych, na siedmiu Soborach postanowiona, z tychże siedmiu Darów Ducha Świętego podobiedzca, nie miała się do siedmiu Stupów przyrownywać?

Toż się rozumieć może o Przymównianiu do siedmiu
Sacramentow: bo iako siedm Sacramentow, dosta-
teczne są Cerkwi świętej do utwierdzenia w Łasce
Bożej Żywota Chrześcijańskiego; tak y siedm So-
borow są dostateczne do utwierdzenia w Więrze.
Zaczynając Zdania naszego nie wważywszy K. Boym,
z Kieżdem Skargą, Dwanaście Wołów Łany, bez
żadnego podobieństwa do siedmiu Soborow, scom-
maticie przeciw nas napłaci wywodzą, żadney ceny
za nich mieć tu niemożę; z tym się sami wydarę,
iż nie dorzezy to czynią; ponieważ te Woły y
nie siedm Soborow, ale Dwanaście Apostołów, Kręst
święty Wiernym podajęcy, dozyć do kzezy że
znaoczyli, twierdzimy to według Numaczonego
Pisma świętego.

A co Kieżdz Boym, z Kieżdem Skargą, poliorają
Florenski Sobor za Odmę; Na to Repu'kujemy:
że nie tyllko nie jest Odmym, ale nie jest Soborem.
Bo ia hoż ma być Ten Florenski Odmym, wie dy
samir śacinnicy daleko dawniey, za Odmę Powodzący,

owy Sobor porzucił, który był odprawowany Roku 869,
za Adriana wtorego Papięza, acz nie słusznie przeciw Bło-
gosławionemu Thociuszowi; Ialioż tedy sami się z sobą
zgadzają? kiedy y ten Poslednięszy Florenski,
y owy Dawnięszy za Adriana odprawowany, za
Osmę porzucił? Widz y rozne czasy y rozne miejsca,
y inrze matenie, rozne od siebie one czynią.

Constantie

Sami się tedy myślą, a nam Error nie słusznie za-
dają; od których iawnie się im daie tu wiedzieć otyż
że Ten Florenski y rawnym Soborem nie iest:
ponieważ był na ten czas Eugeniusz z Papięstwa
złożony y nie miał władzy Sobora odprawować.

Nam zaś iż po siedmiu Soborach Wiary sta-
nowiących, do tych czasow nie przychodzi, aby
iżde y inrze Sobory Środkowe składane były,
iż nie dla stanowienia Wiary, ale dla Jej Obrony,
y dla inzych potrzeb; Autorem iest tęj Brezholody
sam Papięz, który gdy siebie samego tyllko porzyja
za Głowę Środkoweg Kościoła, za Najwyższegę Jedzie-
wiontrouersiad, za Jednowładcę taż tego że mu y nowe
w Wiere Articuly stanowić wolno; Tymż samy Sobory

za

zanie potrzebne być rozumie, y tym samym nie chce, aby
one składane były: Jakoż y sama rzecz Waruie, że da-
remneby były, gromadne Oycow Swiętych na Soborze.
brania, Ponieważby przy iednym Papięzu, dołżonoby
y nieomyślny sądy Decret zostawał, samby tyllio na
Soborze Papięz pro Oraculo był, wrystlich zaś rzadania
za dneyby wagi nie mieli. Jakoż gdy by
lito za pytał y K. B: Jako mają być y fauinskie
teraznieysze Sobory, za Achemenicke y War-
ne poczytane? ponieważ na nich zebrani, nie-
mają Atestatem Decisuum, władzy stanowiący,
ale wrystlie swoje Suffragia, pod wola samego tyllio
Papięza poddaia; y naco tam mają owe słowa mówić:
Sic Viu' Est Spiritui Scto et nobis; Tak sązdalo Dniowi
S. y nam, kiedy tyllio same Papięza pro Oraculo, to jest, za
iedne Borkie oznaymienie, Dobrze poczytaia: Naco ta przy lwoy,
disputacie, między wrystlie Acta łowie, iedney Papięzney woli
samowładney podrucaia.

Jesli lito rzecz: Bywali Powszeczne Synody y porządnie się odpra-
wowali, lubo Papięza za słowę Jednowładny, y jednie najwyższy
poczytali a talem byli Konstantienski y Bazylski, y inne Sobory.

R: Bywali Sobory, ale nie powszeczne: Bo,
na nich Patryarchowie, ani sami przez się, ani

przez

przez Posłów niebywali, iedną wze mogli^{czaję} Soborami dlate, 220
iż Papięrow za Głowę Kościoła ani za Naywysz-
szych Sędziow nie mieli: Takim był Soborem Ba-
zyliskim, na którym Eugeniusza 4. dla tego naybar-
ziej degradowano, y excommunicowano, iż prezu-
mował siebie być Głowę Pednowładną, a Soborowi
postulacyjnym być nie chciał. Co się dać wiedzieć ex-
pessione 34. tego Soboru, gdzie tak mowią:

Eadem Synodę, pro Tribunali Sedens, decernit: Gabrielem pri-
us nominatum, Eugenium Papam 4. esse notorium et mani-
festum contumacem, pceptis Ecclesie Universalis inobedientem,
et in aperta rebellionem persistentem, contemptorem Canonum Syno-
dalicum, a Fide deuium, hereticum, omni gradu et honore se
reddidisse indignum, quem propterea eadem Synodę deponit et
condemnat. Tenże Synod czadawrzy na Sędzic, Maxuie Gabi-
elem przedtym zwanego, Eugeniusza Papię 4. być irowego
y widomego przeciwnika, nauce Powzrekhney Cerkwie niepostusz-
nego, y wiaowney rebelliey zostajacego, pogardziciela Synodalnyh
Kanoonow, od wiary zdowzhego, heretyka, który w rebeliey orci y
godności poluzal się być niegodnym; Dlaczego Tenże Synod skła-
da go y potępia. A ni moze się Bazyliskiemu Soborowi

to Żadać, żeby nie był Soborem prawdziwym: Ponieważ Nicolaus 5 Papież Sucesor tego Eugeniusza, ony aprobował; iako to opiewa Jego własna Bulla, na Soborze Bazyliskim actikowana in lib. gener. concil. Editionis Coloniensis. A^o 1530. | Na koniec kłótnia między Bessanionem, za dostowiernego Świadka, który wzywał się iako by przekonany od Łacinników, przedał się na ich stronę, y tak mowi: Przywodzili Łacinnicy miejsca iasne nie tylko Zachodniel Oycow Ś. ale y Wschodniel, na któresmy niemożli nie odpowiadać, choziavesmy się przez wiele dni namyślali, tylko że zfałszowane były y zepłowane; ta zaś odpowiedź polazowała się nam być nieprzystoyna, y nie dobra: na przed, że z rzeczy poprzedzających y następujących, wydawało się o tym pewne rozamięnie świętych. etc.

Przydać ten Bessanion tamże y te słowa: Żesmy żadney Książki ani Grecuicy ani Łacinnicy niemieli, ktorzybysmy rozne y inakże teksty y citauie polazowali, a nizeli Łacinnicy przywodzili.

R Acta Floren'skiego Synodu na Schadce. F. Fol: 68. precioną rzecz polazuij: tam bowiem tak Grecy mowij: Kiedy ten Dekret 7. Soboru od nas był

pre-

przeçytny prymissione były do Łacinnikow księgi inrze stare baro
 rełq pişane, Tenre Decret Regor Soboru w Sobie maizce, w litonym
 nalazły się w nauce o Duchu S. przydane te słowa: Z Oyca
 Pochodzący y z Syna, iako oni trzymają; y o tym mieli długą
 mowę poliarując na księę, iako była starą iście y zte się baro
 chlubili, zarucając te przeciw naszym księgom. A doznawając
 zgody naszych księę z podobnymi y z innymi podobnymi rzeczey,
 ktorą cędnali we wszystkich znalezi bez tego przydatku,
 driwowali się iako się nam zdalo.

Widricie tedy że y Bestarion z prawdą się omingł
 twierdząc iako by nie mieli Grecy żadney księgi ktorą by
 inalsze teksty y citacie poliarowali przeciw Łacinnikow.
 Widricie że y ta księga, ktorą Łacinnicy poliarowali,
 była posalszowana, ponieważ między wręlu cędnal-
 lowych rełq pişanych cędną się tyllio inalsza, to jest
 z przydatkiem nalazła.

Widricie y to że nie bez fundamentu Grecy Łacinnikom
 zalszowanie księę zadawali.

Dotych wszystkich inuectiwach ktoremu nas
 X: B: dotykał, tandem iur nam radri abyśmy pomysliłi
 odwarnie o zbawieniu naszym etc: y mowi: że łacno
 morzemy się ziednoczyć; bo nie o słowa idzie ale o Rzecz y S: D: G: ow
 rozumienie iur declarowane.

R: Chętnie taką poradę przymiemy, ale y bez
oney ó Zbawieniu naszym myślic powinniśmy, co
y Facinniom takie czynić należy.

A iż tamże Ten Poradca taki mowi: Ze nié ó Słowa tu
idzie, ale o reze y S: Oycow rozumienie.

R: Idzie y o Słowa y o reze: Bo naprzód Facin-
nicy nié zgadzają się z nami mówiąc: Ze to iedno z Syna
y przez Syna; y że iako z Syna tak y przez Syna być, iest być
z Pryczyny. My zaś z Oycami S: temi wyżej citowanemi
trzymamy iż te Słowa przez Syna, znaczą z iedno-
rozie Duchu S: z byciem według Iustusiu Synem
Srodliuiczym, a nié przyczyną będącym.

Idzie ierzere y o Reze: Bo my wyznawając
Pochodzenie Duchu S: od samego tyllio Oycy, try-
mamy się Rozumienia Oycow S: Wschodnich, którzy
w klar taki mowią: Ze Solus Pater Fons, Sam Cielec
Zrodkiem Sam ieden Pryczyną, od samego iednego
Oycy Duch S: pochodzi, nie ma Duch S: od Syna bytnadzieli:
Facinnicy zaś tychże S: Oycow taki wykładają: Ze
ieden Cielec iest Zrodkiem y Początkiem, ale nie
bez Syna, że od samego Oycy pochodzi Duch Święty

222
ialo od nie pochodzącego, od Syna zaś ialo od po-
chodzącego. Od samego Ojca ialo à causa Primor-
diali, od Przyczyny Początkowej: a od Syna, ialo
à Comprimordiali od Spół Początkowej. y tali
Dwie Przyczyny wnoszą na co żadnego z Oycow Ś.
Wschodnich nie polazują, litoryby talie rozumienie
o Pochodzeniu Ducha Ś.^o wspominać y talą rozność
Przyczyn wyznawać miał.

Cóż zostaje daley czynić? iedno Tegor Ducha Ś.^o
o to polornie błagać aby prawdą swoją świętą y ogni-
stym ięzylim, litorymesmy oswieceni y onych oświecił.
Bo vsiebie to za pewną rzecz litadziemy, iż nauka
o Pochodzeniu Ducha Ś.^o y od Syna, nie iest Artykuł
Wiary: gdyż na żadnym Soborze Wselskim nie iest
za Artykuł Wiary podana, ale tyllko za priwatne Zachodnich
mnie manie, od Wschodnich policzona, A ponie waz
nie iest Artykułem Wiary, nie mogą nas zato potę-
piac, y sami na tym się fundować.

Pewni my tedy zostawamy Zbawienia naszego,
talie o Pochodzeniu Ducha Ś.^o wrędzić, ialu nas
Święty Jan w Ewangeliey bez Prydatku nauczył,

y ialo

y iakto nas Swęci Oycowre Wschodni nauczyl, iakto się to dowodnie polarało. Przed Bogiem zas y ludzmi, z tym się oświadczamy, że nie uporem iakto nas pomawiaią, ale rationaliter z niemi postępujemy, y żadney prawdy nie jesteśmy przeciw

A z tym z naszej wzajemney chęci tego im życzymy, aby nie dufając narbył w swey świeckey Mądrości, o Pochodzeniu Ducha Swiętego tak iakto Sam Duch Ś: Uczył wieryli. A zato z nami Zbawienia, wespół dostąpili.

PRZYDATKI

Do Xiegi Prawdziwej Wiary Starej

ktore wewnierz tej Xiegi na pewnym miejscu napisane być maig.

W Pierwszej Części w Rozdziele 5. nie daleko przed koncem
w tym Punkcie: Na ostatek o Dennadiuszu et c: potych Słowach
ostatnich: Przetoy ta Xiega pod Imieniem Dennadiusza
wydana ma się za podrzut porzytać: Przydać trzeba to: †
Cieszoze y tąd iest iawno że aż wsto y czterdzieście lat po
Florenskim Soborze, y po Dennadiuszu Prawdziwym, Gregor
Papier trzynasty, w Rzymie liarał tę Xiege iako by Dennadiu-
szow, przeciw Iraliom pogrecku na świat wydać, y na wschod postać;
iako Iwia dazy Pr Nicolaus sichbulig in Tribunali Fol: 259.

W Tejże Pierwszej Części w Rozdziele 14. po szwartym Zadawaniu
na samym lioncu, przed szwartym Zadawaniem, Przydać to: *
To iest, Kristus Chytory o Sobie samym iako naywypzszym Pasterzu,
w Ewangeliy mowi: Ja iestem Pasterz dobry. Jam ieden będzie Uznany
za Słowę Powszedney, nie tyllko nawroconych do iedney wiary Żydow
y Poganow, ale tez iak w siewi wschodniy, tak y zachodniy; iak Tru-
shniczy w siewi, tak y woiuigcy na ziemi: nie potrzebuigcy radne-
i szey widomey Słowy Powszedney.

N. W. Worey

Wtorey części w Rozdziele 1. Poty piąszy do S. Cyrilla Alexandryjskie
w Pierwszym Fundamencie ku koncu, Immediatę przed temi słowy:
O Przywocieniu zas według Łaski y zasług, Przydad' trzeba to: ☩
Zażyl takiego wglądu y Marcq Ephesig, na Synodzie Florenski
przeciw Jacinnikom Sepione iq. wte słowa: W swiętym Piśmie
mowi Izraak o Erarwie do Jahoba, Brat twoy iest, y ztworzen
iest natury, rociest spólnego Przyrodzenia y spólnej Istoty;
ktore słowa Piśma S.° lubo na onczas od Jacinnikow były przegęte
ale teraz w Biblicey się zapła nięduidig: Inac' ze ich wgląd
Jacinnikom był niezgodny, y dla te od nich po Typographiaer
z Piśma S.° Ten Text wyrzucono.

Wteż wtorey części w Tymże Rozdziele 1. Przy świadectwie swięte
Brazylego w Opisanii tych słow: Przez Syna; w Resposie
dalszym z swiętego Damascena, po tych słowach tego swiętego p:
Bogiem iest Duch S. y przez Syna z Oycem złączoney, To iest Istotnie:
Przydad to: ☩
W którym texac lubo tamże się pisze; że y Duch S. iest Inter Ingenitu
ze Genitum Medię, Między Nieodzonym y Rodzonym Szredni;
Jednak to się rozumie, iż iest Szrednim tyllko według wyłgzerenia
obudwach Person Rozlich, wzgląd do siebie maigcych Oycy y Syna
ani iest Nieodzonym Oycem, ani Rodzonym z Oycy Synem,
ale tyllko z Oycy pochodzącym albo Technionym iest Duchem.

23

Scion nazywa Medium Traditionis seu Exclusionis, To jest
Trodeli Wyłączenia: Syn za i własnie jest Srednim Cordine
et Coniunctione: według Porzadku użycytluiel trzech Person,
y według złączenia.

W Tejże wtorey Części w Rozdziele 4. nie daleko przed koniec,
w tym Punkcie, gdzie wylicza X: Dvym Przyczynny, dla literyel
Papież Leo na Przydatek do Freda nie przyzwolił; Na Pierwszą
Przyczynę Respons, ma się zaczynać tak: ✿

R: Tym samym iestżozę się tę Przydawanie bez wiadomości
Papieżlucy było nie uczyniło, wieedy o Decyzij tej Qualiticy do
Papieża posyłano. Do tego, Żaden Kanon tego nie świadczy etc:

Tamże zaraz trochę niżej, Na Drugą Przyczynę Respons
ma się zaczynać tak: ✿

R: Obiasnienia Prawdy do Wiary y do Zbawienia
należącey, nie potrzeba było oddziadać na inшы czas. Dotęp
Jeśli by wolno było prywatnie Papieżom etc:

Anno Domini 1728 Ianuarius

PRZYDATKI do teyże Księgi za drugą Okazyj, wyzna Lezion
Wtorey części w Rozdziale 1. Przydatki piąte do S. Cyrilla Alex: w Piętnastym Fundame
lu Konca, zaraz po przydatku nowym tym: Zarys talowé wykładu etc: Amma
przed temi słowy: O Przywroieniu zaś według Łaski zgasług etc: przydać to:
tu unédzić też y to należy że według tegoż wyz rzeczóné święte Cyrilla,
nie tylko ta Particula Od ale też y Przez, znaczy Jednoje Istnosu Bosli
y Przywroienie według iednej Istnosu, (biogre iż za iedno, toiet za
spóbstnosci) Bo ten święty in y jalogo cum Hermia lib: 6. pisze tak:
Cuius Proprium dicimus esse Spiritu S: utrum Sili Dei Patris, vel etiam Filii
et amborum tanquam unū ex Patre PER Filium propter Identitatē substanti
Hermias respondet: sic ego dico; et Cyrillus: rectē inquit. To iest
ktorey Persony własnybye mowimy ducha S: czy same Boga Oycy, czyli Syn
czyli też oba wudzi iako iedne, z oycy przez Syna, dla iedney y teyże Istnosu
Hermias odpowiada: taki ja mowię; a S: Cyrill: Musznie mowisz.

W Teyże części Wtorey W tymże Rozdz: 1. W opisanu tych słow Przez Syn
po kświe S: Maxima przydać to:

Tego listu mocno się ięli Grecy S: Ogcowae na Soborze Florenskim,
sess: 22. przy koncu, fol: 302. y tak rzekli: Jeżeli Łacinnicy na tym
przestanz, my daley nic od nich niewyiggaiqe, z nimi się ziednoczymy;
ale Łacinnicy to czym inszym zattumili. Z tych tedy dowodow etc

części wtorey

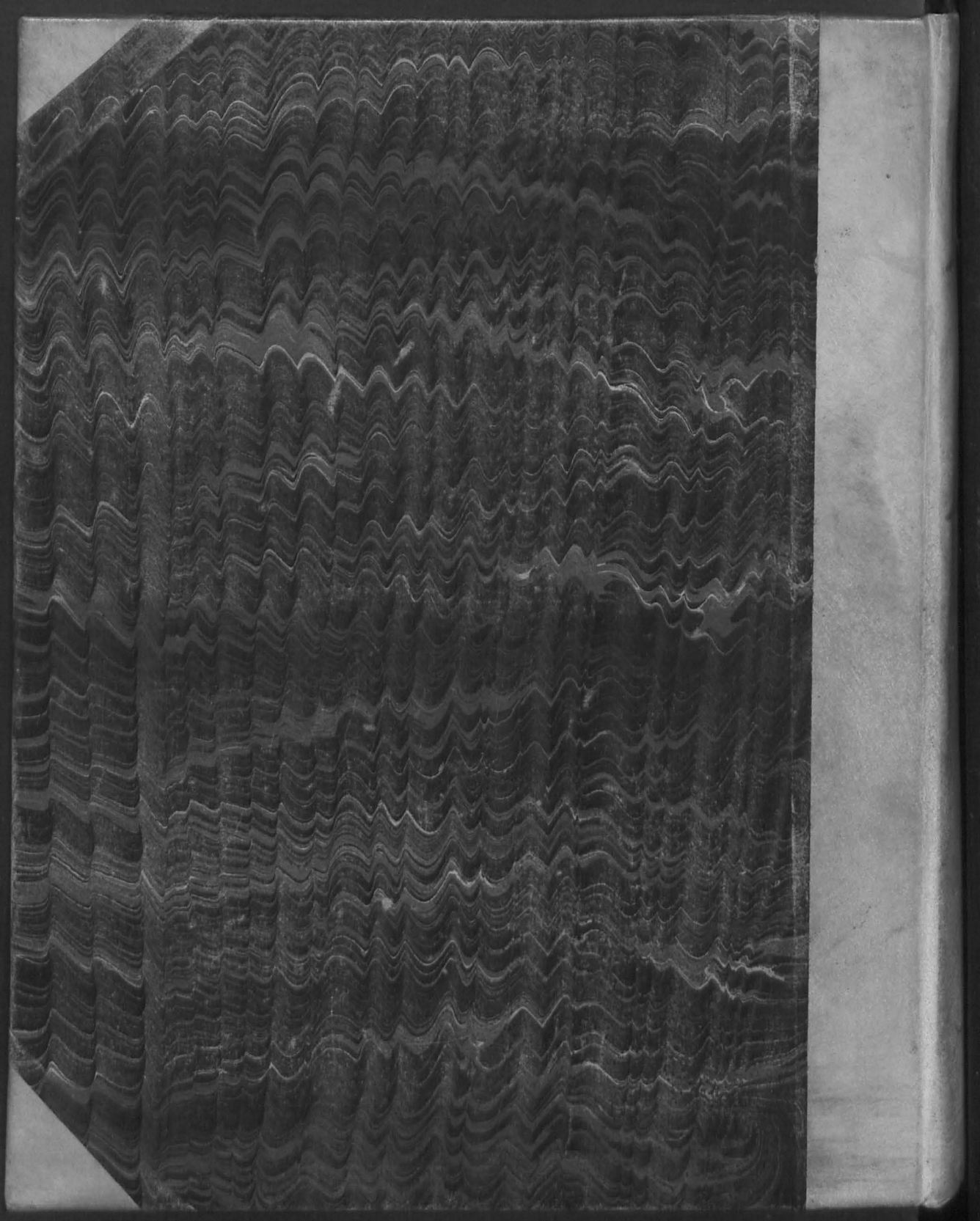
Przydanki za inszy eliazig wynalezione do teyze Kijgi

W Pierwszey części w Rozdz: 1. przerzuciwszy kart zetry potym Puncie:
Henawet y sam sed serm: 1. in natalit: S: Petri et Pauli etc. na koncu immediate
przedtym Punciem; Tak tedy iuz wlatuowazy etc. interponowa Punciek ten.

§ Oczym y S: Ambrozy Tomo 5. in Festo eorundē S: Apostoꝝ Petri et Pauli
serm: 12. pisze tak: Petrus et Paulus emadent inter vnicuos Aplos, sed a inter
ipsoꝝ qui cui sponatur incertum est. To est: Piotr y Paweł pochodzący
między wrypsthemi Apostołami, ale między nimi który był atorego. cefowa
nie maż pewności. zlagd się nauddzi, że pewnieyza iest rozumieć iż oba są równi.
Taki tedy iuz wlatuowazy wyżej citowane S: leona swiadectwo. etc.

W części wtorey w Rozdz: 7. przerzuciwszy kart 4. ydaley trahy godd po-
wiedzi na Text S: Gregora na koncu immediate przedtym Punciem:
Co iawnie potwierdza Tenże wspomniany Doctor Thomas etc. Interponowa Punciek ten:

¶ A iż z posyłania w rasię Ducha S: od Syna nie dowodzi się aby y Przed-
wiecznie pochodził y od Syna swiadezy o tym S: Ambrozy Tomo 4. Tractatu in
Symbolum Apostoꝝ pisze tak: Ait Filius spiritus Veritatis, qui a Patre
procedit; inquit: qui a Patre procedit ppter originē inquit: quem meliam
propter societate unitatemq naturā. To est: Mniejsz Syn Duch Św. y ten
od Oycy pochodzi; mowi: który od Oycy pochodzi dla Porządku y Przyjęty
z Oycy; mowi: które poszły dla społecznosci y Jedności Istoty z Oby.
Ciawnie potwierdza: etc.

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.